

# 119. Keskiviikkona 16 päivänä marraskuuta 1994

kello 14

## Päiväjärjestys

### Ilmoituksia

### Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ..... 4922

Hallituksen esitys n:o 135  
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

2) Ehdotus laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta ..... 5014

Hallituksen esitys n:o 149  
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

3) Ehdotus laiksi maatalouden interventiorahastosta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 147  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43

4) Ehdotukset laiksi maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä sekä maaseutuelinkeinolain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 164  
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16

5) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ..... ”

Hallituksen esitys n:o 162  
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13

6) Ehdotukset laeiksi kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta ja maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta ..... 5014

Hallituksen esitys n:o 163  
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14

7) Ehdotus laiksi eräiden maatalouden alaan kuuluvien lakien kumoamisesta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 145  
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12

8) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 127  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

9) Ehdotus laiksi tuloverolain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 173  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

10) Ehdotus laiksi perintö- ja lahjavero- lain 55 §:n muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys n:o 174  
Toivomusaloitteet n:ot 27 ja 34/1992 vp  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pelttari.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat Ala-Nissilä, Alho, Andersson, Biaudet,

Haavisto, Halonen, Hautala, Helle, Hurskainen, Iivari, Jaakonsaari, Jokiniemi, Järvilahti, Kaari-lahti, Karhunen, Kautto, Kekkonen, Kemppai-nen, Kohijoki, Korva, Kuittinen, Laukkanen M., Laurila, Lax, Louvo, Luukkainen, Metsä-mäki, Moilanen, Morri, Mutttilainen, Myller, Mäkelä, Mäki-Hakola, Niinistö, Nordman, Nyby, Ojala A., Ojala O., Pekkarinen, Piha, Pol-vi, Pura, Rajamäki, Rehn E., Rehn O., Riihijärvi, Rinne, Rossi, Rätty, Rönholm, Saastamoinen, Sasi, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Takala, Ten-nilä, Turunen, Ukkola, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola ja Zyskowiec.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat ensim-mäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat Tennilä, Biaudet, Kaarilahti, Halonen, Haavis-to, Kemppainen, Mäkelä, Jaakonsaari, Viljanen, Vuorensola, Piha, Zyskowiec, Helle, Ala-Nissilä, Ojala A., Mutttilainen, Ojala O., Moilanen, Sasi, Virrankoski, Jokiniemi, Luukkainen, Laukka-nen M., Rossi, Saastamoinen, Rajamäki, Hauta-la ja Pekkarinen.

## Ilmoitusasia:

### Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Rin-ne ja Ukkola, virkatehtävien vuoksi ed. Pura sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alho, Hautala, Jokiniemi, Laurila, Lax, Luukkainen, Mutttilainen, A. Ojala, Paakkinen, Piha, Rätty, Rönholm, Takala ja Zyskowiec sekä tästä ja huomisesta päivästä yksityisasioiden vuoksi ed. Kekkonen.

### Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

#### 1) Ehdotus laiksi Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely  
Hallituksen esitys n:o 135  
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Asian kä-sittelyssä noudatettava menettelytapa hyväksyt-tiin viime maanantaina pidetyssä täysistunnos-sa.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 2)—10) asiasta.

### Keskustelu jatkuu:

Ed. R e n k o : Arvoisa puhemies! Historiam-me suurin ratkaisu on edennyt viimeiseen käsitte-lyyn. EU-sopimuksen ja siihen liittyvän kotimai-sen tukipaketin kolmas käsittely on loppusuoril-laan.

EU-keskustelu on ollut jakamassa Suomen kansaa kyllä- ja ei-ihmisiin, maaseutu- ja kau-punki-ihmisiin, Etelä-Suomi- ja Pohjois-Suomi-ihmisiin. Suomen keskusta on ainut puolue, jonka piirissä on käyty avoin, aika-ajoin jopa kipeäkin kansalaiskeskustelu EU-sopimuksen hyvistä ja huonoista puolista. Keskusteluun ovat osallistuneet puolueen nykyinen ja entinen johto.

Keskustan sisällään käymä avoin keskustelu on ollut arvokasta kansalaisvalitusta ja siten myös annnut kaikille jäsenilleen mielipiteen va-pauden. Keskustelun aikana saatu tieto (Häli-nää) ...

Toinen varapuhemies (koputtaa):  
Pyydän edustajia rauhoittumaan!

P u h u j a : ... on syventynyt ja laajennut. Jokainen on näin ollen voinut itse sisällään pro-cessoida tätä vaikeaa ratkaisua kohti lopullista päätöstä ja siihen sopeutumista.

EU-keskustelun heikkona puolena voidaan pitää sitä, ettei hallitus riittävän selvästi ehtinyt informoida ei-EU-vaihtoehdon mahdollisista si-säpoliittisista seurauksista. Niinpä ne kansalai-set, jotka vastustivat EU:ta kokivat hallituksen toimet pakkosyöttönä. Heiltä puuttui hallituk-sen toimesta annettu asiallinen tieto, ja kun varsi-nainen ei-EU-kampanja alkoi, tunne hämärsi tie-donjanon.

Keskustelu ja kansanäänestys ovat nyt ohi. Tulos oli selvä, joskin niukka. Mielestäni neu-voa-antava kansanäänestys sitoo moraalisesti myös kansanedustajia. Ellei näin olisi, niin koko kansanäänestys menettäisi merkityksensä.

Suomi on kulkenut koko itsenäisyytensä ajan luottaen päättäjiinsä. Niin toivoisi vatedeskin olevan. Lama, suurtyöttömyys ja kansainvälinen kehitys ovat tuoneet kansalaisten keskuuteen turvattomuutta. Osa kansalaisista uskoo entisten konstien ja elämäntyylin vielä jatkuvan ja torjuu muutospaineet. Osa kansalaisista uskoo sokeasti markkinavoimiin ja näkee EU:n kautta löytyvän

pelkkiä hyviä puolia. Totuus löytyy historian valossa jostakin siltä väliltä.

Suomen on kuitenkin sopeuduttava kansainväliseen kehitykseen muuttuvassa Euroopassa. Historiamme me kaikki tiedämme. Nyt on analysoitava Suomen nykytila ja asema sekä kyettävä sen pohjalta tekemään tulevaisuuden suuntavaliinta. Suomi on menossa EU:n jäseneksi ja saa sitä kautta Weu:n tarkkailija-aseman.

EU-ratkaisun vaikein asia on maatalouden ja koko maaseuturakenteemme kohtalo. Maaseutua ei voi tuoda, se on rakennettava ja ylläpidettävä. Maatalous työllistää noin 300 000 henkeä eli 14 prosenttia ammatissa toimivasta väestöstä. Lisäksi noin 150 000 ihmistä välillisesti työllistyy alkutuotannon kautta.

Maatilojen määrä on laskenut viimeisten kymmenen vuoden aikana, ja tuleva EU-ratkaisu nopeuttaa pienten tilojen alas ajautumista. Itse asiassa EU-ratkaisu lopullisesti työstää pois elinkeipoisten tilojen joukosta etenkin ne pienet tilat, jotka sotien jälkeen muodostettiin siirtolaisten, soteleskien, yksinäisten ja maattomien asuttamiseksi. Sotien jälkeinen asutustoiminta hyväksyttiin tuolloin kansallisesti liki yksimielisesti. Niinpä onkin täysin kohtuutonta, jos maatalous nyt yksin pannaan sotien jälkeisen asutuspolitiikan jälkihoidon kantajaksi. Kotimaisen tukipaketin saaminen on vähin edellytys tässä yhteydessä. Suomalaisen isänmaallisuus ja koko kansasta huolehtimisen vastuu mitataan tukipaketin hyväksymisen yksimielisyydessä ja siinä, miten seuraavat hallitukset ja eduskunnat huolehtivat Suomen maaseutuammateista.

Suomi sijoittaa korkeakoulutukseen ja amatilliseen koulutukseen Sitran tutkimuksen mukaan yhtä nuorta kohti noin 2 miljoonaa markkaa. Tämä sisältää peruskoulutuksen, korkeakoulutuksen ja eri tukimuodot koulutuksen aikana. Tässä yhteiskuntarakenteen murroksessa on järkevää kysyä, miten tätä investointia käytetään hyödyksi, koulutettua ihmistä. Mitä tuotteita meidän on suomalaisina tehtävä ja millä tuotantomenetelmillä, jotta pitkälle koulutettu ja hyvin palkattu työvoima voi antaa parhaansa?

Samalla kun maatalouden rakennemuutos etii uomiaan, on havaittavissa uusteollistamisen tarve. Perinteisten teollisuuden tuotantotekijöiden, maa- ja raaka-aineiden eli ennen kaikkea puun ja metallin rinnalle on nousemassa tietotaito ja sen hallinta uudeksi tuotantotekijäksi. Tiedon jatkuvan kasvamisen tarve luo koulutuspaaineita. Kansanäänestyksen tuloskin kuvasti

omalta osaltaan tätä koulutusyhteiskunnan tilaa. Kaupunkihakuiset osaamiskeskukset olivat EU-myönteisempiä kuin syvä maaseutu. EU-ratkaisun myötä on mahdollista saada tukea rakennerahaston kautta alueelliseen kehittämiseen, mikä parhaimmillaan voi tukea sekä perinteistä alkutuotantoa että siihen liittyvää pk-yritystointia ja myös kaupunkien osaamiskeskusten tulevia uustuotantotekijöitä.

Ilman EU-aluepoliittista ja maaseutupoliittista toimintaa Suomen kehitys voisi olla liian rajua ja hallitsematontaakin maaseudun kannalta. Tällä hetkellä maamme aluepolitiikka on vesitetty liki olemattomiin, joten EU-ratkaisu tuo tasapainoa alueelliseen kehittämistyöhön.

Itse asiassa Suomi on kouluttanut nuorisonsa ulos isiensä perinneammateista. Maa- ja metsätalous, metsäteollisuus ja metalliteollisuus vedättävät Suomea, mutta yksin ei niillä pärjätä. Nämä perusammatit ovat välttämättömiä jatkossakin ja niistä tulee huolehtia. Kuitenkin uusi työvoimarakenne edellyttää uusia ratkaisuja. Tekniset alat ovat jo mukana muutoksessa. Uutta luomalla ja laadulla pärjäämme paremmin Japanin ja USA:n kilpailupaineen alla.

Venäjän ja Baltian halvan työvoimatuotannon voittamme vain siten, että teemme teknistä korkeasaamista vaativia tuotteita, mihin suora hintakilpailu ei tuo enää uhkia. Tässä kehitysvaiheessa Suomi ei enää voi jättäytyä Venäjän ja Baltian neuvottelukierrokselle myöskään EU-ratkaisussa. EU-ratkaisun turvin keinovalikoimamme monipuolistuu ja Suomella on paremmat mahdollisuudet selviytyä omista elinkeinoelämää koettelevista kriiseistään. Helppo ei tämäkään tie tule olemaan, mutta EU:n ulkopuolelle jääminen olisi tuonut myös arvaamattomia vaikeuksia.

Suomelle on erittäin tärkeä päästä mukaan yhdessä EU-maiden kanssa auttamaan myös Venäjän ja Baltian kehitystä eteenpäin. Erityisesti ympäristöasiat, elintarvikehuolto ja talouselämän tasapainoinen kehittäminen kiinnostavat Suomea. Yksin pieni Suomi ei juurikaan kykene näitä suuria ongelmia ratkaisemaan, mutta EU-rahastojen ja Maailmanpankin kautta voimme löytää tehokkaita toimia Venäjän ja Baltian auttamiseksi. Tällöin mm. Pohjois-Suomen tulisi saada vastuulleen Kuolan alueen elintarvikehuolto, ympäristöön ja asumiseen liittyvät avustustyöt. Oulun ja Lapin lääneillä on jo tästä hyviä kokemuksia, ja erityisesti Oulun yliopisto ja teknologiakylän yritystoiminta ovat jo pitkään luoneet yhteistyömuotoja Kuolaan.

EU painottaa myös Barentsin alueen yhteistyön merkitystä, mistä Suomi ei voi olla poissa. Koko Pohjoiskalotti-alueen kehittymisen avain tulee olemaan EU:ssa toimivien Pohjoismaiden yhteistyötahto. Suomessa vasta alkanut aluekehitysvastuu alueliittojen kautta saa uutta potkua EU-ratkaisun myötä myös lähialueyhteistyön näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Eduskunta tulee viemään Suomen Euroopan unioniin. Ratkaisun pohjana oli neuvoo-antava kansanäänestys. Olen kuullut EU-kriittisiin, mutta tulen äänestämään EU:hun liittymisen puolesta.

Tässä yhteydessä tahdon yhtyä keskustan ryhmäpuheenvuoroon ja ennen kaikkea pääministeri Esko Ahon eilen pitämään puheenvuoroon sekä niihin näkemyksiin, mitä ulkoasiainvaliokunnan ponsissa esitetään siitä, että hallituksen tulee esittää eduskunnalle vielä tämän syksyn aikana Eurooppa-strategiansa tavoitteet. Tällöin me eduskunnassa joudumme poliittisesti esittämään kansallista yhteisymmärrystä siitä, miten Suomi pärjää EU:ssa, mitä me ajamme kansallisesti ja mitä yhdessä Pohjoismaiden kanssa ja mitä me voimme oppia EU:sta ja miten sen sovelamme omaan maahamme.

Arvoisa puhemies! Kaikki tämä voi olla erittäin kaunista paperilla, mutta se muuttuu toimenpiteiksi vasta, kun eduskunta ja eri puolueet sitoutuvat tekemään parhaansa sen eteen, että Suomen europolitiikka hyödyttää kaikkia kansalaisia.

Ministeri I s o h o o k a n a - A s u n m a a :  
Arvoisa puhemies! Suomi on ottamassa historiansa kauaskantoisinta askelta sen jälkeen, kun olemme ensin ottaneet varovaisemman askeleen hyväksymällä Eta-sopimuksen. Tavallisen kansalaisen arkipäivään Eta-sopimuksella ei ole juuri ollut minkäänlaisia kielteisiä vaikutuksia. Myönteistä sen sijaan on tapahtunut mm. silloin, kun on kysymys ulkomaisista yhteyksistä, esimerkiksi koulutus, tutkintojen vastaavuus jne.

EU-jäsenyydestä on jaettu valtavasti tietoa, keskusteltu kuukausitolkulla. Virkamiestasolla asiaa on kiireen tunnusta huolimatta valmisteltu huolella. Myös poliittisella taholla hallituksessa ja täällä eduskunnassa on jäsenyydestä keskusteltu pitkään ja monipuolisesti. Mitään yhtä ja oikeaa totuutta tai tietä Suomen tulevaisuudelle ei ole. Tämän syvästi tiedostaen jäsenyyskeskustelun ajankohdasta lähtien olen kuullut siihen ryhmään, joka edellytti neuvoo-antavaa kansanäänestystä. Koen sen moraalisesti ja poliittisesti

kansanedustajaa sitovana, olisipa sen lopputulos ollut kumpi tahansa.

Elämässä on valintatilanteita ja onneksi on. Sellainen Suomella on ollut tänä syksynä. Kansanäänestyksen tulos antaa nyt selvää suuntaa tulevalle tielle. On merkityksellistä, että kansanäänestyksen tulos Suomessa oli selkeä. Tosin on huomattava, että suhtautuminen jäsenyyteen vaihtelee kansanäänestystuloksen perusteella jyrkästikin maan eri osia keskenään vertailtaessa. Tämä äänestystuloksen erityispiirre tulee ottaa vakavasti huomioon, koska jäsenyyden myötä tarvitsemme tulevaisuudessa laajaa kansallista yhteisymmärrystä. Haluan kuitenkin korostaa sitä, että kysymys on ensisijaisesti kansallisesta ratkaisusta eikä paikallisista tai alueellisista intresseistä. Me kannamme vastuuta koko Suomesta, sen ääri-alueista, periferia-alueita, myöten.

Arvoisa puhemies! Jos jossakin nykyinen eduskunta epäonnistui, niin EU-keskustelun alkuvaiheessa. Pidän valitettavana sitä, että tässä salissa ajaututtiin arvovalta-asemiin ja sorrettiin toistemme mielipiteiden halveksuntaan. Tämä ei ollut kaunista katseltavaa eikä missään tapauksessa eduksi EU-jäsenyydelle eikä suomalaiselle kansanvaltaisuudelle. Suomen tien rakentajien olisi tunnettava hyvin toisensa ja kyettävä työskentelemään saumattomasti yhdessä siitäkin huolimatta, että meillä on erilaisia mielipiteitä. Näitä erilaisia mielipiteitä tulisi toistemme suvaita.

Liittymissopimuksen hyväksymisen jälkeen on nopeasti ryhdyttävä kuitenkin rakentamaan yhteistä EU-politiikkaa, kuten täällä on ilahduttavasti hyvin monissa puheenvuoroissa jo tähän mennessä todettu. Kansallisen EU-politiikan tavoitteista tulee nyt saada mahdollisimman laaja yksimielisyys. Meillä on monia tärkeitä asioita. Haluan itse korostaa mm. turvallisuuspolitiikkamme tulevaa kehitystä. Puolueettomana säilyminen uudessa tilanteessa asettaa suomalaiselle turvallisuuspolitiikalle tiettyjä rajoituksia, tiettyjä perusehtoja. Näin ollen esimerkiksi Nato-jäsenyys ei en pidä mahdollisena.

Ehkä sen verran vielä totean keskustelun alkukankeudesta, että EU-vastustajia moitittiin ankarasti, ehkä syystäkin, koska vastustajapuolelta manailtiin ruusuisten mielikuvien vastapainoksi synkistäkin synkimpiä tulevaisuuden visioita. On kuitenkin syytä muistaa, että myös tulevaisuudessa tarvitaan kriittisiä näkemyksiä, tarvitaan monipuolista harkintaa ja asioiden erilaista peilaamista, eri puolilta asioiden peilaamista.

Tämän tapainen ajattelu ja toiminta ei kuitenkaan saisi johtaa ylikorostuneisiin vastareaktioihin.

Arvoisa puhemies! Suomelta kysytään nyt Euroopan jäsenyyden myötä monenlaista kypsymystä. Ensinnäkin lujaa luottamusta omiin voimavaroihimme, tasavertaisuuden tunnustamista, uskoa, että mm. suomalaiset tuotteet ovat hyviä, joita meidän itsekkin kannattaa ostaa ja kuluttaa, uskoa, että meillä on itsenäisenä kansakuntana myös annettavaa kansainvälisillä foorumeilla. Esimerkiksi Itä- ja Keski-Euroopan politiikassa meillä on sanottavaa, samoin nähdäkseksi sosiaali-, ympäristö-, koulu- ja kulttuuripolitiikassa jne. Meiltä tarvitaan taitoa rakentaa kansallista europolitiikkaa avoimella ja suvaitsevaisella keskustelulla. Mutta meiltä tarvitaan myös uudenlaista aktiivisuutta, aloitteellisuutta ottaa jäsenyydestä se hyöty, mikä jäsenyyden myötä Suomeen on mahdollista saada.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä todeta muuttaman sanan kulttuurihallinnon alalta. Liittymisasiakirjasopimus, kuten ulkoasiainvaliokunnan mietintö, on kulttuurikysymyksissä melko niukkasanainen, mutta, haluan korostaa, mielestäni varsin oikean sisältöinen. Sen liitteenä oleva sivistysvaliokunnan mietintö sisältää enemmän asioita, jotka nekin vastaavat hyvin opetusministeriössä jäsenyysneuvottelujen aikana muodostuneita arvioita EU-jäsenyyden kulttuuripoliittisista vaikutuksista. Viesti on molempien kohdalla selvä: Suomen kulttuurielämän kannalta jäsenyyteen ei liity uhkia eikä liioin ongelmiaakaan, vaan jäsenyys merkitsee meille Eta-sopimukseen verrattuna parempia mahdollisuuksia vaikuttaa unionin kulttuuripoliittiseen päätöksentekoon sekä sen kulttuuriohjelmiin ja muuhun yhteistyöhön osallistumiseen. Yhtä kaikki meillä on hyvät mahdollisuudet harjoittaa itsenäistä ja tehokasta kulttuuripolitiikkaa myös Euroopan unionin jäsenenä. Mutta siihen liittyy kyllä yksi ehto: vain niin kauan kuin meillä on omaperäinen, rikas ja korkeatasoinen kulttuuri kielineen, kulttuuri-instituutioineen, koululaitoksineen jne.

Haluan ottaa tässä pari näkökohtaa, jotka mietinnössä ja keskusteluissa ovat jääneet vähemmälle.

Ensinnäkin ulkoasiainvaliokunta toteaa mietinnössään, että kulttuurilla on Euroopan unionin piirissä Maastrichtin sopimuksesta huolimatta marginaalinen rahoituksellinen asema. Tämä hieman jyrkkä lausunto saattaa pitää paikkansa tämän hetken tilanteessa, vaikka jo nyt unionin ohjelmat audiovisuaalisella alalla, ja ha-

luan viitata mediaohjelmaan, liikkuvat myös rahoitukseltaan sadoissa miljoonissa markkoissa. Kulttuuriohjelmien merkitystä ei kuitenkaan pitäisi arvioida yksin rahassa. Yhtä lailla tärkeitä ovat niiden tarjoamat yhteisverkot, informaatio ja ennen kaikkea henkilökohtaiset kontaktit. Tärkeätä on lisäksi huomata, että vahvat merkit viittaavat siihen, että Euroopan unionin kulttuuripolitiikassa ollaan parhaillaan siirtymässä uuteen aktiiviseen vaiheeseen, jossa myös rahoitus tulee merkittävästi kasvamaan.

Unionin kulttuuritoiminnan kehittämisessä ja laajentamisessa on käynnissä vilkas ja tärkeiden ratkaisujen syksy. Sen lähtölaukauksena oli komission kulttuuriyksikön viime heinäkuussa julkistama suunnitelma kulttuurin uudeksi puiteohjelmaksi vuonna 1996 alkavaksi viisivuotiskaudeksi. Viime torstaina nämä suunnitelmat olivat ensimmäistä kertaa esillä kulttuuriministerien neuvoston kokouksessa, johon myös Suomen ja muiden hakijamaiden ministerit osallistuivat. Kulttuurin uusi puiteohjelma sisältää ensimmäisen kerran aloitteen, jonka perusteella myös kulttuurisektorilla ryhdytään toteuttamaan monivuotisia yhteistyöohjelmia Erasmus-ohjelman ja muiden hyvin tunnettujen koulutusohjelmien tapaan. Kulttuuriohjelmien rahoitus on tarkoitus nostaa kokonaan aivan uudelle tasolle. Aikaisempien kymmenien miljoonien sijasta puhutaan nyt vuositasolla jopa sadoista miljoonista markoista myös perinteisen kulttuurin alueella.

Puiteohjelmassa on tarkoitus merkittävästi laajentaa niin sisällön kuin rahoituksen osalta unionin nykyistä kaleidoskooppiohjelmaa, jonka avulla tuetaan jäsenmaiden kesken eurooppalaista taiteilijavaihtoa, festivaaleja ja muita tapahtumia ja kulttuurin alan yhteistyöverkkoja. Tarkoitus on myös käynnistää uusi näyttävä Ariane-ohjelma, johon koottaisiin nykyiset kirjallisuus- ja käännösohjelmat ja johon liittyisi uutena elementtinä mm. eurooppalaisten haku-  
teosten levitystuki.

Lisäksi komissio valmistelee parhaillaan erillistä suunnitelmaa kulttuuriperintöön liittyvistä kysymyksistä. Nykyisiä arkkitehtuuriperinnön suojelu- ja konservointiohjelmia on tarkoitus laajentaa ja ottaa niiden piiriin myös museot, historialliset rakennukset ja uuden teknologian tarjoamat mahdollisuudet.

Erillistä tiedonantoa valmistellaan myös komissiossa siitä, kuinka kulttuurin näkökulma ja kulttuurin edut voidaan paremmin ottaa huomioon muilla unionin politiikan sektoreilla ku-

ten verotuksessa, tutkimuksessa, rakentamisessa ja sisämarkkinakysymyksissä. Tässä asiassa meillä olisi edelleen paljon parantamisen varaa myös kotoisessa politiikassa. Tässä on haastetta sen lisäksi myös Euroopan unionin tulevaan kulttuuripolitiikkaan.

Oman merkittävän sektorinsa ovat unionin politiikassa jo pitkään muodostaneet televisioon, radioon ja videoon liittyvät kysymykset. Myös tällä sektorilla muhii EU:n elimissä parhaillaan kauaskantoisia ratkaisuja. Vielä tämän syksyn aikana tulee esille ehdotus av-alan monipuolisesti kattavan mediaohjelman jatkoksi vuoden 1995 jälkeen sekä EU:n tv-direktiivin tarkistaminen, missä yhteydessä on ollut esillä myös mahdollisuus televisiokanavien eurooppalaisten ohjelma-kiintiöiden nostamiseen. Nämä asiat ovat meille entuudestaan tuttuja, sillä ne koskevat meitä, toisin kuin varsinaiset kulttuuriohjelmat, jo Etasopimuksen perusteella.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä on aivan oikein kiinnitetty huomiota myös niihin mahdollisuuksiin, joita jäsenyys tarjoaa kulttuuritoiminnan rahoittamiseen Euroopan unionin rakennerahastojen kautta. Oman tärkeän lukunsa Suomen jäsenyysohjelmissä muodostaa alueellisten kehitysohjelmien laatiminen Euroopan unionin rakennerahastoja varten. Tämä työ on täydessä käynnissä maakuntien liitoissa. Valitettavaa vain on, ettei hallinnollista lainsäädäntötyötä ole vielä onnistuttu ajanmukaistamaan kulttuuri-, nuoriso-, liikunta- eikä koulutussektorilakiaan.

Opetusministeriössä on laadittu selvitys siitä, kuinka unionin eri rahastot ovat tähän mennessä tukenet jäsenmaiden kulttuurihankkeita. Kulttuuriperintökohteisiin, kulttuurimatkailuun, kulttuurialan koulutukseen muun muassa oli näistä rahoista onnistuttu saamaan vuosittain tukea satoja miljoonia markkoja. Tarkoitus on pitää huolta siitä, että kulttuurihankkeet saavat niille kuuluvan aseman, kun Suomen alueellisia kehittämisohjelmia valmistellaan. Meidän olisi yhdessä pohdittava, miten hyviä kulttuurihankkeita voitaisiin maakunnissa ja kunnissa kannustaa liikkeelle, sillä ideoita ja järkeviä hankkeita näyttää eri puolilla maata olevan aika runsaastiinkin.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön lopussa käsitellään muutamin laajoin vedoin Suomen toimintaa ja politiikkaa Euroopan unionissa. Kun Suomen tulevaa EU-strategiaa muotoillaan, on sen osana määriteltävä myös maamme EU-kulttuuripolitiikan keskeiset tavoitteet ja

painopisteet. Tällöin ymmärrän kulttuurilla hyvin laajaa kokonaisuutta, vapaa-aikasektoria aina liikunnasta ja nuorisotyöstä lähtien.

Seuraava askel, arvoisa puhemies, liittymisen jälkeen, toivonkin, on, että eduskunta keskustelee Suomen kansallisesta EU-politiikasta ja samalla arvioi, mihin suuntaan Euroopan unionia haluamme kehittää. Euroopan unioni ei ole valmis eikä ehkä koskaan sellaiseksi tulekaan eikä tarvitsekaan tulla. Itsenäiset kansakunnat hallitustensa ja kansalaistensa välityksellä todennäköisesti painottavat eri vuosina, eri vuosikymmeninä, eri aikoina eri asioita. Tärkeää olisi, että vapaiden itsenäisten kansojen yhteenliittymä Euroopan unioni kykenisi kuitenkin työskentelemään toisiaan kunnioittaen, toisia maita ja kansalaisia kunnioittaen hyvinvointi-Euroopan luomiseksi ja rauhan Euroopan toteuttamiseksi.

---

Edustajat Tennilä, Biaudet, Kaarilahti, Halonen ja Haavisto merkitään läsnä oleviksi.

---

Ed. V ä i s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Isohookana-Asunmaa korosti lujaa luottamusta omiin voimavaroihin ja omaan rikkaaseen, korkeatasoiseen kulttuuriimme. Hän toi esille, että EU voi myös tukea kulttuurityötä rakennerahastojen kautta. Tietävästi suurin osa rakennerahastojen varoista on tähän mennessä ohjautunut kulttuuriperinnön hoitamiseen. Sieltä on saatu tähän tarkoitukseen tukea.

Nyt tuli esille myös alueellisten kehittämisohjelmien toteutus. En tiedä, miten tarkoin kulttuuriministeri on perehtynyt siihen, missä määrin näihin nyt valmisteilla oleviin alueellisiin hankkeisiin sisältyy sellaista koulutusta ja kulttuuri-työtä, jota voitaisiin hyödyntää tai joka voisi olla osana sitä rakennerahastojen rahoitustoimintaa, mihin ministeri viittasi. Valitettavasti, kun on niin, että ensin leipä, sitten lirkutukset, tässä vaikeassa työllisyysilanteessa ja niiden monien haasteiden edessä, joissa nyt jäsenyyssitilanteessa maaseudulla ja maakunnissa ollaan, nousevat tietysti työtilaisuudet ja elinkeinon kehittäminen päällimmäisiksi. Onko ministeriössä tai hallituksen piirissä mietitty, millä tavoin kulttuuripuoli voitaisiin hoitaa, koska se on tietysti tärkeä pidemmällä aikavälillä?

Ed. A u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ministeri Isohookana-Asun-



maa kiinnitti huomiota tärkeään asiaan, kun hän puhui kulttuurin rahoituksesta juuri rakennerahastojen kautta. Myös sivistysvaliokunta kiinnitti asiaan huomiota, ja kirjasimme omaan asiantuntijalausuntoomme ulkoasiainvaliokunnalle sen, että olisi hyvin tärkeää parantaa kulttuuriin liittyvän työskentelyn edellytyksiä ja vahvistaa maakunnan liittojen kulttuuripoliittista asiantuntemusta, jotta näillä hankkeilla olisi riittävä osuus kehittämisohjelmissa. Paitsi kulttuuria tämä koskee myös koulutusta. Koulutus nimenomaan tulevaisuudessa liittyy hyvin tiiviisti elinkeinopoliittisiin hankkeisiin, sillä yhä enemmän myös maakuntien kehittämisessä on satsattava ihmisten henkisen pääoman kasvattamiseen ja investoimiseen henkiseen pääomaan, ei pelkästään seiniin tai koneisiin investoimiseen.

Ministeri I s o h o o k a n a - A s u n m a a : Arvoisa puhemies! Aluekehitysohjelmat valmistuvat marraskuun aikana, minkä jälkeen meillä opetusministeriössä on mahdollisuus päästä lukemaan papereita ja näkemään, minkälaisia ehdotuksia maakunnan liitot tekevät. Jo nyt meillä on sattumanvaraisesti, sitä mukaa kun maakunnista, seutukunnista ja kunnista on otettu yhteyttä, tietoa, mitä ohjelmiin aiotaan sisällyttää. Ohjelmien tuleminen on edellytyksenä, jotta rakennerahastoista saadaan rahaa.

Mutta kuten totesin, Euroopan unionin jäsenmaissa yllättävän paljon elikkä suurempi osa, huomattavasti suurempi osa kulttuuriin tulevasta rahoituksesta on tullut nimenomaan näiden aluerahastojen kautta kuin varsinaisten kulttuuriohjelmien kautta.

Haluan ed. Väistölle todeta, että onneksenne nämä lirkutuksetkin tuovat leipää monessa tapauksessa. Kulttuurin alue on varsin työllistävä alue. Haluan viitata, kun suomalaisesta kulttuurista on kyse, mm. meidän moniin festivaaleihimme niin Porissa, Savonlinnassa, Joensuussa, Tampereella, Helsingissä, Jyväskylässä kuin missä tahansa. Festivaalit tuottavat todella useita kymmeniä miljoonia markkoja näille alueille.

En malta olla myöskään toteamatta sitä, että Euroopan unionin piirissä kulttuuriministerineuvostossa olemme laskeneet, että audiovisuaalinen ala, joka on hyvin kasvava ala, työllistää unionin sisällä vuoteen 2000 mennessä arviolta kaksi miljoonaa ihmistä välittömästi. Sen tuottama bruttokansantuoteosuus on erittäin korkea. Kyllä tämän näkökulman soisi Suomessakin laajentuvan eli että lirkutuksetkin tuovat leipää.

Ed. K o s k i n e n : Herra puhemies! Vaikka vaalit lähestyvät, ainakin keskustan ryhmässä löytyy solidaarisuutta ja pietteettiä ryhmätovereita kohtaan, kun ministeri Isohookana-Asunmaa oli halunnut puheenvuoronsa listan kärkeen, mutta ei kuitenkaan ennen ed. Renkoa. Tämän "jarrutuspuheenvuoron" jälkeen haluaisin jonkin sanan sanoa Suomen Eurooppa-politiikan muovautumisesta jatkossa.

Oikeastaan tämä keskustelu voisikin hyvin pitkälle painottua siihen, mutta niin kuin on nähty, kolmannessa käsittelyssä on vielä kerrattu niitä näkemyksiä, jotka jo useaan otteeseen ovat aikoinaan jo lähetekeskustelussa ja sitten ensimmäisen ja toisen käsittelyn yhteydessä tulleet esille.

Sosialidemokraatit haluavat Suomen olevan Euroopan kehityksessä täysipainoisesti mukana siltä pohjalta, että unioni on suvereenien valtioiden vapaaehtoinen yhteenliittymä. Näkemykset, joiden mukaan Suomen tulisi Euroopan unionin jäsenenä tavoitella yhteistyön syventämisen pysäyttämistä kokonaan, ovat torjuttavia ja epärealistisia. Sinänsä on tärkeätä, että unionin kehittämisen tavoitteista käydään avointa keskustelua myös Suomessa.

Eilenhän kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa ed. Zyskiewicz paalutti linjojaan aika lähelle Ison-Britannian konservatiivien oikean laidan näkemyksiä. En tiedä, missä määrin Suomen etujen kannalta se olisi oikea linja. En varmuudella tiedä, mutta todennäköisesti se on hyvin huonosti Suomen etuja vastaava linja.

Toki Suomi haluaa pitää kiinni itsemääräämisoikeudestaan myös Euroopan unionin jäsenenä niin pitkälle kuin suinkin mahdollista. Mutta jos vaakakupissa on, että sen seurauksena joudutaan koko Euroopan mitassa toteuttamaan huonoa politiikkaa ja siitä on huonoja seurauksia, on tietysti parempi, että luovutetaan yhteisesti päätettäväksi asioita, jos lopputulokset ovat kansalaisten kannalta parempia.

Euroopan unionissa jäsenmaat ovat päättäneet hoitaa osan asioistaan yhteisellä päätöksenteolla. Tämän tulee aina perustua jäsenkansojen hyväksymiseen ja demokraattisiin ratkaisuihin. Varsin perusteltua on se ulkoasiainvaliokunnan mietinnöstäkin ilmi käyvä linja, että unionin luonnetta olennaisesti muuttavat ratkaisut tarvittaessa alistetaan kansanäänestykseen myös Suomessa.

Vaikka suomalaisilla on erilaisia käsityksiä Euroopan unioniin liittymisestä, ei unionista saa tulla kansaa jakavaa asiaa. Unionissa monien

asioiden käsittely on avointa kansallista edunvalvontaa. Siellä voi esiintyä useampia suomalaisia mielipiteitä, mutta järjestään esiintyy jäsenmaiden lukuinen joukko eriaviä näkemyksiä kehityslinjoista ja siitä, millaisiin päätöksiin tulisi kulloinkin päätyä.

Menestyminen budjettiratkaisuissa ja aluepolitiikassa edellyttää taitoa, osaamista ja suomalaisten sensuuntaista yhtenäisyyttä, että keskeisistä kansallisista eduista voidaan yhdessä ajaa ratkaisuja.

Meidän etujemme mukaista on myös sen varmistaminen, että säädösten täytäntöönpano ja valvonta etenee kaikissa jäsenmaissa suunnilleen yhdenmukaisesti, toisin kuin nyt on tilanne.

Suomalaiset ja Pohjoismaat laajemminkin voivat varsin yksimielisesti olla mukana vaatimassa nykyistä suurempaa avoimuutta ja demokraattista vastuuta unionin päätöksentekoon.

Samassa tarkoituksessa on myös Suomessa ennen jäsenyyden voimaan saattamista jatkettava parlamentarismia vahvistaa valtiosääntöuudistusta. Nyt vain näyttää siltä, että hallituksen valmistelutyö ja yhteydenpito presidentin kanssa ovat sujuneet niin tahmeasti, että nämä esitykset ovat tulossa eduskuntaan vasta joulukuun alussa, ja se on aivan liian myöhään. Olisi odottanut, että hallituksella olisi ollut valmiudet heti kansanäänestyksen jälkeen tuoda esityksensä näistä Euroopan unionin jäsenyyden edellyttämistä valtiosääntömuutoksista eduskunnan käsiteltäväksi. Perustuslakivaliokunnan ja koko eduskunnan täytyy tietysti olla valmiina käsittelemään ne hyvin nopeassa tahdissa. Kuitenkin pääasia on tietysti uudistusten sisältö eikä proseduurit.

Tässä paljon puhutussa edustuskiistassa helppottava tie voisi olla sensuuntainen, että ajetaan Suomen eduskunnalle täydet vaikutus- ja valvontamahdollisuudet päätöksentekoon Euroopan unionissa sen kaikilla tasoilla. Tämä edellyttää tietysti myös hallituksen edustajan, käytännössä pääministerin, mukanaoloa huippukouksissa. Eduskunnan ja eduskunnan kautta välittyvän kansanvallan kannalta on sitten toisijaista se, onko siellä mukana myös tasavallan presidentti vai ei. Niin kuin on todettu, silloin jos on kyseessä ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeiset kysymykset, valtiosäännön mukaan presidentin tulee olla ulkopolitiikan johtajana mukana muissa kokouksissa. Tämä voisi, jos tällaiseen kompromissiin päädytään, jäädä avoimeksikin. Selväpiirteisintä olisi tietysti se useimpien Länsi-Euroopan maiden mukainen käytäntö, että pää-

ministeri edustaa maata myös näissä huippukouksissa, mutta suurempien valtiosääntöoikeudellisten konfliktien välttämiseksi tällainen välittävä linjakin voisi olla hyväksyttävissä. Kuten todettu, välittävä linja tai mikä linja sitten hallituksen esityksessä valitaankin, olisi jo pitänyt olla meidän käsiteltävänäme.

Sosialidemokraatit kannattavat Euroopan unionin jäsenyyttä myös siksi, että haluamme palauttaa demokraattisen päätöksenteon käytön niitä välineitä, jotka markkinayhdentymisen ja markkinavoimat ovat vieneet kansalliselta päätöksenteolta. Tässä tarvittaisiin uudenlaisia mekanismeja, uudenlaisia tapoja, joilla tätä pääomamarkkinoiden lähes rajatonta valtaa voidaan rajoittaa demokraattisen vallankäytön hyväksi.

Kuten on nähty kansallisvaltioiden ponnistelut, huomattavasti Suomea isompienkin kansallisvaltioiden ponnistelut, markkinavoimien kuriin saattamiseksi ovat epäonnistuneet. Euroopan mittakaavassa voisi onnistuminen olla lähempänä, jos riittävää ja yhdensuuntaista poliittista tahtoa löytyy. Mutta tässäkin kysymys on siitä, että silloin, jos me löydämme tavan, jolla pääomavaltaa voidaan rajoittaa, niin se edellyttää kyllä, että päätöksentekovaltaa luovutetaan yhdessä päätettäväksi, jotta pystyttäisiin sen kokonaan demokraattisen vallankäytön ulkopuolella toimivaa voimaa hillitsemään.

Kysymys on kansallisvaltioiden, niiden demokraattisten elinten ja Euroopan unionin elinten välisessä työnjaossa laajemminkin siitä, mikä onärkevintä toiminnan lopputuloksen kannalta. Niissä asioissa, joissa tarvitaan vahvaa yhteistä toimintaa, pitää luovuttaa myös päätöstoimivaltoja yhteiselle eli unionin tasolle käytettäväksi. Ehkä oikea termi kuvaamaan tätä kehityslinjaa olisi funktiofederalismi, eli aina tehtävien mukaan katsotaan, missä asioissa tälle federalistiselle tasolle, unionille, pitää luovuttaa päätösvaltuuksia, ja muuten rajataan päätöksentekotiukasti kansallisvaltioiden ja niiden demokraattisten elinten käyttöön.

Rajaamistyö eli mitkä asiat funktiofederalismin sisällä jaettaisiin unionille ja mitkä kansallisvaltioille pysyvästi käytettäväksi, on selvästikin kesken. Maastrichtin sopimus pitää sisällään kunnianhimoisia pyrkimyksiä lisätä unionin toimivallan rajoja, mutta kuitenkin niin epämääräisellä tasolla, että siihen sitoutuminen sinänsä ei vielä ole meidän itsenäisyytemme kannalta vaarallista. On tärkeää, että tulevaisuudessa neuvotteluvaiheissa pystytään rajausta selkeyttämään ja mini-



moimaankin se asioiden joukko, joissa tätä unionin päätösvalta käytetään, mutta tehostamaan toimintaa niissä asioissa. Meidän on turha antaa unionille päätösvaltaa sellaisissa asioissa, jotka voimme paljon järkevämmiin ja paremmin tuloksin hoitaa itse. (Ed. Laine: Siinä puhuja on oikeassa!) Vahvaa eurooppalaista tahtoa ja päätöksentekoa, myös toimivaltuuksia, ed. Laine, tarvitaan ennen muuta työllisyyden nostamiseksi eurooppalaisen talouspolitiikan tärkeimmäksi tavoitteeksi.

Euroopan unionissa on tehty tätä silmällä pitäen suhteellisen kunnianhimoisia ohjelmia, Val-koista kirjaa taloudesta, työllisyydestä, kilpailukyvystä ja myös sosiaalisen ulottuvuuden kehittämisestä, mutta päätökset vain odottavat toteuttamistaan. Euroopan parlamentin voimasuhteiden lievä muuttuminen viime kesän vaaleissa ja myös Euroopan unionin komission kokoonpanon punertuminen toivottavasti johtavat siihen, että nämä ohjelmakohdat hyvinkin pikaisesti toteutuvat myös unionin käytännön politiikassa.

Juuri työllisyyden kohentaminen yhteiseurooppalaisin ponnistuksin ja sosiaalisen turvallisuuden lisääminen ovat ne syyt, jotka ovat saaneet kansalaiset hyväksymään Suomessa ja Ruotsissa unionin jäsenyyden. Ne ovat olleet se vaa'ankieli, joka on antanut toivoa paremmasta tulevaisuudesta. Tämä linja täytyy myös toteuttaa, muutoin kansalaiset kokevat tulleen petetyiksi tässä integraatioprosessissa.

Sosialidemokraattien tavoitteena on kansalaisten Eurooppa, jossa ihmisten elämä on pohjoismaisen hyvinvointimallin mukaisesti turvattu niin poliittisten vapauksien kuin sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien puolesta ja jossa talous toimii kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Tämä sosialidemokraattien linjaus on myös yhteinen muille Pohjoismaille. Vaikka emme uhoaisikaan millään yhteisellä pohjoismaisella mallilla, niin tosiasiallisesti myös muualla Euroopassa katseet kohdistuvat Pohjoismaiden sosialidemokraatteihin, että he voimistaisivat yhteistä pyrkimystä tehdä tasa-arvoisempaa ja sosiaalisesti turvallisempaa Eurooppaa, ei mitään suoria malleja meiltä tai Ruotsista plagioiden, vaan toteuttaen sellaisia suuntaviivoja, jotka meille ovat olleet ominaisia.

Lopuksi tiivistäisin tämän yhteenvedonmaisesti niihin periaatteisiin, jotka SDP:n puoluevaltuustokin on hyväksynyt Suomen Eurooppa-politiikan keskeisiksi tavoitteiksi ja periaatteiksi:

1) Haluamme olla mukana Euroopan unionin kehittämisessä ja vahvistamisessa perusarvoihimme nojautuen. Unionin syventäminen on mahdollista silloin, kun se perustuu jäsenkansojen tahtoon ja demokraattiseen päätöksentekoon ja on tarpeen eurooppalaisen hyvinvoinnin vahvistamiseksi.

2) Euroopan unionin pitää olla suvereenien valtioiden yhteisö. Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa on kehitettävä tältä pohjalta. Unionin on tuettava YK:n periaatteiden mukaisia, rauhan rakenteita vahvistavia yleiseurooppalaisia turvallisuusjärjestelyjä. Suomen on osaltaan oltava valmis osallistumaan yhteisiin rauhanturvaamistehtäviin ottaen huomioon elintärkeitä kansalliset etumme.

3) Euroopan unionin on oltava avoin uusille jäsenmaille ja yhteistyölle uusien maiden kanssa. Unionin kauppapolitiikka ei saa perustua kaupan esteiden ylläpitämiseen, ja sen tulee olla kehitysmaiden suuntaan avointa. Unionin maatalouspolitiikkaan liittyvää protektionismia on asteittain mutta määrätietoisesti vähennettävä.

4) Demokraattisen kehityksen kannalta on vahvistettava europarlamentin asemaa ennen muuta komissioon nähden ja toteutettava demokraatiaperiaatetta tehokkaammin unionin sisällä. (Ed. Laine: Vaikka Zyskiewicz vastustaa!) Kansallisten parlamenttien valtaa on lisättävä suhteessa hallitusten päätöksentekoon neuvostossa. — Tämä on se linja, jota toivottavasti myös edustajat Zyskiewicz ja Laine tukevat. — Unionin päätöksenteon on oltava avointa ja julkista kaikilla tasoilla.

5) Periaatetta, jonka mukaan päätöksenteko tapahtuu mahdollisimman lähellä päätösten vaikutusalueita, eli läheisyys- tai subsidiariteettiperiaatetta, on kunnioitettava. Ensiksi tietysti täytyisi saada suhteellisen yksimielinen käsitys kautta Euroopan, mitä se tarkoittaa.

6) Euroopan unionin aktiivista tahtoa ja yhteisiä voimavaroja tarvitaan Euroopan kilpailukykyä ja työllisyyttä parantavan elvytyksen ja työllistämistoimien mahdollistamiseksi sekä aktiivisen työvoimapolitiikan toteuttamiseksi. Talous- ja rahaliittoon edettäessä on sovittava työttömyyden vähentämisen vaatimien erityisten toimien käytön kriteereistä ja kehitettävä työllisyyttä tukevia tasaavia tulonsiirtoja. Jos yhteiseen rahan mennään, niin suhdannepolitiikalta poistuu hyvin tehokkaita välineitä kansallisella tasolla. Se edellyttäisi todella massiivisia tulonsiirtoja työllistämismahdollisuuksia sitten unionin

tasolla, jotta voitaisiin eri maiden erilaista kehitystä tasoittaa.

7) Veronkiertoparatiiseja ei Euroopan unionissa tarvita. Pääomaverotukselle on säädettävä kaikissa maissa sovellettava minimitaso. Näkymät ovat aika huolestuttavia sen takia, että juuri Luxemburg, josta uusi komission puheenjohtaja Santer on kotoisin, on estänyt tällaisen yhteisen vähimmäisverokannan juuri pääoma- ja korkotulojen osalta.

8) Euroopan unioniin on saatava vahva sosiaalinen ulottuvuus. Sosiaalista polkumyyntiä ei tule sallia. Jäsenmaita on tuettava sosiaalisen turvallisuuden kehittämisessä. Erityisenä suomalaisena annettavana tässä sosiaalisen ulottuvuuden kehittämisessä on varmasti toimivat työmarkkinasuhteet silloin, kun se parasta on ollut, eli ennen Ahon aikoja. Suomalainen konsensus hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa on kelvanut ja sen pitäisi kelvata malliksi muuallekin. Ei sitäkään sinällään kopioida, mutta juuri periaatteet, tasaveroinen yhteistyö, palkansaajien, työnantajien ja valtiovallan kesken, on lääke, jolla voidaan monia Euroopan ongelmia ja erityisesti Suomen ongelmia parantaa.

9) Sukupuolten välisen tasa-arvon vahvistaminen tulee kuulua kaikille toiminta-alueille. Euroopan unionin päätöksenteossa ja henkilövalinnoissa tulee edistää sukupuolten tasa-arvoa. Tähän meillä on mahdollisuus hyvin pian Euroopan parlamentin jäsenten valinnassa.

10) Euroopan unionin on oltava kestävää kehitystä tavoittelevan ympäristöpolitiikan edelläkävijä. Unionin on säädettävä tehokkaat hiili-dioksidi- ja energiaverot. Jäsenmaiden ympäristönsuojelua ei saa alistaa tavarakaupan vapaudelle. Suomea uhkaavien ympäristökriisien osalta eurooppalainen päätöksenteko on erityisen tärkeää. Meidän vakavimmat uhkamme ovat haposateet, jotka tulevat pitkälti kaukokulkeutumina juuri läntisestä ja keskisestä Euroopasta, ja toiseksi Venäjän alueen ydinvoimaloiden turvallisuusriskit. Niiden vähentämiseksi tarvitaan niin valtavia taloudellisia panostuksia, että Suomen voimavarat eivät riitä edes suunnittelupalkkioihin, eli tässä tarvitaan laajaa eurooppalaista yhteistyötä, yhteisiä eurooppalaisia resursseja, jotta voitaisiin todella päästä näitä Suomen lähi-alueita koskevia ympäristöriskejä vähentämään.

Eurooppa-politiikan linjaus vaatisi huomattavasti enemmän huomiota näinä lähikuukausina. Toivottavasti, kun pääsemme varsinaisen päätöksen tekemään unionin jäsenyydestä ja saamme sen jälkeen pikaisesti käytyä läpi valtiosään-

tömuutokset, tämä voisi nousta suorastaan politiikan ensiarvoisten asioiden joukkoon jo eduskunnan vaalitaistelussa. Erityisesti sen jälkeen tulevan vaalikauden kotimaista politiikkaa suunnattaessa pitää ikään kuin omana lohkonan olla Eurooppa-politiikan sisältö.

Edustajat Kemppainen, Mäkelä ja Jaakonsaari merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Aittomäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Koskisella oli unelmia Euroopan unionista kuin työllä ja pojalla ranta-koivun alla tulevaisuutta suunniteltaessa. Mutta kun tämä tytön ja pojan alue on niin herkkä, en halua liittää sitä mitenkään Euroopan unionin surkeuteen. Sen sijaan eräistä asioista haluan tässä kommentoida.

Ed. Koskinen sanoi, että Euroopan unionista ei pidä tehdä veronkiertoparatiisia. Tämäkin on tyhjä unelma, koska koko Euroopan unioni on jo tällä hetkellä rosvojen paratiisi. Siellä arviolta viitisen prosenttia koko budjetista menee rikollisiin tarkoituksiin, väärinkäytöksiin, siis rosvojen taskuun. Kuvitteleeko ed. Koskinen, että veronkierto olisi nykyisessä ja tulevassa Euroopan unionissa jollakin tavalla outo asia? Tämä on aika utopistista, mutta jos hän on oikeassa, niin olen vilpittömästi silloin myönteisellä kannalla.

Mitä tulee edustuskiistaan ja yleensä siihen, kuka edustaa Suomea Euroopan unionin jäsenyydessä, se muodostaa aivan uuden poliittisen edustuksen ja vallankäytön alueen. Euroopan unionin toiminta on eräällä tavalla ulkoista sisäpolitiikkaa tai sisäistä ulkopoliittikkaa, kuinka vain. Ja kun toiminta koko ajan kehittyy ja kiinteytyy, sitä enemmän tulee esille tällainen, mitä äsken sanoin, ulkoinen sisäpolitiikka tai sisäinen ulkopoliittikka. Tämä on uusi ja outo alue tietyllä tavalla. On itsestään selvää, että pääministerin tulee edustaa Suomea siinä toiminnassa, joka täyttää äsken esittämäni muodot. Se on eräältä sisäpolitiikkaa. En puutu tässä tasavallan presidentin edustusmahdollisuuksiin, mutta kyllä tässä tilanteessa ilman muuta pääministerillä on tämä mahdollisuus.

Herra puhemies! Lopuksi vielä, ed. Kalliomäki kyllä muistaakseni puheenvuorossaan täällä valtiosääntöuudistuksen esittelyssä antoi vähän sen kuvan, että sosialidemokraateilla ei ole kovin kovaa kiirettä tässä asiassa. Tulisi nyt selkeästi vastaus sieltä puolelta, kuinka se on.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Veronkierrosta on kokemuksia toki kaikista Euroopan unioninkin jäsenmaista. Oleellistahan tässä oli se, että Suomi ei voi Euroopan unionin ulkopuolella vaikuttaa penninkään vertaa siihen, saadaanko nykyisiin unionin jäsenmaihiin tehokkaampaa verolainsäädäntöä, saadaanko sinne minimitasoja tietyille veromuodoille. Se on se linja, jolla pystymme vähentämään tällaista kansallisten rajojen yli tapahtuvaa verojen kiertämistä.

Sama koskee maatalouspolitiikkaa. Kyllähän me tunnustamme, että Euroopan unioni kylvää maatalouteen rahaa, ei niin paljon tilaa kohti tai viljelijää kohti kuin Suomessa kylvetään, mutta ehkä vähän löysemmin perustein. Toivottavasti ed. Aittoniemen asiantuntemus on sitten käytössä, kun siellä pyritään kehittämään kontrollijärjestelmiä ja hallintojärjestelmiä siten, että tällaiset väärinkäytökset vähenisivät. Nämä 60 miljardin markan arviot valtaosin kohdistuvat juuri Euroopan unionin maatalousbudjettiin, jossa tätä talikolla rahan jakamista tapahtuu. Meillä rahaa tosin mätetään enemmän, mutta katsotaan tarkemmin, mihin talikolla heitetään.

Ed. Vähänäkki: Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa on tämän asian tiimoilta kuultu monenmoisia, pitkiä ja lyhyitä, hyviä ja huonoja puheenvuoroja. Ymmärrän hyvin, että kaikki kansanedustajat haluavat, kun Suomi tekee historiansa suurinta päätöstä, nimensä ja puheenvuoronsa pöytäkirjoihin.

Erityisesti olen ihaillut kolmen kansanedustajan puheenvuoroja. Ne ovat olleet asiantuntevia, kaunopuheisia ja hyvin valmisteltuja. Puhujat ovat ed. Vesa Laukkanen, ed. Paavo Värynen ja ed. Erkki Pulliainen. Mutta, mutta, valitettavasti he ovat väärällä puolella rintamaa. Jos nämä lahjakkuudet olisivat olleet kyllä-puolella, niin tässä asiassa olisi tullut vielä nopeampi voitto. Mutta arvostan heitä aivan niin kuin Runeberg arvosti venäläistä Kulnevia vihollisena, erinomaisena alansa osajana.

Pyydän arvoisalta herra puhemieheltä anteeksi, että ehkä puhun yli 15 minuuttia. Kollegiaalisesti lupasin seuraavalle puhujalle, kun hän meni välttämättömästi asiaa jonnekin kaupungille suorittamaan, puhua vähän pitempään, en kuitenkaan kolmea, puhumattakaan neljästä tunnista.

Miksi meidän pitäisi liittyä EU:hun? Allekirjoittaneelle on kyllä-vastaus selvä, koska kotikuntani Vehkalahti oli maalauskunnista Suomes-

kellä oleva kaupunki Hamina oli Suomessa kaupungista kolmannella sijalla kyllä-äänien prosenttiosuudessa. Oma ansioni noihin lukuihin on hyvin vaatimaton. Siellä asuu aika lailla fiksua väkeä muutenkin, jotka huomaavat tämän valinnan tehdä.

Miksi sitten EU:hun? Kun kampanjaa kyllä-asian puolesta kävin, kristallisoin pariin kohtaan suurimmat ja tärkeimmät syyt: ensimmäinen on taloudellinen, toinen kulttuurinen ja kolmas turvallisuuteen liittyvä.

Taloudesta voidaan todeta, että Suomi elää metsästä. Meidän vientikauppamme on suuntautunut nimenomaan keskeisiin EU-maihin Saksaan, Isoon-Britanniaan ja Ranskaan 70-prosenttisesti, jotkut puhuvat jopa ylikin. Euroopan unionin ulkopuolella joutuisimme eri syistä etsimään kauppakumppaneita muualta, Kauko-idästä ja Etelä-Amerikasta jne. Siihen menisi aikaa.

Kulttuurinen perustelu on monitahoinen. Kulttuurissa laajassa mielessä olemme lähempänä juuri näitä maita, jotka EU:hun kuuluvat, kansanvallan, sosiaaliturvan ja erityisesti työelämän oikeuksien, samoin koulutuksellisen tasearvon, oikeuskäsitysten ja ihmisoikeuksien kehittämisen osalta sekä myös varsinaisen kulttuuritoiminnan suhteen. Kuvataiteet, elokuvat jne. ovat meitä lähimpänä ja meille ymmärrettävintä juuri näissä maissa. Viimeisenä mutta ei kuitenkaan vähäpätöisimpänä perusteluna on, että kansalaisten tulonjako on EU-maissa oikeudenmukaisin koko maailman mitassa.

Turvallisuuden osalta olen todennut, kuten joku on jo jossakin määrin asiaan viittanutkin, ettemme ole koskaan saaneet ennen oikeastaan valita ulkopoliittista linjaamme ja asemaamme maailmankartalla. Ruotsalaisten otteen hellittyä 1800-luvun alussa, jota edelsi Aleksanteri I:n ja Napoleon I:n sopimus Tiltsissä siitä, että Suomi kuuluu Venäjälle, Aleksanteri tuli ja nappasi meidät yli sadaksi vuodeksi. Sen jälkeen kun saksalaiset olivat tehneet sotilaallisen intervention Suomeen 1918, täällä vallitsi voimakas saksalais-suuntaus aina siihen asti, kunnes Ribbentrop ja Molotov tekivät sopimuksen eräiden maiden alueiden jakamisesta. Siinä sopimuksessa kuului Neuvostoliiton etupiiriin, joka lähtikin välittömästi valtaamaan Suomea, tosin siinä kuitenkin onneksemme ja työemme ansiosta onnistumatta.

Sotavuosien jälkeen olemme olleet, no, voidaan tietysti sanoa, että olemme olleet itsenäinen maa, mutta jokainen meistä tunnustaa, että tie-

tyllä tavalla olimme kuitenkin sidoksissa itäiseen naapuriin ja suu lokerollaan piti eräistä asioista luonnollisesti puhua. Sille politiikalle, mitä harjoitimme sodan jälkeisten 50 vuoden aikana, on annettava täysi tunnustus erinomaisten valtiojohtajien Paasikiven ja Kekkonen vuoksi. Aikansa kutakin.

Nyt meillä on todella historiamme aikana ensimmäisen kerran mahdollisuus valita paikkamme maailmassa ja osoittaa, että olemme itsenäinen länsimaa muiden itsenäisten länsimaiden yhteydessä. Emme ole Ruotsin emmekä Venäjän vasalli.

Seuraavaksi olisin kajonnut eräisiin seikkoihin eduskunnan suhteessa EU:n organisaatioon. Olen listannut eräitä vaatimuksia, joita on jo eräissä puheissa yhdesti tai useamman kerran tuotu esiin.

Ensiksikin, kansanäänestystä on vaadittava silloin, kun tehdään suuria linjaratkaisuja ja avataan keskustelu liittymismahdollisuuksista mm. Emuun, Weu:hun ja ennen kaikkea tietyksi Natoon, mikäli sellainenkin ajatus tulee esille.

Valtiosäätöön on tehtävä sellaiset selkeät muutokset, joissa näkyy, että eduskunnan näkemystä kuullaan jatkuvasti sovellettaessa Euroopan unionin päätöksiä ja direktiivejä Suomen lainsäädäntöön ja että kaikkien EU:n päätösten tekoelinten ratkaisut tulevat jo ennen niiden tekemistä tietyllä tavalla virkamiesten ja parlamentaarikkojen välityksellä eduskuntaan puhuttavaksi, jotta eduskunta jo keskusteltuaan asioista voi antaa ohjeita edustajillemme EU:ssa. Pidän myös erittäin tärkeänä, että paitsi varsinaisten linjanvetojen ja ohjeiden antamisen vuoksi hallitus työntää jatkuvaa informaatiota myös rutiiniasioista eduskunnan eri valiokunnille ja erityisesti tietyksi suurelle valiokunnalle, joka jakaa sitä edelleen.

Mitä tulee Suomen antiin EU:lle ja mitä voimme sinne tarjota, alussa niitä jo jossakin määrin luettelini: naisten asema ja tasa-arvo, sosiaaliturva ja työelämän lainsäädännön kehittäminen, työttömyysturva erityisesti, joka on hyvin kirjavaa eri maissa. Sosiaaliturvasta toteaisin, kun ed. Zyskiewicz sanoi puheenvuorossaan, että meidän ei tulisi neuvoa, miiten Portugalissa tai jossakin Etelä-Euroopassa heidän tulisi vanhuksiaan hoitaa, että nimenomaan meidän tulisi heitä neuvoa.

Yksi asia, mitä täällä ei ole tuotu aikaisemmin ainakaan voimakkaammin esille, on se, että meillä on paljon tarjottavaa: pitkän aikaa voimassa ollut demokraattisen paikallishallinnon eli kunnallishallinnon malli. Kyse ei ole pelkästään sa-

dasta vuodesta, eli kun kunnista annettiin ensimmäisiä varsinaisia lakeja 1800-luvun puolenvälin jälkeen, vaan sadoista vuosista sitä ennen, voidaan sanoa yli tuhannesta vuodesta. Kylän miehet kokoontuivat käräjäpaikoille paitsi jakamaan oikeutta myös paikallishallinnollisia asioita ratkaisemaan, jotka yleensä olivat neuvottelutuloksia, ei siellä kai suuremmin äänestelty. Tällaista perintöä ja perimää ei ole monissa Keski-Euroopan maissa, puhumattakaan Etelä-Euroopan maista. Siellä paikallishallinto on aika lailla valtion ohjaksissa ja virkamiesten hallussa.

Tässä yhteydessä, kun kunnallishallintoa markkinoimme Euroopan unioniin, tuli mieleeni ainoa kohta, jossa haluan ulkoasiainvaliokunnan täällä monesti kosketeltua mietintöä arvostella. Mietinnössä haluttiin tietynlaisia maakuntavaltuustoja Suomen maakuntiin, joissa maakuntaliitot ovat kuntayhtymäpohjalta syntyneitä. Silloin kun aluekehitysvastuu siirrettiin maakuntaliitolle, todettiin, että kyse on peruskuntien toiminnasta ja maakuntayhtymänä maakuntaliitto on ainoastaan työrukkanen. Me emme tarvitse maakuntavaaleja ja maakuntavaltuustoja. Minusta tuntuu, että keskustan edustajat ovat saaneet ajatuksen ujutettua mietintöön. Hehän ovat aina hellineet väliportaanhallintoa veroineen, toimistoineen, virkamiehineen ja muine toimielimineen. Kyllä meidän kunnallishallintomme lisätyn kuntien johtamalla maakuntaliitolla pystyy hoitamaan väliportaanhallintona suuret määrät tehtäviä.

Seuraavaksi olisin tarkastellut EU:hun menoa työväenliikkeen ja ay-liikkeen näkökulmasta. Erityisesti vasemmistoliiton muutaman puhujan taholta on tuotu esiin, että mennessämme EU:hun ajaudumme raajan kapitalismin holhoukseen, jossa maasta toiseen siirtyvä pääoma haluamallaan tavalla järjestee asioita ja vaikuttaa jopa ammattiyhdistysliikkeen järjestäytymisen vaikeutumiseen ja moneen muuhun asiaan. Näitä lausumia olen ihmetellyt nimenomaan sen vuoksi, että työväenliike jos mikä on ollut kautta historiansa kansainvälinen liike. Esimerkiksi kommunistiset puolueet muodostivat kolmannen internationaalin, Kominternin, jossa jatkuvasti oli esillä kansainvälinen yhteistyö. Kansallinen hallitus ei pysty todella pääomavirtojen siirtymisiä paikasta toiseen estämään, vaikka olisi kuinka voimakas hallitus, Suomenkin hallitus. Mutta sen sijaan, jos on kansainvälinen julkinen hallinto, jollainen EU:sta tulee tai jo on, se kykenee pahimmat ylilyönnit myös kapitaalinsa osalta hillitsemään.

Minä pyytäisin tältä pohjalta EU:hun menoa arvostelleita muistamaan, mitä Englannin rautarouva Margaret Thatcher sanoi silloin, kun Englanti teki menoaan EU:hun. Hän totesi tiettävästi parlamentissa varoittava sormi pystyssä, että Ison-Britannian ei pidä mennä EU:hun, koska se on sosialidemokratian ja kenties jopa sosialismin tie.

Ammattiyhdistysliike kytketään myös voimakkaasti EU-asiaan. SAK esimerkiksi on järjestänyt yhdyshenkilön ja hänelle riittävästi voimavaroja Brysseliin. Jos saamme ammatillisen järjestäytymisen kehittymään, niin kuin monen muunkin asian, eteläisissä EU-maissa, niin se vielä vahvistaa sitä jarrua, joka hillittömästi riehuvalla pääomalla on asetettavissa.

Olisin kajonnut myös eräiden puhujien joihinkin sanomisiin ja niitä myös kritisoisin.

Minua on ihmetyttänyt EU-prosessin eri vaiheissa, että pääministeri Esko Aho, ulkomaankauppaministeri Pertti Salolainen ja ulkoministeri Heikki Haavisto ovat ottaneet melkein tavakseen jaella puhujakorokkeelta kansanedustajille joko kiitoksia taikka moitteita. He ovat mittailleet, minkä tasoista on keskustelu jne. Minä sanon, että me emme kaipaa näiden herrojen kiittelyä emmekä myöskään ota siltä taholta vastaan moitteita siitä, miten eduskunta puhuu ja kansanedustajat puhuvat. Täällä jokainen puhuu sillä tavalla kuin haluaa oman taustaryhmänsä valtuuttamana. Se ei kuulu hallitusherroille pennin vertaa. Joskus he sanovat armollisesti, että minä olen ollut tyytyväinen eduskunnassa käytyyn keskusteluun. Emme me tarvitse edes tyytyväisyyttä. Jos joku kiittää tai moittii, se on esimies, joka työsuorituksista kiittää, ja eduskunnan asia on joko kiittää tai moittia hallitusta, ei toisinpäin. Hallitus tosin nauttii vielä toistaiseksi tämän eduskunnan porvarillisen enemmistön luottamusta, mutta gallupit ja muut tiedot osoittavat selkeästi, että se ei nauti enää Suomen kansan luottamusta.

Yksi asia on vielä hallituksen ministereiden käyttäytymisessä ja toiminnoissa ihmetyttänyt. Hallitushan on yksimielisesti tehnyt päätöksen EU:hun menosta sen jälkeen, kun ministeri Kankaanniemi siirtyi hallituksesta pois. Mutta miten ovat ministerit markkinoineet tätä hallituksen myönteistä EU-kantaa? Ainakaan kepulaiset, keskustalaiset ministerit eivät ole siinä kunnostautuneet pennin vertaa, puolella suulla ovat myönteisiä näkemyksiä tuoneet, mutta aivan yhtä useasti esittäneet kritiikkiä.

Olen kuullut, että synnyttäminen on nykyisin siirrettävissä myöhempään tai aikaisempaan laskeutusta ajasta. Mutta sitä en ole kuullut, että umpisuolenleikkaus olisi siirrettävissä myöhempään tai aikaisempaan. Se on tehtävä. Leikkausta ja sitä, että pääministeri Aho oli poissa aika tärkeän vaiheen tässä asiassa, pidän laillisena esteenä. Mutta toisin arvioin sen sijaan sitä, että muut keskustan ministerit välttelivät täällä käyntiä, piipahtivat silloin tällöin ja antoivat meille arvioita, miten me olemme täällä puhuneet.

Mutta miten tekivät esimerkiksi Ruotsin pääministerit, nykyinen sekä hänen arvons edeltäjänsä, Carlsson ja Bildt? He kulkivat ja kertoivat kansalle, käyttivät arvovaltaansa. Mutta nähtävästi Ruotsissa ministereillä onkin arvovaltaa.

Ennen kuin unohdan, on todettava kyllä yksi poikkeus keskustalaisista ministreistä, ministeri Mikko Pesälä. Hän on ryhdikkäästi ottanut asiassa kantaa, yhtä ryhdikkäästi vastustanut puolueensa taustalla olevia taloudellisia yhdistyksiä eräissä asioissa ja esittänyt myös selkeää kritiikkiä. Kukaan ei voi sanoa, ettei ministeri Pesälä edustaisi nimenomaan maatalousväestön etuja, ja hän on niitä myös voimakkaasti ajanut.

No niin, sitten oikeusministeri Anneli Jäätteenmäki on täällä kehuskellut puhemies Riitta Uosukaista "ryhdikkäästä toiminnasta". Varmasti näin olikin, vaikka kuulun niihin, jotka olivat sitä mieltä, että olisi annettu vain ed. Vesa Laukkasen ym. puhua vapaasti edelleenkin ja katsottu, kenen kantti kestää.

Kun samainen Jäätteenmäki jakeli ruusuja puhemiehen suuntaan, hän jakeli risuja tasavallan herra presidentin suuntaan. Erityisesti minua ihmetytti se, että hän silloin, kun piti selostaa tälle edustajajoukolle valtiosääntöön tehtäviä keskeisiä muutoksia, käytti valtaosan puheenvuorostaan istuvan tasavallan presidentin arvosteluun. Erityisesti se kohta ei ollut minusta kaudista, että hän arvosteli mm. sitä seikkaa, että tasavallan presidentti on ryhtynyt toimiin työttömyyden vähentämiseksi tästä maasta, mihin hallitus ei ole ryhtynyt kolmeen ja puoleen vuoteen.

Kyllä asia on niin, että paitsi eduskunnan luottamusta ministerin on nautittava myös tasavallan presidentin luottamusta. Onnekseni olen kuullut, että keskusteluja eräistä tärkeistä kysymyksistä, edustamis- ja muista asioista, tullaan käymään. Toivon mukaan sopu löytyy kaikissa vaikeimmissakin asioissa.

Olisin palannut jälleen ed. Zyskoviczin puheenvuoroon, taisi olla ryhmäpuheenvuoro peräti. Hän painotti ja toi esiin voimakkaasti, että

Suomen ei tulisi olla kuuliainen ja nöyrä oppilas EU-luokalla, vaan hän viittasi eräisiin Etelä-Euroopan maihin, jotka ovat laiminlyöneet sopeutusta omaa lainsäädäntöään niissä asioissa, mitä on EU:lle siirretty. Hän kehottaa siis tavallaan vastarintaan, tietynlaiseen passiiviseen vastarintaan sitä yhteisöä vastaan, johon me olemme menossa. Kyllä kai, jos Etelä-Euroopassa sanotaan määräyksille ja direktiiveille maana, aivan niin kuin venäläiset sanovat soromnoo, niin se ei kuitenkaan sovellu meikäläiseen mentaliteettiin. Muun muassa Saksa on useaan otteeseen kritisoinut eräiden maiden laiminlyöntejä velvollisuksiensa täyttämässä ja odottaa tässä suhteessa apua Pohjoismaista, lähinnä esimerkkiä siitä, miten asioita tulee hoitaa. Meillä on luterilainen työmoraali, joka sanapari täällä on lausuttu, ja sitä pohjoisen Keski-Euroopan alueella myös on. Tällä hetkellä siellä on ehkä liian voimakas sanoisin katolinen painotus.

Kun nyt menin Saksaan, totean, että minulle on tämän EU-prosessin aikana ainoa duubio eli epäily EU:sta syntynyt siitä, mitä täällä on myös lausuttu — kaikkihan täällä on jossain muodossa lausuttu — että jos saksalaiset ovatkin sillä asialla, että kun eivät saaneet sodalla tiettyä asiaa, niin he hankkivat rahalla ja vallallaan saman asian, mihin pyrkivät yli 50 vuotta sitten. Kun kerroin tämän Helsingissä käyneelle englantilaiselle parlamentaarikolle labour-puolueesta, että Suomessa on tahoja, jotka pelkäävät jopa tuolla perusteella kaihtavat liittymistä, hän sanoi hymyillen, että älkää te 5 miljoonaa siitä huolta kantako, meillä on Englannissa noin 60 miljoonaa ja hän tietää Ranskassa olevan noin 50 miljoonaa ihmistä, jotka monin kerroin mustasukkaisemmin kuin me edes kykenemme seuraavat Saksan toimintaa. Sitä paitsi saksalaiset ovat opetelleet demokratiaa, jota siinä maassa ei ole aikaisemmin käytännössä ollutkaan keisarivallan, lyhyen Weimarin tasavallan ja sen jälkeen fasismin valtakauden jälkeen muuta kuin tämä runsas 50 vuotta.

Sitten olisin Saksasta palannut jälleen Suomeen ja tuonut esiin valmistautumisen EU:hun menoon tietyissä konkreettisissa asioissa. Vuorenvarmaa on se, että Suomen etelärannikon ja osin Pohjanlahden satamat tulevat erittäin tärkeään asemaan aina Rauma — Pori-seudulta Kotka — Haminaan saakka ja kaikki siinä välillä. EU-maista suunnataan kauppaa nimenomaan Pietariin ja sitä ympäröivälle Leningradin alueelle, ja sinne uppoaa tavaraa huomattavasti enemmän kuin piskuisessa Suomessa tarvitaan. Näin

ollen läpikulkuliikenne meidän satamiemme kautta ja maakuljetusväylien kautta Pietariin ja siitä jopa edelleen Moskovaan tulee rajusti lisääntymään. Tätä varten pitäisi olla nopeampi toteuttamaan maantieyhteyksiä, suunnittelemaan rautatieyhteyksiä ja niitä myös rakentamaan.

Tärkein maantieyhteys on jo EU-listoillekin päässyt Eurooppa 18 Helsingistä Vaalimaalle. Siinä on jossain määrin jo valmista, minkä harvina tunnustuksena Ahon hallitukselle voin todeta, jopa pari viikkoa sitten vihittiin muutaman kilometrin pätkä. Sieltä ei ministeri Viinanen ollut kuitenkaan ottanut varoja pois. Mutta vielä on huomattavat osuudet moottoritiestä rakentamatta, ja nyt ne pitäisi panna alulle.

Toinen tärkeä seikka on rantarata, nimenomaan Helsingistä Porvoon, Loviisan ja Kotkan kautta Haminaan ja sieltä edelleen Vaalimaan kautta Viipuriin johtava rautatie. Olen ihmetellyt sitä, että ministeri Norrback on ollut vuosikausia erittäin nihkeä, kun on puhuttu tästä eteläisestä rantaradasta. Jopa sanoi, onkohan siitä vuosi vai puolitoista, että insinöörit ovat hänelle kertoneet, että sitä eteläistä rantarataa ei voida rakentaa teknisistä syistä, maakerros on niin lyhyen matkaa kuivaa, että siellä tulee äkkiä vaikeita kosteikkoja. Tämän ovat monet insinöörit minulle sanoneet olevan kvasitietoa, rata on rakennettavissa hyvin tälle rannikolle. Nyt kun Kerava — Lahti-oikorata nähtävästi tulee pian rakennettavaksi ja siitä jatkuu ratayhteys Kouvolan kautta Vainikkalaan, se on erinomainen asia ja palvelee ehkä Savon ja Hämeen seutuja. Mutta nimenomaan ulkomailta tulevaa liikennettä palvelisi eteläisen rantaradan Helin suunnittelu mahdollisimman pian ja myös rakentaminen. Jos emme tätä pian tee, saksalaiset tekevät näin on kerrottu pian radan Baltian läpi Pietarin seudulle. Silloin me todella jäämme junasta.

Arvoisa puhemies! Olisin vielä kajonnut eräseen asiaan, joka kai ainoastaan yhdessä puheenvuorossa on täällä tullut esiin. En tiedä, kuinka se EU:hun välttämättä liittyy muuten kuin välillisesti. Ed. Vuoristo eilen illalla piti filosofisen puheenvuoron, josta en oikeastaan ymmärtänyt kuin viimeisen kappaleen, jossa hän totesi, että meidän tulisi luoda hyvät suhteet, niin kulttuuri- kuin kaupallisetkin suhteet Venäjään ja erityisesti sen lähialueille ja pyrkiä myös auttamaan sitä voimavaroillamme ja kenties jopa EU:n rajaseutuavustusta hyväksi käyttäen, jolloin, kun luotamuksellinen ilmapiiri aikanaan syntyy, todella hyvä ilmapiiri, voitaisiin myös lähteä keskustelemaan Karjalan palauttamisesta.



Ed. Vuoristo on syntynyt Viipurissa ja tuntee asiaan kiinnostusta sitä kautta. Minä taas olen etelärannikolla lähimpänä itärajaa. Pidämme erinomaisena asiana ensiksikin sitä, että ennen vuotta 1917 vallinnut vapaa liikenne on mahdollistunut, tavara kulkee maasta toiseen. Kerrotaan, että 1800-luvulla esimerkiksi silloisesta Viipurin läänistä, nykyisestä Kymen läänistä, kaikki, mitä maalaistaloissa, verstaissa, tehtaissa pystyttiin tuottamaan, upposi Pietarin suurkaupunkiin ja hinnoista ei yleensä paljon tingitty. Väitteen, että halotkin vietiin märkinä, siis juuri kaadettuina sinne ja hyvin menivät kaupaksi.

Päätän tämän puheenvuoroni toivomuksin, että se joukko esimerkiksi keskustan eduskuntaryhmästä, joka on ajatellut äänestää "ei" tässä lopullisessa äänestyksessä, ajattelisi asiaa pitämälle isänmaansa kannalta.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Totta kai on ystävällistä, että ed. Vähänäkki antaa tunnustusta myös niille, jotka ovat täysin eri mieltä tässä asiassa. Mutta itse menisin suoraan asiaan, koska se minua tässä nyt eniten huolestuttaa. Ed. Vähänäkin osalta olen puuttunut hänen puheeseensa siinä mielessä, että kukaan tässä eduskunnassa ei ole esittänyt niin järkyttävää kauhukuvaa Suomen tulevaisuudesta EU:n ulkopuolella kuin ed. Vähänäkki. Hän teki sen vastauspuheenvuorossaan, ja oletin, että tässä puheenvuorossa hän edes yrittäisi perustella tämän kauhukuvan todenmukaisuutta, ellei hän yritä pettää tällaisilla valheellisilla kauhukuvilla. Ed. Vähänäkki nimittäin sanoi, että mikäli Suomi ei liity Euroopan unioniin, nälkä laskeutuu Suomeen. Tämä on aavistuksen merkillinen asia, kun muistamme, että pääministeri Aho ei kauan sitten sanoi, että sanokaa jokin sellainen taloudellinen asia, minkä EU tuo ja mitä Eta ei jo toisi.

Tuntuu siis, että ed. Vähänäkiltä on jostakin kohtaa hukkunut koko ajattelutavasta, siitä ympäristöstä, missä puitteissa hän tekee puhettaan, kokonaan Euroopan talousaluesopimuksen merkitys. Tämä on minusta aika ammottava aukko, kun Suomen toiseksi tärkein ratkaisu on ollut juuri Eta-sopimus ja ed. Vähänäkki on ollut itse sitä kannattamassa. Tässä suhteessa on siis täysin käsittämätöntä, miten niin nälkä laskeutuisi maahan, jos Suomi sanoo perjantaina "ei".

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Lähes liikuttuneena kiitän ed. Vähänäkkiä siitä tuesta, jonka hän antoi tälle

vähemmistölle, joka jarrutuksen keinoin aikoi-  
naan palautti parlamentarismiin tähän taloon. Näin ymmärrän ed. Vähänäkin puheesta, kun hän kovin sanoin arvosteli ministeri Salolaisen puheenvuoroja, joiden kärki oli suuntautunut tähän pieneen taistelevaan vähemmistöön. Minä olen aina tiennyt, että ed. Vähänäkki on asiallinen mies, ja olen tavallaan vaistonnut, että hän henkisesti tuki jarrutusryhmää. Näin hänen puheestaan pääsin aivan oikeaan käsitykseen.

Mitä tulee sitten ammattiyhdistysliikkeeseen, ed. Vähänäkki, missään ei ole niin surkea tilanne ammattiyhdistysliikkeellä kuin Euroopassa. Ranskassa on 10 prosenttia järjestäytyntä väestöä, Ruotsissa 86, Suomessakin muistaakseni päälle 80. Etelä-Euroopassa edes työmarkkinaratkaisuille ei anneta sellaista yleissitovuutta kuin Suomessa muuta kuin ministeriön erillispäätöksellä. Siellä on täysin alamäessä koko ammattiyhdistysliike. Euroopan unionissa se on samassa karsinassa työnantajien ja maataloustuottajien kanssa antamassa joitakin lausuntoja niistä esityksistä, jotka komissio tekee edelleen vietäväksi ministerineuvoston päätettäväksi. Niillä ei ole mitään merkitystä.

Minä ihmettelen sitä, että ammattiyhdistysliettä ja työväestöä on höynäytetty näin pahan kerran sillä, että heillä on jotakin merkitystä Euroopassa. Missään ei ole niin huonossa asemassa ammattiyhdistysliike kuin erityisesti eräissä Etelä-Euroopan maissa. Te luulette vievänne täältä jotakin uutta kulttuuria.

Mutta ensimmäinen puheenvuoronne osa oli tärkein. Kiitoksia, ed. Vähänäkki! Tukenne oli tärkeää näinä vaikeina aikoina.

Ed. I h a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vähänäkin puheenvuoron alkuosa oli erinomainen ja voin siihen yhtyä.

Puutun kuitenkin toiseen asiaan, josta olen eri mieltä. Ymmärsinkö oikein, että ed. Vähänäkki rakentaisi kaksi vierekkäistä rataa Etelä-Suomessa Pietariin? Hän kertoi hyväksyvänsä sen jo päätetyn asian, että rata rakennetaan Keravalta Lahteen, sieltä Kouvolan kautta Viipuriin ja Pietariin. Tämä ratahan palvelee koko Etelä-Suomea, ei pelkkää rannikkoa. Mutta ed. Vähänäkki haluaisi edellä mainitun radan rinnalle vielä toisen radan eli ns. rantaradan. Ei kai meillä sentään ole varaa kahteen vierekkäiseen rataan?

Ed. L a h i k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin halusin puuttua näihin ed. Vähänäkin tiekysymyksiin. Euroopan

unionin komissiohan on antanut ehdotuksensa yleiseurooppalaisesta tieverkosta viime keväänä, ja tähän tieverkkoon on todella kuulunut vain yksi väylä, joka on eteläinen väylä. Tässä verkossa ei itäisen Suomen kohdalla ole yhtään ainuttakaan tiehanketta, vaan se on jäänyt valkoiseksi läiskäksi Suomen kartalla. Siinä mielessä näenkin, että jo liikennevaliokunta puuttui siihen, että tämä Ten-verkko on puutteellinen. Näin ollen Suomen tulisi pyrkiä saamaan tähän verkostoon myöskin väylä nimenomaan itäisen Suomen osalta.

Myös ulkoasiainvaliokunta on pitänyt tärkeänä sitä, että Suomi saa tiekohteita näihin verkostoihin ja että kohteita otetaan myös muualta kuin eteläisestä Suomesta, eikä varsinkaan kahta rataa rinnakkain.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Anteeksi vain, ed. Aittoniemi, että unohtin siitä triosta hänen persoonansa, mutta se oli kyllä ihan mietitty lista.

Mitä tähän kauhukuvaan tulee, niin jos joku jaksaisi lukea ed. Vesa Laukkasen puheenvuorot listoilta, niin niissä hän vilisee näitä erinomaisten hyvin esitettyjä kauhukuvia. Muun muassa sellainen kauhukuva, että jos menemme EU:hun — en muista nyt ihan tarkkaan, oliko tämä ed. Laukkasen sanonta, mutta joku ei-puolelta totesi — kaikki ydinjätteet EU-maista tuodaan Suomeen, koska täällä on hyvä peruskallio, ja upotetaan. Kuitenkin säännöt ja tehty sopimus nimenomaan mainitsevat, että ydinjätteitä ei ilman a.o. maan suostumusta tänne toimiteta. Sen sijaan, jos jäämme ulkopuolelle, ei ole ollenkaan mahdollista, että edes jonkin ulkomaanvaliokunnan saamiseksi jouduttaisiin ydinjätteitä Suomeen hautaamaan, koska tämä on parempi maa kuin esimerkiksi Hollannin maanpinta niihin tehtäviin.

Mitä sitten ay-liikkeeseen tulee, on totta, että Etelä-Euroopassa on järjestäytyminen huomattavasti pienempää kuin meillä, mutta me viemme juuri erilaisia malleja ja esimerkkejä. Ruotsi ja Suomi ovat tässä paljon esimerkin antajia.

Mitä tulee tieasioihin, niin me ehdimme edustajien Ihämäki ja Lahikainen kanssa niistä ihan riittävästi vielä riidellä, mutta korostan kansainvälistä merkitystä, jota ei Savon radoilla ole.

Ed. M a l m : Talman, puhemies! Kysymys on Suomen EU-jäsenyydestä ei ole musta tai valkoinen. Jäsenyydellä on etunsa ja haittansa, joita on punnittava keskenään. Tässä harkinnassa minusta haitat ovat painavampia, minkä vuoksi suhtaudun kielteisesti Suomen jäsenyyteen.

varandra. I den vägningen ser jag att nackdelarna överväger och ställer mej därför negativt till ett finländskt medlemskap. Jag är medveten om att det här strider mot resultatet i folkomröstningen men jag gör det utgående från egen övertygelse och utgående från den omgivning som jag lever i.

Jag förstår väl den del av vårt näringsliv, som har sin marknad inom EU och som i ett medlemskap ser större trygghet och enklare rörlighet, de som tror sig få bättre konkurrensförmåga i än utanför medlemskapet. Samtidigt skall vi konstatera det att näringslivet redan i dag har tillgång till EU-marknaden och sannolikt inte kommer att vinna mera än en minskad byråkrati.

Jag förstår också den ungdom som i EU ser större möjligheter till bättre utbildning inom ramen för de utbildningsprogram som finns inom unionen. Ungdom som vill ha alternativ och som förhoppningsvis i framtiden tillför vårt land ett ökat kunskapsmått som vi säkert har behov av.

Jag kan också förstå de människor som av princip anser att Finland skall tillhöra allt vad som sammanhänger med Väst-Europa utan att ha mera preciserade skäl för sin argumentation.

Jag tycker inte heller att det är svårt att förstå dem som i EU ser en garanti för att de två traditionella trätobroderna Tyskland och Frankrike skall finna lösningar också på svåra frågor och att Finland med sitt medlemskap kan stöda den utvecklingen.

Mitä tulee jäsenyyden vaikutuksiin maamme taloudelliseen kehitykseen, kyse on enemmänkin uskosta ja olettamuksista. Jäsenyys sinänsä ei ratkaise ainoatakaan nykyisistä ongelmistamme. Meidän on itse omin sisäisin päätöksin saatava nopeasti kasvava valtion velka kuriin. Työttömyyttä voidaan alentaa tuntuvasti ainoastaan tasapainossa olevan talouden ja vakaampien kotimarkkinoiden avulla.

Ulkomaisten investointien nopeampi lisääntyminen maassamme jäsenyydessä kuin ulkopuolella on myös oletamus. Käsittääkseni pääoma hakeutuu sinne, missä se tuottaa, eikä jo-

honkin maahan pelkästään jäsenyyden perusteella.

On selvää, että korot heilahtelevat käytässä keskustelua jäsenyyden puolesta tai sitä vastaan ja erilaisia signaaleja annettaessa. Korkojen riippuvuus jäsenyydestä pitkällä aikavälillä perustuu kuitenkin paljolti uskoon. Tosiasia kai on, että viime kädessä korkotaso riippuu maan taloudellisesta tilanteesta.

Usein minusta ainakin politiikot ovat vakuuttaneet jäsenyyden tuovan mukanaan etuja. Sen sijaan on vaikeampaa löytää kokeneita taloustieteilijöitä, jotka uskoisivat varauksetta myönteisiin vaikutuksiin.

När det gäller de säkerhetspolitiska aspekterna så är jag inte alls säker på att ett medlemskap ger oss fördelar. EU bygger på att det skall vara fred i Europa. Det har byggts upp för att denna fred skall kunna bibehållas. Vårt geografiska läge kan ingen ändra på. Ingen kan med säkerhet förutse hur EU skulle reagera i en eventuell konfliktsituation mellan ett medlemsland och ett tredje land. Det är inte alls säkert att vi skulle vara betjänta av ett EU-ingripande om vi skulle komma i konflikt med t.ex. Ryssland.

Under förhandlingarnas gång om ett finländskt medlemskap i EU har alla varit överens om att lantbruket, och därmed landsbygden, kommer att stå inför de största förändringarna. Eftersom lantbrukspolitiken i sin helhet står under unionen så är den i grunden samma från Italien genom Europa upp till Utsjoki. Trots det nationella stödpaket som planeras så måste vi räkna med att många får problem med att överleva med sjunkande inkomster och den fria konkurrens som medlemskapet innebär. Jag är fullt medveten om att också om vi står utanför EU så kommer vi att få avsevärda förändringar i det finländska lantbruket. De förändringarna har pågått under många år i snabbare takt än i de flesta andra europeiska länder. Jag tror dock att vi skall klara av att möta framtiden bättre med en egen nationell lantbrukspolitik än med en politik där besluten i sin helhet fattas i Bryssel.

Talman! Jag förmodar att jag kommer att betraktas som inskränkt i mitt synsätt men jag skall medge att min tro på våra handelspolitiska möjligheter utanför ett medlemskap, mitt tvivel på de effekter som angetts som skäl för ett medlemskap, bl.a. ekonomiska och säkerhetspolitiska och de problem jag ser för livsmedelsproduktionen och därmed landsbygden, gör att jag ställer mej negativ till ett medlemskap.

Suomen EU-jäsenyysneuvottelujen aikana kaikki ovat olleet yhtä mieltä siitä, että maatalous ja näin ollen maaseutu on suurimpien muutosten edessä. Koska maatalouspolitiikka kokonaisuudessaan on unionin käsissä, se on perusteiltaan sama aina Italiasta halki Euroopan Utsjoelle saakka. Suunnitellusta tukipaketista huolimatta monille on varmasti ongelmallista selvitä tulojen pienenemisestä ja jäsenyyden mukanaan tuomasta vapaasta kilpailusta.

Olen täysin tietoinen siitä, että vaikka jäisimme EU:n ulkopuolelle, Suomen maataloudella on huomattavia muutoksia edessään. Näitä muutoksia on tehty monien vuosien ajan nopeammalla vauhdilla kuin useimmissa muissa Euroopan maissa. Uskon kuitenkin, että selviäisimme tulevaisuudessa paremmin omalla kansallisella maatalouspolitiikalla kuin sen politiikan varassa, jossa päätökset tehdään kokonaisuudessaan Brysselissä.

Herra puhemies! Oletan, että tarkastelutapaini pidetään kapea-alaisena. Myönnän kuitenkin, että uskoni kauppapoliittisiin mahdollisuuksiimme ilman jäsenyyttä, epäilykseni jäsenyyden perusteiksi esitettyjä vaikutuksia, mm. taloudellisia ja turvallisuuspoliittisia vaikutuksia, kohtaan ja elintarviketuotantoon ja maaseutuun liittyvät ongelmat saavat minut suhtautumaan kielteisesti jäsenyyteen.

På basen av de uttalanden som gjorts av riksdagsmännen i den här debatten så kommer jag dock synbarligen att stå på förlorarnas sida efter omröstningen och då är det klart att vi skall leva med det beslut som fattats. Också livsmedelsproduktionen kommer att fortsätta om än villkoren för en del kommer att vara omöjliga. Jag hoppas att majoriteten då har vilja att ställa upp för att minimera de negativa konsekvenserna av de problem som nej-sidan ser. Personligen ser jag landsbygden, dess näringsliv och servicenivå som en första rangens fråga.

Inför och i ett medlemskap så kommer Finlands roll att diskuteras. Diskussionen om hur vårt land vill att unionen skall utvecklas har startat i den nu pågående debatten. Jag hoppas att vi inte kommer att röra oss enbart med de stora frågorna som makroekonomi, försvar och säkerhet, offentlighet och beslutsprocess utan aktualiserar också människonära problem. Jag tror att det är viktigt att inte diskutera enbart Finlands roll i EU utan det är ännu viktigare att diskutera hur vi vill se Finland i EU, hur det skall utformas, hur vi vill se människornas framtid i

vårt eget land i detta medlemskap. Då är det viktigt att vi strävar till, såsom jag ser det, att utveckla en regionpolitik som ger olika delar av vårt land möjlighet att överleva.

Det handlar trots allt om bröd för dagen. Det räknas allmänt med att en tredjedel av arbetsplatserna inom lantbruket kommer att försvinna fram till år 2000. Det borde inte få betyda att folk försvinner från landsbygden. Genom en aktiv regionpolitik måste vi skapa förutsättningar för alternativa utkomstmöjligheter. Det är en stor utmaning för eurosamhället.

Niin ennen jäsenyyttä kuin sen aikanakin tullaan käymään keskustelua Suomen roolista. Keskustelu siitä, mitä maamme haluaa unionin kehittyvän, on jo käynnistynyt tässä käsittelyssä. Toivon, että emme puutu pelkästään suuriin kysymyksiin, kuten makrotalouteen, puolustukseen ja turvallisuuteen, julkisuuteen ja päätöksentekoprosesseihin, vaan kiinnitämme huomiota myös ihmisläheisiin ongelmiin. Tällöin on minusta tärkeää, että pyrimme kehittämään sellaista aluepolitiikkaa, joka tarjoaa maamme eri osille selviytymismahdollisuudet.

Kyse on päivittäisestä leivästä. Yleisesti lasketaan kolmasosan maatalouden työpaikoista häviävän vuoteen 2000 mennessä. Tämä ei saisi merkitä ihmisten katoamista maaseudulta. Aktiivisella aluepolitiikalla meidän on luotava edellytykset vaihtoehtoisille toimeentulomahdollisuuksille. Tämä on suuri haaste euroyhteiskunnalle.

Ser vi till lantbruket just nu så är det nödvändigt att löfena som det nationella stödpaketet innehåller infrias genast när medlemskapet träder i kraft. Jag är glad att lantbruksminister Pesälä igår utlovade just en sådan gång att vi kan se resultat av stödpaketet redan från årets början. Eftersom vi går in i ett system där en avsevärd del av böndernas inkomster kommer att vara beroende av stöd så finns det ingen möjlighet att framskjuta utbetalningen av dem. Det finns anslag i nästa års budgetförslag och den planerade fonden ges rätt att upplåna pengar med vilka man kan betala EU:s andel. Också utan ett slutgiltigt godkännande från EU-kommissionens sida så måste regeringen kunna fatta de nödvändiga besluten. Om så inte sker kommer många bönder, som redan i dag lever ur hand i mun, att få oerhörda problem med finansieringen av produktionen.

Jag hoppas innerligt att regeringen till denna del kan uppfylla de löften som både lantbruksministern och utrikesministern gett. Om så inte sker så måste regeringen, i likhet med lantbrukarnas egna organisationer, föra förhandlingar med bankerna så att finansieringen kan tryggas i väntan på de utlovade stöden.

Talman! En fråga som inte direkt ansluter sig till EU-avtalet men som är en följd av denna överenskommelse berör böndernas ekonomiska möjligheter i ett EU-medlemskap. Vid övergången till ett EU-medlemskap så måste vi ännu en gång se över möjligheterna till skuldsanering av lågenheter som rimligtvis borde ha en framtid. Vi har alltför många som redan i dag brottas med stor skuldsättning. Deras situation kommer att försvåras ytterligare vid ett medlemskap. Om ingen annan lösning kan uppbringas så måste vi få fram avsevärt längre amorteringstid i diskussioner med bankerna och staten måste gå med för att sänka räntorna under den här längre betalningstiden. Det är en bättre lösning än att lantbruk skall försättas i konkurs. Ingen har glädje av en sådan utveckling.

Ed. J ä ä s k e l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluaisin kiittää ed. Malmia hyvästä puheenvuorosta. Sehän ei suinkaan ollut kapea-alainen vaan hyvin laaja kauppapolitiikkaa, rahapolitiikkaa, maataloutta ja ihmisläheisiä asioita käsittelevä. Niin kuin olemme kuulleet viime päivinä, korothan eivät suinkaan ole laskeneet eikä markka vahvistunut olennaisella tavalla, eli kotimaisia lääkkeitä tarvitaan. Haluaisin todella alleviivata sitä, mitä hän puheessaan sanoi vaikeuksista, joita meillä on. Emme selviä EU-jäsenyyden avulla, ehkä siitä riippumatta tai riippuen, kuinka päin tahansa; me tarvitsemme kotimaiset lääkkeet näiden ongelmien hoitamiseen.

Ed. S a v e l a : Herra puhemies! Keskustelu Euroopan unionista ja sitä koskevista kysymyksistä on nyt kolmannen käsittelyn aikana kaarrotellut suuntaan, joka on paremmin vastannut eduskunnan normaalia tapaa käsitellä asioita. Näinhän meidän keskustelumme pitäisi jatkossakin kulkea.

Täällä on kahlattu melko seikkaperäisesti läpi myös liittymisen sisällöllinen puoli. On sanottu sekä myönteinen että kielteinen. On kuitenkin harha luulla, että olemme päättämässä vain siitä, onko talouskasvu osa suomalaista elämänmuotoa. Arvoperusteinen tapa lähestyä Euroopan

unionia ja siihen liittymistä lieene ollut myös yksi perussy syy enemmistön suomalaisista vastatessa "kyllä". Suomi on läntinen demokraattinen sivistysvaltio. Me kuulumme kauaksi historiaamme nojautuen siihen kulttuuriin ja ympäristöön, jota Euroopan unioni monimuotoisuudessaan edustaa. Suomen kansa on nähnyt asian merkityksen ja sanonut sanansa.

Myönteisen ratkaisun syntyminen nyt eduskunnassa merkitsee koko yhteiskunnan kannalta tilanteen selkiytymistä. Se linjaa kantojamme pitkälle eteenpäin. Mahdollisuus vakaampaan toimintaan on nyt perusteiltaan muodostumassa.

Mitä tämä tuo tullessaan, se tietysti askarruttaa meitä. Ehkä kuitenkin yksi keskeisimmistä kysymyksistä on se, että Suomi tasavertaisesti muiden jäsenmaiden kanssa on tekemässä päätöksiä, jotka joka tapauksessa koskettavat meitä huolimatta jäsenyydestä. Näin Suomi on antamassa oman panoksensa siihen kehitykseen, joka koskettaa sekä maattamme että muita jäsenvaltioita, samoin kuin unionin suhdetta muuhun maailmaan. Sen vuoksi meidän on jatkossa voitava tiiviisti seurata sitä, mitä ympärillämme tapahtuu. Suhteemme esimerkiksi Länsi-Euroopan unioniin ei siten saa olla poissulkeva. Aktiivinen seuranta ja ehkä tietyn asteinen mukanaolo ja vaikuttaminen ovat tulevaisuuttamme ajatellen turvallisempi vaihtoehto kuin tämän mahdollisuuden sivuuttaminen.

Sen ohessa, että valvomme Euroopan unionissa intressejämme, voimme antaa oman panoksemme EU:n kehitykseen siltäkin pohjalta, johon unionin lähtökohdat ovat tähdänneet: rauhanomaisten olosuhteiden synnyttämiseen läntisessä Euroopassa.

Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että EU sellaisenaan ei ratkaise kaikkia meidän ongelmiamme. Itse joudumme kotioiloissamme tekemään ne päätökset, joilla tasapainotamme oman sisäisen tilanteemme. Jäsenyys tarjoaa meille kuitenkin paremmat perusedellytykset ratkaisujen pohjaksi. Kansallisten sisäisten ongelmiamme kanssa joudumme joka tapauksessa ähkimään kotomaassamme unionin yhteydestä huolimatta. Meistä tämä on hyvin pitkälle kiinni.

Keskustelu siitä, mikä meille on ensisijaisen tärkeää, mikä seuraavaksi jne. on odotuttanut aivan liian kauan. Ei tarvitse olla kovin hyvä ennustaja, kun sanoo, että edessä on varsin raskaita ja yhteiskuntaamme vellovia päätöksiä. Kaikki keinot ovat nyt tarpeen. Esimerkiksi tilanteen ylöshuutoon käsittelevän ns. Pekkas-ra-

portin kokonaisuuteen sitoutuminen on nyt kansakunnan etu.

Kun jäsenenä muiden jäsenmaiden kanssa tulemme yhdessä valmistelevaan ja tekemään päätöksiä käytännön elämään liittyvissä unionin piirissä käsiteltävissä asioissa, on niillä henkilöillä, jotka maattamme edustavat, hyvin ratkaiseva merkitys päätösprosessissa. Hyvien, yhteistyömyönteisten henkilösuhteiden merkitys unionin piirissä korostuu.

Kun meillä täällä tehdään valintoja, on se maattamme ajatellen vastuullista työtä. Asiansa hyvin tuntevat, tosiasiat tunnustavat henkilöt, hyvin valmisteltu ja johdonmukainen kanta antavat vakaan ja luotettavan pohjan koko toiminnalle. Valintakriteereiden tulee olla niin painavia, että meidän tahtomme ja asiantuntemuksemme eivät jää muiden varjoon.

Unionin ulkosuhteiden painopiste tulee lähivuosina suuntautumaan Keski- ja Itä-Euroopan maihin sekä Venäjään ja myös Baltian alueisiin. Tällöin ei meidän idän tietämystä kertovaa mainettamme saisi hassata. Itäisen ja miksei myös eteläisten naapurimaittemme tuntemus ja läheisyys on meille etumatka. Se luo unionin yhteydessä myös meille uusia mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Olemme jäsenyydestä keskustellessamme tahtaneet väliin peistäkin eri näkökantojen puolesta ja miksei vastaankin. Tästä on saattanut jäädä haavoja. Kansallisen eheyden kannalta on kuitenkin ehdottoman tärkeää, että mielipide-erojen yli rakennamme kestäviä ylikulkupaikkoja. On luonnollista, että meillä on näkemyseroja, mutta jokainen mielipide sellaisenaan on myös hyvin arvokas. Toistemme mielipiteiden asiallinen huomioon ottaminen ja kunnioittaminen on hyvä lähtökohta kansallisen eheyden turvaamisessa. Nyt on tärkeää, että käymme käsiksi työhön ja yhdessä. Millaisen Suomen me haluamme ja minkälaisen Euroopan Suomi haluaa? Mitkä ovat meidän painopisteemme? Ovatko ne Euroopan turvallisuus-, talous-, sosiaali- ja ympäristöpolitiikassa jne.? Tällöin siivilöityvät todelliset valtiomiehet niin kuin aina niiden joukosta, jotka pitävät tosiasioiden tunnustamista toimintansa lähtökohtana. Heitäkin löytyy keskudestamme.

Arvoisa puhemies! Kansallisen toimintamme niin yksin meitä koskevana kuin valtioiden välistä yhteistyötäkin ajatellen tulisi olla kuin kirkkoveeneen soutu. Matka edistyy jouhevasti, kun soutuparit vetävät samaan suuntaan mahdollisimman samatahtisesti.

Ed. Viljanen merkitään läsnä olevaksi.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Korhonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansallinen etu on mielenkiintoinen määritelmä, kun sitä lähtee miettimään. Sitä käytetään erittäin monesti erittäin useassa paikassa, esimerkiksi tässä EU-kustelussa jatkuvasti. Mutta kun vähän muistellee, niin sitä on käytetty milloin pankkituen yhteydessä, milloin Eta-sopimuksen yhteydessä, milloin ydinvoiman yhteydessä, milloin missäkin asiassa. Tämän porvarihallituksen aikana kansallinen etu on johtanut kumminkin järkyttävään lopputulokseen 500 000 työtöntä jne. Muita lukuja en viitsi alkaa edes luetella.

Ed. Savela otti taas esille kansallisen edun ja vaati sitoutumista Pekkasen esitykseen ja EU-ratkaisuun kansallisen edun nimissä huomioimatta ollenkaan niitä haittavaikutuksia, joita se kansalaisille saattaa aiheuttaa, mikä on ensiarvoisen tärkeä lähtökohta, kokonaan nollaamatta tilannetta esimerkiksi Pekkasen esityksen osalta; se on täysin epäoikeudenmukainen esitys periaatteelliselta lähtökohdaltaan. Se pitää kiistatta hyviä osasia sisällään, mutta peruslähtökohta pitää muuttaa hyvin monelta osin.

Euroopan integraation yhteydessä ed. Savela ei huomioinut ollenkaan kuluttajien näkökulmaa, mitä tapahtuu esimerkiksi kuluttajien turvallisuudelle, kun alkuperämerkinnät poistuvat, mitä tapahtuu sähköturvallisuuden heikkenemisen osalta jne. Kansallinen etu on erittäin mielenkiintoinen ja arvokas määritelmä, jos sen taakse ei kätkeydy kokonaisuutta, vaan pieni osa, joka on yleensä jonkun kansanosan halu tehdä kansallisia ratkaisuja kansallisen edun nimissä, mutta se ei ole kokonaisuuden kannalta edullisin ratkaisu.

Ed. Savela (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korhonen otti esille yksittäisiä asiakokonaisuuksia, jotka toin puheenvuorossani esille, kuten Pekkasraportti ja muut. Se on ihan tyypillistä hänelle. Kuitenkin nämä kokonaisuudet, kun ne viedään läpi, niin kuin on toivottu ja toivottavasti niin myös tapahtuu, merkitsevät sitä, että koko kansantalouden kannalta ne pitäisi saada mahdollisimman nopeasti pyörimään myös meillä. Ne ovat myös sitä kautta vaikuttamassa meidän työelisyhteemme niin, että sitä voi-

taisiin jollakin tavalla korjata. Eikä se ole pelkästään tämän hallituksen aikainen toimenpide, niin kuin varmasti ed. Korhonen tietää. Meillä on rakennettu pitkän pitkän ajan kuluessa tämä jäykkä yhteiskunta, joka on vääjäämättä vienyt siihen tilanteeseen, mikä meillä nyt on. Korkeasuhdanteen aikana tällainen pelaa, mutta kun tulee laskusuhdanne, niin on varmaa, että se ei pelaa.

Edustajat Vuorensola, Piha ja Zyskowitz merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Jansson: Fru talman, arvoisa rouva puhemies! Eftersom utgången av denna fråga är klar för Finlands del så skall jag mest uppehålla mig vid ärendet i förbindelse med min egen valkrets, dvs. Åland. I akten om villkoren för Finland, Norges, Sveriges och Österrikes anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen ingår artikel 28 om fördragets giltighet på Åland. Genom denna artikel får Romfördraget, Parisfördraget och Euratomfördraget nya paragrafer, som säger att dessa fördrag inte skall omfatta Åland.

Landets regering kan i varje fall anmäla till Italiens regering att fördragen även skall omfatta Åland enligt de bestämmelser, som finns i protokoll nr 2 till anslutningsakten, dvs. det s.k. Ålandsprotokollet. En förutsättning för att Finland skall kunna lämna en sådan anmälan när ratifikationsinstrumenten deponeras är att Ålands lagting lämnar bifall till anslutningsfördraget, dvs. den proposition som nu är föremål för behandling både här i riksdagen och i Ålands lagting.

Beslutet, som i Ålands lagting kräver 2/3 majoritet, fattas först efter det att en rådgivande folkomröstning hålls på Åland, så som utrikesutskottet skriver i sitt betänkande. Denna folkomröstning hålls nu på söndag, dvs. den 20 november.

Arvoisa puhemies! Tavallisimpana EU:ta ja Ahvenanmaata koskevana kysymyksenä minulta on kysytty, minkä vuoksi Ahvenanmaalla tarvitaan erillinen kansanäänestys ja mitkä ovat vaihtoehdot kyllä-kannalle, jos Suomi sanoo ”kyllä”. Kysymykseen annettavalla vastauksella on kaksi ulottuvuutta: oikeudellinen ja poliittinen. Oikeudellisesti kyse on vastauksen saami-



sesta siihen, hyväksyykö kansa sen, että sille kuuluvaa julkista valtaa, jota maakuntapäivät käyttää, siirretään EU:n elimille. Jos kansa hyväksyy tämän, maakuntapäivät voi antaa liittymissopimukseen suostumuksensa, jota itsehallintolaki edellyttää ja jota ei voi korvata millään muulla. Tämä antaa päätökselle legitimitettä.

Kysymyksen poliittinen ulottuvuus muodostuu pääosin täyttymättömistä poliittisista odotuksista, jotka seuraavat välillisesti jäsenyydestä. Niissä on kyse vaikutusmahdollisuuksista, Ahvenanmaan pöytäkirjan toteuttamisaikataulusta ja siitä, miten EU-jäsenyys mahdollisesti voi vaikuttaa maakunnan kansainvälisoikeudelliseen asemaan.

Pä samma sätt som alla andra regioner i Europa har Åland tyckt sig få större förståelse i Bryssel än i Helsingfors. Det är enkelt att vara generös i Bryssel eftersom man är tillräckligt långt borta från problemen. Värre är det att tackla och lösa problemen där de finns.

På detta sätt har EU-processen på Åland fått en nationell dimension, där den politiska ledningen på Åland hade önskat sig kunna redovisa klarare besked inför väljarna nu den 20 november än vad som är fallet, de s.k. kvarvarande öppna frågorna tycks förbli öppna även över dagen för folkomröstningen.

I denna situation har Ålands landskapsstyrelse gått in för att lämna ett meddelande till lagtinget om tidigare oredovisade konsekvenser av ett åländskt medlemskap i EU. Meddelandet, som också det som bäst behandlas i lagtinget, utmynnar i en rekommendation till folket att rösta "ja" i folkomröstningen och till lagtinget att lämna bifall till anslutningsfördraget.

Landskapsstyrelsen tillägger i sitt meddelande: "Dessvärre kvarstår fortfarande en del frågor olösta, som landskapsstyrelsen efter förmåga skall försöka åtgärda i tid inför den åländska rådgivande folkomröstningen och det därpå följande beslutet i lagtinget. Det kommer således att krävas fortsatta ansträngningar för att de åländska intressena på ett fullgott sätt skall bli beaktade i samband med den nationella materialiseringen av de undantag och de möjligheter som följer av anslutningsfördraget och dess särskilda protokoll om Åland."

Självfallet är det bra med så klara besked som möjligt inför den 20 november, alltså nu på söndag, men efter det att Sverige sade ja till EU i sin omröstning i söndags den 13 november torde det stå klart för alla på Åland att ett nej inte betyder

att allt förblir vid vad det är i dag. I själva verket kommer mycket mera att förändras med ett utanförskap än med ett medlemskap och det mestadels i negativ riktning.

Det är alltså min förhoppning och min övertygelse att Åland på söndag följer det omgivningen redan gjort och det landskapsstyrelsen rekommenderar, nämligen trogen sin internationella tradition säger ja till ett alleuropeiskt samarbete inom EU.

Samverkan inom EU ger nämligen Åland mycket större möjligheter att påverka och lösa kvarvarande frågor än att stå utanför, därför att utanför är Åland utan både frågor och samtalspartner.

Jag skall nämna några frågor av särskild betydelse för Åland som varit och är föremål för behandling här i riksdagen och i regeringen.

Den första frågan kallas inflytande. Eftersom EU inte lägger sig i sättet att välja medlemmar till Europaparlamentet, har Ålands problem inte kunnat behandlas i anslutning till propositionen. I stället har frågan hanterats i regeringen och på annat håll. Vad gäller inflytande för Åland i Europaparlamentet, har regeringen beslutat uppta förhandlingar med EU:s medlemsländer om att utöka antalet platser för Finland till 17 så att en väljs på Åland. Landskapet blir då en egen valkrets i direktval till Europaparlamentet på samma sätt som nu vid riksdagsmänna- och presidentval, på det nationella planet alltså.

I fråga om inflytande i regeringssamarbetet har två av justitieministeriet tillsatta arbetsgrupper lämnat förslag till ändringar i självstyrelselagen som ger Åland fullgott inflytande i integrationsprocessens olika skeden. Dessa lagändringar skall snabbbehandlas och sättas i kraft samtidigt som medlemskapet.

Toinen tällainen kohta on nk. Ahvenanmaan pöytäkirjan toteuttaminen. Rouva puhemies! Tämän pöytäkirjan toteuttaminen on mahdollista vain jäsenyydessä. Tähän mennessä prosessi on ollut vaivalloinen ja siihen on nidottu liian monia veroasioita. Koko asiassa on lähdettävä uudelleen liikkeelle. Samalla on viisasta pitää erillään Ahvenanmaan pöytäkirja ja kysymys toimivaltasiirtymistä itsehallintolaissa ainakin verotuksen alalla.

Ahvenanmaan pöytäkirjan johdannossa viitataan Ahvenanmaan maakunnan kansainvälisoikeudelliseen asemaan. Tämä viittaus on korrekti, ja sen paikka on johdannossa sen vuoksi, että asemaa koskevat kysymykset eivät ole neuvotte-

lujen kohteena, kun uusia jäseniä otetaan EU:hun. Asemaa koskevat kysymykset kirjoitetaan johdantoon ja neuvottelukysymykset artikloihin.

Esityksessään hallitus viittaa Suomen ja Ruotsin väliseen Ahvenanmaan sopimukseen Ahvenanmaan kansainvälisoikeudellisen aseman kuvaamiseksi. Eduskunnan perustuslakivaliokunnassa ja ulkoasiainvaliokunnassa tapahtuneessa käsittelyssä tehtiin selväksi, että Ahvenanmaan demilitarisoitu ja neutralisoitu asema ovat Ahvenanmaan kansainvälisoikeudellisen aseman erottamattomia osia. EU-jäsenyys siis ei vaikuta Ahvenanmaan demilitarisoituun ja neutralisoi tuun asemaan, ei muodollisesti eikä asiallisesti. Ei edes EU:n toinen pilari, ulko- ja puolustuspoliittinen yhteistyö, vaikuta Ahvenanmaan asemaan.

Också här gäller regeln att det är bättre att vara med och påverka sin egen situation än att stå utanför och ändå träffas av besluten.

Fastän utrikespolitiska frågor enligt självstyrelselagen är förbehållna rikets organ, ger ett medlemskap i EU Åland helt nya och praktiskt taget obegränsade möjligheter att agera i alla frågor eftersom gränsen mellan klassisk inrikespolitik och utrikespolitik i EU mera eller mindre är utsuddad.

På detta sätt kommer Åland och de demokratiska institutionerna där att ha rätt att uttala sig i alla frågor som avhandlas i EU, oberoende av var den formella beslutanderätten finns enligt självstyrelselagen eller andra nationella regler. Utrikesutskottet uppmärksammar också detta i fråga om EU:s tredje pelare, det rättsliga och inrikespolitiska samarbetet.

Utskottet påpekar slutligen att Ålandsprotokollet ger möjlighet till betydelsefulla nationella trafikekonomiska lösningar till följd av fortsatt skattefri försäljning i trafiken till och från Åland på ett sätt som gagnar hela landet.

Sedan om utanförskap. I propositionen konstaterar regeringen att det självfallet är Ålands eget val att dra nytta av ovannämnda artikel 28 eller att inte göra det. Konsekvenserna av ett utanförskap behandlas därefter ingående i propositionen. Slutsatsen är den att ett utanförskap skulle förorsaka allvarliga svårigheter för landskapets näringsliv och samhällsliga utveckling och skulle förutsätta att Finland och EG, alltså första pelaren, förhandlar om ett särskilt avtal om relationerna mellan landskapet och gemenskapen.

Det konstateras också i propositionen, att Ees-avtalet efter Finlands anslutning till EU inte längre skulle vara i kraft mellan Finland och EG med innebörd att Åland skulle få ställning av utomstående tredje land i fråga om de fyra friheterna på den inre marknaden, dvs. rätt för varor och tjänster samt kapital och människor att röra sig fritt inom unionens medlemsländer.

Dessa riktiga konstateranden ökar allvaret i den fråga som skall besvaras på söndag, den största som ålänningarna i modern tid ställts inför.

Fru talman! Självstyrelsen för Åland är i grund och botten identitetsbevarande. Självstyrelsen har fungerat i 72 år. De förväntningar man ställde på den har uppfyllts på ett rimligt sätt.

Kan en åländsk identitet bibehållas i EU? Man kan säga, att den åländska identiteten främst förknippas med självstyrelsen och med Ålands natur. Bägge utsätts för påfrestningar i EU; naturen av de fyra friheterna och självstyrelsen av maktförskjutningen till förmån för Bryssel och sannolika krav på att utvidga kretsen av de personer dvs. olika nationaliteter, som på ansökan kan få åländsk hembygdsrätt.

Det ankommer på oss själva att bevara identiteten. Lika litet som vi försöker ändra på någon annan, kommer andra att försöka ändra på oss. Ett liv i EU går inte ut på att göra alla lika på vår kontinent. Den mosaik av språk och kulturer som byggt upp Europa kommer att bestå ifall vi går in i det och det skall vi göra.

Vi måste lära känna varandras språk och kulturer och samtidigt hysa en sund stolthet över vår egen härkomst. Bara på det sättet förstår vi varandra och varandras olikheter. Europa kommer aldrig att få ett gemensamt språk. Våra språk är bra, men alla andras språk är lika bra.

Med en solid och saklig kunskap om oss själva och om EU:s sätt att fungera klarar vi av en EU-miljö samtidigt som vi stärker vårt eget självförtroende. Genom att vara oss själva och tolerera andra precis som de är, bevarar vi vår identitet och vinner respekt för den.

Rouva puhemies! Näkemykseni mukaan meidän on opittava tuntemaan toistemme kieliä ja kulttuureja ja samalla meidän on tunnettava tervettä ylpeyttä omasta syntyperästämme. Vain tällä tavalla ymmärrämme toisiamme ja keskinäisiä eroavaisuuksiamme. Eurooppa ei tule koskaan saamaan yhteistä kieltä. Omat kieleemme ovat hyviä, mutta samalla kaikkien muiden kiellet ovat aivan yhtä hyviä.

Vahvoilla asiatiedoilla itsestämme ja EU:n toimintatavoista selviämme EU-ympäristössä ja vahvistamme samalla omaa itsetuntoamme. Olemalla sellaisia kuin olemme ja hyväksymällä toiset juuri sellaisina kuin he ovat säilytämme identiteettimme ja saavutamme sille kunnioituksen.

Ed. Tennilä: Rouva puhemies! Haluan vielä kerran hyvin lyhyesti esittää arvioni Euroopan unionista ja perusteluni ei-kannalleni.

Rouva puhemies! Vasemmistolaisen silmin asiaa analysoiden päätty selvästikin siihen, että Maastrichtin sopimuksella Euroopan unionista on päätetty tehdä yhtä aikaa federaatiosuurvalta ja suuri markkinatori, jolla markkinaliberalismin ideologian mukaisesti suuri raha voi toimia rajoituksetta ja myös sen toiminnalle tietynlaisia rajoitteita asettaneista kansallisista rajoista piittaamatta.

Mitenkään varmalla pohjalla tämä federaatiomarkkinatori ei kuitenkaan ole. Se on valtaeliitin luomus, jota vastaan kansat jurraavat. Tanska sanoi jo kerran "ei" Maastrichtin sopimukselle. Ranskassa Maastrichtin sopimus sai äärettömän niukan enemmistön taakseen. Samalla tavoin erittäin voimakkaan prässäyksen allakin hyvin suuri osa suomalaisista äänesti vastaan ja vielä isompi osa ruotsalaisista. Myös esimerkiksi Englannissa Maastrichtin sopimusta kritisoidaan erittäin kovasti.

Rouva puhemies! Minä äänestän Suomen Euroopan unionin jäsenyyttä vastaan sen vuoksi, että tämä sopimus siirtää päätösvaltaa pois maastamme. Eduskunnan sijasta päätöksiä tekee asioistamme jatkossa Brysselin komissio ja ministerineuvosto. Eduskunnan asema heikkenee, ja kansalaisten vaikutusmahdollisuudet vähenevät. Demokratiavaje siis pahenee edelleenkin. Päätösvaltaa käyttävät komissaarit ovat kaukana ja kasvottomia, emmekä me voi heitä vaihtaa. Jos Helsingin herroihin oikein suututaan, heidät voidaan sentään vaihtaa, ja rouvatkin.

Rouva puhemies! Minä en myöskään hyväksy puolueettomuudesta luopumista. Kun unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikka päätetään Brysselissä, päätökset sitovat myös Suomea. Näin me voimme joutua mukaan kriiseihin, selkkauksiin ja jopa sotatoimiin, joista voimme puolueettomina pysyä ulkopuolella niin lähialueella kuin kauempanakin.

Rouva puhemies! Erityisen tähdellinen historian opetus meille on se, että meidän pitää itse hoitaa idän suhteemme. Nyt olemme muuttumassa suurvalta-EU:n suurvalta-Venäjän vastai-

sen rajan puskurialueeksi. Ei Suomea saa koltamatta kertaa siihen asemaan saattaa.

Rouva puhemies! Pidän tärkeimpänä perusoikeutena oikeutta työhön. Meillä on jättityöttömyys, johon on suurelta osin vaikuttanut eurovalmistelu eli vahvan markan politiikka. Emutietä edelleen kuljettaessa julkista sektoria leikataan, mistä seuraa työttömyyden kasvu sekä palvelujen heikentyminen. Emu-tien päässä on siten omasta rahasta kokonaan luopuminen, mikä merkitsee myös omasta raha- ja valuuttakurssipolitiikasta sekä omasta talouspolitiikasta luopumista. Keinot hoitaa Suomen taloutta omien lähtökohtiemme ja etujemme sekä tarpeittemme perustalta vähenevät ja menevät, ja näin menevät myös mahdollisuudet vähentää omin päätöksin työttömyyttä ja poistaa se. Vasemmistoliiton tavoitteena on edelleenkin selkeästi täystyöllisyys.

Rouva puhemies! Rajasuoja on mahdollistanut suomalaisen maatalouden selviämisen ja sen varaan rakentuvan elintarviketuotantoketjun toiminnan. Rajasuojan poistuessa moni maanviljelijä kaatuu tulojen pudotessa, varsinkin kun kansallinen tukipaketti on pitemmän päälle täysin epävarman päällä. Kun maatalous supistuu, huonosti siinä sitten käy myös elintarviketietun. Suomeen tuodaan lähivuosina ruokaa ulkomailta. En näe siinä mitään järkeä.

Rouva puhemies! On väitetty, että aluepolitiikka tehostuisi, kun saamme Brysselistä aluerahaa. Emme me sieltä ensinnäkään mitään Brysselin rahaa ole saamassa. Kaikki, mikä sieltä palaa, on suomalaisten sinne maksamaa jäsenmaksua, Suomen veronmaksajien rahaa, jota kokonaisuudessaan edes ei takaisin saada. Sitä paitsi Suomen pitää panna aina Brysselin rahojen lisäksi puolet omasta budjetistaan eurorahan jatkeeksi, jotta jokin tietty aluehanke lähtee liikkeelle. En ole ollenkaan luottavainen, miten aluepolitiikan osalta tulee käymään. Tasapainoisen alueellisen kehityksen idea on jo pahasti hämartynt viime vuosien aikana. Tulevassa budjetissa työllisyysrahaa leikataan eniten pohjoisesta, jossa työttömyys kuitenkin on kaikkein pahin. Lapissa edelleen 25 prosenttia työvoimasta on työttöminä. Aluepolitiikan heikentymisestä kertoo paljon se, että viime viikolla tässä salissa leikattiin kuljetustukea ja sitäkin eniten Lapilta.

Rouva puhemies! Minun varma käsitykseni on se, että tämä eurotus tulee olemaan yhtä kuin uskoa isoihin yksiköihin ja sen mukaista keskitämispolitiikkaa. Yksi euronatkaisu on jo tehty, kun Veitsiluodon fuusio Ensoon aloitettiin. Tuotannon siirtyessä asteittain etelämmäksi siitä seu-

raa myöhemmin myös asutuksen, väestön siirtymisen pois pohjoisesta.

Rouva puhemies! Minä äänestän "ei", koska haluan pitää päätösvaltaa maksimaalisesti Suomessa. Minä äänestän "ei", koska pidän Euroopan unionin perusideologiaa, uusliberalismia, vääränä oppina, kovana ja tylynä oppina, paluuna kovaan kapitalismiin. Sen perimmäinen ajatushan on juuri se, että suuryhtiöiden toimintaan ei saa puuttua, ei rajoituksin eikä sitten tarvittaessa myöskään tukitoimin, vaan kova kilpailu, viidakon laki ratkaisee. Yritysten toimintaan ei puututa, mutta muilta osin EU on direktiivisääntelyä ja määräilyä sietämättömiin saakka. Ja mikä vielä pahinta, lisäksi se on salailua, EU-päätöksentekohan on salaista.

Rouva puhemies! Äänestän "ei", koska minulle Euroopan unioni ei edusta aitoa kansainvälisyyttä, vaan pyrkimystä luoda suurvalta kilpailemaan Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa maailman herruudesta sekä pitämään tiukassa otteessa köyhää maailmaa. Nyt taas tehdään uutta blokkia, joista pitäisi kokonaan päästä irti.

Rouva puhemies! Minä haluan tasavertaista yhteistyö länteen, itään, etelään, kaikkialle. Meillä on Eta-ratkaisu, joka on minusta juuri oikea tapa osallistua länsi-integraatioon, koska se jättää meille kaikki olennaiset asiat omaan päätäntään, mutta turvaa kaupan ja viennin läntiseen Eurooppaan. Se kuitenkin mahdollistaa meille oman kauppapolitiikan muun ohella eli omien toimien suorittamisen Venäjän suuntaan, Japaniin, muuallekin Kaukoitään sekä köyhään maailmaan.

Me emme voi tietenkään eristäytyä, mutta ei meille ole mitään järkeä myöskään suppeutua. Länsi-Euroopan unionin minä näen uudenlaisena suppeutumisena. Vain muutama prosentti maailman väestöstä asuu tämän uuden unionin alueella.

Rouva puhemies! Äänestäessäni "ei" noudatan omaa vakaumustani. Onneksi voin nojata myös vaalipiirini kantaan. Ketä kansanedustaja edustaa? Kysymys on tietysti kansanäänestyksen jälkeen keskustelun värti. Minulle se on kuitenkin varsin selvä asia. Minä olen täällä ollut ja olen Lapin edustaja ja Lapilta ohjeeni otan.

Rouva puhemies! Seuraavassa eduskunnassa kansanedustajat tulevat päättämään kahdesta Maastrichtin sopimuksessa jo sovitusta, mutta vielä loppuun saakka ratkaisematta olevasta asiasta, rahaliitosta ja sotaliiton jäsenyydestä. Me tarvitsemme parlamenttiin kansanedustajien enemmistön, joka pitää kiinni Suomen markasta

ja sen antamista mahdollisuuksista hoitaa taloutta, työllisyyttä sekä myös suomalaisten firmojen kilpailukykyä silloin, kun kilpailukyky on mennyt, niin kuin se, taloushistoriamme tuntien, on aina mennyt noin kymmenen vuoden välein. Me tarvitsemme välineen, raha- ja valuuttakurssipolitiikan, jolla se tilanne sitten korjataan.

Rouva puhemies! Me tarvitsemme seuraavaan parlamenttiin edustajia, jotka estävät Suomen liittämisen sotaliittoon. Suuntahan on selvä: Weu:n tarkkailijajäsenyys, sitten täysjäsenyys, sitten Nato.

Kuten EU-jäsenyydenkin myös sotaliiton valmistelu on aloitettu ilman eduskunnan lupaa ja isommita keskusteluitta, epämääräisiä puhuen. Raskaasti aseistetun valmiusprikaatin luominen on pääministerin mukaan jo itsestäänselvää. Ennen kansanäänestystä herra pääministeri ei tällaisia asioita esille ottanut, ja se oli varmasti haruttu valinta.

Rouva puhemies! Eduskunnan on sotilaallisen liittoutumisen tie tukittava heti alkuunsa. Se tarkoittaa sitä, että torjutaan näiden raskaasti aseistettujen valmiusjoukkojen luominen. Jollei niitä torjuta, kohta taas kärsivät suomalaispojat Balkanilla vilua tai Persianlahdella kuumuudesta. Sellaiseen tilanteeseen en halua Suomea enkä suomalaispoikia missään tapauksessa johtaa, enkä anna tukea sellaisille pyrkimyksille, jotka siihen suuntaan vievät.

Rouva puhemies! Kuvaavaa Suomen neuvotteluille Brysselissä oli se, että siellä taisi yksi Lapissa hyvin tunnettu eläin, poro, unohtua melkein kokonaan. Tällainen kuva meille on syntynyt. Mitään varmuutta poronhoidon tulevaisuudesta ei kuitenkaan ole, sillä rajasuojan poistuesssa Lapin poromiehet pelkäävät, että Ruotsin poronliha valtaa pohjoisen markkinat myös Suomen puolella ja koko Suomen markkinat. Näin ei saa päästä käymään, sillä poronhoito ja sen varaan rakentuva poronlihan jalostus ovat pohjoiselle erittäin tärkeitä.

Rouva puhemies! Ehdotankin, että perusteluissa lausutaan: "Eduskunta edellyttää, että suomalaisen poronlihan kilpailukykyvistä EU-jäsenyyden oloissa huolehditaan."

Rouva puhemies! Kannatan lisäksi ed. Ensio Laineen kolmea perustelulausumaehdotusta sekä ed. Eila Rimmin perustelulausumaehdotusta.

Ed. A p u k k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tennilä puuttui puheenvuorosaan mm. aluepolitiikkaan ja totesi, ettei hän ole

ollenkaan varma, miten aluepolitiikalle tulee EU-ratkaisussa käymään. Hyvin monet ovat EU-keskustelun yhteydessä puhuneet siitä, että EU-jäsenyys palauttaa aluepolitiikan kunniaansa, ja kuitenkin asia on aika pitkälle toisenlainen. Ed. Tennilä puheenvuorossaan puuttui mm. kulestutukseen, mikä on aluepoliittisesti erittäin tärkeä.

Mutta hän ei puuttunut lähemmin siihen, että meille on rakennerahastoista saatu neuvottelutulosena noin 2 miljardin markan potti vuosittain koko maahan ja siitä varsinaisimmalle kehitysalueelle eli kuutosalueelle on tulossa vain noin kolmannes eli 550 miljoonaa markkaa vuodessa. Jos näitä lukuja vertaa, ei tarvitse sanoa, ettei ole ollenkaan varma, miten aluepolitiikalle tulee käymään. Kyllä aika huonolta tuntuu, jos kaikkiaan rakennerahastojen rahoista varsinaisimmalle kehitysalueelle, jota meillä on aina pidetty aluepolitiikan kohteena tässä maassa, tulee vain 550 miljoonaa markkaa ja koko maahan kaikkiaan noin 2 miljardia. Mielestäni tämä kertoo sen, miten aluepolitiikalle tulee käymään.

Ed. Rask (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Tennilä perusteli, että hän äänestää "ei" sen tähden, että hänen vaalipiirinsä Lapin kanta oli kielteinen. Tekee mieli sanoa ed. Tennilälle, että hänen oma kotikuntansa Rovaniemi äänesti hyvin selvästi "kyllä" Euroopan unionin jäsenyydelle. Mielestäni tässä ei todellakaan ole kysymys Lapin eikä minkään muunkaan vaalipiirin liittämistä Euroopan unioniin, vaan on kysymys koko Suomen ratkaisusta. Siihen on Suomen kansa antanut selkeän vastauksensa ja äänestänyt "kyllä" Euroopan unionille.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tennilälle haluaisin vain muistuttaa mieliin maa- ja metsätalousvaliokunnan EU-jäsenyydestä antaman lausunnon, jossa todetaan, että "yhteisön rakennetukia voidaan hyödyntää myös porotaloutta tuettaessa", ja edelleen: "Valiokunnan saaman selvityksen mukaan jäsenyyttä koskeissa valmisteluissa on porotalouden osalta lähdetty siitä, että ensisijaisesti pyritään hyödyntämään yhteisön osarahoittamat tuet ja vasta toissijaisesti maksettaisiin kansallista tukea." Tätä lähtökohtaa pidetään tarkoituksenmukaisena. Sitten täällä todetaan edelleen, että "varsinaisten tukijärjestelyjen lisäksi Suomen porotalouden kannalta keskeinen kysymys jäsenyydessä on tuontisuoja suhteessa unionin ulkopuolisiin maihin, koska unionilla ei

ole tuontisuoja". Näin muistaakseni ed. Tenniläkin omassa puheenvuorossaan totesi. Edelleen valiokunta jatkaa, että "tämän epäkohdan poistamiseksi Suomella on kuitenkin liittymissopimuksen mukaan oikeus maksaa kansallista tukea porojen ja porotuotteiden tuotantoon ja markkinointiin perinteisten tuotantomäärien rajoissa".

Kiistan sen väitteen, etteikö porokysymykseen olisi myös tämän asian käsittelyssä kiinnitettävä huomiota, ja tämä löytyy suoraan maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnosta.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Arvon rouville totean, ensinnäkin ed. S-L. Anttilalle, että kyllä maa- ja metsätalousvaliokunta on kiinnittänyt huomiota. Minä puhuin Brysselistä, siellä se jäi vähän heikoille. Olen sitä mieltä, että tässä on käytettävä valtion subventiota. Millään muilla konsteilla me emme nyt toppaa Ruotsin painetta, sillä Ruotsi on ilmoittanut, että he subventoivat. Siinä voi tulla melkein kymppi eroa kilolta, ja silloin kilpailu on hävitty, jos siihen tilanteeseen joudutaan, poronlihan osalta.

Ed. Raskille totean, että minä edustan täällä koko Lappia. Minun kannattajanikin ovat kaikkialla Lapissa, Kemissäkin hyvin paljon, heitä on tuhansia. Vaalipiirejä tähän täällä edustetaan. Mutta tämä on tietysti keskustelun arvoinen asia, ketä täällä edustetaan. Minä en edusta täällä Helsinkiä, minä edustan Lappia.

Ed. Lehtosaari: Arvoisa rouva puhemies! Tämän viikon perjantaina mitä todennäköisimmin Suomen eduskunta tulee tekemään sotiemme jälkeisen ajan merkittävimmän päätöksen, kun tässä salissa hyväksytään Suomen jäsenyys Euroopan unioniin. Näin päättyy yli kahden vuoden kova kädenväentö, mennäänkö EU:hun vai ei, liittymissopimuksen puolesta puhujien ja siihen kriittisesti suhtautuvien välillä. Ensi vuoden alusta Suomi tulee olemaan siis Euroopan unionin jäsen kansanäänestyksen tuloksen ja eduskunnan enemmistön tahdon mukaisesti. Onko tämä suuri ratkaisu tämän maan ja kansalaisten onni, sitä ei vielä tiedä kukaan. Sen näyttävät vasta tulevat ajat.

Kun Suomi jätti jäsenhakemuksen Euroopan unioniin kaksi ja puoli vuotta sitten, on siitä tähän päivään asti käyty maassamme lähes ennennäkemätön keskustelu integraation tuomista haitoista ja hyödyistä. Tätä värikästä ja välillä kovaakin keskustelua on käyty kaikilla tahoilla

ja joka kolkassa tätä maata. Se on toki luonnollista, tuleehan Euroopan unionin jäsenyys koskettamaan meitä kaikkia.

Jos tarkastelee tuota reilun parin vuoden aikana käytyä keskustelua, se on ollut pitkälti inttämistä siitä, mitä jäsenyys tuo Suomelle tai mitä me menetämme jäsenyyden myötä. Hyvin monet kansalaiset ovat sanoneet, että he ovat olleet hämillään, kun ovat kuunnelleet niitä täysin ristiriitaisia väittämiä, joita EU-keskustelussa esille tuotiin. On helppo ymmärtää tällaista kansalaisten pohdintaa, kun heille päättäjien taholta vastattiin moniin kysymyksiin kahdella eri tavalla. Tällaisia täysin ristiriitaisia vastauksia tuli kaikissa EU-tilaisuuksissa. Samoin niitä sai lukea ja kuulla julkisesta sanasta päivittäin. Kun kysyttiin, miten käy maamme turvallisuuden, kansalaisten sosiaaliturvan tai työllisyyden hoidon, vastaukset olivat täysin ristiriitaisia. Kyllä-leiristä vannottiin, että Euroopan unionin jäsenyys on turvallisuuspolitiikkaamme ajatellen turvallisempi ratkaisu kuin ulkopuolelle jääminen. Samoin sanottiin, että maamme korkea sosiaaliturva voidaan säilyttää paremmin EU-jäsenyydessä. Työttömyysjonon uskoteltiin lyhenevän huomattavasti nopeammin EU:n sisällä kuin jos jäisimme sen ulkopuolelle. Sama vastakkainasettelu koski myös tulevia investointeja, samoin kuin rahamarkkinoiden käyttäytymistä. Näihin ja moniin muihin kysymyksiin annettiin lähes poikkeuksetta kyllä- ja ei-leireistä täysin päinvastaiset vastaukset.

Kun Suomi tulee liittymään Euroopan unionin jäseneksi, me tulemme näkemään, toteutuvatko ne lupaukset, joita unionin innokkaat kannattajat lupailivat. Se toinen vaihtoehto, mitä unionin ulkopuolelle jääminen olisi tuonut tullessaan, jää meiltä nyt tietämättä.

Arvoisa rouva puhemies! On varmaa, että Euroopan unionin jäsenyys tulee muuttamaan pitkällä aikavälillä suomalaisten elämänmenoa. Ensi vuoden alusta heti liittymisen jälkeen muutokset lienevät suurimmalle osalle suomalaisista lähes olemattomat. Kaikista suurimman muutokset tulee kuitenkin kokemaan jo liittymisen alusta alkaen maataloudessa ja siihen kytkeytyvässä toiminnassa oleva väki. Juuri siksi viljelijäväestö on lähes yhtenä rintamana vastustanut Euroopan unionin jäsenyyttä. Juuri siksi olen minäkin äänestänyt ja tulen äänestämään edelleen "ei".

Viljelijöiden ja elintarviketeollisuudessa olevien vastustus on lähtenyt siitä suuresta huolesta, joka koskee heidän ammattiaan ja toimeen-

tuloaan. Kaikissa laskelmissa on kiistatta osoitettu, että EU-ratkaisu koskettaa jo alusta alkaen eniten viljelijäväestöä ja elintarviketukijassaan mukana olevia. Viljelijöiden tulot tulevat alenemaan jo ensimmäisenä vuonna 10:stä kenties 50 prosenttiin tuotantosuunnasta riippuen. Näin tulee käymään, kun välittömästi siirtymäkauden alusta Suomi siirtyy eurohintoihin ilman siirtymä kautta.

Kun pari vuotta sitten keskusteltiin maamme liittymissopimuksesta, silloin yksituumaisesti nähtiin välttämättömänä siirtymäaikojen saaminen maataloussopimukseen. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan Suomen maatalous ajetaan kerta-räyksellä Euroopan unionin hintoihin. Tältä osin neuvottelutulos oli huono ja se ei vastaa alkuunkaan niitä reunaehtoja, jotka neuvottelijoillemme evääksi Brysseliin lähtiessä annettiin.

Toinen pettymys maataloussopimuksessa oli se, kun Suomen erityisoloja ei riittävästi sopimuksessa otettu huomioon. Nyt maamme maataloustuottajat on pantu lähes samalle lähtöviivalle Keski-Euroopan viljelijöiden kanssa. Eriyisesti näiltä osin neuvottelutulosta on arvosteltu, ja siksi viljelijäväestö vastustaa koko Euroopan unioniin liittymishanketta.

Olen vakuuttunut, että mikäli myös muille ammattiryhmille sanottaisiin, että teidän palkanne tulee laskemaan 10–50 prosenttia, niin äänensävyt olisivat samanlaisia, epäilen, jopa monin verroin kovempia kuin maataloustuottajilta on kuultu.

Useasti on esitetty, että kyllä maatalousväki sopeutuu edessä olevaan muutokseen ja kyllä siellä tiloilla ja kylillä selvitään. On aivan selvää, että Suomen maatalous ei pysty kilpailemaan Keski-Euroopan tehotuotannon kanssa. Olosuhteet ovat kaikilta osin meillä monin verroin toisenlaiset ja heikommät.

Jos Suomessa aiotaan tulevaisuudessa pitää maaseutu asuttuna ja siellä tuottaa elintarvikkeita, Suomen maatalous tarvitsee ilman muuta hallituksen esittämän kansallisen tukipaketin. Ilman mittavaa kansallista tukea ei maataloustuotannon jatkuminen ole EU-Suomessa mahdollista. Me emme kerta kaikkiaan pysty tasavertaisesti kilpailemaan Keski-Euroopan viljelijöiden kanssa. Heillähän satotasot ovat kaksinkertaiset ja viljelyolosuhteet aivan toista luokkaa kuin ne Suomessa ovat. Kuinka me selviäisimme ilman tukea, kun sitä maksetaan suuret summat myös EU-maissa?

Jos hallituksen kaavailemaa tukipakettia ei toteuteta, viljelijöiltä loppuvat tulot. Heiltä jää



työpalkka saamatta, ja se tietää automaattisesti toimintojen alas ajamista. Suuren epävarmuuden vallitessa monet viljelijät ovatkin jo päättäneet, että tuotanto ajetaan alas pikaisesti ja tiloilla siirrytään ns. luontaistalouteen. Se tietää käytännössä sitä, että tuotetaan sen verran, mikä omassa taloudessa kulutetaan. Silloin ei hankita koneita eikä laitteita, ei rakenneta eikä myöskään makseta veroja, kun tulot loppuvat. Luontaistalouteen siirtyminen tiloilla toisi tullessaan monia ongelmia. Se näkyisi välittömästi alkutuotannossa olevien työpaikkojen vähenemisenä, ja se johtaisi maaseutukuntien verotulojen tuntuvaan alenemiseen.

Arvoisa puhemies! Kun maataloustuottajat ovat esittäneet kriittisen näkemyksen unioniin liittymisestä, useasti on sanottu, että sillä on vain lietsottu tarkoituksella kielteistä propagandaa. On myös väitetty, että viljelijöille on syötetty väärää tietoa EU-asiassa. Nämä molemmat väitteet ovat mielestäni tuulesta temmattuja. Viljelijöiden huoli on ollut aito, ja se on edelleen aiheellinen.

Tämänkin keskustelun aikana on moneen kertaan sanottu, että Suomen maatalous olisi kokenut vielä suuremman muutoksen, jos olisimme jääneet Euroopan unionin ulkopuolelle. Tämä olisi ollut tietysti mahdollista, mutta ei välttämättä todennäköistä. Me olisimme voineet harjoittaa Suomessa omaa, itsenäistä kansallista maatalouspolitiikkaa, jos olisimme halunneet ja jos siihen olisi löytynyt kansallinen yhteisymmärrys. Lähtökohtana siinä olisi ollut tuottaa maassamme sen verran elintarvikkeita kuin me kulutamme. Ylituotannosta eroon pääseminen olisi ollut välttämättömyys. Yhtä välttämätöntä tässä toisessa ratkaisussa olisi ollut rajasuojan säilyttäminen. Jos tällaiseen kansalliseen maatalouspoliittiseen yhteisymmärrykseen olisi maassamme päästy, se olisi antanut viljelijäväelle turvatumman toimeentulon kuin epävarma EU-ratkaisu pahimmillaan tuo tullessaan.

Tällainen ratkaisumalli olisi taannut myös elintarviketeollisuudessa työskenteleville varmemman työpaikan. Se olisi tietänyt ehkä kuluttajille hivenen korkeampia elintarvikkeiden hintoja, mutta vastikkeeksi varmasti korkealaatuisia, hyviä tuotteita. Tämä vaihtoehto jää nyt kokeilematta, kun liitymme Euroopan unioniin ja menemme yhteiseen maatalouspolitiikkaan.

Hyvin monille kanta EU-ratkaisuun syntyi maassamme harjoitetusta maatalouspolitiikasta. Siitä oli annettu kuva, joka erityisesti kuluttajien

silmissä näytti hyvin rumalta. Monille oli riittävä syy sanoa EU-kansanäänestyksessä ”kyllä”, jotta maatalouden tukipolitiikasta päästäisiin eroon. Näille tahoille voin pettymykseksi sanoa, että se yhteisö, johon olemme nyt menossa, sallii sellaisen tukipolitiikkasekamelskan, joka ei Suomessa olisi tullut kysymykseen eikä olisi kestänyt minkäänlaista päivänvaloa.

Toinen karvas pettymys tulee monille niille, jotka uskoivat ruokakorin EU-ratkaisun myötä tuntuvasti halpenevan. Vielä jokin aika sitten puhuttiin kaupan ja monelta muulta taholta, että ruoan hinta halpenee jopa 20 prosenttia. Nyt tuosta on jo toinen puoli tingitty. Viime päivien arviot puhuvat korkeintaan 10 prosentista. Oma veikkaukseni on, että ruokakori ei juurikaan halpene, vaan tuottajan ja kuluttajan välillä oleva porras tulee ottamaan sen hyödyn itselleen, joka tuottajahintojen alenemisesta aiheutuu. Jos näin toteutuu, kuten merkit viittaavat, että ruoan hinta ei juurikaan halpene, on tämäkin monelle karvas pettymys.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopan unioniin meno tuo varmasti monia myönteisiä mahdollisuuksiakin Suomelle, mutta se tuo tullessaan monille tahoille myös pettymyksiä. Olen lähes varma, että ne lukuisat lupaukset, joita kansanäänestyksen alla innokkaimpien EU-kannattajien toimesta viljeltiin, tulevat osoittautumaan katteettomiksi.

Samanaikaisesti hyvin suurena pelkona laajalla kansalaisjoukolla on, että ne uhkakuvat, joita ei-liikkeessä esillä pidettiin, tulevat toteutumaan. Jotta nämä uhkakuvat eivät toteutuisi, nyt tarvitaan laaja kansallinen yhteisymmärrys ja sopu kaikkien niitten uhkakuvien torjumiseksi, mikä meillä on tiedossa. Tällaisia uhkia ei ole yksistään maaseudun yllä, vaan niitä leijuu monella muullakin alalla. Jotta mikään ammattiryhmä, väestönosa tai mikään alue ei jäisi tulevassa euro-Suomessa heitteille, kaivataan nyt tästä eteenpäin keskuudessamme laajaa yhteisymmärrystä. Tällaisen yhteisen näkemyksen löytäminen on nyt välttämätöntä. Muutoin on olemassa suuri vaara, että tämä kansa jakaantuu jyrkästi kahtia ja ne haavat, joita nyt on jo syntynyt, eivät parane, vaan pahenevat.

Yhteisymmärryksen löytäminen on myös välttämätöntä, kun alamme ensi vuoden alusta taistella oikeuksistamme pienenä maana Euroopan unionin sisällä. Me menemme nyt mukaan kovaan ja arvaamattomaan seuraan. Jos aiomme pärjätä tuossa porukassa, meidän on kansakuntana oltava yhtenäinen ja ehyt joukko. Uudessa

yhteisössä ei pärjätä, mikäli olemme eripuraisia ja riitaisia.

Arvoisa puhemies! Unionihankkeeseen kriittisesti suhtautuvana olen nostanut nyt ja monesti aikaisemminkin esille lukuisia kielteisiä asioita, joita EU-jäsenyys voi tuoda tullessaan. Kun nyt Suomi liittyy ensi vuoden alusta Euroopan unionin jäseneksi, toivon kerrankin hartaasti, että olisin ollut väitteineni väärässä, että olisin ollut pahasti väärässä, kun olen monia Euroopan unionin tuomia uhkakuvia esille nostanut. Samalla tietysti toivon, että kaikki ne lupaukset, jotka koskivat yhteistä turvallisuutta, työttömyyden tuntuva paranemista, investointien liikkeellelähtöä, sosiaaliturvan säilymistä, vakaita rahamarkkinoita, matalampia korkoja, halpaa ruokaa ja kaikkea muuta hyvää, olisivat sitenkin tulevassa EU-Suomessa totisinta totta.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lehtosaari kiinnitti mielenkiintoiseen asiaan huomiota sanoessaan, että maataloudessa siirryttäisiin luontaistalouteen. Minä ymmärsin, että hän näki sen jonkinlaisena uhkakuvana, mutta itse vilpittömästi ajattelen, että vaikka Euroopan unioni ei voisi tuoda mitään muuta hyvää, niin jos todella kävisi niin, että yhä useampi ihminen siirtyisi luontaistalouteen ja jossakin määrin pääsisi suurempaan riippumattomuuteen siitä, mitä esimerkiksi hallitukset ja eduskunnat ja Bryssel tekevät, se olisi ihan ainutlaatuinen etu. Syvästi voisi sanoa, melkein päkadehdin sellaisia ihmisiä ja oikeastaan toivoisin itsekini yltäväni joskus tällaiseen luontaistalouteen. En näe siis sitä kielteisenä seikkana.

Mutta sitä vastoin tämä toivomus on ehkä epärealistinen, koska ministeri Pesälä sanoi, että vaikka tehtäisiin minkälaisia ratkaisuja, niin 7 000 tilaa vuosittain häipyy ja tapahtuu tilojen yhdistämistä. Tästä, ed. Lehtosaari, seuraa, että mitä enemmän tiloja yhdistetään, niin Suuren kirjankaan mukaan ei jää enää tilaa asua. Tapahtuu se, että mitä isommat tilat, sen vähemmän on enää tilaa asua juuri maaseudulla, ja näin ollen teoreettinen edellytys tälle luontaistaloudelle eliminoituu kokonaisuudessaan. Niin kuin professori Aarnio on sanonut aikoinaan, tilaton väestö oli niin valtava yhteiskunnallinen ongelma, että tarvittiin kokonainen mullistus eli kansalaissota, ennen kuin kyettiin ratkaisemaan tämän tilatottoman väestön ongelma. Tämä on nähdäkseni kuva Suomen tulevasta kehityksestä EU:n jäsenenä.

Ed. R a s k (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Lehtosaari toi puheessaan esiin aiheellisen huolen siitä, että EU-jäsenyys pudottaisi 10—50 prosenttia maanviljelijöiden palkkaturvaa. Muistettava kuitenkin on se, että Ahon hallituksella oli budjettiesitys työttömän toimeentulon heikentämisestä. Tarkoituksena oli pienentää 20 prosentilla ansiosidonnaista päivärahaa tietyn työttömyysajan jälkeen. Tämä esitys on myöhemmin vedetty pois, mutta karuudessaan se osoittaa kyllä, kenen asialla tämä hallitus on.

Ed. L e h t o s a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin toteaisin ed. V. Laukkaselle, että minä, vaikka kunnioitan ja arvostan tuota Isoa kirjaa, en kykene millään tavalla sitä käsittelemään ja sieltä ohjeita ottamaan. Mutta sen sijaan voin ottaa kantaa luontaistalouteen siirtymistä koskevaan asiaan. On totta, että hyvin monet viljelijät ovat ajatelleet siirtymistä luontaistalouteen, mikäli toimeentulomahdollisuudet tulevat häviämään EU-ratkaisun myötä. Tässä on vain se seikka, että tämä ei onnistu kaikilla tiloilla. Tämä ei onnistu sellaisilla tiloilla, joilla on paljon velkaa, joilla on hiljattain investoitu, hankittu koneita ja sitä kautta velkaannuttu. Siellä se ei tule onnistumaan. Se onnistuu vain tiloilla, joilla on valmiuksia lopettaa tuotanto hallitusti ja ajaa se alas.

Tässä varmasti viljelijöiden kannalta saattaa olla tavallaan elämän laadun tuntuva parantuminen, jos se taloudellisesti on mahdollista, mutta siinä on kansantalouden kannalta monia kielteisiä tekijöitä, ja niitä puheessani osittain käsitelin, esimerkiksi se, että monia kymmeniä tuhansia työpaikkoja tulee todennäköisesti sen seurauksena valtakunnasta häviämään. Luulen, että tätä emme toivo kukaan, vaan me pyrimme tulevassa EU-Suomessa toimimaan niin, että elämä maaseudulla jatkuisi ja myös työpaikkoja elintarviketeollisuudessa olisi jatkossakin tarjolla.

Ed. Rask totesi niistä uhkista, jotka ovat työttömiä ja myös työelämässä olevia kohtaamassa. On aivan totta, että tällaisia leikkauksia on tullut, mutta kyllä nämä viljelijäväestöä kohtavat leikkaukset ovat monin verroin kovempia ja raskaampia. Ne ovat jo osittain toteutuneet ja merkit viittaavat, että tulevat myös toteutumaan.

Ed. R a n t a : Arvoisa puhemies! Arvioitaessa Suomen jäsenyyttä Euroopan unionissa on lähtökohdiksi otettava valtakunnan yleinen tila ja maailman kehitys yleensä. Yli puoleen miljoonaan revennyt työttömyys, valtion velan paisu-

minen yli 300 miljardin markan, korkea reaali-korko, pankkijärjestelmän ylläpitämiseen sitoutuneet 80 miljardin markan voimavarat ja vastuut sekä maatalouden lähes 20 miljardin markan vuosittaiset tuet ovat räikeä yhteiskunnallinen epäkohta ja valtava vuosien, ehkä vuosikymmenten taloudellinen taakka, taakka, joka uhkaa raunioittaa hyvinvointimme ja toimeentulomme sekä syrjäyttää sukupolven verran kansalaisia normaalin elämänpiiriin ulkopuolelle. On aikaansaattava nopeasti taloudellista kasvua, joka vakiintuessaan palauttaa yhteiskunnan toiminnalliset perustat ja ihmisten elämän perusehdot.

Yleismaailmallinen kehitys maailman laajuisesti taloudelliseksi yhteiseksi on merkinnyt alueiden ja jopa mantereiden yhteistyöjärjestelyjä, joilla tavoitellaan vakautta, turvallisuutta ja taloudellista menestystä. Näin on myös Euroopan osalta. Suomi ei ole omavarainen maa. Olemme riippuvaisia viennistä ja tuonnista, kaupasta yleensä. Pienen maan turvallisuus ja kehitys yleensä ovat riippuvaisia vuorovaikutuksesta. Siksi on hakeuduttava yhteistyöhön ja toimintaympäristöön, joka takaa vuorovaikutuksen. Eristäytyminen merkitsisi juuttumista vaikeuksille ja tulevaisuuden hukkaamista syrjäytymällä eurooppalaisesta kehityksestä. Suurin vaara on Impivaara.

Nyt onkin tärkeintä arvioida, millä tavalla maamme voi parhaiten menestyä Euroopan unionin jäsenenä ja mitä itse voimme tehdä pärjätäksemme kansainvälisessä kehityksessä. Viime vuosikymmenten kannattava elinkeinorakenteemme osa on pohjautunut metalli- ja metsäteollisuuteen, jonka kilpailukykyä on säädetty rahapolitiikan keinoin. Erityisesti metsäteollisuus on kulkenut teknisen kehityksen kärjessä, ja sen toimintakyky on erinomainen. Myös raaka-ainepohja antaa mahdollisuuden tukijalan edelleen vahvistamiseen. Metalliteollisuuden kehitysmahdollisuudet ovat raaka-aineiden saannin turvaamisessa ja teknologisen pohjan syventämisessä.

Kansainvälistyminen tukee näiden kahden keskeisen tuotantolohkon kehitystä. Itse meidän on huolehdittava edullisen ja häiriöttömän energian saannin turvaamisesta sekä puukartellien purkamisesta. Rahapolitiikka ei enää voi olla kilpailukyyn säätelykeino. Se on bruttaalein keino haitallisten seurannaisvaikutustensa takia. (Ed. S-L. Anttila: Mikä on uusi keino?) On pystyttävä säätämään kilpailukyky itse eri tuotantotekijöiden kustannustason kautta, kuten esimerkiksi kantohintojen kautta (Ed. S-L.

Anttila: Entä palkat?) ja myös energian hinnan kautta.

Tietojen ja taitojen kautta voimme vahvistaa ja laajentaa elinkeinopohjaamme monilla sektoreilla. Ympäristönsuojelu vaatii investointeja kaikkialla maailmassa. Näille markkinoille on mentävä määrätietoisesti. Suurten kansakuntien elintason kohottaminen vaatii lisää energiaa. Oma monipuolinen tuotantokoneistomme ja laitteiden valmistus on potentiaali, jota ei saa hukata. Viestintäjärjestelmistä ja -laitteista on maailmalla huutava pula. Erikoisosaamisemme alueella voimme tässäkin menestyä.

Myös hyvinvointiyhteiskuntamme palvelusten ympärille syntyneellä tuotannolla, kuten esimerkiksi lääketeollisuudella, tulee olemaan kysyntää kaikkialla maailmassa. Uusien ventialojen valloittaminen edellyttää aktiivista otetta, jotta voidaan tukea kehittämällä omia riskirahoitusjärjestelmiä ja luomalla riskirahoitus- ja yhteysverkkoja maailman kehittyville talousalueille.

Kannattamattomien elinkeinojen taakkaa on pystyttävä vähentämään. Muuten resurssit eivät riitä tulevaisuuden kurkottamiseen. Maatalouden tulevaisuus on erikoistumisessa ja ympäristöomme puhtaudessa. Tähänkin voimme itse vaikuttaa. Parempaa tehokkuutta ja resurssien parempaa käyttöä tarvitaan koko yhteiskunnassa.

Valtakunnan aluerakenteisiin on sidottu viimeisten kymmenten vuosien aikana valtavasti pääomia ja energiaa. Rakenne on kuitenkin varsin hajanainen. Nyt on pystyttävä kokoamaan yhteen Etelä-Suomen keskukset Helsinki, Lahti, Tampere ja Turku voimakkaaksi talousalueeksi, joka pystyy generoimaan talouttamme. Myös muualla Suomessa talousalueita voimistamalla ja kokoamalla yhteen kaupunkipareja ja kaupunkinauhoja voidaan integroida palveluja ja tuotantoa kehityksen voimistamiseksi. Nämä tavoitteet voidaan toteuttaa liikennepolitiikan investointien oikealla suuntaamisella ja hallinnon uusin järjestelyin.

Pärjätäksemme meidän on myös pystyttävä kohentamaan talousmaantieteellistä asemaamme. Tähän on nyt avautunut historiallisestikin ainutlaatuinen mahdollisuus. Olemme mukana Länsi-Euroopan yhteistyökehityksessä ja sen taloudessa, mutta samalla osana Eurooppaa lähellä Venäjän suuria markkinoita. Tämä asemamme säilyy pitkään, ja se on rohkeasti hyödynnettävä.

Meidän on siis oltava mukana pohjoismaisessa yhteistyössä, vahvistettava kanssakäymistä

Baltian maiden kanssa sekä syvennettävä lähi-alueyhteistyötä Venäjän kanssa, jossa yhteistyössä Pietarin-Leningradin alueen ja aina Muurmanskiin ulottuva talousvyöhyke on suurin haasteemme. Tätäkin kehitystä voidaan tukea liikennetarkoituksin sekä käynnistämällä suunnitellut riskirahoitusjärjestelmät, jotta pieni ja keskisuuri yritystoiminta saadaan kansainvälistymisen vauhtiin. Tämä oksa on pystyttävä ottamaan.

Arvoisa puhemies! Euroopan unioni on meille mahdollisuus, mahdollisuus, joka on käytettävä kansakuntamme hyväksi. Se on vain osa kansainvälistymistämme, mutta tärkeä osa. Leipä on kynnettävä tulevaisuuden maailmassa entistä enemmän kansainvälisestä kaupasta sekä vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä. Siksi vastaan Euroopan unionille ”jaa”.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ranta viittasi siihen, että taloudellinen kasvu olisi jotenkin merkittävää, kun ajattelempa Suomen taloudellista tilannetta ja ennen kaikkea työttömyystilannetta. Nyt, ed. Ranta, tämä levy siitä, että taloudellinen kasvu on tärkeää, on minusta jo menneiden vuosikymmenien puhetta. Perustelen tätä sillä, että maailman kilpailukykyraportti, joka on maailman arvovaltaisn raportti — se muuten maksaa kuriositeettina todetakseni yli 3 000 markkaa, joten se ei ole aivan pienen rahan raportteja — osoittaa yksiselitteisellä tavalla, että enää työllisyyden kannalta ei ole riittävää taloudellinen kasvu. Se ei enää työllistä. Tapahtuu sellainen merkittävä asia, että mitä enemmän on taloudellista kasvua, niin työpaiikat eivät lisäännä, eivät ainakaan niissä kansallisvaltioissa, joissa työvoimakustannukset ovat kalliita, vaan tämä taloudellinen kasvu puoltaa sitä, että sijoitutaan Asian dynaamisiin talouksiin tai kehitetään automaatiota, tehdään erilaisia sellaisia ratkaisuja, että työllisyys ei todellakaan parane. En moiti ed. Rantaa tietenkään yksinään, koska onhan tietenkin niin, että tasavallan presidentin työryhmässä on sama kohtalokas virheajattelu, mutta kiinnittäisin ed. Rantan huomion kuitenkin tähän, että meidän täytyy elää ikään kuin reaaliajassa ja hyväksyä niitä tosiasioita, jotka tutkimukset vahvistavat.

Ed. R a s k : Arvoisa rouva puhemies! Työttömyyden vähentäminen sekä rauhan ja demokratian edistäminen Euroopassa ovat Ruotsin pääministerin Ingvar Carlssonin tiivistämät ajatuk-

set, miksi hänen mielestään Ruotsin on syytä liittyä Euroopan unioniin. Hyväksyn Carlssonin ajatukset myös omiksi perusteluikseni, kun äänestän ”kyllä” Suomen liittämiseksi Euroopan unionin jäseneksi.

Suomen ja Ruotsin kansat ovat sanoneet ”kyllä” EU-jäsenyydelle. Ruotsissa eduskuntakäsittely tulee olemaan muodollisuus, sillä niin täydellisesti siellä kunnioitetaan kansan tahtoa. Meillä näyttää asia olevan toisin.

Koskettelen puheessani aika paljon Ruotsin äänestystulosta. Kiinnostukseni Ruotsin tilanteesta johtuu siitä, että olen asunut Uppsalassa yli neljä vuotta ja muun elämäni kahden kivenheiton päässä Ruotsin rajasta.

Olen kateellisenä seurannut, kuinka Ruotsissa osataan käsitellä asia kerrallaan. Siellä käytiin alkusyksystä eduskunta-, maakäräjä- ja kunnallisvaalit, ja he keskittyivät tuolloin pääosin sisäpoliittisiin teemoihin, joista työllisyys oli eniten esillä. Näiden vaalien jälkeen heillä oli kaksi kuukautta aikaa keskittyä EU-jäsenyyteen. Merkittävää oli se, että Carlsson perusti sosialidemokraattien vähemmistöhallituksen. Tämän varmaankin siksi, että hallitus saattoi keskittyä EU-jäsenyyden läpiviemiseen ilman hallituksen sisäistä kädenväääntöä, jonka EU:hun kielteisesti suhtautuvat vasemmistopuolue ja ympäristöpuolue olisivat hallituksessa varmaankin aiheuttaneet. Tuen EU-hankkeelle Carlsson tiesi saavansa edelliseltä pääministeri Bildtilt ja kokoomukselta. Näin ne Ruotsissa hoitavat asian kerrallaan.

Sekä Suomessa että Ruotsissa EU-kielteisyyttä oli suurinta maiden pohjoisosissa. Lapissa 52 prosenttia vastusti jäsenyyttä, Norrbottenissa 64 prosenttia ja Jämtlandissa yli 70 prosenttia. Kyse ei voi olla siitä, että yksinomaan maatalousväestö olisi vastustanut jäsenyyttä. Ruotsin maataloutta on rationalisoitu jo parikymmenen vuoden ajan niin, että kannattamaton toiminta on karstiutunut. Saman mittaisia tukia, kuin Suomessa on maksettu, ei siellä esiinny.

Lapissa on maidon lähettäjiä määrää 10 vuodessa laskenut lähes 3 000:sta noin 1 300:aan. Luvut ovat pieniä verrattuna läänin 96 000:n työvoimamäärään, josta tällä hetkellä valitettavasti 24 000 on työttömänä. Arvelen, että yksi syy maiden pohjoisosien suureen EU-vastaisuuteen on pelko siitä, ettei pohjoisen ääni kuulu eikä kanna Brysseliin saakka, kun se niin huonosti nytkin kuuluu Helsingissä ja Tukholmassa. Brysselissä ei varmaankaan ymmärretä karvalakkien viestiä. Kyse on siis pelosta tulla kuulluksi ja huomioon otetuksi.

Viimeinen karvas kokemus Lapissa oli Veitsiluodon kolmanneksen myynti etelän metsäjätille. Lapin ihmisten sanomisilla ei ollut mitään vaikutusta asiaan. Myyty mikä myyty.

Pohjoismaiden neuvosto pitää parhaillaan kokousta Tromssassa Pohjois-Norjassa. Sieltä kuuluu kummia, ei niinkään neuvoston puolelta, vaan Pohjois-Norjan EU-vastustajien ajatuksista. Tromssassa esitetään täysin tosissaan itsenäisen Pohjois-Norjan valtion perustamista, jos koko Norja äänestää ”kyllä” EU:lle. Haaveena on itsenäisen Pohjoiskalotin syntyminen, johon kuuluisivat Pohjois-Ruotsi, Pohjois-Suomi ja Kuola. Itsenäinen Pohjoiskalotti olisi vahva yksikkö, norjalainen aktivisti vakuuttaa. Luonnonvaroja ja rikkauksia riittäisi, ja alue voisi vihdoin sanoa pitkätkä kaukana oleville pääkaupungeille. Alueella asuisi noin miljoona ihmistä. Tunnettu rauhantutkija, professori Johan Galtung puhuu myös lämpimästi itsenäisen Pohjoiskalotin puolesta.

Edellä esittämälläni Norjan esimerkillä haluan vahvistaa ajatustani siitä, että EU-vastustuksen yksi syy on juuri pelko siitä, ettei tule kuulluksi edes oman maan etäällä sijaitsevassa pääkaupungissa.

Minä en kannata Pohjoiskalotin itsenäistä valtiota mutta en myöskään ihmettele, en todellakaan ihmettele, että sitä on esitetty. Sen sijaan kannatan yhä tiivistyvää yhteistyötä Pohjoiskalotilla. Yhteistyö onkin viime vuosina saanut uutta puhtia ja monien konkreettisten hankkeiden myötä löytämässä omat vakiintuneet muotonsa. Esimerkkinä ennakkoluulottomasta yhteistyöstä ovat Kemin kauppaoppilaitoksen kurssit Murmanskin pankkien henkilökunnalle lähtien pankkien johtoportaalta.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä käsitellään perusteellisesti sekä pohjoismaista yhteistyötä että Venäjän yhteistyötä tulevaisuudessa ja sitä, miten EU siihen vaikuttaa. Valiokunta pitää tärkeänä Pohjoismaiden ja Venäjän välisen Barentsin euroarktisen alueen yhteistyön kehittämistä. Suomen ja myös Norjan liittyminen Euroopan unioniin antaisi nykyistä paremmat mahdollisuudet EU:n varojen saamiseen Venäjä-yhteistyöhön. Kyse on suurista hankkeista ja mahdollisuuksista, jotka liittyvät ympäristö-, energia-, liikenne- ja kauppapolitiisiin kysymyksiin.

Nyt kun Suomen kansa on mielensä EU-asiasa ilmaissut, on aika ryhtyä vakavasti suunnittelemaan Suomen tulevaa Eurooppa-politiikkaa. Ulkoasiainvaliokunnan mietintö antaa tähän hyvät lähtökohdat. Sosialidemokraattien ryh-

mäpuheenvuorossa ed. Erkki Tuomioja syventyi tähän kysymykseen perusteellisesti. En käy toisamaan jo sanottua.

Rouva puhemies! EU-tiedotukseen varattiin lisäbudjetissa 10 miljoonaa markkaa. Summa on suuri, kun niin monesta asiasta on leikattu ja taas kerran leikattu. Tuo raha jaettiin tasapuolisesti EU:ta kannattaville ja vastustaville järjestöille, ja tällä tahdottiin turvata tiedotuksen tasapuolisuus. Toisin kuitenkin kävi. Valtion rahoja on levitetty ihmisille suoranaisia valheita. Näin esimerkiksi Ei Euroopan unionille -lehdessä n:o 2.

Kansanäänestyksen jälkeisen toiminnan tulisi joka taholla olla kansaamme kokoava, ei jakava. Kansaa kuitenkin jaetaan kahtia, ja tähän syylistyvät ennen kaikkea eräät EU-vastaiset kansanliikkeet. Tästä ikävin esimerkki on 50 000 markkaa valtion rahaa saanut järjestö, joka julkaisee lehteä nimeltä Suomen Sanomat. Lehden tyyli on uhkaava. Siinä on sekoitettu uskonto ja kiihkoisanmaallisuus lähes pyhään vihaan. Tekstissä puhutaan taistelusta, ja taistelussa on aina vihollinen. Nyt nuo viholliset ovat ne kansanedustajat, jotka aikovat kunnioittaa Suomen kansan tahtoa ja äänestää ”kyllä”.

Kansanedustaja on kansan palvelija, ja hänen tulee olla äänestäjiensä tavoitettavissa. Mutta tapa, jolla Suomen Sanomat karsinoi kansanedustajat mahdollisiin rikoksenteijöihin ja puolustajiin, on hämmäntävä. Mahdollisesti kyllä äänestävien kotiosoitteet ja puhelinnumerot ja joidenkin Helsingin asunto-osoitteet ovat näkyvästi esillä. Ei-edustajilta ilmoitetaan vain eduskunnan puhelinnumerot, jos niitäkään. Minusta tämä on pelottava asia. Tiedämme, kuinka paljon hätää ja ahdistusta ihmisillä on työttömyyden ja köyhyysloukkujen tähden. Tällainen julkinen uhon nostatus on vaarallista.

Rouva puhemies! Suomen hallitusmuodon 10 §:n mukaan ”Suomen kansalaisella on sanan vapaus sekä oikeus kirjoituksen ja kuvallisen esityksen painosta julkaisemiseen kenenkään niitä ennakolta estämättä, niin myös oikeus edeltäpäin lupaa hankkimatta kokoontua keskustelemaan yleisistä asioista tai muussa luvallisessa tarkoituksessa sekä perustaa yhdistyksiä tarkoitusten toteuttamista varten, jotka eivät ole vastoin lakia tai hyviä tapoja”.

Eduskunnassa on valtiopäiväjärjestyksen 57 §:ää siteerattu monta kertaa, eli ”jokaisella edustajalla on oikeus pöytäkirjaan vapaasti puhua ja lausua mielensä kaikista silloin keskusteltavina olevista asioista ja kaiken sen laillisuudesta, mitä valtiopäivillä tapahtuu”. Nämä perus-

tuslain meille kansanedustajille ja Suomen kansalaisille antamat perusoikeudet puheen- ja sananvapauteen ovat suuria oikeuksia, varjeltavia asioita. Nyt kuitenkin näyttää käyneen niin, että suurimmasta oikeudesta on tullutkin suuri väärä. Oikeuden väärinkäyttäminen on kääntynyt itseään vastaan. Tämä on huolestuttavaa.

Eduskunta on tehnyt perusteellista työtä käsitellessään sopimusta Suomen liittymisestä Euroopan unioniin. Työn laajuutta voi mitata vaikkapa sillä, että erikoisvaliokunnissa kuultiin lähes 500 asiantuntijalausuntoa. Maa- ja metsätalousvaliokunta kuuli yli 100 asiantuntijalausuntoa samoin kuin mietinnön tehnyt ulkoasiainvaliokunta.

Rouva puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan kokonaisedun nimessä tulen äänestämään ”kyllä” Euroopan unioniin liittymiselle ja siten kunnioittamaan Suomen kansan asiassa ilmaisemaa tahtoa.

Ed. M ä k i p ä ä : Arvoisa puhemies! Koska ensimmäisessä käsittelyssä olen mielestäni käsitellyt EU-asioita niin laajasti ja niitä ei ole syytä toistaa, haluan lyhyesti kommentoida vielä niitä näkemyksiä, miksi olen entistä enemmän kielteisellä kannalla. Tietysti meidän pitää kunnioittaa sekä kyllä- että ei-ihmisiä. Mutta sillä vakauksella ja sillä äänellä, jonka minun sisimpäni sanoo, on erittäin helppo tehdä se painallus, kun aikanaan me täällä painamme nappia, ja se punainen nappi on ”ei”.

Päinvastoin kuin ed. Ranta mainitsi, että jos jääme Euroopan ulkopuolelle, meistä tulee eristäytyneitä, minä näen tämän asian aivan toisella tavalla. Maailmassa on 6—7 miljardia ihmistä. Mutta jos olemme Euroopan unionin jäsenenä, me entistä enemmän blokiudumme tähän runsaaseen 300 miljoonan jäsenen blokkiin, eli se minun mielestäni on sitä blokkia. Minun silmäni ainakin näkevät, että me tarvitsemme koko maailmaa, ei siihen riitä yksistään Euroopan unioni.

En käy myöskään toistamaan niitä näkemyksiä, jotka entisestään voimistuvat ja joiden mukaan vuosikymmenen loppupuolella me olemme Naton jäseniä, meillä ei ole itsenäistä puolustuspolitiikkaa, Suomen Pankki on EU:n keskuspankin alaisena, ja uskonpa, että tavallisella Suomen kansalaisella ei ole tätäkään turvaa, mitä tänä päivänä on, vaikka tänäkin päivänä epäoikeudenmukaisuutta maassamme löytyy.

Usein puhutaan, että maatalous saa jopa 20 miljardia markkaa erilaisia tukiaisia. Jos ajatella, että kun lapsi syntyy, on lapsilisät, jotka

ensi vuoden budjetissa ovat noin 9 miljardia markkaa, työttömyysturvaan toiset noin 9 miljardia markkaa, erilaiset eläkkeet muutamia miljardeja markkoja, niin kyllä ainakin minun on tunnistettava, että jokainen väestöryhmä ja ikäryhmä saa jollain tavoin elämänsä aikana ns. valtion tukiaisia.

Mutta kuten sanoin, lähestymme tunti tunnulta hetkeä, jolloin eduskunnassa suoritetaan lopullinen ja ratkaiseva äänestys Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi. Sopimusasia on ollut tässä talossa kaikkien valiokuntien käsittelyssä, joten jokaisella kansanedustajalla on ollut mahdollisuus osallistua asian käsittelyyn ainakin jossakin määrin.

Suomen EU-jäsenyyteen on kohdistunut varsinakin jäsenyyden kannattajien taholta suuria odotuksia, jotka kansanäänestystä edeltäneessä kampanjoinnissa puettiin lupauksen vaatteisiin. Jäsenyyden piti tuoda mukanaan työtä, investointeja, korkotason laskua, ruoan hinnan alenemisen sekä runsaat tukiaiset. Tähän seireenikuuroon liittyivät EU-mielisten poliitikkojen lisäksi myös teollisuus, SAK ja pääomapiirit.

Useiden Suomen ongelmien katsottiin ratkeavan, mikäli maamme menee mukaan Euroopan unioniin. Ainakin julkisessa sanassa nämä asiat ovat kääntyneet pääläelleen, eli pidetään mahdollisena, että kilpailukyky ei olekaan sellaista mitä ajatellaan eikä työttömyys taidakaan laskea jne. Jokainen voi lehdistä ja televisiosta katsella viime päivien uutisia.

Kuinka on nyt käymässä, kun kansanäänestykset sekä Suomessa että Ruotsissa ovat päättyneet jäsenyyttä puoltavaan tulokseen? Ensivaikeutella on ainakin minulle ollut masentava. Lehdistä olemme voineet lukea markan vahvistumisen heikentäneen olennaisesti kilpailukykyämme, korkojen jököttävän vakaasti ennallaan, ecun arvon alenemisen pudottavan luvattu- ja tukiaisia sadoilla miljoonilla vuodessa, teollisuuden empivän sittenkään sijoittaa Suomeen ja EU:n laajentumisen Itä-Eurooppaan tuovan lähivuosina merkittäviä jäsenmaksusuuksien korotuksia.

Mielestäni eivät nuo nyt vaikuta siltä euromannalta, jota tuleman piti. Tuntuu paremmin siltä, että jos olisin kannattanut jäsenyyttä, tuntisin itseni pahemman kerran petetyksi. Katson vakaasti olleeni oikeassa vastustaessani tähän asti ja vastustaessani edelleen Suomen jäsenyyttä EU:ssa.

Itsenäisenä, liittoutumattomana ja omat ratkaisunsa tekävänä kansana meillä olisi huomattava



tavasti paremmat mahdollisuudet säädellä tulevaisuuttamme sellaiseksi kuin sen itse haluamme. Emme olisi sidottuja komissioon, neuvostoon, Emuun, Weu:hun tai ties mihin ylikansalliseen valtakeskittymään. Ratkaisisimme itse tulonjakomme, kilpailukykyämme ja liittolaisemme. Eta meillä jo on, ja se olisi riittävä tae elinkeinoelämämme tulevaisuudelle ulkomaankaupan osalta.

Yksi tärkeä kysymys on koko EU-keskustelun ajan haluttu vaikenemalla sivuuttaa niin hallituksen kuin ulkoasiainvaliokunnankin taholta. Se on kysymys mahdollisuudestamme erota Euroopan unionista niin halutessamme. Onko se mahdollista ja millä ehdoilla? En ole saanut tähän kysymykseen vastausta mistään enkä keneltäkään. Olisi mielestäni ensiarvoisen tärkeätä, että liityttäessä johonkin valtioliittoon tietää, voiko maamme päästä sieltä halutessaan pois, jos se tulisi tarpeelliseksi. Mitä vastatoimia saisimme niskaamme? Ihmettelen, kuinka suurin osa kansanedustajista uskaltaa luvata äänestää jäsenyyden puolesta, kun edellä mainittu asia on täysin avoin. Minä en ainakaan voi laittaa nimeäni avoimeen vekseliin, jonka voin joutua tulevaisuudessa kalliisti lunastamaan.

Arvoisa puhemies! Olen siis ollut koko Suomen EU-jäsenyysasian käsittelyn ajan jäsenyyttä vastaan. Samaa mieltä olen edelleenkin entistä varauksettomammin. Kansa on neuvoa-antavassa äänestyksessä hyväksynyt liittymisemme EU:hun, mutta aion silti äänestää sopimuksen hylkäämisen puolesta. Päätökseni oikeellisuuden mittaatan ensi maaliskuun eduskuntavaaleissa.

Ed. V. L a u k k a n e n : Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu elää, ja omatkin ajatukseni aika kiihkeästi käyvät läpi sitä prosessia, mitä tässä yhteiskunnassa tapahtuu ja mistä tässä on kysymys. Jos hieman karrikoi, puolet Suomen ihmisistä hyvin voimaperäisellä tavalla soittavat, jopa satoja puhelinsoittoja päivässä tai sanotaan satakunta puhelinsoittoa päivässä, ja toivovat, että jotakin vielä voitaisiin tehdä, jotta voitaisiin välttyä tältä kansalliselta katastrofilta, jona he näkevät jäsenyyden. Toisaalta tiedämme hyvin, että erityisesti tiedotusvälineet omalta osaltaan tekevät kaikkensa, kun edustan eräässä mielessä mielestäni asiallista kritiikkiä integraatiota kohtaan, estääkseen sen, että kansalaiset voisivat saada tietää, mistä perimmältään täällä puhutaan. Lyöminen on ollut säälimätöntä: Jos puhuu esimerkiksi kolme tuntia kansainvälisen kauppapo-

litiikan kritiikkiä, julkinen sana ehkä yltää siihen, että mainitsee, että on puhunut kolme tuntia, mutta se ei enää sanallakaan mainitse sitä, että kysymys on tämän ajan hengen mukaisen integraatiopolitiikan melko huolellisesta kritiikistä. Kuitenkin tavalliset kansalaiset ovat nyt jo sekä yleisönosastokirjoituksissa että muutoinkin ilmoittaneet, johtuen television suorista lähetyksistä, että jos he olisivat tienneet näistä asioista, joita nyt on käynyt ilmi, he eivät olisi äänestäneet ”kyllä”.

On siis ollut valtava ongelma tiedonvälityksessä ja lähdin alun perinkin kritiikissäni siitä, että kansaa on johdettu suruttomasti harhaan. Mutta mitä enemmän olen kuullut näitä keskusteluja eduskunnassa, en enää oikeastaan halua uskoa sitä, että tämä väärä informaatio EU-kysymyksessä olisi esimerkiksi ministereiden tai hallituksen vika siinä mielessä, että se olisi täysin tahallista. Päinvastoin minusta alkaa yhä enemmän vaikuttaa siltä, että kyllä-ihmisten käsitykset siitä, mitä Suomelle tapahtuu Euroopan unionissa, ehkä ovatkin hyvin pitkälle vilpittömiä. En oikeastaan osaa edes epäillä sanokaamme ministeri Salolaista, joka kaikkein estottomimmalla tavalla kannattaa jäsenyyttä. Kun kuulin hänen puheenvuoronsa ja sen, että hän oli itse kirjoittanut esitelmän Gains in International Trade eli Kansainvälisen kaupan voitot, niin alan vakuuttua siitä, että hänkin uskoo, että tämä on Suomen etu ja hyvä asia.

Mutta kun ajattelen tätä, niin samalla olen yhä vakuuttuneempi siitä, että ei ainostaan kansaa ole erehdytetty tässä prosessissa, vaan tässä on erehdytetty myös ministeri Salolaista, muitakin ministereitä, pääministeriä ja miksei tasavallan presidenttiäkin. Tämähän on kansainvälinen asia, ja siinä mielessä emme voi ajatella, että tämä olisi suljettu suomalainen keskustelu, vaan vaikutteita ja vaikutuksia tulee myös Euroopan tasolta. Tiedämme, että ministerimme ovat olleet tiiviissä vuorovaikutuksessa Euroopan unionin johtavien virkamiesten kanssa ja he ovat saaneet hyvin paljon vaikutteita sieltä. Näen, että Suomen rajojen sisäpuolella ei ehkä olekaan niitä, jotka pettäisivät kansaa ja näin kansa erehtyisi, vaan minusta näyttää pikemminkin siltä, että kaikki, jotka ovat estottomasti kyllä-kannalla, ovat petoksen uhreja.

Perustelen asiaa siitä näkökulmasta, että mikäli kysymys olisi siitä, että ihmiset eivät ole erehdyksen vallassa, vaan tekevät tietoisin valinnan, kansanedustajat, ministerit jne., niin tämä tarkoittaisi sitä, että joidenkin asioiden osalta,

jotka ovat oikeastaan hyvin oikeudellispitoisia kysymyksiä, ei pitäisi olla minkäänlaista epäselvyyttä eikä pitäisi olla mitään tarvetta edes kiistelyyn, vaan pitäisi vallita selkeä yksimieliisyys.

Intressivertailussa lähdetään siitä, että tiedämme oikeudellisesti tarkastellen kiistattomalla tavalla, mitä seurauksia ja vaikutuksia unionin jäsenyydellä on. Sen jälkeen todetaan, että ottaen huomioon saavutettavat edut pidämme liittymistä Suomen etuna. Vaikka myönnämme, että siihen liittyy joitakin haittoja, niin kokonaisuutta puoltaa jäsenyyttä. Luulen, etten puhuisi täällä, jos suomalaiset, jotka ovat olleet neuvoa-antavassa kansanäänestyksessä, sanoisivat näistä keskeisistä, todella merkittävistä pääkysymyksistä, että tiedämme tämän kaiken ja sanomme "kyllä". Mitä siihen olisi kenelläkään sanottavaa. Jos ministerit sanoisivat ja pääministeri sanoisi, että me tiedämme nämä seuraukset ja sanomme "kyllä". Palaan myöhemmin vähemmistöjohtajakysymykseen.

Oma argumentaationi lähtee siitä, että jo aivan kaikista tärkeimmässä kysymyksessä, kysymyksessä numero 1, joka liittyy Euroopan unionin vaikutukseen Suomeen, valtioneuvosto tiedotteessaan, jonka se jakoi jokaiselle äänestäjälle, antaa historiallisesti täysin kohtalokkaalla tavalla väärän todistuksen siitä, minkälaisia maita Euroopan unionin jäsenmaat ovat. Tässä sanotaan, että Euroopan unionin jäsenmaat ovat itsenäisiä ja "täysivaltaista" valtioita. Uskoisin, että tässä on vain kirjoitusvirhe, joten luen tämän niin kuin sen pitäisi ilman kirjoitusvirhettä olla. Eli jäsenmaat ovat itsenäisiä ja täysivaltaisia valtioita. Tässä ei sanota, että Euroopan unionin jäsenmaat ovat olleet itsenäisiä ja täysivaltaisia valtioita. Ei myöskään sanota, että Euroopan unionin jäsenmaat ovat vapaaehtoisesti luopuneet täysivaltaisuudesta, koska on olemassa joitakin painavia intressejä, minkä vuoksi täysivaltaisuudesta on luovuttu, vaan tässä sanotaan, että ne ovat itsenäisiä ja täysivaltaisia. Myönnän, että tämä lause jatkuu siten, että tässä sanotaan: jotka ovat vapaaehtoisesti päättäneet eräissä kysymyksissä harjoittaa toimivaltaansa yhteisesti. Tässä on siis, sanoisinko, sellainen aavistus siitä, että olisi ehkä valtioneuvostonkin mielestä väärin laittaa piste lauseeseen sen jälkeen, kun todetaan, että jäsenmaat ovat itsenäisiä ja täysivaltaisia valtioita.

Kun ensiksi sanotaan, että ne ovat tätä, ja sitten jatketaan, että ne ovat vapaaehtoisesti päättäneet eräissä kysymyksissä harjoittaa toi-

mivaltaansa yhteisesti, niin tämä kokonaisuuskin on täydellisesti väärin. Tämä on niin arमतomalla tavalla väärin, että jos tällainen kysymys tehtäisiin missä tahansa oikeustieteellisessä tiedekunnassa tai vaikkapa kansalaistiedon tunnilla ja kysyttäisiin — kun ensiksi tietysti oletamme, että ihmisille kerrotaan perusasioita siitä, mitä itsenäisyydellä tarkoitetaan ja otetaan esimerkki Euroopan unionista ja sen toiminnasta — ovatko nämä valtiot täysivaltaisia, niin yksikään opettaja ei voisi hyväksyä sellaista vastausta, jossa olisi valtioneuvoston kanta: jäsenmaat ovat itsenäisiä ja täysivaltaisia. Vastaus on väärä. Tämä, kun ottaa huomioon, että esitän monta muuta kohtaa, joissa on täysin sama ongelma, että annetaan täysin väärä vastaus itsestäänselvään kysymykseen, viittaa siihen, että valtioneuvosto on itse täydellisesti erehtynyt tässä asiassa ja se on erehdyksensä jakanut tavallisille kansalaisille kertomalla heille vilpittömästi — haluan uskoa, että se on vilpittömän usko — siitä, että Suomi olisi täysivaltainen ja että kaikki Euroopan unionin jäsenmaat ovat täysivaltaisia maita.

Näin olen puheeni alussa osoittanut sen, että ei voida estottomalla tavalla sanoa, että kun kansa on sanonut sanansa, sen jälkeen me suljemme silmämme tosiasioilta. Me suljemme kriittisen arvostelukykymme sen suhteen, onko kansan tahto ollut aito siinä mielessä, onko se perustunut totuudenmukaiseen informaatioon.

En usko, että voimme liiaksi korostaa sitä, kuinka tärkeä asia on, että vaalit, puhumattakaan neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä, olisi kaikin tavoin toimitettu siten, että varaa erehtymiseen — tai sanotaan, että vaaleissa olisi vain manipuloitu kansaa, että kansaan olisi virheellisellä tavalla vaikutettu ja saatu poliittisesti haluttu ratkaisu. Tämähän on kaiken kansanvalan pahinta mahdollista väärinkäyttöä. Muodollisesti hyvin formaalilla tavalla sanomme eduskunnassa, että kysymme kansalta, miten pitäisi menetellä. Sen jälkeen annamme sellaista informaatiota, joka on täysin valheellista ja sillä tavalla valheellista, että sen informaation valossa kylä-vastaus näyttää ainoalta oikealta. Kun kansa sitten vastaa "kyllä", niin sen jälkeen pitäydymme tähän kyllä-vastaukseen emmekä enää vetoa oikeastaan mihinkään muuhun. Tämä asia tekee vääryyttä kahdellakin tavalla.

Ensinnäkin perustuslaillisesti tiedämme, että kahden kolmasosan enemmistö on välttämätön, jotta voitaisiin tehdä eräitä kauaskantoisia ratkaisuja. On siis aivan kiistatonta, että yksinker-

tainen enemmistö ei riitä kovinkaan moneen asiaan. Se ei riitä edes lapsilisien vähentämiseen. Vaikka kuinka 102 kansanedustajaa haluaisi tai vaikka 120 kansanedustajaa haluaisi pienentää lapsilisiä, niin se ei riitä. Minusta on tärkeätä ymmärtää, että tässä yhteiskuntajärjestyksessä, jonka alaisia kaikki olemme — olemme siis perustuslakien alaisia, meitä sitoo perustuslain sanoma ja viesti — yksi perustuslain sanoma on se, että edes 120 kansanedustajaa ei saa alentaa lapsilisiä markkaakaan. Se on tärkeä viesti siitä, että ei ole vain niin, että yksinkertainen enemmistö, esimerkiksi 120, voisi viedä 80:n vastustuksesta huolimatta tällaisen ratkaisun läpi. Ei tarvitse muuta kuin käyttää oikeudellista argumentaatiota pienemmästä suurempaan, niin ymmärrämme, että jollei kerran lainsäätäjät hyväksy lapsilisien alentamista yksikertaisella enemmistöllä, niin ei lainsäätäjät myöskään hyväksy sitä, että Suomi menettäisi täysivaltaisuutensa yksinkertaisella enemmistöllä.

Kuitenkin tiedämme, että neuvoa-antavassa kansanäänestyksessä ei löytynyt perustuslain valossa minkäänlaista muuta enemmistöä kuin yksinkertainen enemmistö. Pidänkin tarpeellisenä tarkastella kysymystä tästä näkökulmasta.

Mikä merkitys on sillä, että ei ole olemassa kahden kolmasosan enemmistöä tässä kansanäänestyksessä? Voisin oikeastaan väittää, että olen täysin samaa mieltä kuin Suomen hallitus, koko Suomen hallitus, oli vastatessaan välikysymyksen EY-tavoitteista 9.3.1993. Parhaan ymmärryksen mukaan oma vakaumukseni on täysin samanlainen kuin hallituksen vakaumus. En nyt puhu yksittäisistä ministereistä tai edes pääministeri Ahosta, vaan puhun siitä, mikä oli koko hallituksen kanta tässä asiassa. Tämä on minusta mielenkiintoista, koska en usko eikä tiedossani ole, että hallitus olisi millään tavalla peruuttanut kantaansa, joka on siinä mielessä edelleenkin voimassa. En tiedä, olenko väärässä, jos vetoan siihen, että nyt hallituksen ei tarvitsisi olla kuin johdonmukainen oman kantansa, oman ilmaisehansa kannan kannalta, niin lopputulos olisi se, että hallituksenkin pitäisi hylätä tämä Euroopan unionin jäsenyys.

Tämä hallituksen kanta ilmenee siis pääministeri Ahon vastauksesta tiistaina 9.3.1993. En lue tätä muilta osin, koska lopputiivistys riittää.

Aho toteaa sanataarkasti näin: "Suomalaisille Euroopan yhteisön jäsenyys on haaste ja mahdollisuus. Hallitus katsoo, että Euroopan yhteisön jäsenyys on Suomen kansallisen edun mukainen tavoite edellyttäen, että neuvotteluissa pääs-

tään sellaiseen lopputulokseen, jonka Suomen kansan laaja enemmistö voi hyväksyä."

Näin siis hallitus on katsonut: "Suomen kansan laaja enemmistö." Täytyy syntyä sellainen neuvottelutulos, jonka Suomen kansan laaja enemmistö voi hyväksyä.

On aiheellista keskustella vähintäänkin tämän kerran ja ehkä useamminkin siitä, mitä tarkoitetaan Suomen hallituksen edellyttämä laaja enemmistö. Tähän ei ole aivan yksinkertaista vastata suoralta kädeltä. Emme osaa muuttaa sanaa "laaja", tällaista epätasallista ilmaisua, kovinkaan helposti numerolliseksi arvoksi. Toisaalta ymmärrämme, että jos meillä on hyvin tarkka numeroluku, tässä tapauksessa 56,9 prosenttia, pyöristettynä 57 prosenttia, ja meidän täytyisi kyetä rehellisen argumentaation kautta tarkastelemaan sitä, koska "laaja" tietenkin tarkoittaa jotakin, mutta tarkoittaako se, että 57 prosenttia toteuttaa vaatimuksen, vai tarkoittaako se, ettei 57 prosenttia täytä tätä vaatimusta.

Kun aloin tutkia tätä asiaa, niin myönnän, että se oli minulle vaikeata. Varmasti jollekulle toisen alan ihmiselle se olisi paljon helpompaa. Se väli, missä ylipäättänsä keskustelemme, jakaantuu tietenkin tasatuloksen kanssa, jossa olisi ollut 50 puolesta ja 50 vastaan. Se on toinen ääripää. Toinen ääripää olisi tietenkin se, että tasan 100 prosenttia kansasta yksimielisesti olisi todennut, että jäsenyyteen vastataan "kyllä".

50:n ja 100:n välillä on 50 eri kokonaisprosenttia, ja tehtävämme on siis tutkia mahdollisimman objektiivisesti ja ilman mitään poliittisia värityksiä kysymystä, mihin sijoittuu sana "laaja", mistä pääministeri Aho puhui. Olen tähän asti käsitellyt tätä asiaa yksistään vain perustuslakien valossa. On selvää, että pääministeri Aho luonteensa puolesta sisäistää, että perustuslakien valossa on olemassa yksinkertainen enemmistö; sen jälkeen siirrymme kahden kolmasosan enemmistövaatimuksiin, ja esimerkiksi kiireelliseksi julistamista-pauksessa edellytetään jo viiden kuudesosan enemmistövaatimusta. Perustuslain valossa yksinkertaisen enemmistön jälkeen seuraavana on kahden kolmasosan enemmistö. Se on täällä varsin tuttua lähes sadan vuoden ajalta. Tämä kaksi kolmasosaa on hyvin selkeä määrä, joka edustaa prosentuaalisesti 66—67 prosenttia.

Kysymys kuuluu, voitaisiinko tästä jo yksinään tehdä se päätös, että kun pääministeri Aho käyttää termiä "laaja", sen perustustaillinen sisältö on sama kuin kahden kolmasosan enemmistö eli 66—67 prosenttia. Minusta tällaiseen tulkintaan on painavia syitä. Se istuisi hyvin sii-

hen, että eduskunnassa ei puhuta niin kuin maallikkojen kesken asioista ymmärtämättä suhteuttaa asiaa perustuslain vaatimuksiin. Tästä yksinään seuraisi, että koko Suomen hallitus on sitä mieltä, että ellei Suomen kansasta löydy kahden kolmasosan enemmistöä, jäsenyyttä ei voida hyväksyä. En usko, että minua voidaan moittia siitä, jos näin ajattelen, koska näyttää siltä, että Suomen hallitus on ollut tätä mieltä.

Tähän argumentointiin sopii tietenkin myös se, että perustuslain mukaan myös Suomen eduskunnasta täytyy löytyä kahden kolmasosan enemmistö. Näyttäisi siltä, että hallituksen kanta sopii varsin hyvin myös siihen, että eduskunnassa tarvitaan vähintään kahden kolmasosan enemmistö. Palaan myöhemmin puheessani siihen kysymykseen, että on painavia perusteita osoittaa, että perustuslaki lisäksi edellyttäisi, että tämä asia lepäisi yli vaalien ja sen jälkeen se hyväksyttäisiin vielä kahden kolmasosan enemmistöllä.

Jos nyt hylkään hetkeksi perustuslaillisen tulokinnan ja sanon, että pääministeri Aho käytti termiä "laaja" sen yleiskielisessä merkityksessä, täytyy hakea argumentaatioapua ilmaisemaan sitä, että on jokin muu kuin tasatulos tai yksimielisyys. Itse olen pyrkinyt hahmottelemaan asiaa siten, että jos haluamme ilmaista tällaista tasatuloksen yli menevää tulosta, voisimme ensinnäkin sanoa, että aivan alkuvaiheessa, jos nyt ottaisimme esimerkiksi vaikka 51 prosenttia, ymmärrämme, että enemmistö olisi oikeastaan vaikkapa häviävän pieni, tai sanoisimme, että kylläpä oli äärettömän niukka enemmistö, tai voisimme sanoa, että tässä on hyvin marginaalinen enemmistö, kun puhumme 51 prosentin enemmistöstä.

Jos laajennamme hieman tätä — ei ole mielekästä käydä jokaista numerolukua erikseen — koskemaan esimerkiksi 51 ja 55 prosentin väliä, mielestäni olemme ehkä kaikki yksimielisiä siitä, että tätä enemmistöä voisi luonnehtia vaikkapa sanoilla "varsin pieni". Eihän 54 ole suinkaan mikään selvä enemmistö, vaan se on hyvin pieni enemmistö. Siitä varmasti olemme yksimielisiä.

Jos ajattelemme, että tästä varsin pienestä enemmistöstä, 54:stä, 55:stäkin ehkä, siirrymme suurempaan enemmistöön, on selvää, että tämä "varsin pieni" muuttuu pieneksi enemmistöksi. Voisimme hyvin puhua vaikkapa 60 prosentin kohdalla, että pieni enemmistö tai selvä enemmistö olisi tätä mieltä. Vasta sen jälkeen mielestäni tulisi se vaihe, jossa voisimme puhua, että laaja enemmistö on ollut tällä kannalla. Voisin hyvin ajatella, että se tapahtuisi jostakin 70 prosentista ylöspäin. Aiheemme kannalta ei tietenkään enää

ole merkityksellistä, miten sanallinen määrittelemisen jatkuisi, mutta tietysti voi nyt johdonmukaisuuden vuoksi todeta, että suuren enemmistön jälkeen alkaisimme puhua ehkäpä erittäin suuresta enemmistöstä tai huomattavan suuresta enemmistöstä, jos kyllä-äännet olisivat olleet 80—90 prosentin välillä, jopa 95 prosenttia. Jälleen, jos olisimme nousseet vielä 95:stä eteenpäin, olisimme jo alkaneet sanoa, että tämä oli lähes yksimielinen päätös, tai sanoisimme, että erittäin suuri enemmistö tuki jäsenyyttä.

Kun tätä asiaa päivällä mietin, ajattelin, olisiko Suomea kielitoimistosta mitään iloa. Soitin sinne ja sanoin kyllä sukunimeni, mutta en kertonut varsinaista asiaani. Kysyin vain, miten laaja-sanaa pitäisi tulkita esimerkiksi enemmistöpäätöksessä, koska minua kiinnosti, miten he asiaan objektiivisesti suhtautuvina vastaavat. Ensiksi vastaaja sanoi, että "laaja" on epämääräinen käsite. Hän rinnastaa sen sanaan "suuri". Sillä emme tietysti vielä pääse kovinkaan pitkälle. Sitten hän sanoi, että kun on kysymys tällaisesta epämääräisestä käsitteestä, sen täsmällinen numerointi on vaikeaa tai että se ei ole oikeastaan mahdollista. Kun ehdotin hänelle, että on kai selvää niin, että jos olisi vaikka 51 prosentin enemmistö, ei voida sanoa, että se on laaja enemmistö tai suuri enemmistö. Kun hän tätä hetken mietti, hän sanoi, että kyllä tietenkin tämä on totta, että tämä voidaan ikään kuin sulkea suuren enemmistön ulkopuolelle. Kun kysyin 52:ta, hän oli samaa mieltä. Kysyin, kuinka tätä skaalaa voisi jollakin tavalla hahmottaa. Hän hetken mietti ja sanoi, että ehkä jo 70 prosenttia olisi suuri enemmistö. Tämä henkilö, kuka ikinä hän olikin, oli ammattilainen suomen kielessä, ja oli sitä mieltä, että jos halutaan puhua laajasta tai suuresta enemmistöstä, se olisi ehkä jo 70 prosenttia.

Puhetta ryhtyy johtamaan toinen varapuhemies Peltari.

(Ed. V. Laukkanen:) On sanomattakin selvää, että olin ilahtunut tästä kannanotosta, koska se voimakkaasti puhuu sen puolesta, että vaikka emme nyt saivartelisi ja puhuisi aivan yksittäisistä prosenttiyksiköistä, niin on aivan kiistatonta, että 57 prosenttia tai tämä saavutettu 56,9 prosenttia ei missään tapauksessa ole sellainen laaja enemmistö, jota hallitus itse on edellyttänyt. Kun en ymmärrä, että hallituksella on mitään syytä

perääntyä tästä kannastaan tai olisi koskaan perääntynytäkään, niin sen ei tarvitsisi olla kuin johdonmukainen ja päätyä siihen tulokseen, että ratkaisu ei ole Suomen etujen mukainen, koska hallituksen edellyttämä laaja kansan enemmistö ei ole antanut sille tukeaan.

Tässä yksi argumentti niille, jotka väittävät, että olisi kansan halveksuntaa, jos tätä 56,9 prosentin kantaa ei hyväksyttäisi kansanedustajia sitovaksi.

On myös muistettava, että kun Norjassa oli vuonna 72 neuvoo-antava kansanäänestys, siellä käytiin myös runsaasti keskustelua, ja siellä oli aivan yksiselitteinen kyllä-ihmisten kanta, ettei tällainen niukka enemmistö voi missään tapauksessa riittää siihen, että Norja liittyisi Euroopan unionin tai silloisen Euroopan yhteisön jäseneksi. Tältä osin viitataan vain siihen, että valtioneuvos Reidar Carlsen sanoi äänestyksen jälkeen: "Sanoin myös ennen kansanäänestystä, että 51 prosentin kannatus olisi liian pieni. On saavutettava 60 prosenttia, ja kannatuksen on jakauduttava jotenkin tasaisesti yli maan, jotta meistä voisi tulla jäseniä." Näin siis tämä kyllä-puolen ehdoton auktoriteetti ja kannattaja.

Halusin tämän puheeni aluksi vain eliminoida hieman kahtia jakautunutta ajattelua, jolloin toiset kansanedustajat lähtevät siitä, että koska kansa on sanonut "kyllä", olen sidottu siihen enkä ole oikeutettu enää ajattelemaan omilla aivoillani enkä ajattelemaan sitä, mikä on Suomen etu. On siis selvästi osoitettavissa perusteluja sille, että tällaiseen ajatteluun ei tarvitse mennä. Päinvastoin, jos kansanäänestykselle haluttaisiin antaa välitön merkitys, niin pitäisi päätyä juuri siihen, että koska kahden kolmasosan laajaa enemmistöä ei ole löytynyt, kaikkien kansanedustajien, jos ollaan johdonmukaisia, 199:n pitäisi hylätä tämä jäsenyys. Tämä olisi kai loogista.

Ehkäpä vielä lyhyesti perustelen tämän kansanäänestyksen merkityksellömyyttä myöskin sillä, kuten alussa pyrin osoittamaan, että jos kansalle on annettu vääriä tietoja kaikista keskeisimmistä asioista, esimerkiksi siitä, menettääkö Suomi täysivaltaisuutensa, menettääkö Suomi oman rahansa, menettääkö Suomi oman ulko- ja turvallisuuspolitiikkansa, menettääkö Suomi monta muut asiaa peruuttamattomalla tavalla, jos kaikissa näissä asioissa kansalle on annettu täydellisesti valheellinen kuva, ei ole minun mielestäni oikeutettua sen enempää moraalisesti kuin poliittisesti vedota siihen, mitä kansa on sanonut. Puutuinkin jo siihen, että täysi-

valtaisuus armottomalla tavalla menee tämän ratkaisun myötä, ja tulen puheeni myöhemmässä osassa osoittamaan, että on myös painavia perusteluita sellaisellekin kannalle, ettei tämä "kaikkivaltias" eduskunta olekaan niin kaikkivaltias, että se voisi puuttua johonkin Suomen kansakunnan olemassaolon ytimeen, nimittäin täysivaltaisuuteen.

Ennen kuin menen siihen, palaan kysymykseen siitä, mitä Suomessa tapahtuu, jos kaikki ihmiset, ministereistä ja kansalaisista lähtien, jotka sanovat "kyllä", ovat sokeita unionin jäsenyyden tosiasiallisille vaikutuksille. Olen loputtomasti miettinyt sitä, mitä mieltä on täällä puhua, jos ensinnäkään vallassaolijat eivät lainkaan kuuntele ja toisekseen tiedotusvälineet täydellisesti eliminoivat sen kritiikin, mikä kohdistuu tähän ajan hengen mukaiseen integraatiokehitykseen. Tuntee itsensä äärettömän voimattomaksi. Mitä hyödyttää puhua, jos kerran tällainen ajan henki vie niin täydellisesti mukanaan kaikki ministereistä ja presidentistä lähtien, että ei voi toivoakaan, että jotakin suurta liikkumista tapahtuisi. Tietysti voi aina iloita siitä, jos yksikin henkilö soittaa ja sanoo, että kuulkaa, kansanedustaja, jos olisin tiennyt nämä asiat, jotka nyt ovat tulleet tietooni, en olisi äänestänyt "kyllä". Mutta me ymmärrämme, että poliittisesti on aika merkityksentöntä, jos täällä nyt vaadin, että vähennetään neuvoo-antavan kansanäänestyksen lopputuloksesta ainakin kolme henkilöä, joista tiedän, että he eivät olisi äänestäneet "kyllä", ellei heille olisi annettu petollista informaatiota. Uskoisin, että mitään muutosta ei tapahdu.

Olen miettimällä miettinyt, mitä tässä yhteiskunnassa tapahtuu, mikä mahdollistaa Suomelle sen historian hirvittävimmän virheen ja huonoimman ratkaisun, minkä Suomi voi tehdä. En ole sitä hyvin kyennyt enkä kykene ilmaisemaan. Sain juuri tänään kirjeen, jossa henkilö, jonka allekirjoituksesta en saanut selvää enkä pidä edes sitä tarpeellisena, mutta joka ilmeisesti on todella sivistynyt ja luenut ja historiaan hyvin orientoitunut, kertoo sen, mitä hän näkee tässä yhteiskunnassa parastaikaa tapahtuvan. Se voi selittää sen, että laaja enemmistö kansanedustajista on valmis luopumaan jopa täysivaltaisuudesta. Tosin täytyy muistaa, että oma ajatukseni kulkee kuitenkin sitä latua, että itse asiassa nämä päättäjät eivät ehkä täysin ymmärrä, että täysivaltaisuus menee.

Tämä kirje koskettelee sitä kysymystä, miten on mahdollista, että tällainen suuri erehdys pääsee syntymään, vaikka Maastrichtin sopimuksen



lukeminen sellaisenaan minusta hyvin monilta kohdin osoittaa yksiselitteisesti, mistä on kysymys. Jos yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta sanotaan, että yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka käsittää kaikki Euroopan unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, mukaan lukien pitkällä aikavälillä määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, niin tämän jo sellaisenaan pitäisi osoittaa, että me olemme menossa yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja lisäksi on vielä sovittu artikkelissa J.1, että jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksettomasti unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuullisuuden hengessä.

Ed. Helle merkitään läsnä olevaksi.

(Ed. V. Laukkanen:) Kun sanotaan, että on olemassa unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikka, jota jokainen jäsenvaltio aktiivisesti ja varauksettomasti tukee, niin me ymmärrämme siitä, että ei ole sellaista mahdollisuutta, että olisi jokin jäsenvaltio, jolla olisi oma itsenäinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, joka voisi olla ristiriidassa tämän unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa.

Luen tämän kirjeen osittain osoitukseksi tästä syvästä pohdiskelusta ja perustelusta sille, että tämä kysymys on niin äärettömän vakava. Me ehkä teemme tässä yhteiskunnassa päätöksiä, jotka eivät perustu enää puhtaaseen argumentaation voimaan, vaan ajan hengen johdattukseen, mikä on minusta äärettömän vaarallista. Tämä henkilö kirjoittaa näin:

"Puhuitte puheessanne ns. pyöreän pöydän vallasta EU-hankkeen taustavoimana. Tämä on se todellisuus, jota Suomen kansa eikä näköjään Ruotsinkaan kansa pysty tajuamaan. On historiallinen totuus, että ihmisen kyky hahmottaa vähänkin moniulotteisempia kokonaisuuksia on ihmispopulaation suurelle enemmistölle ylivoimaista. Juuri tästä seikasta johtuu se, että ihmis-kunta vaeltaa vailla mitään käsitystä päämäärästä ja vailla mitään käsitystä niistä tosiasioista, jotka ylittävät käsitteen 'leipää ja sirkushuveja'. Saksan rautakansleri Otto von Bismarck, joka eli 1815—1898, puki tämän ajatuksen saksalaiseen työväkeen sovellettuna seuraavaan direktiiviin: 'Saksan työväestölle tulee tarjoilla Peitsche und Zuckerbrot -kuorrutusta'.

Tätä samaa ohjetta tulevat soveltamaan EU-direktiivit, kunhan hieman aikaa vielä kuluu. Juuri tämä käsite Peitsche und Zuckerbrot on sen

jälkimmäisen osan kohdalla saanut mm. maamme elitistin hurmoksen valtaan. Jotta tämä olisi ymmärrettävää, on syytä lainata kahta J.K. Paasikiven ajatelmia kansastamme. Ne ovat seuraavat: 'Suomessa on kansalla taipumus elää mielikuvitelmien maailmassa.' Toinen sitaatti: 'Suomessa asuu poliittisesti harvinaisen tyhmä ja vähälahjainen kansa.'

Kun Bismarckin ja Paasikiven sanonnat yhdistetään, kuten Saksan ja Suomen kansa tullaan yhdistämään EU:n kautta, on tulevaisuutemme jo nyt hyvin selvästi hahmoteltavissa. Tähän tulevaan todellisuuteen ollaan Suomessa jo valmistautumassa. Tästä muutama havainto.

1) EU-Ahtisaari on hankituttanut itselleen miljoonia maksaneen panssaroidun edustusauton.

2) On koulutettu maamme poliisijoukkoihin mellakkapoliisien valio-osasto.

3) On suoritettu massiivinen kaupunkisotaa koskeva harjoitusoperaatio.

4) Suomessa koulutetaan Weu:ta varten valio-komppania.

Kaikki nuo edellä mainitsemani toimenpiteet tähtäävät siihen tulevaan järjestelmään, joka tulee hyvin selkeästi noudattamaan natsien valvontaorganisaatiota toisen maailmansodan vuosina. Tämän pitäisi näkyä jokaiselle ajattelevalle ihmiselle niin Suomessa kuin Ruotsissakin. Mutta ei kun ei. Tämä on sitä J.K. Paasikiven havaitsemaa kansamme vähälahjaisuutta.

Kun tämän vähälahjaisen kansamme eteen asettuu puhumaan teidän kaltainen ihminen, on vastareaktio jo etukäteen tiedossa. Kun kansalle puhutaan ilman sirkushuveja tai sokerileipää, niin kansa ei tahdo kuulla tällaisia ajatuksia. Jos sitten julistukseen sisältyy vähänkin syvällisempiä perusteluja ja niistä johdettuja lopputuloksia, on kansan henkinen vastaanottokyky ja -halu ylitetty. Kansan närkästyä, koska kansa ei halua kohdata viisaampaansa. Suomen kansan syvä itsetunnon puute tekee tästä kohtaamisesta kansamme suurelle enemmistölle traumaattisen tapahtuman." — Huomaatan tässä yhteydessä, että tässä olisi syytä puhua aina kansan enemmistöstä, koska ymmärrämme, että kansan laaja vähemmistö tukee voimakkaasti yritystä pysäyttää tämä mieleton eurohuuma.

Kirje jatkuu: "Puhuja torjutaan ja se tehdään todistelemalla, että puhuja on lähinnä 'pelle', joka puhuu, mitä 'sylki suuhun kulloinkin tuo'. Edellä kertomistani ihmisen käyttäytymistavoista on Helsingin Sanomien sivuilla kertonut Leedsin sosiologian emeritusprofessori juutalainen



Zygmunt Bauman hyvin selkeästi. Hänen viestinsä on surullista luettavaa. Hän lopettaa Helsingin Sanomissa kolumninsa seuraaviin sanoihin: 'Se yhteiskunta, jossa me elämme, sulkee pois kaikki sellaiset strategiat, jotka voisivat asettaa sen periaatteet haastavasti kyseenalaisiksi ja raivata siten tietä uusille strategioille, jotka tällä hetkellä on torjuttu toteuttamiskelvottomina.'

Me elämme nyt tätä aikaa. Elämme aikaa, jossa ihmisen psyyke on pirstoutunut. Ihmiselle on tuotu niin paljon informaatiota, että hänen on aina varauduttava siihen, että uusi informaatioisku seuraa juuri sitä informaatiota, jota hän pitää kulloinkin sylissään. Tämä syli on vapautettava juuri tulleesta infosta pikaisesti, että syliin voidaan ottaa heti kohta saapuva uusi info.

Tämä tietää sitä, että ihminen ajautuu ajatusmaailmassaan kestävämmään tilaan, hän alkaa ajalehtiä tietämättömänä, mihin hän ajalehtii. Tästä seuraa pelkotila, jota ihminen ei kestä. On paon aika. Kysymys kuuluu: Mihin?

Kun tällainen nykyajan ihminen tajuaa pakopaikan, joutuu hän tuon kuvitellun pakopaikan hypnoottiseen kenttään ja on lopullisesti menettänyt kyvyn ajatella jossain määrin itsenäisesti. Nyt koemme ja näemme tämän todellisuuden tuomat hedelmät.

Me voimme puhua miten rationaalisesti ja hienosti perustellen kaikilla mahdollisilla tosiasioilla, että hyvät ystävät 'eihän keisarilla (EU:lla) todellakaan ole vaatteita', mutta ei, tätä ei uskota, tai paremminkin sitä eivät kansalaisemme yksinkertaisesti pysty käsittämään. Kansamme tajunta on infon ja perinteemme ansiosta siinä pirstoutumisen asteessa, että on kyse hypnoottisesta tilasta."

Huomautan tässä, että ennen kuin sain tämän kirjeen, usein vetosin siihen, että minusta näyttää kuin ihmiset olisivat eurohuumattuja. Minusta täällä ei ole ollut sijaa tasapuoliselle argumentaatiolle ja keskustelulle siinä mielessä, että kun sekä sosialidemokraateilla että kokoomuspuolueella on niin fanaattinen ehdoton lähtökohta, käytännössä sataprosenttinen kannatus jäsenyydelle, niin se ei anna enää sijaa eriuskoisille.

Kirje jatkuu: "On surullista kirjoittaa, kuten yllä olen kirjoittanut. Kirjoitan tämän sen vuoksi, että olen itse kokenut omien vaatimattomien julkisten esiintymisteni aikana, mitä tapahtuu, kun yrittää viestittää asioita, joiden perustelut menevät kuulijakunnan 'hilseen yli'.

Suomen kansa, koko läntinen Eurooppa on valinnut tiensä. Tämä tie tulee johtamaan nykyisen jo pitkälti pseudodemokratian rippeidenkin

katoamiseen. Tilalle tulee Oswald Spenglerin ennustama caesarismi eli rahavallan harvainvalta, jonka johtoon tulee ja jo nytkin on Saksan Keskuspankki.

Tässä kehityksessä on kaksi aivan erillistä hyvin pelottavaa aspektia, nimittäin:

1) EU:n törmäys Venäjään joko taloudellisin perustein tai sitten Naton kautta sotilaallisesti. Jälkimmäinen törmäys tietää kolmannen maailmansodan alkua, ydinsotaa.

2) EU:n tietoinen aggressio Israelia kohtaan, jolloin jälleen on tuloksena kolmas maailmansota ja se käydään ydinasein.

Kun olen paljon pohtinut edellä toteamaani ja kysynyt, miten näin kehitys voi kulkea, olen löytänyt siihen jonkinlaisen selityksenkin. Tämä selitykseni perustuu kahden samaan suuntaan vaikuttavan universumisuureen nopeuden kiihtyvyyteen. Teoriani on hyvin yksinkertainen, kuten seuraavasta käy ilmi.

1) Ajalla on universumissamme jatkuvasti kiihtyvä luonne. Tämä tarkoittaa esimerkiksi ihmisen aivoissa sitä, että aivomme siirtävät kiihtyvällä nopeudella tietoa neuraaliverkoissaan. Tästä todisteena on se valtava tekninen kehitys, jonka keskellä elämme. Tämä kehitys kiihtyy jatkuvasti.

2) Ajan suuntainen on entropian epäjärjestyksen liike, ja silläkin on ajan tapaan oma kiihtyvyytensä, joka synkronisoi ajan nopeuden kiihtyvyyteen. Näin aivoissamme vaikuttavat sekä ajan että entropian jatkuvasti nopeuttamaan lisäävät vaikutukset. Riittävän pitkälle edetessään tämä vaikuttajapari tuo aivoihimme, toisin sanoen psyykeemme, kaoottisen tilan, ihminen kadottaa kykynsä hallita todellisuuksia. Väitän, että olemme juuri tulossa tämän kaoottisen aivotajuntamme piiriin. Jo nyt on tästä todellisuudesta esitettävissä selvät näytöt.

Edellä oleva tietää sitä, että meillä ei ole mitään mahdollisuutta muuttaa kehityksemme suuntaa. Yksittäisinä tajunnan kantajina voimme yrittää tehdä voitavamme, mutta suuri kokonaisuus ratkaistaan joko niin, että olemme siinä mukana (myötäilijöinä) tai vastoin meidän tahtoaamme. Aika ja entropia eivät näköjään jätä meille mitään muuta mahdollisuutta, ellei sitten seuraava voisi tapahtua."

Jätän tässä puheessa kohdan Israelista väliin, koska se ei nyt oikeastaan liity tämän ajan hengen tarkasteluun.

Lopputoteamuksena tämä arvoisa henkilö totea: "Kaikkein edellä kirjoittamaani perustuen esitän teille vakavan kysymyksen siitä, kannat-

taako puhua eduskunnalle, joka a) ei puhettanne ymmärrä ja b) ymmärtämättömyydestään joutuksen tulee teitä yhä selvemmin nöyryyttämään ja avoimesti jopa pilkkaamaan. Mitä tämä hyödyttää, sitä on syytä harkita. Parempi vaikutusalueita teillä olisi kansamme suppeiden piirien parissa. Jos jotain voidaan pelastaa, kun laiva uppoaa, vain osa laivassa olevaa eli vain osa suomalaisia voidaan opastaa käsittämään asioidemme todelliset faktat. Tähän työhön teitä kehoitan ryhtymään. Se on arvokasta työtä, ja siinä on se pieni toivonkipinä, että viesti ihmisyydestä voidaan kenties siirtää tuleville sukupolville. Tämä on nyt tärkeintä. Koko laivaa emme voi pelastaa, se uppoaa, se on varmaa.

Näillä ajatuksillani Teitä kiitän työstänne eduskunnassa.”

Ed. Ala-Nissilä merkitään läsnä olevaksi.

(Ed. V. Laukkanen:) Tämä oli pitkä kirje, mutta täytyy myöntää, että se pysähdytti minut hyvin vakavalla tavalla, koska se ensinnäkin riitautti sen, että olisi mielekästä puhua täällä, koska silloin ponnistaa ikään kuin tätä ajan henkeä vastaan. Tässä osoitettiin, että on olemassa niin voimakas ajan henki, että on vähän kuin taistelisi tuulimyllyjä vastaan, jos taistelee integraatiokehitystä vastaan.

Toisaalta kuitenkin tämä kirje myös lohduttaa, että jos tällaiseen tehtävään ryhtyy, ei ehkä kannata ensiksi epäillä itseään, vaikka ei saisikaan tukea ajatuksilleen, vaan täytyy ehkä nöyrytyä ymmärtämään, että jos historiallisesti tarkastelemme kansakuntien etenemistä, jotka kaksi kertaa ovat päätyneet lopulta maailmansotiinkin, meidän täytyy ymmärtää, että nämä kehitysvirrrat ovat tapahtuneet niin väkevällä tavalla, että kaikki maailman poliitikot yhdesäkään, jotka varmasti ovat toistaneet enemmän kuin mitään muuta sanaa ”rauha” puheissaan, eivät kuitenkaan ole voineet eliminoida sitä, että maailma on ajautunut maailmansotaan toistamiseen.

Olen siis perustelun velkaa sille, miksi yritän sitkeästi täällä vielä puhua. Toinen perustelu liittyy siis siihen, että katson, että on etu, jos yksikin kansalainen edes tässä vaiheessa ymmärtää sen, että se kuva, mikä on annettu Euroopan unionista, on täysin valheellinen. Toiseksi olen ymmärtänyt myös niin, että periaatteessa, vaikka olen aseeton mies armeijasta enkä näitä poliittisen vallan välineitä käyttä, mikäli kysymys on äänest-

tämisestä, totta on kuitenkin se, että kun tälläisellä historiallisella hetkellä tässä puhuu ja aikaa kuluu, niin kauan periaatteessa Suomi säilyy itsenäisenä. Se, että sitten voimavarat loppuvat ja päätös tulee ja Suomi peruuttamattomalla tavalla on menettänyt itsenäisyytensä hyvin pitkälle, on toinen asia.

Tässä yhteydessä on ehkä tärkeätä mennä tähän jo alussa käsittelemääni aiheeseen siitä, mitkä ovat siis unionijäsenyyden perimmäiset vaikutukset itsenäisyyden alalla. Sitä ennen täytyy lyhyesti todeta unionista oikeudellisena instituutiona aivan pääseikat ja pääkohdat, vaikka ne suurimmalle osalle kuulijakunnasta ovat tuttuja, mutta aina täällä on varmasti niitäkin, jotka kuuntelevat ensimmäistä kertaa näitä kuvauksia. On nimittäin huomattava, että tässäkin keskustelussa, jota ovat varmasti lähes sata kansanedustajaa ylläpitäneet, tällaiseen peruskuvaukseen ei ole enää päädytty.

Itsenäisyyden kannalta me ymmärrämme, että itsenäisyys muodostuu oikeastaan täysivaltaisuudesta eli suvereenisuudesta, ja länsimaiselle itsenäisyyssäilykselle on yhtä keskeinen osa demokraattisuus. Tässä suhteessa täytyy muistaa, että Euroopan unionikin muistuttaa demokraattista elintä. On aika vaikuttava näky, kun menee Brysseliin ja katsoo 640:n tai sanotaan tässä vaiheessa vielä vähän alle 600 kansanedustajan, parlamentin jäsenen työpaikkaa, valtavaa istuntosalia. Siinä on kyllä hyvin voimakas ilmaisu siitä, mitä demokratialla tarkoitetaan, on miehiä ja naisia, jotka edustavat äänestäjiään ja sitten ikään kuin demokratia toimisi. Siksi onkin aiheellista todella tässäkin yhteydessä painottaa sitä, että parlamentti on äärettömän kallis kullissi demokradiasta, mutta se ei ole käytännössä mitään muuta.

Tässä kirjeessä, jonka äsken luin, viitattiin tosin siihen, että pseudodemokraattista kehitystä tapahtuu. En tässä yhteydessä ollenkaan kiistä sitä. Olisi väärin aina sanoa, että se, mikä on Suomessa, on täydellistä ja hyvää, ja sitten unionin parlamentti on ääretön herjaus ja loukkaus kansanvaltaa vastaan. Totta kai on niin, että suomalaisessakin eduskunnassa valta on paennut täältä monista eri syistä, ankan ryhmäkurin takia ja muistakin syistä, puoluevallan takia, mutta ei se tarkoita sitä, että se oikeuttaisi meitä sanomaan, että sittenhän me voimme mennä unioniin, vaan se vain tarkoittaa sitä, että meidän pitäisi korjata näitä vakavia puutteita omassa demokradiassamme, mutta emme me suinkaan tällä perusteella voi sulautua unioniin, jossa de-

mokratiaa ei käytännöllisesti katsoen ole lainkaan.

Nimittäin ensimmäinen edellytys demokratialle olisi se, että parlamentti tekisi päätöksiä. Mutta nyt on niin, että parlamentilla ei ole päätöksentekovaltaa. Jos nämä kaikki hakijamaat liittyvät parlamenttiin, siellä on 641 parlamentin jäsentä, mutta heillä ei ole edes aloitevaltaa. Täällä eduskunnassakin saa kuka tahansa kansanedustajista tehdä lakialoitteen, ja me tiedämme, mikä niidenkin loppu on, mutta tämä on lainsäätäjän suoma oikeus. Euroopan parlamentissa kansanedustajilla ei ole oikeutta tehdä edes aloitteita.

Tässäkin olisi väärin sanoa lakonisesti ja jyrkästi, ettei parlamentilla ole mitään valtaa. Me tiedämme, että sillä on jonkin verran budjettivaltaa, mutta tässäkin suhteessa jakautuminen tapahtuu niin, että budjetissa noin 95 prosenttia on ns. rautainen osa, johon parlamentti ei voi vaikuttaa, ja sitten 5 prosenttia on jo parlamentin vaikutusvallan piirissä. Parlamentilla on myös oikeus jarruttaa joidenkin asioiden etenemistä. Täällä on myös puhuttu, että kotimaassa on parlamentin jarrutus-oikeus, perustuslaillinen oikeus, mutta ymmärrämme, että jos se olisi parlamentin ainoa oikeus, niin varmasti tänne olisi aika vähän halukkaita, vaikka etuisuudet olisivat samat kuin tänään. Sitten on myös joissakin asioissa oikeus estää eli kokonaan torpedoida joitakin lakialoitteita, komission taholta lähteitä.

Toinen merkittävä elin Euroopan unionissa on komissio, jossa olisi 21 jäsentä uudet jäsenmaat mukaan luettuina. Komissiohan on siinä mielessä hyvin vaikutusvaltainen, että sillä on yksinomainen aloitemonopoli, ja on tärkeitä huomata, että se koskee myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaa. Komissiossa nämä 21 jäsentä tekisivät yksinkertaisella enemmistöllä päätökset, ja tärkeitä on muistaa, että komissiossa kaikki komission jäsenet vannovat valan, jolla he sitoutuvat siihen, että he eivät ota neuvoja vastaan oman jäsenvaltionsa hallituksilta ja kiellettyä on myös antaa heille neuvoja. Se osoittaa yksinkertaisesti sen, että komission jokainen jäsen on sitoutunut ajamaan pelkästään unionin etua. Sitä tukee se seikka, että komissio tekee päätöksensä suljetuin ovin, salassa julkisuudelta. Äänestyspäätöksetkin ovat salaisia — tietenkin päätökset ovat julkisia myöhemmin, mutta se, kuinka ne syntyivät, on salaista.

Varsinainen päätöksentekoeelin, ministerineuvosto, olisi sellainen uusien jäsenmaiden myötä,

että jokaisesta jäsenmaasta olisi yksi jäsen, mutta äänet olisi painotettu 2—10. Suomellahan olisi, kuten tunnettu, kolme ääntä. Tietenkin sellaisissa tapauksissa, joissa olisi kysymys yksimielisyyttä edellyttävistä päätöksistä, ymmärrämme, että Suomi voisi aina kolmellakin äänellä estää tällaisen päätöksen. Mutta yhtä varmaa on se, että kaikilla niilläkin alueilla, joilla vaaditaan yksimielisyyttä, se on osoitus siitä, että nämä päätökset tehdään aina Brysselissä, ja edes yksimielisyyttä edellyttävissä päätöksissä Suomella itsellään ei olisi valtaa tulla eduskuntaan ja tehdä täällä päätökset oman tahtonsa mukaan, vaan Suomen kädet olisivat sidottuina marssiin, jossa joko kaikki sanokaamme 16 jäsenmaata marssivat tai sitten eivät marssi, mutta mitään sooloilua ei olisi mahdollista tehdä.

Enemmistöpäätöksissä, joissa tarvitaan vain 64 ääntä 90:stä, ymmärrämme, että on kaksi ongelmallista tilannetta: Toisaalta se tilanne, jossa Suomi haluaisi vastustaa jotakin päätöstä, mutta ei kerta kaikkiaan kolmella äänellään voi eliminoida päätöksiä, jos kerran 64 muuta ovat toisella kannalla. Yhtä hyvin voimme ajatella toisinkin päin, että joissakin ympäristönsuojelullisissa kysymyksissä tai muissa Suomen kannalta tärkeitä intressejä koskevilla kysymyksissä taas on olemassa se riski, että vaikka Suomi kolmella äänellään ja monet muut maat omilla äänillään haluaisivat edetä positiiviseen suuntaan, niin sitten löytyvät onnettomat Italia, Espanja, Kreikka, Portugal ja muutamat muut maat, jotka torpedoivat tällaisen kehityksen siten, että ei löydy 64:ää ääntä. Tällaisen määrävähemmistön, sanotaan 27 äänen, löytäminen ei ole lainkaan vaikeaa silloin, kun etelän köyhät valtiot haluavat jarruttaa kehitystä.

Vielä voidaan elimistä mainita Euroopan yhteisön tuomioistuimien sen takia, että se on poikkeuksellisen vaikutusvaltainen. Joku on sanonut, että se on maailman toiseksi vaikutusvaltaisimman. Kyllä se siinä mielessä onkin, että se syrjäyttäisi Suomen perustuslait kaikilta niiltä osin, joissa perustuslait olisivat ristiriitaiset yhteisön lainsäädännön osalta, ja se syrjäyttäisi myös korkeimman oikeuden päätökset siinä mielessä, että korkeimman oikeuden olisi sopeuduttava ei ainoastaan uuteen oikeuskäytäntöön, jota Euroopan yhteisön tuomioistuin luo, vaan myös kaikkiin niihin ratkaisuihin, joita on kymmeniätuhansia sivuja, korkein oikeus on sidottu myös kaikkiin niihin. Lakimiehenä tietysti askarruttaa jo pelkästään se seikka, miten korkein oikeus ainakaan kovin nopeasti kykenee omaksumaan täydelli-

sesti uudenlaisen oikeuskulttuurin, oikeusajattelun, ottaen huomioon, että Euroopan yhteisön tuomioistuin on siinäkin mielessä hyvin vaikutusvaltainen, että asiantuntijoiden mukaan se johdonmukaisesti toteuttaa Rooman sopimuksen perimmäistä ajatusta yhä syvenevästä liitosta tavalla, että aina sen ratkaisujen tueksi ei löydy suoranaista lakitekstiä, vaan yhteisön tuomioistuin ajattelee teleologisesti ja finaalisesti eli päämäärähakuisesti sitä, mihin vuonna 57 oikeastaan oli pyrkimys, ja sitten tuomioistuin antaa tätä taustaa vasten selitettävissä olevia päätöksiä.

Täysivaltaisuuden osalta on nyt ratkaisevaa tarkastella kahta eri asiaa: itsenäisyyden menetystä ja toisaalta demokratiakysymystä.

Itsenäisyys on ollut meille hyvin yksiselitteinen käsite. Se on itsestäänselvää, koska mikään, mitä me teemme rajojemme sisäpuolella, ei millään tavalla ole koskaan horjuttanut Suomen suvereniteettia. Totta on myös se, että niin paljon kuin Suomi on tehnyt kansainvälisiä sopimuksiakin, ei oikeastaan koskaan ole riitautettu sitä, että Suomen täysivaltaisuus olisi vaarantunut. Se johtuu osaltaan siitä, että kansainvälisiä sopimuksia on tehty aina vain siinä tarkoituksessa, että meidän omat intressimme puoltavat tietyntaisten sopimusta. Ne ovat yleensä ja käytännöllisesti katsoen aina vuorovaikutuksellisia. Jos Suomi haluaa, että posti kulkee Ruotsissa, siis suomalaisten lähettämät kirjeet, niin vastaavasti Ruotsi haluaa samaa Suomessa. Näin syntyy kansainvälinen sopimus, jonka valtiot allekirjoittavat. Mutta olisi aika naiivia sanoa, että tämä jollakin tavalla olisi heikentänyt Suomen täysivaltaisuutta.

On myös tärkeätä muistaa, että eivät sellaiset laajatkaan kansainväliset sopimukset, joita laajimmillaan edustaa Gatt-sopimus, loukkaa siinä mielessä Suomen suvereniteettia, että jos Suomi Gatt-sopimuksessa sopii, että tavarat saavat vapaasti ilman tullia tulla Suomen rajojen sisäpuolelle, niin se on ikään kuin Suomen disponointia, eli Suomi täysivaltaisena valtiona määrää siitä, saavatko ne tavarat tulla vai eivät. Suomi oman etunsa nimissä hyväksyy tällaisen kehityksen.

Olennaista kaikille kansainvälisille sopimuksille on tietenkin se, että ne ovat irtisanottavissa milloin tahansa. Se on ehkä tärkein seikka, koska ymmärrämme, että jos jotakin sopimusta ei voitaisi enää irtisanoa, niin silloin tämä täysivaltaisuus olisi supistunut. On tietenkin totta, että täysivaltaisuus olisi supistunut meidän omasta vapaasta tahdostamme, mutta se ei millään tavalla tarkoita sitä, etteikö se kuitenkin olisi supistunut.

Tässä suhteessa suhtaudun aika penseästi ulkoasiainvaliokunnan ajatteluun tästä kysymyksestä, koska ulkoasiainvaliokunta näyttää painottavan sitä seikkaa, että koska Suomi vapaaehtoisesti luopuu jostakin, niin Suomi on edelleenkin täysivaltainen. Tämä ei ole minusta hyvää logiikkaa, mutta on sääli, että tämä keskustelu ei siinä mielessä elä, että ei kuule mitään vastaväitteitä. On tietysti niin, että eihän vallan tarvitsekaan koskaan keskustella, käydä rehellistä argumentaatiota ja yrittää rehellisin argumentein osoittaa jotakin, koska valtahan tarkoittaa juuri sitä, että riippumatta siitä, mitä muut ajattelevat, voidaan tehdä sitä, mitä itse halutaan. Mutta näiden keskustelujenkin kannalta olisi ehkä hedelmällisempää, että kun ajatellaan, että tässäkin eduskunnassa on 190 kansanedustajaa, jotka tukevat integraatiokehitystä ja itse ja ehkäpä muutama muu kansanedustaja vastustaa integraatiokehitystä, niin tasapuolisuuden nimessä pitäisi tehdä ikään kuin kaksi joukkuetta ja antaa niille molemmille saman verran aikaa. Näin tämä keskustelu ehkä tiivistyisi vähän ja nähtäisiin, kenen perustelut ovat uskottavia arvoisan auditorion eli kuulijakunnan kannalta. Tämä on siis yksi puute tässä suomalaisessa parlamentarismissa, joka tässä tapauksessa kärjistyy suorastaan, kun on vain kaksi hyvin voimakkaasti vastakkain olevaa ajatusta, toisaalta ne, jotka kannattavat integraatiota, ja toisaalta ne, jotka vastustavat.

Tätä itsenäisyyttä voidaan tietysti käsitellä yhtenäkin kysymyksenä. Siltä osin voi vain viitata pääministeri Harri Holkeriin, koska on selvää, että jos minä puhun täällä, niin jokainenhan voi olla suorastaan ivallinen, että joku takarivin taavi yrittää väittää joitakin suuria asioita toiseksi kuin arvovaltainen hallitus ja ehkäpä meidän presidenttimme jne. Mutta kun pääministeri Harri Holkeri on sanonut jotain, niin uskoisin, että sille annetaan enemmän merkitystä. Paasikivi-Seuran vuosikokouksessa 27.11.1990 Holkeri sanoi näin:

”Amerikkalaisilla on sanonta: 'Jos se näyttää ankalta, kävelee kuin ankka, vaakkuu kuin ankka, se tavallisesti on ankka.' Euroopan yhteisö näyttää suurvallalta, toimii kuin suurvalta, esiintyy kuin suurvalta, mutta uskovatko kaikki meillä, että Euroopan yhteisö on suurvalta. Joskin EY:n tie yhtenäiseen turvallisuus-, ulko- ja puolustuspolitiikkaan on kesken, tavoitteet ovat kuitenkin selvät. Puheenjohtaja Delors ja monet muut ovat sen toistuvasti todenneet. Tällaisen kehityksen tosiasiat on meillä usein unohdettu tai haluttu unohtaa. Nämä

totuudet romuttaisivat keskeiset argumentit täysjäsenyyden puolesta.

Ympyrän neliöimistä pidetään toivottomana tehtävänä. Samaa on sanottava yrityksestä sovittaa yhteen täysjäsenyyss nykyisessä Euroopan yhteisössä Suomen puolueettomuuspolitiikkaan. Alistuminen EY:n ulkopoliittiseen päätöksentekoon ja sitoutuminen yhteisiin turvallisuuspoliittisiin tavoitteisiin merkitsisi, että Suomi vapaaehtoisesti itsenäisyydestään luopuen sulautuisi suurvaltaan. Eräät haluavat heittää myös Suomen puolueettomuuspolitiikan vanhentuneena kertakäyttöhödykkeenä menemään. Heidän puolustukseks on sanottava, että he eivät tiedä, mitä he tekevät. Nämä valtioviisaat eivät koskaan ole nähneetkään puolueettomuuden olemusta."

Pääministeri Holkerin pitämään puheeseen voi lisätä vain sen, että tänä päivänä Holkerin mainitsemat valtioviisaat voidaan nimetä presidentti Ahtisaareksi, pääministeri Ahoksi, ulkomaankauppaministeri Salolaiseksi ja muiksi EU-uskovaisiksi ministereiksi ja kansanedustajiksi, eikä näiden valtioviisaiden ulkopuolelle voida sulkea myöskään entistä presidenttiämme Mauno Koivistoa ja esimerkiksi Raimo Ilaskiveä. Näin valitettavasti niiden joukko, jotka eivät tiedä, mitä tekevät, siis Holkerin mukaan, on kasvanut, ja voi sanoa, että Jesajan kirjan 29 luvun sanat siitä, kuinka kansan jumalattomuuden takia viisaitten viisaus häviää ja ymmärtäväisten ymmärrys katoaa, tuntuu entistä osuvammalta tämän päivän Suomessa.

Minusta meidän pitäisi suhtautua vakavasti siihen, mitä pääministeri Holkeri sanoi, koska ymmärrämme, että hän Paasikivi-Seuran vuosikokouksessa halusi koko arvovallallaan sanoa sen, mikä kansainvälispoliittisesti pitää paikkansa. Holkerin aikana todellakin oli niin, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei vielä ollut kehittynyt, mutta hänellä oli kauasnäköisyyttä ja tietoa myös siitä, että tämä kehityskulku on selvä. Tällä hetkellä tämän puheen lukeminen osoittaa, kuinka oikeassa Holkeri oli.

En ymmärrä niitä esimerkiksi kokoomuksen kansanedustajia, jotka eivät tahdo tunnustaa sitä, että tämä ratkaisu aiheuttaisi sen, että Suomi sulautuisi suurvalttaan. Näinhän Holkeri sanoi, enkä ole kuullut yhtäkään järkevää perustelua, miksi näin ei kävisi. Sen ymmärrän aivan hyvin, että jos sanotaan, että näinhän tietenkin käy, mutta silti se on hyvä ratkaisu. Onhan tällainenkin arvomaailma mahdollinen. Joku voi sanoa, miten Suomi, pieni pläntti, tulevassa kehi-

tyksessä voi pärjätä esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspoliittisesti. Eikö ole parempi mennä Naton sateenvarjon alle tai Euroopan unionin sateenvarjon alle, saada sieltä turvaa ja suojaa, mitä pieni maa kaipaa? Tällainen puhe olisi minusta hyvin uskottavaa ja se olisi rehellistä. Jos tällä argumentilla sitten edettäisiin, niin se olisi minusta varsin hyvä asia.

Sitten tämä itsenäisyys. Jos sitä tarkastellaan hyvin laaja-alaisesti, niin tietysti kansan itsenäisyyteen liittyy myös taloudellinen itsenäisyys. Tältäkin osin minusta on hyvä palata siihen, mitä puolestaan sosialidemokraattien Erkki Tuomioja vuonna 91 kirjoitti artikkelissaan "Eurooppa, onko Suomella valintamahdollisuuksia". Tuomioja totesi näin: "Kansallisvaltioiden valtaa ei siirry vain ylikansallisille elimille ja järjestöille, vaan merkittävintä on ehkä se, miten sitä siirtyy markkinavoimille globalisoituvassa maailmantaloudessa, jossa valtioiden edellytetään ja sallitaan puuttua jatkuvasti yhä vähemmän tavarakaupan, rahaliikkeiden ja palvelusten virtoihin."

Ed. Tuomiojan lausuma tiivistää nykyisen kehityksen. Ainoa heikkous lausumassa on fatalistinen ajatus kehityksestä, jossa kansallisvaltioiden valta siirtyy vastaan sanomattomalla tavalla markkinavoimille. Tällainen ajattelu on varsinkin päätöksentekijän asemassa olevalta hyvin vaarallinen. On totta, että Euroopan unionissa Suomi menettäisi oman rahansa ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden väliset rajat poistuisivat ja rahan valta olisi korkein mahti, mutta näin ei tapahdu Suomen kohdalla, ellei Suomi tätä nimenomaisesti halua. Suomi on vielä tänään itsenäinen kansallisvaltio ja voi kieltäytyä sellaisesta päätöksenteosta, jolla Suomi menettäisi itsenäisyytensä lopullisella tavalla sekä taloudellisesti että poliittisesti.

Ed. Tuomioja siis hahmottelee aivan oikein sen, mikä kehitys on silmin nähten tapahtumassa. Kansallisvaltiot, käytännössä hallitukset ja eduskunta, menettävät yhä enemmän valtaansa. Se on juuri integraation perusolemus. Ed. Tuomioja suhtautuu tähän kielteisesti. Hän selvästi haluaisi sanoa, että tällaista kehitystä ei saa hyväksyä ja tämä kehitys ei voi olla kansallisvaltion etu. Mutta sitten tulee tämä ihmeellinen fatalistinen asenne, josta olen tänään puheeni alkuosassa pyrkinyt puhumaan. On sellainen ajan henki, sellainen voimakas henki, joka vaatii, että pitää olla mukana integraatiossa. Jollet ole mukana integraatiokehityksessä koko sydämelläsi ja koko sielullasi, sinä olet harhaopainen ja sinut olisi parempi eristää.



Tässä asetelmassa ihmiset sitten ovat. Jos he asettuvat ei-puolelle, he asettuvat menneisyyden puolelle. Näissäkin keskusteluissa jopa ed. Koskinen on jälleen kerran viitannut siihen, kuinka tämä toinen vaihtoehto on Albanian tie. Mikä säälimätön vertaus ja rinnastus! Tiedämme myös, että ed. Vähänäkki on täällä puhunut siitä, että jos Suomi ei mene mukaan Euroopan unioniin, nälkä laskeutuu Suomeen.

Kun tällaista informaatiota kansalle annetaan, on selvää, että kansa vastaa ”kyllä”, ed. Vähänäkki vastaa ”kyllä” ja melkein kaikki muutkin vastaavat ”kyllä”. Mutta yhtä selvää on, että jos tällainen kauhukuva ei lainkaan pidä paikkaansa, silloin olisi aivan väärin, että sille ”kyllälle”, minkä kansa sanoo, tälle myönteiselle vastaukselle annettaisiin merkitystä. Sehän perustuu vääriin premisseihin eli lähtökohtaoletuksiin.

Jos sitten tarkastelemme ja eriytämme itsenäisyyttä, olen pyrkinyt tekemään sen neljän eri osaluoen osalta. Tiivistetysti voi sanoa, että itsenäisellä kansakunnalla on oikeus lyödä kolikoita, oikeus päättää sodasta ja rauhasta, säätää lakeja ja tuomita säätämiensä lakien osalta. Nämä neljä ominaisuutta ovat keskeisintä itsenäisyydelle eli suvereenisuudelle.

Nyt me tiedämme, että ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä sivulla 21 on käsitelty kysymystä siitä, menettäisikö Suomi oman rahansa. Mielenkintoisella tavalla, mikäli oikein ymmärsin, siellä otettiin kantaa siihen, että päätös pitäisi ainakin tehdä viiden kuudesosan enemmistöllä eli julistaa se kiireelliseksi, ja sen jälkeen sama eduskunta voisi tehdä päätöksen siitä.

Minusta on melko merkillistä tässä — jälleen palaan lainsäätämisyjärjestykseen — että Maastrichtin sopimus voidaan hyväksyä helpommin kuin se, että Suomi menettäisi oman rahansa, varsinkin kun pystyn mielestäni vakuuttavasti osoittamaan, että jo Maastrichtin sopimuksen perusteella Suomi menettää oman rahansa. En ollenkaan ymmärrä sellaista logiikkaa, että jos erillisesti äänestettynä siitä, luopuuko Suomi rahasta, tarvitaan viiden kuudesosan enemmistö, ja kun päätetään kokonaisuudesta, joka sisältää rahan menetyksen, silloin ei tarvita viiden kuudesosan enemmistöä.

Maastrichtin sopimuksen artiklan 109 1 4. kohdassa sanotaan selvästi näin: ”Kolmannen vaiheen alkamispäivänä neuvosto antaa niiden jäsenvaltioiden yksimielisyydellä, joita ei koske poikkeus, komission ehdotuksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan ne lopulliset vaihto-

kurssit, joihin näiden jäsenvaltioiden valuutat vahvistetaan, sekä sen lopullisesti vahvistetun kurssin, jolla ecu korvaa nämä valuutat, ja ecusta tulee itsenäinen valuutta.”

Minusta tämä on kristallinkirkas asia. On aivan käsittämätöntä, että ulkoasiainvaliokunnan mietintö hurskastelevasti antaa sellaisen kuvan, että eduskunta joskus vuonna 96 voisi tehdä aivan itsenäisen, vapaaseen tahtoon perustuvan päätöksen, menemmekö me nyt mukaan Emun kolmanteen vaiheeseen vai emmekö me mene. Tämä on mielestäni karkea valhe tai väärinilmaisu. Neljäs kohta osoittaa, että niiden maiden, joita poikkeus ei koske, valuutat kerta kaikkiaan eliminoidaan, ja ecusta tulee itsenäinen valuutta.

Tätä kantaa tukee tietenkin se, että Suomi ensinnäkin jäsenyysneuvotteluissa ilmoitti yksiselitteisellä tavalla Suomen hyväksyvän tämän rahaliiton. Ei edes haluttu keskustella, voisiko siitä jäädä ulkopuolelle. Sen, että keskustelu olisi ollut tarpeellista, mikäli Suomi olisi halunnut varata itselleen harkintavaltaa, osoittaa tietenkin myös se, että Englanti ja Tanska nimenomaisesti kieltäytyivät etenemästä Emun kolmanteen vaiheeseen eli luopumasta omasta valuutastaan. Nyt tämä oikeus on annettu Tanskalle ja Englannille, jotka olivat jo yhteisön jäsenmaita. Tämä osoittaa juuri sen, ettei mikään muu maa voi saada tätä poikkeusta. Tätä tukee myös se, että kun Tanska kansanäänestyksessään hylkäsi Maastrichtin sopimuksen, pian sen jälkeen pideytyssä Edinburghin huippukokouksessa vahvistettiin, että Tanska saa pitää oman valuuttansa, mutta myöskin vahvistettiin, että tämä poikkeus ei koske ketään muuta ja että poikkeus ei koske myöskään niitä maita, jotka tulevaisuudessa liittyvät unionin jäseneksi. Näin siis voidaan osoittaa, että Suomi menettää kiistattomalla tavalla oman rahayksikkönsä.

Jos ajattelemme annettua valtioneuvoston tiedotetta, ymmärrämme, että kun puhutaan siitä, että annetaan tasapuolista tai oikeaa tietoa, ei tietenkään riitä edes teoriassa se, että annettaisiin tosin jotakin oikeata informaatiota mutta salattaisiin jotakin merkittävää. Tässä suhteessa valtioneuvoston tiedotteessa vain annettiin ymmärtää, että ”tulevaisuuden tavoite on Talous- ja rahaliitto. Sen on määrä johtaa yhteensovitettuun talous- ja budjettipolitiikkaan, kiinteisiin valuuttakursseihin, yhteiseen rahapolitiikkaan ja keskuspankkiin sekä myöhemmin yhden yhteisen valuutan käyttöön ottoon”.

Tässä puhutaan siis tulevaisuuden tavoitteista ja siitä, mihin ne johtaisivat, mutta jokainen



lukija, ainakin maallikko varmasti kuvittelee, että jos nyt sitten Suomi menee mukaan päättämään niistä asioista, Suomi voisi sanoa oman sanansa tässä kysymyksessä. Mutta kuten huomaamme, tämä ei ole enää mikään tulevaisuuden tavoite, vaan se on päätetty tavoite, se on lukkoon lyöty tavoite, ja ne ovat kaksi aivan eri asiaa.

Rahaliiton osalta on nyt siis selvää, että Suomi menettää oman kolikkonsa ja menettää siis täysivaltaisuutensa. Ei tässä ole nyt kysymys siitä, onko kolikolla jokin symbolinen arvo Suomen kansalle. Totta kai sillä on oma symboliikkansa, ei sitä voi kiistää, mutta ennen kaikkea on kysymys siitä, että Suomi menettää oman talous- ja rahapolitiikkansa ohjauskeinon. Ilman omaa markkaa me emme voi harjoittaa omaa talous- ja rahapolitiikkaakaan.

Ed. A. Ojala merkitään läsnä olevaksi.

(Ed. V. Laukkanen:) Jokainen tietää, vaikka voi olla tietysti eri mieltä, onko se ollut viisasta politiikkaa, että Suomen talouden lamat on käytännössä eliminoitu devalvoimalla. Devalvaatio on nyt viimeisenkin kerran ollut oikeastaan ainoa keino, jolla Suomi pystyy nousemaan hirvittävästä syöveristä, jossa se oli täydellisesti ylihinnoitellut itsensä kansainvälisiltä markkinoilta. Tämä on ollut Suomelle oivallinen keino, käyttökelpoinen keino, ja on selvää, että esimerkiksi Euroopan unionin suuret maat ovat varmastikin olleet raivoissaan tällaisen keinon käyttämisestä. Nyt, jotta tällainen sooloilu ja tämä menetetyin kilpailuedun palauttaminen — voisi ehkä jossakin mielessä myöntää sen tapahtuneen jonkin verran epärehellisin keinoin — halutaan täydellisesti eliminoida siten, että siirrytään yhtenäisvaluuttaan.

Mutta ei tässä ole kysymys pelkästään vain siitä, että siirrytään yhtenäisvaluuttaan, vaan täytyy myös muistaa, että jo toisessa vaiheessa edellytyksenä kolmannelle vaiheelle on se, että nämä yhdentymis- eli konvergenssikriteerit saatutetaan. Ne taas puolestaan todella tarkoittavat sitä, että Suomi sitoutuu kolmeen eri kriteeriin, mm. devalvaation osalta juuri siihen, että on vakaa valuutta, ettei sitä ole ainakaan kahteen vuoteen näin muistelen, devalvoitu, ja toisaalta, ettei Suomen velka bruttokansantuotteeseen nähden ole 60:tä prosenttia enempää. Myös inflaatiolle on asetettu oma vaatimuksensa.

Tämä kaikki johtaa siis siihen, että Suomen velkaantuminen pistetään väkivaltaisesti kuriin. Joku sanoo, että se kuulostaa hyvältä, ja itsekin oikeastaan myönnän, että totta kai on väärin elää yli varojensa. Mutta tämä yhteiskunta ei ole kuitenkaan alkuunkaan kyennyt siihen, eikä ole riittävästi hahmotettu sitä, mitä tämä ehdoton velkaantumiskielto käytännössä tarkoittaa. Kun sanotaan, että tämä raja on ylitetty, ettemme saa enää lisää velkaantua, ja jos vaikka nettorahoitustarve olisi vuositasolla luokkaa 50 miljardia, täytyisi tehdä samana vuonna 50 miljardin markan säästöt. Jokainen ymmärtää, mitä tämä tarkoittaisi sanokaamme 170 miljardin budjetissa. Se tietäisi lähes sitä, että kolmannes kaikista menoista pitäisi säästää. Sitä säästöä on lähes mahdoton kuvitella, kuinka äärettömän vakaviin yhteiskunnallisiin seuraamuksiin se johtaisi, jos se tehtäisiin pakolla ja yhtäkkiä. Jos ammattiyhdistyksen jäsenmaksun verovähennysoikeuden vähentäminen oli johtaa jo lakkoon, niin kuinka paljon enemmän vaikuttaisi se, että 40—50 miljardin säästöt tehtäisiin valtion budjetissa yhtenä vuonna. Jokainen ymmärtää tämän, kuinka kesättömään ja äärettömän vaikeaan tilanteeseen tämä johtaisi.

Toinen asia oli oikeus päättää sodasta ja rauhasta. Me tiedämme, että juuri tässä suhteessahan Suomi ei ollut itsenäinen, ennen kuin se vuonna 1917 tuli täysivaltaiseksi. Oikeus päättää sodasta ja rauhasta on aivan keskeisimpiä asioita itsenäiselle kansakunnalle. Tässä suhteessa, kuten jo puheeni alkuosassa luin, Maastrichtin sopimus on yksiselitteinen, eikä Suomi ole sitä Euroopan unioniin nähden millään tavalla kiistänyt. Suomella ei tule enää olemaan omaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja kun kehitys johtaa mitä ilmeisimmin yhteiseen puolustukseen eli yhteisiin puolustusvoimiin, Suomi on mukana näissäkin. Näin Suomi peruuttamattomalla tavalla ajautuu tilanteeseen, jossa sen täysivaltaisuudesta on viety myös oikeus päättää sodasta ja rauhasta. Tässä suhteessa muistutan myös siitä, kuten totesin, että komissiolla on aloiteoikeus lainsäädännön osalta koskien myös ulko- ja turvallisuuspoliittisia ratkaisuja.

On myös muistettava, että vaikka ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä tarvitaan yksimielisyyttä, tämä julistus, joka kuuluu pääsopimukseen n:o 27, toteaa, että konferenssi on yhtä mieltä siitä, että yksimielisyyttä edellyttävissä päätöksissä jäsenvaltiot välttävät mahdollisuuksien mukaan estämästä yksimielisyyttä, jos päätöstä puoltaa määränemmistö. Näin siis

tämä julistus yksiselitteisesti osoittaa, ettei pieni valtio voi laittaa kapuloita rattaaseen silloin, kun ministerineuvostossa on jo yli 64 ääntä 90:stä antanut puoltonsa sille, että edetään jossakin ulko- ja turvallisuuspolitiikan ratkaisussa. Äärimmillen vietyä esimerkkinä voisi olla, että jo 87 ääntä on antanut kannatuksensa ja Suomi-poika laittaa vastaan.

Tämä julistus, johon Suomi on sitoutunut, toteaa, että niin pitkälle kuin mahdollista on hyväksyttävä määränemistön mukainen kanta. Näin ollen olisi epärealistista ja suorastaan harhaanjohtavaa antaa ymmärtää, että Suomi voisi säilyttää oman itsenäisen ulko- ja turvallisuuspolitiikkansa.

Kaiken lisäksi on selvää, että tässäkin suhteessa sopii se, että jos pitää yhdessä tehdä päätöksiä, niin vaikka kukaan ei voisi tehdä ilman yksimielisyyttä päätöksiä, ei myöskään kukaan voi lähteä omille retkilleen. Se on vähän sama kuin kymmenen lapsen koululuokan kohdalla; toki yhdessä voidaan mennä minne tahansa, mutta kukaan ei voi erkaantua omille teilleen. Näin siis ulko- ja turvallisuuspolitiikankin osalta Suomi menettäisi peruttamattomalla tavalla itsenäisyytensä.

Kolmantena asiana mainitsin lainsäädännön. Se on oikeastaan kaikkein laajin, mutta myös "kuivin" aihe. On tavattoman raskasta edes yrittää osoittaa, mitkä kaikki alueet kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan eli sisämarkkinoiden luomiseen ja mitkä alueet ovat sellaisia, joissa kukin jäsenmaa voi omalla kansallisella tasollaan tehdä päätöksiä. Sisämarkkinoiden toteuttaminen kattaa kyllä hyvin laajat alueet. Artiklassa 3 niitä on lueteltu, tässä muutama:

- tavaroiden tuontiin ja vientiin kohdistuvien tullien ja määrällisten rajoitusten sekä muiden vaikutuksiltaan vastaavien toimenpiteiden poistaminen

- yhteinen kauppapolitiikka, sisämarkkinat, joka on siis oikeastaan Eta-ulottuvuus

- yhteinen maatalous- ja kalastuspolitiikka
- yhteinen liikennepolitiikka
- järjestelmä, jolla taataan, ettei kilpailu sisämarkkinoilla vääristy, eli yhteinen kilpailupolitiikka

- jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön lähentäminen siinä määrin kuin se on tarpeen yhteismarkkinoiden toiminnan kannalta; hyvin epämääräinen ilmaus mutta kuitenkin sitova

- sosiaalipolitiikka, johon sisältyy Euroopan sosiaalirahasto

- taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittaminen

- ympäristöpolitiikka

- yhteisön teollisuuden kilpailukyvyyn lujittaminen

- tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen edistäminen

- Euroopan laajuisten verkkojen perustaminen ja kehittämisen rohkaiseminen

- myötävaikuttaminen korkean terveydensuojelun tason saavuttamiseen

- myötävaikuttaminen korkealaatuisen koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen edistämiseen sekä siihen, että jäsenvaltioiden kulttuurit kehittyvät kukoistaviksi

- kehitysyhteistyöpolitiikka

- merentakaisen maiden ja alueiden assosiointi kaupankäynnin lisäämiseksi sekä yhteiset pyrkimykset taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämiseksi

- myötävaikuttaminen kuluttajansuojan lujittamiseen ja toimenpiteet energian, pelastuspalvelun ja matkailun aloilla.

Tavoitteiden saavuttamiseksi yhteisön toimintaan sisältyy määrätyn edellytyksin ja määrätysä aikataulussa kaikki edellä luettelemani asiat. (Ed. Aittoniemi: Koskee käytännössä kaikkia ministeriöitä!) — Niin, ed. Aittoniemen huomautus, että tämä käytännössä koskee kaikkia ministeriöitä, pitää täysin paikkansa. Ei tietenkään voi kiistää, että jos kerran tavoitteena on integraatio, yhdentyminen ja liittovaltioajatus, niin on ymmärrettävää, että juuri näin halutaan edetä.

Mutta minusta on siis kohtuutonta väittää, että Suomi ei menettäisi täysivaltaisuuttaan, että Suomi jatkossakin saisi eduskunnassa merkittävässä määrin säätää lakeja, koska se kerta kaikkiaan ei ole mahdollista.

Komission puheenjohtaja Delors on arvioinut, että peräti 80 prosenttia lainsäädännöstä säädettäisiin Brysselissä, loput sitten kansallisella tasolla. En halua kiistellä tästä prosenttiluvusta, onko se liian suuri tai pieni, koska se ei ole niinkään ratkaisevaa, vaan ratkaisevaa täysivaltaisuuden kannalta on, että on olemassa asioita, vaikka vain 10 tai 20 prosenttia, jotka vievät täysivaltaisuuden Suomelta.

Tämähän on asia, jota ei esimerkiksi valtioneuvoston tiedotteessa ole lainkaan myönnetty. On suorastaan oikeastaan halveksittu kaikkia niitä, jotka väittävät, että Suomi ei olisi itsenäinen eli täysivaltainen valtio, ja on vedottu siihen, kuinka Saksa, Ranska tai Italia toki ovat täysivaltaisia valtioita.

Muistutan tässäkin yhteydessä Saksan Reinheitsgebot-määräystä eli puhtausmääräystä kos-

kefasta riidasta, jossa Saksa ei ollut enää niin itsenäinen, että olisi voinut sen säilyttää, vaan Euroopan yhteisön tuomioistuin kumosi sen. Saksahan oli vuosisatojen ajan käyttänyt omaa kansallista lainsäädäntöään sen estämiseksi, että Saksaan ei päässyt minkäänlainen ulkomainen olut, koska niissä kaikissa oli lisäaineita ja saksalaisessa ei ollut. Mutta tähän loppui Saksan itsenäisyys siinä mielessä, että Euroopan yhteisön tuomioistuin käveli yli, ja se oli toki katkera paikka Saksan kansalle.

Tanska on vastaavasti yrittänyt toistakymmentä kertaa saada eräisiin liutinaiseisiin merkinnän siitä, että ne ovat vaarallisia aivoille, mutta yhtä monta kertaa Tanska on äänestetty kumoon; se on jäänyt yksin kolmen äänensä kanssa. Jos Suomi tällä hetkellä haluaisi tällaisen määräyksen, se olisi mahdollista. Tosin Eta-sopimuskin jo asettaa rajoituksia, mutta se on kuitenkin irtisanottavissa. Ensi vuoden puolella tällainen mahdollisuus on lopullisesti menetetty, jos Suomi on Euroopan unionin jäsen.

Näin siis lainsäädäntö menee yhä enenevässä määrin Brysseliin, sillä täytyy muistaa, että nyt Maastrichtin sopimuksen ns. kolmas pilari, yhteistyö oikeus- ja sisäasioiden kanssa, johtaa — ja sen pyrkimyksenä on johtaa — siihen, että kansallisvaltiot harmonisoivat yhteistoiminnan tuloksena lainsäädännön samansisältöiseksi.

Kehitys on ilmeinen ja sitä voidaan myös perustella ihan järkisyin, jos halutaan liittovaltioajattelua kehittää. Maastrichtin sopimus sisältää unionin kansalaisuuden käsitteen, eli jokainen jäsenvaltion kansalainen on myös unionin kansalainen, ja hän voi tällä perusteella asettua asumaan minne tahansa vaikka lopuksi elämänsä. Eta-sopimukseen nähden tässä on radikaali muutos, koska Eta-sopimus sallii vain sen, että ihmiset hakevat työpaikkaa kolmen kuukauden ajan missä tahansa Eta-valtiossa, ja jos saavat sen, voivat jäädä sinne, mutta jos eivät saa, tulevat maitojunalla kotiin. Mutta unionin kansalaisuus takaa, jos vain rahat riittävät, mikä on tärkeä seikka tietysti, oleskelun vaikka lopun elämää missä päin Euroopan unionia tahansa.

Unionin kansalaisuudesta johtuu se luonteva vaatimus, että jos tänne tulee esimerkiksi espanjalainen, joka tekee huoneenvuokrasopimuksen, ja hän haluaisi tietää, mitkä oikeudelliset säännökset sääntelevät tätä sopimusaluetta, niin jos lainsäädäntö on harmonisoitua, hän on voinut oppia sen nuoruudessaan jo Espanjassa, eikä joudu täällä heti kääntymään juristien puoleen.

Neljäntenä asiana on oikeus tuomita, eli että maassa on korkein tuomiovalta. Me tiedämme nyt, että tässäkin suhteessa Euroopan unioni syrjäyttäisi korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden ja tietenkin johdonmukaisesti myös kaikki alemmat oikeusasteet.

---

Ed. Mutttilainen merkitään läsnä olevaksi.

---

(Ed. V. Laukkanen:) Olen tarkastellut itsenäisyyden menetystä neljän eri lohkon osalta. Suomalaiseen itsenäisyyteen ja täysivaltaisuuteen yhtä elimellisesti kuuluu myös kysymys demokratiasta. Demokratia on ehkä niin olennainen osa suomalaista kansanvaltaisuutta, että tuntuu oudolta yrittää edes formuloida jotakin konkreettisempaa sisältöä demokratialle. Emme me Suomessa ole enää vuosikymmeniä puhuneet siitä, onko maassa demokratia vai eikö ole, vaan itse asiassa kaikki on rakentunut ja rakentuu sille aksiomaattiselle lähtökohdalle, että totta kai kaikki perustuu demokratiaan niin kuntatasolla kuin valtiollisellakin tasolla.

Tästä johtuu, että kun julkinen sana on puhunut Euroopan unionista, se on karttanut niin pitkälle kuin mahdollista osoittamasta sitä, kuinka epädemokraattinen unioni on. Rehellisyyden nimissä on sanottava, että demokratian aukko on niin ammottava, ettei julkinen sanakaan ole voinut kokonaan sitä evätä, vaan on kehittänyt tällaisen kauniin termin kuin ”demokratiavaje”.

Olen jo aikaisemmin tarkastellut unionin elimiä ja päätöksentekomekanismeja. En enää palaa siihen, mutta totean vain, että unionissa ei ole olemassa minkäänlaista demokratiaa, koska ensimmäinen edellytys demokratialle on — voisi oikeastaan sanoa — että demokratiassa kansalaiset itse päättävät asioista ja enemmistö kansasta saa määrätä. Olisi houkuttelevaa puhua koko demokratian kritiikistä, mutta teen sen ehkä josakin toisessa yhteydessä.

Ei Suomikaan ole niin puhtaaksi viljelty, että kansalaiset tekisivät päätöksen, vaan Suomessa demokratiaa toteutetaan siten, että valta kuuluu kansalle, jota edustaa eduskunta, joka käyttää edustuksellista demokratiaa, ja täällä tällaisen pienois-kansan keskuudessa toteutetaan puhtaaksi viljeltyä demokratian ideaa.

---

Ed. O. Ojala merkitään läsnä olevaksi.

---

(Ed. V. Laukkanen:) Jos Euroopan unioni olisi edes aavistuksenkaan demokraattinen, niin siellä aivan vastaavalla tavalla kansan valitsevat henkilöt tekisivät päätöksiä. Unionin kannalta on kaksi ongelmaa. Ensinnäkin demokratian perusmääritelmän mukaan henkilöt, jotka ylipääntänsä tekevät päätöksiä, ovat tietenkin oman maan kansalaisia. Se on jo vähin vaatimus.

Toinen asia sitten on se, että unionissa ei tietenkään ole oman maan ääniä kuin noin 3 prosenttia äänistä. Hekään, jotka päätöksiä ministerineuvostossa tekevät, eivät ole kansan valitsevia edustajia, vaan hallitusten valitsemia edustajia. Näin ollen demokratia-ajatus jää täydellisesti toteutumatta Euroopan unionissa. Se on äärettömän huolestuttava kehityspiirre.

Toisaalta täytyy vielä muistaa, että jos me puhumme demokratiasta, niin usein ajattelemme hieman liian ideaalista tilannetta. Ajattelemme lainsäädäntötasolla, että on olemassa paikka, jossa voidaan demokraattisesti ratkaista asioita. Mutta se on epärealistinen ja vieras ajattelutapa olemassa olevaan todellisuuteen nähden, koska ei yhteiskunta tietenkään ole sellainen, että täällä valta lepää, niin kuin se olisi tänne asettunut ja on täällä yötä päivää, 24 tuntia vuorokaudessa, ja täältä kaikki valta lähtee. Tämähän on tietenkin alkuperäinen malli, mutta me olemme edenneet siihen, että itse asiassa valta on äärettömän pitkälle paennut täältä.

Tarkoitan myös, että se ei ole paennut vain täältä, vaan se on paennut myös Euroopan unionin ministerineuvoston ulottuvuudesta, koska merkittäväntä valtaa tässä eurooppalaisessa päätöksenteossa käyttävät nimenomaan markkinavoimat. Tämä on se merkittävä, sanoisinko historiallinen siirtyminen, mitä parastaikaa tapahtuu, että markkinavoimat saavat yhä määräävämmän roolin. Jollakin tavalla ehkä alamme aistia sen, vaikka joku vieläkin kysyy, mitä ne markkinavoimat yleensä ovat. Aistimme sen siitä, että jos eduskunnassa joku sanoo jotakin varomatonta, pitäisi mennä polvilleen ja pyytää anteeksi, koska jollei niin tapahdu, niin aamulla lehdistä voi nähdä, että markkinavoimat ovat suuttuneet. Markkinavoimat ovat heti reagoineet, korot ovat nousseet, markan kurssi on heikentynyt, ja näin olemme rikkoneet markkinavoimia vastaan.

Tämä on minusta melko uusi ajattelutapa, koska oikeastaan on kysymys interventionismin ja monetarismin välisestä ristiriidasta. Ehkä on ajan hengen mukaista, että olemme liian vähällä huomiolla ymmärtäneet, että valtion perinteinen

puuttuminen eli interventionismi on muodostumassa kirosanaksi. Mikä ennen oli valtiolle perinteisintä: huolehtia omien kansalaistensa työllisyystilanteesta, taloudesta, maan talouden vakaasta kehittämisestä ym., se on nyt oikeastaan, jos hieman karrikoidaan, kiellettyä. Valtio ei saa enää puuttua, koska markkinat on jotakin niin merkillistä ja ihmeellistä, että ne toimivat parhaimmillaan juuri silloin, kun hallitukset eivät puutu ollenkaan markkinoihin.

Juuri se tarkoittaa, että valta ei ole tietenkään täällä. Eihän voida tehdä päätöksiä, jos markkinavoimat ovat talon ulkopuolella ja niitä ei saa häiritä. Toki me voimme tehdä päätöksiä esimerkiksi siitä, että Suomen itsenäisyyspäivä muutetaan termiltään Suomen kansallisuuspäiväksi tai Suomen kansallispäiväksi, koska Euroopan unionissa sana itsenäisyys olisi kiusallinen kaikille, koska me emme olisi itsenäisiä.

En nyt tarkoita sitä, ettemme voisi päättää joistakin asioista yhä edelleenkin täällä, mutta jos ajattelemme yhteiskuntaa, mitä se minusta kiistatta on, taloudellisten arvojen vuorovaikutuksena, hallitukset ja eduskunnat ovat menettämässä määräävää asemaansa. Suvereenisuus on kaikkoomassa hyvin voimakkaalla tavalla, jos menemme Euroopan unioniin, koska Euroopan unioni sinetöi sen, että markkinavoimat saavat määräävän roolin. On tietysti selvää, että vaikka jäisimme unionin ulkopuolelle, mutta hyväksymme Eta-sopimuksen ja Gatt-sopimuksen, niin totta kai markkinavoimat edelleenkin jylläivät niin kuin ennenkin.

Olisi ehkä kohtalokkaimpia virheitä ajatella niin, että voisimme pelkästään vetäytymällä Euroopan unionista ratkaista esimerkiksi työllisyys- tai työttömyysongelman. Ei tämä tie ole niin yksinkertainen ja niin maltillinen, vaan tarvittaisiin paljon paljon radikaalimpia ratkaisuja, joihin siis sisältyisi se, ettei sanota ainoastaan "ei" EU:lle vaan sanotaan "ei" integraatiolle, koska perimmältään juuri integraatio antaa valan markkinavoimille, ja juuri sitä vastaan pitäisi taistella.

Tarkastelen seuraavaksi itsenäisyyskysymystä oikeudellisesta näkökulmasta. Itsenäisyydestä voidaan siis keskustella sinänsä, koska se on arvo sinänsä, mutta toisaalta sen voi ottaa perustaksi sille keskustelulle, että jos itsenäisyydestä ja täysivaltaisuudesta, nimenomaan täysivaltaisuudesta, luovutaan täysin tietoisesti, niin missä lainsäätämisyjärjestyksessä tämän muutoksen pitää tapahtua. Olen pyytänyt Turun yliopiston oikeustieteen lisensiaatti Aarre Tähdeltä asian-

tuntijalausuntoa. Tähti tekee väitöskirjaa hallinto-oikeuden alalta ja on tunnettu eduskunnassakin. Häntä on usein kuultu asiantuntijana eri lainsäädäntöhankkeissa, joten hän nauttii yleistä arvostusta asiantuntijana. Tähti joutui tekemään tämän lausuntonsa melko kovassa paineessa, mutta hän kirjoitti kuitenkin 17 sivun lausunnon todella huolellisesti käytettyyn aikaan nähden. Aion osoittaa, että eivät minun ajatukseni siitä, että Suomi on tekemässä historiansa räikeimmän virheen lain säätämisjärjestyksessä, ole suinkaan tuulesta temmattu. Toisaalta osoitan, että valtioneuvoston tiedotteen väitteen, että Suomi olisi jatkossakin täysivaltainen maa, vääräksi osoittaminen ei perustu vain omaan ajatteluuni.

Tähden lausunto on ainakin maallikolle ja asiaan vihkiytymättömälle melko pitkä ja raskas ymmärtää, mutta toisaalta täytyy muistaa, että asia jää myös historiankirjoihin, ja minusta on oikein luovuttaa keskustelun perustaksi lausunto sellaisenaan kaikkien saataville. Luen tämän lausunnon. En tiedä, olisiko ollut mahdollista liittää se eduskunnan pöytäkirjoihin, mutta käsittääkseni se ei ole mahdollista, vaan se täytyy sinne sanella. Joka tapauksessa tämä lausunto keskittyy pelkästään tähän kysymykseen Euroopan unionin jäsenyydestä.

#### "1. Taustaa

Suomen valtiosäännön mukaan voidaan perustuslakeja koskevat säätämisjärjestykset eduskunnan toimintaa ajatellen jakaa pääpiirteiltään kolmeen tyyppiin:

Yksinkertainen äänten enemmistö ja eduskuntavaalien jälkeen vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä (Valtiopäiväjärjestyksen 67.1 §).

Kiireelliseksi julistaminen vähintään viiden kuudesosan äänten enemmistöllä sekä tämän jälkeen kaksi kolmasosaa annetuista äänistä (Valtiopäiväjärjestyksen 67.2 §).

Kaksi kolmasosaa annetuista äänistä (ns. supistettu perustuslain säätämisjärjestys, VJ 69.1 §).

Kuten huomataan, on viimeksi mainittu menettelytapa yksinkertaisin ja helpoin."

Mainittakoon nyt, että tässä juuri yritetään säätää Euroopan unioniin liittymistä yksinkertaisimman ja helpoimman tavan mukaisesti. Valtiopäiväjärjestyksen mukaan se tulee kyseeseen, jos voimaan saatetaan valtiosopimuksen sisältö, joka koskee perustuslakia.

"Suomen EU-jäsenyys rajoittaisi oleellisesti tärkeimmässä perustuslaissamme eli hallitusmuodossa säädettyä Suomen suvereenisuutta eli

täysivaltaisuutta. Valtion täysivaltaisuus on valtiosääntöoikeudessa ja kansainvälisessä oikeudessa tapana jakaa ulkoiseen ja sisäiseen. Ulkoiseen täysivaltaisuuteen kuuluu kolme keskeistä osatekijää:

a) Valtioiden oikeudellinen yhdenvertaisuus. Oikeudellinen yhdenvertaisuus on riippumaton esimerkiksi valtion väestömäärästä, pinta-alasta, vauraudesta jne. Kiteyttäen voidaan valtioiden oikeudellinen yhdenvertaisuus ilmaista valtio ja ääni -periaatteella.

b) Oikeus vapaasti päättää valtion omasta ulkopoliitikasta.

c) Valtiolla ei ole velvollisuutta (suostumuksetta) sitoutua kansainvälisiin velvoitteisiin tai valtion yläpuolisen toimivallan käyttöön.

Sisäisellä täysivaltaisuudella tarkoitetaan valtion alueherruutta. Valtion on alueellaan ylin vallankäyttäjä, ja valtion omilla orgaaneilla on yksinoikeus julkisen vallan käyttämiseen. 'Jokainen valtio voi sisäisen suvereenisuutensa puitteissa määrätä lainsäädännöstään, julkisen vallan organisaatiosta, viranomaisten toimivaltuuksista ja kansalaisten oikeuksista ja velvollisuuksista suhteessa valtioon.' (Hidén — Saraviita: Valtiosääntöoikeuden pääpiirteet, s. 45).

#### 2. Ulkoinen täysivaltaisuus

EU-jäsenyys merkitsisi puuttumista Suomen täysivaltaisuuden jokaiseen osatekijään. Poikkeamista EU:n jäsenvaltioiden oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta merkitsisi mm. se, että suurilla jäsenvaltioilla on Euroopan parlamentissa ja neuvostossa suurempi edustus kuin pienillä jäsenvaltioilla. Esimerkiksi Saksasta valitaan parlamenttiin 99 ja Ranskasta 87 edustajaa, mutta Suomesta valittaisiin vain 16. Neuvostossa Saksalla, Ranskalla, Italialla ja Yhdistyneellä kuningaskunnalla on kullakin kymmenen ääntä. Suomella olisi kolme ääntä. Valtioiden oikeudellinen yhdenvertaisuus, valtio ja ääni -periaate toteutuisi, mikäli jokaisella jäsenvaltiolla olisi yhtä monta ääntä päätöksiä tehtäessä.

Siirtyminen EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan merkitsisi vapaan kansallisen päätösvallan supistumista. Tämä ajatus on luettavissa jokseenkin suoraan Euroopan unionia koskevan sopimuksen V osaston artiklan J.1 4. kohdasta, joka kuuluu näin: 'Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksettomasti unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuullisuuden hengessä. Ne pidätyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai jotka ovat omiaan haittaamaan sen tehokkuutta yhtenäisenä voimana kansainväli-

sissä suhteissa. Neuvosto huolehtii siitä, että näitä periaatteita noudatetaan.' Sopimuskohta velvoittaa siis uskollisuuteen ja varauksettomaan unionin etujen tukemiseen.

Itsenäisen ulkopoliittisen päätöksenteon rajallisuutta ilmentää sekin, että Euroopan unionia koskevan sopimuksen V osaston artiklan J.1 2. kohdan mukaan yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on muun ohessa turvata 'unionin yhteiset arvot, perusedut ja riippumattomuus'. Englanninkielisessä sopimusversiossa riippumattomuus on ilmaistu sanalla 'independence'. Se merkitsee itsenäisyyttä ja riippumattomuutta. Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston vuonna 1993 julkaisemassa unioni-sopimuksen suomennoksessa independence on käännetty itsenäisyydeksi. Onpa kysymys itsenäisyydestä tai riippumattomuudesta, on loogisesti väistämätöntä päätellä, että itsenäisen tai riippumattoman unionin osa eli jäsenvaltio ei voi olla itsenäinen tai riippumaton.

Kuten hallituksen esityksestä n:o 135/1994 ilmenee, Euroopan yhteisöllä on toimivaltaa tehdä jäsenvaltioiden puolesta sopimuksia kolmansien maiden ja muiden kansainvälisten järjestöjen kanssa. Nuo sopimukset ovat osa yhteisön oikeusjärjestystä. Sikäli kuin yksittäisellä jäsenvaltiolla ei ole oikeudellista ja tosiasiallista mahdollisuutta estää yhteisöjen sopimuskentekoa tai kieltäytyä noudattamasta sellaisia sopimuksia, joihin yhteisöt ovat jäsenvaltioiden puolesta sitoutuneet, tämä merkitsee poikkeamista edellä kohdassa c mainitusta täysivaltaisuuden osatekijästä.

### 3. Sisäinen täysivaltaisuus

Sisäisen täysivaltaisuuden osalta EU-jäsenyys merkitsisi puuttumista valtiovallan käytön kaikkiin kolmeen osatekijään (lainsäädäntö-, tuomio- ja toimeenpanovalta). Suomen itsenäisen lainsäädäntövallan ala supistuisi EU-jäsenyyden oloissa jatkuvasti. Suomalaiset säädökset voidaan kuvaannollisesti sijoittaa portaikon muotoon. Ylimpänä ovat hallitusmuoto ja kolme muuta perustuslakia. Niiden alapuolella ovat tavalliset eduskuntalait. Kolmanneksi ylimmällä askelmalla ovat tasavallan presidentin antamat asetukset, joiden alapuolelle sijoittuvat valtioneuvoston päätökset. Portaikkoja on mahdollista jatkaa alaspäin esimerkiksi ministeriöiden antamien normipäätösten kautta ainakin kunnallisiin järjestyssääntöihin saakka.

Säädösportaikko ilmentää tiettyä erittäin olennaista seikkaa. Pääsääntönä on, että alemmanasteisella säädöksellä ei voida pätevästi poi-

keta ylemmänasteisesta. Säädösten keskinäinen järjestys (hierarkia) vaikuttaa myös eriasteisten säädösten käytettävyyteen. Hallitusmuodon 28 §:n mukaan ei asetukseen saa ottaa säännöstä, joka sisältäisi lain muutoksen. Hallitusmuodon 92 §:n 2 momentissa kielletään virkamiehiä soveltamasta sellaisia asetuksen säännöksiä, jotka ovat ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa. Säädöshierarkiaa koskevista säännöksistä ja periaatteista johtuu, että mitä enemmän lakeja on säädetty, sitä pienemmiksi ovat käyneet mahdollisuudet vapaasti esimerkiksi asetuksilla säätää uusia yhteiskunnallisen toiminnan sektoreita. Tasavallan presidentin valta antaa asetuksia suoraan hallitusmuodon 28 §:n nojalla on supistunut jatkuvasti.

Kuten hallituksen esityksestä on luettavissa, EY:n oikeuskäytännössä on kehitetty yhteisöoikeuden ensisijaisuutta koskeva periaate. Sen mukaan Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja EY-asetusten (regulations) sekä tietyin edellytyksin myös direktiivien säännökset ovat ensisijaisia kansallisiin säännöksiin nähden. Tästä seuraa, että jäsenvaltioiden viranomaiset eivät saa soveltaa sellaisia kansallisia säännöksiä, joissa säännellään EY-säädösten kattamia aihepiirejä toisin kuin EY-säädöksissä.

Hallituksen esityksen mukaan EY:n oikeudella on etusija jäsenvaltioiden lainsäädäntöön nähden riippumatta siitä, minkä tason kansallisia säädöksiä on kyse. Euroopan yhteisöjen oikeusnormit sivuuttaisivat ristiriitatilanteissa siis myös Suomen perustuslakien oikeusnormit.

Oikeudellisesti arvioiden erittäin ongelmallista luonnollisesti on, millä perusteella Euroopan yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytännöstä katsotaan voitavan johtaa edellä kerrottu jäsenvaltioiden suverenisuuden kannalta erittäin kohtalokas etusijaperiaate. Tiedossani ei ole, että Euroopan yhteisön oikeusjärjestykseen kuuluisi artiklaa tai säännöstä, joka antaa Euroopan yhteisön tuomioistuimelle oikeudellisen vallan luoda oikeusnormeja ja siten muuttaa EY:n oikeusjärjestystä. Kuitenkin hallituksen esityksessä mainitaan EY:ssä noudatettavan legaliteettiperiaatetta: 'EU:n päätöksenteon lähtökohtana on lainalaisuusperiaate (legaliteettiperiaate). Toimielimet voivat tehdä päätöksiä ainoastaan perustamissopimuksissa tarkoitetuissa tapauksissa ja niissä määrätyn edellytyksin.'

Jos legaliteettiperiaate koskee myös EY:n tuomioistuinta, sille tosiasiaa oikeusnormien aset-



tamiseen oikeuttavan vallan suova säännös on voitava osoittaa. Epäselvää on, mistä tuollainen normi voitaisiin löytää. Kuinka siis onkaan legaliteettiperiaatteen laita?

Sitä vastoin Eta-sopimuksen perusteella on kiistatonta, että sopimuspuolten viranomaiset ovat eräin edellytyksin velvollisia tulkitsemaan tiettyjä sopimusmääräyksiä samoin kuin EY:n tuomioistuin on tulkinnut sisällöltään samoja Euroopan yhteisöjen piirissä noudatettavia artikloita ja säännöksiä. Eta-sopimuksen 6 artiklassa määrätään näet seuraavaa: 'Siltä osin kuin tämän sopimuksen määräykset ovat sisällöltään samoja kuin vastaavat Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen tai Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen taikka näitä kahta perustamissopimusta sovellettaessa annettujen säädösten säännöt, määräyksiä tulkitaan niitä täytäntöön pantaessa ja sovellettaessa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennen tämän sopimuksen allekirjoittamista antamien merkityksellisten ratkaisujen mukaisesti edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta oikeuskäytännön kehittämistä tulevaisuudessa.'

Eta-sopimuksen hierarkkisen aseman määrittämisessä on legaliteettiperiaatteen vaikutus näin ollen kiistatta osoitettavissa.

Kun EU:n jäsenvaltioiden viranomaiset eivät saa soveltaa esimerkiksi EY-asetusten kanssa ristiriidassa olevia kansallisia säännöksiä, jäsenvaltioiden säädösvallan käyttäjät eivät käytännössä voi myöskään antaa EY-normeista poikkeavia säädöksiä. Tavallaan tämä todetaan hallituksen esityksessään. Toimivallan siirtäminen sisältää sen, että jäsenvaltioiden omat valtiolimet eivät enää voi käyttää lainsäädäntövaltaa siltä osin kuin se kuuluu perustamissopimusten mukaan yhteisölle.

Jäsenvaltioissa ei luonnollisestikaan olisi mielekästä laatia lainsäädäntöä, jota ei saa noudattaa. Pääsääntöisesti tämä koskee myös EY:n piirissä harjoitettavaa ns. minimi- ja maksimisääntelyä. Jäsenvaltiolla on liikkumavaraa annettujen ala- ja ylärajojen puitteissa, mutta valtio ei yleensä voi päättää, että esimerkiksi jonkin minimimäärältään yksilöidyn aineen käyttäminen valtiossa kokonaan kielletäisiin.

Suomen itsemääräämisoikeuden näkökulmasta on luonnollisesti merkitystä sillä, kuinka suuri määrä EY-säädöksiä tulisi voimaan EU-jäsenyyden mahdollisesti alkaessa. Pidemmällä tähtäimellä oleellisempaa kuitenkin on, että Suomen lainsäädännöllinen suvereniteetti, valta

käyttää itsenäistä lainsäädäntövaltaa, kaventuisi koko ajan sitä mukaan kuin EU:n toimielimet tuottavat uusia säädöksiä.

Etusijan omaavien EY-säädösten kattamista asioista ja aihepiireistä ei EU-jäsenyyden alettua voitaisi Suomessa enää käytännöllisesti katsoen milloinkaan säätää EY-normeista poiketen, ellei EY jostakin syystä muuttaisi asianomaisia omia säädöksiään tai kumoaisi niitä.

Itsemääräämisoikeuden supistuminen olisi näin ollen jatkuvaa. Tätä Suomen täysivaltaisuuden kannalta erittäin keskeistä seikkaa käsiteltiin EU-kansanäänestystä edeltäneessä keskustelussa erittäin vähän. Asian kiusallisuuden huomioon ottaen tämä on toki tavallaan ymmärrettävää. Suomen itsenäisen lainsäädäntövallan alan kannalta on kiinnitettävä huomiota Euroopan unionin toimivallan laajuuteen. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 3 artiklassa on 20-kohtainen luettelo yhteisön tehtäväpiiriin kuuluvista asioista:

'Edellä 2 artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi yhteisön toimintaan sisältyy tässä perustamissopimuksessa määrätyn edellytyksin ja siinä määrättyssä aikataulussa:

a) tavaroiden tuontiin ja vientiin kohdistuvien tullien ja määrällisten rajoitusten sekä muiden vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden poistaminen jäsenvaltioiden väliltä,

b) yhteinen kauppapolitiikka,

c) sisämarkkinat, joille on ominaista, että tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaata liikkuvuutta rajoittavat esteet poistetaan jäsenvaltioiden väliltä,

d) jäljempänä artiklassa C.100 määrätyn henkilöiden tuloa sisämarkkinoille ja liikkumista siellä koskevat toimenpiteet,

e) yhteinen maatalouspolitiikka ja kalastuspolitiikka,

f) yhteinen liikennepolitiikka,

g) järjestelmä, jolla taataan, ettei kilpailu sisämarkkinoilla vääristy,

h) jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön lähentäminen siinä määrin kuin se on tarpeen yhteismarkkinoiden toiminnan kannalta,

i) sosiaalipolitiikka, johon sisältyy Euroopan sosiaalirahasto,

j) taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittaminen,

k) ympäristöpolitiikka,

l) yhteisön teollisuuden kilpailukyvyyn lujittaminen,

m) tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen edistäminen,

n) Euroopan laajuisten verkkojen perustamisen ja kehittämisen rohkaiseminen,

o) myötävaikuttaminen korkean terveydensuojelun tason saavuttamiseen,

p) myötävaikuttaminen korkealaatuiseen koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen edistämiseen sekä siihen, että jäsenvaltioiden kulttuurit kehittyvät kukoistaviksi,

q) kehitysyhteistyöpolitiikka,

r) merentakaisten maiden ja alueiden assosiointi kaupankäynnin lisäämiseksi sekä yhteiset pyrkimykset taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämiseksi,

s) myötävaikuttaminen kuluttajansuojan lujittamiseen,

t) toimenpiteet energian, pelastuspalvelun ja matkailun aloilla.

Kun otetaan huomioon luettelon mittavuus, on kiintoisaa todeta, että valtioneuvosto mainitsi EU-kansanäänestystiedotteessaan EU:n jäsenvaltioiden päättäneen 'eräissä kysymyksissä harjoittaa toimivaltaansa yhteisesti'. Koko unionia ajatellen ei edellä mainittu luettelo ole läheskään tyhjentävä. Siinähan ei esimerkiksi mainita yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, yhteistyötä oikeus- ja sisäasioissa sekä Talous- ja rahaliittoa.

Kaiken kaikkiaan EU-jäsenyys merkitsisi erittäin suurta valtio- ja oikeusjärjestyksemme muutosta. Muutos ulottuisi käytännöllisesti katsoen kaikkien ministeriöidemme hallinnonaloille ja vaikuttaisi monin tavoin jokaisen suomalaisen elämään.

Seuraava taulukko osoittaa pääpiirteittäin, millä tavoin EY:n perustamissopimuksen 3 artiklassa luetellut aihepiirit sekä yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa sekä Talous- ja rahaliitto koskisivat Suomen ministeriöiden toimialoja:

ulkoasiainministeriö: kehitysyhteistyöpolitiikka, yhteinen ulkopoliitiikka;

oikeusministeriö: jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön lähentäminen, yhteistyö oikeusasioissa;

sisäasiainministeriö: henkilöiden pääsy sisämarkkinoille ja siellä liikkuminen, pelastuspalvelu, yhteistyö sisäasioissa;

puolustusministeriö: yhteinen turvallisuuspolitiikka;

valtiovarainministeriö: Talous- ja rahaliitto; opetusministeriö: tutkimuksen ja teknologian kehittämisen edistäminen, koulutus ja kulttuuri;

maa- ja metsätalousministeriö: yhteinen maa- talouspolitiikka ja kalastuspolitiikka;

liikenneministeriö: yhteinen liikennepoliitiikka;

kauppa- ja teollisuusministeriö: tullit ym., yhteinen kauppapolitiikka, sisämarkkinat, kilpailun vääristymisen estäminen, yhteisön teollisuuden kilpailukyvyyn lujittaminen, merentakaisten maiden ja alueiden assosioiminen kaupankäynnin lisäämiseksi ym., kuluttajansuoja, energia ja matkailu;

sosiaali- ja terveysministeriö: sosiaalipoliitiikka, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittaminen, terveydensuojelu, sosiaalisen kehityksen edistäminen;

työministeriö: henkilöiden (työntekijöiden) liikkuvuus;

ympäristöministeriö: ympäristöpolitiikka.

Yllä oleva luettelo havainnollistaa pääpiirteittäin, kuinka laaja on se tehtäväpiiri, jolla EU ainakin lähtökohtaisesti voi käyttää joko yksinomaista tai jäsenvaltioiden toimivaltuuksien kanssa rinnakkaista päätösvaltaa.

Toisaalta tuomioistuinten riippumattomuus edellyttää, että kansalliset tuomioistuimet saavat voimassa olevan lainsäädännön turvin ja ilman ulkopuolista ohjailua a) tulkita sovellettavia säännöksiä, b) soveltaa niitä esitettyihin tosiasioihin sekä c) tehdä faktojen ja normien perusteella ratkaisunsa. Sitoutuminen esimerkiksi EY:n tuomioistuimen ennakkoratkaisuihin merkitsisi, että suomalaisilla tuomioistuimilla ei enää olisi valtaa itsenäisesti ja riippumattomasti tulkita sovellettavia EY-oikeuden säännöksiä. 'Ennakkoratkaisussa annettu tulkinta EY-normista sekä lausuma EU:n toimielimen päätöksen pätevydestä sitoi aina sitä pyytäneitä tuomioistuinta siten, ettei se voisi tulkita EY-normia muulla tavoin.' Lainaus oli hallituksen esityksestä sivulta 23.

Ulkopuolisen tahon, esimerkiksi EY:n tuomioistuimen, päätöksiin sidottu ja niistä riippuvainen kansallinen tuomioistuin ei tietenkään olisi riippumaton. Tuomioistuien riippumattomuudelle Suomessa asetettavat vaatimukset eivät täytyisi.

Hallinto- ja toimeenpanovaltaan kajoamista merkitsisi muun ohella se, että Euroopan unionin toimielimillä olisi Suomen alueelle ulottuvia valtuuksia."

Todettakoon tässä lukijan huomautuksena, että nämä valtuudet olisivat mm., että komissio voisi milloin tahansa järjestää tänne yllätystarkastuksia, ns. ratsioita, eri yritysten kirjanpidon ja muun aineiston tutkimiseen.

"4. Johtopäätökset säätämisyjärjestyksen osalta

Kun EU-jäsenyys supistaisi Suomen täysivaltaisuuden jokaista osatekijää, EU-liittymissopimus kiistatta 'koskee perustuslakia' (VJ 69.1 §). Olennaista kuitenkin on, että EU-jäsenyys ei koskisi vain perustuslakia. Jos Suomi kaikista oikeuksistaan ja valtuuksistaan luopuen päättäisi sulautua johonkin toiseen valtioon, tuskin kukaan pitäisi supistetun perustuslain säätämisyjärjestyksen käyttämistä riittävänä siitä huolimatta, että asia tuolloinkin koskisi perustuslakia. Säätämisyjärjestystä valittaessa päädyttäisiin epäilemättä vaikeampiin menettelymuotoihin. Kun kyseessä olisi itsenäisen Suomen olemassaolon totaalinen lopettaminen, huolellinen harkinta ja vähemmistön suoja pyrittäisiin turvaamaan valitsemalla asianmukaisen kvalifioitujen menettelytavat. Oikeudellisesti argumentoiden olisi mahdollista päätyä sellaiseenkin johtopäätökseen, että edes VJ 67 §:ssä tarkoitettujen säätämisyjärjestykset eivät riittäisi niin suurten mullistusten ja poikkeamien tekemiseen kuin EU-jäsenyys toisi tullessaan." — Tässä siis asiantuntija tarkoittaa tätä vaikeutettua perustuslain säätämisyjärjestystä. — "Lähtökohtana tällöin olisi, että valtiosääntöömme kuuluu niin fundamentaalisia elementtejä, ettei niitä voida kumota tai rapauttaa millään perusteella. Hallitusmuodon 1 §:ssä tarkoitettua täysivaltaisuuden kova ydin saattaisi olla tällainen elementti.

Tarkoittamassani argumentoinnissa edettäisiin perusteiltaan samaan tapaan kuin korkein oikeus 28.8.1945 antamassaan lausunnossa, joka koskee hallituksen esitystä laiksi sotaan syyllisten rankaisemisesta. Lausunnon lopussa korkein oikeus toteaa seuraavaa: 'Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, korkeimman oikeuden on mielipiteenään lausuttava, että ehdotettu laki, joka tosin on tarkoitettu säädettäväksi valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyssä järjestyksessä, sisältää niin monia ja perustavaa laatua olevia poikkeuksia hallitusmuodosta ja yleisesti hyväksytyistä oikeusperiaatteista, ettei lakia oikeudellisesti kannalta voida pitää valtiosääntöjärjestyksemme soveltuvana.' — Tämä viittaus on katkelma korkeimman oikeuden lausunnosta, joka on hallituksen esitystä n:o 54/1945 koskevan eduskunnan perustuslakivaliokunnan mietinnön n:o 40 liitteenä.

"Korkeimman oikeuden kanta on hyvin ymmärrettävissä. Lisäksi on huomattava, että sotaan syyllisten rankaisemisen perusproblematiikka, rangaistussäännösten taannehtivuus ja

satunnaisten tuomioistuinten kielto, koski suhteellisen rajoitettua henkilöpiiriä. Tästä huolimatta korkein oikeus päätyi perustuslakeja ja oikeusjärjestyksemme muita perusteita voimakkaasti kunnioittavalle kannalleen."

Saanan huomauttaa, arvoisa puhemies, että olemme havainneet, että valtiopäiväjärjestyksessä on siinä mielessä lainsäädäntöaukko, että kun valtioneuvosto päättää antaa lakiesityksen, niin valtioneuvosto voi pyytää korkeimmalta oikeudelta lausuntoa. On itsestäänselvää, että jos koskaan Suomen historiassa niin tässä tapauksessa tämä lausunto olisi pitänyt korkeimmalta oikeudelta pyytää. Valtiopäiväjärjestys samalla osoittaa, tai itse asiassa se on hallitusmuodossa, että tasavallan presidentillä on mahdollisuus vastavasti pyytää korkeimmalta oikeudelta lausunto sen jälkeen, kun laki on tullut hänen hyväksyttäväkseen. Mutta on melko käsittämätön aukko, että eduskunnan osalta ei ole olemassa nimenomaista määräystä siitä, että eduskunta voisi pyytää tällaisen lausunnon. Haluaisin kuitenkin uskoa, että eduskunta sentään suvereenina lainsäätäjänä ja ylimpänä vallankäytön elimenä voisi tehdä sellaisen päätöksen äänestyksen jälkeen, että korkeimmasta oikeudesta hankittaisiin lausunto tähän asiaan.

Sitten jatkan tätä Tähtien lausunnon käsitelyä.

"EU-jäsenyys merkitsisi puuttumista jokaisen suomalaisen kansalaisena olemisen ja identiteetin fundamentteihin. EU-jäsenyys mm. supistaisi oleellisesti sitä säädösvallan alaa, jonka puitteissa Suomen kansalaiset voivat hallitusmuodon 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun kansansuverenisuuden nojalla hyödyntää edustuksellista demokratiaa. EU-Suomen eduskuntahan saisi päättää oleellisesti nykyistä harvalukuisemmista asioista. Lisäksi tuo päätösvalta pienenesi jatkuvasti sitä mukaa kuin EU:n toimitelimit tuottavat uusia säädöksiä.

Sotaan syyllisten rankaisemista koskeva laki jouduttiin ulkopoliittisista syistä säätämään. Se tapahtui valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisesti ja oikeusjärjestyksemme peruspilareita horjuttaen. EU-jäsenyydestä olemme nyt vapaita päättämään ilman ulkoista painostusta. Jos päädyimme supistetun perustuslain säätämisyjärjestyksen kannalle, emme voi pestä käsiämme vastuusta nojautumalla ulkoiseen uhkaan tai 'yleisiin syihin'.

On mahdollista esittää painavia oikeudellisia ja tosiasiallisia perusteluja sen puolesta, että EU-jäsenyydestä päätettäessä olemme lähempänä

edellä tarkoitettua 'sulautumistilannetta' kuin sitä, että EU-jäsenyys koskisi vain perustuslakia. Lähtökohtana olisi tieto siitä, että jäsenyys mullistaisi valtio- ja oikeusjärjestystämme tavalla, jota ei ole itsenäisyyden aikana ennen nähty, ja että 'EU-junaan' astuminen merkitsisi itsemääräämisoikeuden jatkuvaa ja ennakoimattoman laajaa supistumista. EU-jäsenyys merkitsisi erittäin voimakasta puuttumista itsenäisen Suomen olemassaolon perusteisiin ja olemukseen.

Julkisuudessa on keskusteltu siitä, onko EU valtioliitto vai liittovaltio. Keskustelussa on ollut vaikea päästä varmoihin johtopäätöksiin, koska valtioliittoja ja liittovaltioita voi olla kovin monenlaisia. Hedelmällisempää onkin pohtia, missä määrin nykyisille oikeusnormeille rakentuvalla EU:lla on liittovaltioille ominaisia piirteitä. Vertailen seuraavassa Suomen kohtaloihin voimakkaammin vaikuttaneen liittovaltion eli Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton ja toisaalta Euroopan unionin oikeusjärjestystä.

a) Suvereenisuus. Neuvostoliiton suvereniteetti oli notorinen asia. Suvereniteetti ilmenee myös Neuvostoliiton vuoden 1977 perustuslaista (kts. 31.2 § ja 73 §:n 8 kohta). Vastaavasti on ajatus EU:n itsenäisyydestä luettavissa Maastrichtin sopimuksen V osaston artiklan J.1 2. kohdasta: 'The objectives of a common foreign and security policy shall be to safeguard the common values, fundamental interests and independence of a union.'

b) Ylikansallinen lainsäädäntövalta. Neuvostoliitossa oli mahdollista säätää yleisliittolaisia lakeja. Neuvostoliiton vuoden 77 perustuslain 108 §:n mukaan Neuvostoliiton lait hyväksyttiin lähinnä korkeimmassa neuvostossa. EU:n osalta on esimerkiksi asetusten (regulation) ja direktiivien asema yleisesti tunnettua.

c) Säädösvallan jakaantuminen. Neuvostoliiton perustuslain 73 §:ssä on 12-kohtainen luettelo niistä asioista, jotka kuuluivat Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton toimivaltaan. Kuten edellä on todettu, on EU:n perustamissopimuksen 3 artiklassa 20-kohtainen luettelo, joka koskee Euroopan yhteisön toimintaan sisältyviä asiakokonaisuuksia.

d) Säädösten etusijajärjestys. Neuvostoliiton perustuslain 74 §:n mukaan päti Neuvostoliiton laki, jos neuvostotasavaltainen ja yleisliittolainen laki olivat keskenään ristiriidassa. Vastaavasti on Euroopan yhteisössä vallalla edellä mainittu ns. etusijaperiaate: 'Yhteisön oikeudella on etusija suhteessa lähtökohtaisesti kaikkeen sen kanssa ristiriidassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön riippumatta tämän säädöshierarkkisen tasosta', todetaan hallituksen esityksessä n:o 135/1994 niteen 1 sivulla 15.

e) Ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Neuvostoliiton perustuslain 73 §:ssä todettiin Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton toimivaltaan kuuluvan mm. sodan ja rauhan kysymykset, Neuvostoliiton suvereenisuuden puolustaminen sekä Neuvostoliiton yhteydet ulkovaltioihin. EU:n osalta ovat yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat määräykset Maastrichtin sopimuksen 5 osastossa.

f) Kansalaisuus. Neuvostoliiton perustuslain 33 §:ssä säädettiin, että kunkin neuvostotasavalan jokainen kansalainen on Neuvostoliiton kansalainen. EY:n perustamissopimuksen artiklan 8 1. kappaleen 2. virke: "Unionin kansalainen on jokainen, jolla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus."

g) Valuutta. Neuvostoliiton rahayksikkönä oli rupla. EU:ssa Euroopan Talous- ja rahaliiton myötä otetaan käyttöön yhteinen valuutta ecu.

Kun otetaan lisäksi huomioon Maastrichtin sopimuksen alussa mainittu tavoite, joka koskee yhä läheisemmän liiton luomista, ja valtiollisista symboleista vaikkapa EU:n lippu, kysymys EU:n liittovaltion ominaisuudesta on relevantti. Kysynkin: Puuttuuko EU:n perustamissopimusten sekä Talous- ja rahaliiton mukaiselta EU:lta itse asiassa ainoatakaan sellaista oleellista ominaisuutta, joka on ominainen liittovaltioille? Jos puuttuu, mikä se on?

Neuvostoliiton ja EU:n järjestelmillä on toki mielenkiintoisia eroavuuksiakin. Mainitsen niistä vain yhden. Neuvostoliiton perustuslain 72 §:n sanamuodon mukaan oli jokaisella neuvostotasavallalla oikeus vapaasti erota Neuvostoliitosta. Vastaavaa eroamissäännöstä ei sisälly Euroopan unionin oikeusjärjestykseen.

Edellä esitetty tarkastelu puoltaa sitä johtopäätöstä, että Suomen liittyminen Euroopan unioniin merkitsisi niin mullistavaa muutosta Suomen valtio- ja oikeusjärjestykseen, että sitä voidaan ainakin verrata sulautumiseen toiseen valtioon. Kysymys ei ole siis yksinomaan siitä, että EU-liittymissopimus koskee perustuslakia, vaan asia on paljon laajakantoisempi ja kohtalokkaampi.

Tästä problematiikasta ei ole viime aikoina tahdottu julkisesti keskustella. Kansalaisten enemmistön saamista EU-jäsenyyshankkeen taakse on pidetty erittäin tärkeänä. Sen sijaan silloin, kun virallisesti kiistettiin se, että Suomi hakisi EY/EU:n jäsenyyttä, asiasta puhuttiin

avoimemmin. Pääministeri Harri Holkeri totesi 27.11.1990 Paasikivi-seuran vuosikokouksessa pitämässään puheessa, että alistuminen 'EY:n ulkopoliittiseen päätöksentekoon ja sitoutuminen yhteisiin turvallisuuspoliittisiin tavoitteisiin merkitsisi, että Suomi vapaaehtoisesti itsenäisyydestään luopuen sulautuisi suurvaltaan'. Se oli selvää puhetta.

Edellä esitetyistä syistä katson juristina ja puhtaana oikeudellisesti arvioiden perustelluksi, että EU-liittymissopimuksen voimaan saattaminen edellyttää jommankumman valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyn perustuslain säätämisenjärjestyksen käyttämistä. Kysymys on siis tosin perustuslaista, mutta sen ohella paljosta muustakin.

Käsillä on faktisesti lainsäädännön aukkotilanne. Mikään nimenomainen säännös ei näytä suoraan soveltuvan EU-jäsenyyden voimaan saattamiseen. Kun näin on, mitä oikeudellisia perusteita voitaisiin vakuuttavasti esittää sen argumentin tueksi, että säätämisenjärjestystä valittaessa olisi päädyttävä tai voitaisiin päätyä kaikkein helpoimpaan ajateltavissa olevaan menettelytapaan eli VJ 69.1 §:n mukaiseen ns. supistettuun perustuslain säätämisenjärjestykseen?

Kukaan EU-järjestelmään todella perehtynyt voi tuskin hyvällä omallatunnolla väittää, että nykyiset EU-valtiot olisivat itsenäisiä. Millä perusteella pitäisimme itsenäisinä valtioita, jotka eivät saa vapaasti päättää esimerkiksi kauppaa-, kilpailu-, tulli- ja maatalouspolitiikastaan sekä joissa sovellettava lainsäädäntö mm. näillä aloilla on lähtökohtaisesti vierasperäistä?

Kun Baltian maat muutamia vuosia sitten saivat takaisin oikeuden päättää näistä aloista, Suomessa kerrottiin, että Baltian maat itsenäistyivät. Millä perusteella voisimme, jos olemme rehellisiä, sanoa Suomen säilyttävän itsenäisyytensä, jos annamme näistä asioista päättämisen pois omista käsistämme? Loogisuus joutuisi ylivoimaiselle koetukselle.

Vastaukseksi saatetaan tarjota itsenäisyyden käsitteen uudelleen määrittelemistä. Samoinhan kävi taannoin puolueettomuudelle. Kun puolueettomuuden käsitteellä yleisessä kansalaismielipiteessä vielä oli vankka sija ja oli kiistatonta, että EU-jäsenyys veisi puolueettomuudelta todellisen pohjan pois, eräät poliitikot alkoivat puhua puolueettomuuden sijasta ilmiöstä, jota he kutsuivat 'puolueettomuuden kovaksi ytimeksi'.

Kun nyt on selvää, että EU-Suomi ei tietenkään voisi olla itsenäinen, meilläkin on alettu

korostaa itsenäisyyden suhteellisuutta ja riippuvuutta määritelmistä. Onpa esitetty näkemyksiä, jotka viittaavat siihen, että Suomen itsenäisyys onkin vain itsenäisyyttä Venäjältä. Esimerkiksi tällaisen määritelmän mukaan EU-Suomi toki olisi itsenäinen, vaikka meillä ei enää olisi omaa valuuttayksikköä, omaa ulkopoliitiikkaa ja vaikka emme saisi säätää sen merkittävämmistä asioista kuin kunnallisissa järjestyssäännöissä nykyään säännellään.

Jokainen huomaa, että kyse ei ole todellisesta itsenäisyydestä. Tämä on vain askel esimerkiksi itsenäisyyspäivän aseman uudelleen arviointiin. Tarkkaavaisimmat ovat jo havainneet viitteitä pyrkimyksistä korvata itsenäisyyspäivä jollakin muulla, vaikkapa kansallispäivällä. EU:n oloissa itsenäisyys olisi sananakin kiusallinen.

##### 5. Menettelymuodon väärinkäyttö

Kun valtiopäiväjärjestystä valmisteltiin ja säädettiin 1920-luvulla, oli kulunut ainoastaan joitakin vuosia Suomen hallitusmuodon säätämisestä. Hallitusmuodon lopullisesta antamisesta valtiopäiväjärjestyksen antamiseen ei kulunut enempää kuin 8 1/2 vuotta. Hallitusmuodon johdannossa mainitaan Suomen tulleen riippumattomaksi ja täysivaltaiseksi valtioksi. Heti hallitusmuodon alussa sen 1 §:ssä säädetään Suomen täysivaltaisuudesta.

Jokainen Suomen historiaa tunteva tietää, että täysivaltaisuus ja itsenäisyys koettiin hallitusmuodon oleelliseksi lähtökohdaksi ja perustaksi. Itsenäisyyden ajan alussa ja valtiopäiväjärjestystä säädettäessä ei arvioinnin mukaan voitu edes kuvitella, että valtiopäiväjärjestyksessä säädettyä supistettua perustuslain säätämisenjärjestyksestä koskevia menettelymuotoja saatettaisiin joskus pyrkiä käyttämään täysivaltaisuuden niin laajamittaiseen supistamiseen kuin EU-jäsenyys merkitsisi.

Käytännössä on supistettua perustuslain säätämisenjärjestyksestä tavallisesti sovellettu tapauksissa, joissa valtiosopimukset verrattain harmittomassa määrin kajoavat perustuslakiemme sisältöön. Supistetun perustuslain säätämisenjärjestyksen käyttämisen asianmukaisuus EU-hankkeen yhteydessä voitaisiin siis asettaa kiistanalaiseksi myös viittaamalla valtiopäiväjärjestyksen säätäjien tahtoon.

Julkisuudessa on EU-liittymissopimuksen voimaansaattamislain käsittelemistä VJ 69.1 §:n mukaisessa järjestyksessä perusteltu mm. viittaamalla Eta-sopimuksen voimaansaattamismenettelyyn. Eta-sopimuksella ja EU-jäsenyydellä on kuitenkin eräitä merkittäviä eroja.



Ensinnäkin Eta-sopimus on alaltaan oleellisesti suppeampi kuin EU-jäsenyydestä seuraavat velvoitteet. Suomen täysivaltaisuuden kannalta erittäin tärkeä ero on siinä, että Eta-sopimus ei merkitse lainsäädäntövallan siirtämistä pois Suomen omilta valtioelimiltä. Yksikään uusi Eta-säädös ei tule Suomessa voimaan, elleivät omat valtiot elimet sitä hyväksy. Tämä käy ilmi esimerkiksi Eta-sopimuksen artiklasta 103.

Itsenäinen lainsäädäntövalta on yksi keskeinen itsenäiselle valtiolle kuuluva ominaisuus. Eta-Suomella se on, mutta EU-Suomella ei olisi. Eta-sopimuksen puitteissa riippuu viime kädessä kokonaan omien valtioelintemme määrätietoisuudesta, päättävyydestä ja isänmaallisuudesta, missä määrin Suomen itsenäisestä päätösvalasta ja suvereenisuudesta pidetään kiinni.

Eta-sopimuksellakin puututtiin erittäin problemaattisella tavalla Suomen oikeusjärjestykseen. Muun muassa Eta-sopimuksen voimaansaattamislain (11.12.1992/1504) 2 ja 3 §:ssä säädetty Eta-säädösten etusija suomalaisperäisiin lakeihin ja asetuksiin nähden on täysivaltaisuuden näkökulmasta perin pulmallinen samoin kuin Eta-sopimuksen 6 artiklasta johtuva suomalaisten tuomioistuinten riippumattomuuden supistuminen.

Oikeudellisesti arvioiden voidaankin katsoa, että jo Eta-sopimuksen saattaminen voimaan supistetussa perustuslain säätämisyjärjestyksessä tapahtui 'rimaa hipoen'. Näin ollen ei Eta-sopimuksen voimaansaattamisyjärjestystä voida käyttää perusteluna sille, että Suomen valtio- ja oikeusjärjestykseen sekä täysivaltaisuuteen voitaisiin EU-hankkeen yhteydessä puuttua samassa järjestyksessä. EU-jäsenyyden vaikutusten mitaluokka on ratkaisevasti suurempi kuin Eta-sopimuksen.

Myöskään kansanäänestyksessä saatu niukahko enemmistö EU-jäsenyyden taakse ei ole peruste, jolla EU-jäsenyyden voimaansaattamisyjärjestyksen valinnassa voitaisiin kallistua supistetun perustuslain säätämisyjärjestyksen kannalle. Perustuslaissamme ei edellytetä eduskunnan sallivan neuvoa-antavan kansanäänestyksen tuloksena vaikuttaa säätämisyjärjestyksen valintaan. Oikeudelliselta kannalta katsoen kansanäänestys ei mitenkään riitä paikkaamaan sitä suurta 'rehtiysvajetta', joka kiistatta jää, mikäli EU-jäsenyyden voimaansaattamislaki hyväksytään supistettua perustuslain säätämisyjärjestystä käyttäen.

Valtio-oikeudessa tunnetaan menettelymuodon väärinkäytöksi kutsuttu ilmiö. Se on kysees-

sä, kun valtiot elimet tai viranomaiset tiettyä asiaa ratkaistessaan käyttävät sellaisia menettelymuotoja, jotka on tarkoitettu toisenlaisia asioita varten. Mikäli EU-liittymissopimus aiotaan saattaa Suomessa voimaan supistettua perustuslain säätämisyjärjestystä käyttäen sen vuoksi, että liittymissopimusasia sattuu VJ 69.1 §:ssä mainitulla tavalla koskemaan perustuslakia, että VJ 67 §:n mukaisia säätämisyjärjestyksiä pidetään liian hitaina tai 'hankalina' (viiden kuudesosan äänten enemmistövaatimuksen vuoksi) tai että EU-jäsenyydestä on järjestetty neuvoa-antava kansanäänestys, saatamme olla tekemisissä menettelymuodon väärinkäytön kanssa.

Oikeusjärjestyksen noudattamisesta huolta kantavana juristina koen velvollisuudekseni kertoa tästä vaarasta. Menettelymuodon väärinkäytön vaaraa välttäessäni en katsoisi voivani kannattaa EU-jäsenyyden saattamista voidaan supistetussa perustuslain säätämisyjärjestyksessä siinäkin hypoteettisessa tapauksessa, että pitäisin EU-jäsenyyttä moraalisesti ja poliittisesti hyväksyttävänä sekä isänmaan edun mukaisena.

#### 6. Moraali ja EU-hanke

EU-liittymissopimuksen ongelmallisuus ei ole luonteeltaan pelkästään oikeudellista. Jäsenyyshankkeella on myös syvästi moraalinen puolenosa. EU-jäsenyydestä keskustellessamme tulemme samalla kertoneeksi, millaiseksi me 1990-luvun suomalaiset arvostamme tulevien sukupolvien suomalaisten tärkeimmän aineettoman pääoman eli oikeuden vapaasti ja itsenäisesti päättää maansa asioista. Juristina tiedän, että EU-jäsenyydessä kysymys on Suomen itsenäisyyden keskeisistä osista. Säätämisyjärjestystä valitessamme otamme kantaa näihin arvoihin. Menneiden sukupolvien uhrauksista tietoisena ja rehellisyyteen pyrkivänä Suomen kansalaisena en voisi katsoa peiliin, jos 'kyllä'-puolen vakioargumenttien nojalla tässä asiassa päädyttäisiin äänestämään Suomen EU-jäsenyyden puolesta."

Arvoisa puhemies! Tämä oli Aarre Tähden 17-sivuinen lausunto, ja meidän on varmasti kaikkien helppo yhtyä siihen, että tämä lausunto oli todella tehty seikkaperäisesti. Siinä käytetyt argumentit olivat kiikkottomia ja perustuivat valtiotäätöoikeuden syvälliseen tuntemiseen. Arvoisalle kuulijakunnalle, joka ei ehkä koko lausuntoa jaksanut seurata, voi vain tiivistää sen, että on yksiselitteistä Tähden lausunnon mukaan, ettei sellaista lainsäätämisyjärjestystä, mitä eduskunnan perustuslakivaliokunnan enemmistö edustaa, voida millään oikeudellisin argumentein puolustaa. Sinänsä on tietenkin totta, että



perustuslakivaliokunta on poliittinen elin, jonka enemmistön mielipide voi käytännössä saada ratkaisevan merkityksen varsinkin, jollei korkeimmalta oikeudelta saataisi päinvastaista ratkaisua, mutta täytyy muistaa, että enemmistö sellaisenaan ei ole koskaan tae siitä, että päätös olisi voimassa olevan oikeuden mukainen, vaan tällaiseen tarvittaisiin nimenomaan oikeudellista argumentaatiota, mitä Tähti hyvin kurinalaisesti osoitti.

Tässä voisi oikeastaan vähän ikään kuin virkistykseksi puhua sen verran moraalisesta puolesta tässä asiassa, koska oikeustieteen lisensiaatti Tähtikin viittasi siihen. Tuon nyt vain yhden moraalisen ulottuvuuden tähän ajatteluun, kun me mietimme sitä, tulisiko meidän edetä integraatioprosessissa vai ei.

Tämä moraalinen argumentti liittyy siihen, että olen vakuuttunut siitä, että alun perin ihminen on ennen muuta luotu paikalliseksi ihmiseksi. Tarkoitus on ollut, että ihminen olisi parhaimmillaan juurillaan, syntyisi tietyssä paikassa ja kuolisi samassa paikassa, enkä usko, että tämä niin kovin vierasta on menneille sukupolville Suomessa. Kun menemme ajassa taaksepäin, luulisin, että se itse asiassa on ollut todella leimallista ihmiselle. Paikallinen ihminen, tämä paikallisuus sellaisenaan väistämättä sisältää joitakin etuoikeuksia, rohkeneisin näin sanoa. Nimittäin jos ihminen on paikallinen, hän tuottaa tietenkin silloin myös paikallisesti kaikki tuotteet, koska tähän paikallisuuteen sisältyy myös se, että tavarat, pääomat, työvoima ja palvelutkin ovat paikallisia.

Minä pelkään, arvoisa puhemies, että jos me hylkäämme tällaisen paikallisuuden idean lopullisesti ja siirrymme Euroopan unioniin, jossa taas globalismi ja kosmopolitismi ovat kaksi avainsanaa, me hylkäämme jotakin mittaamattoman arvokasta. Me tietysti saamme tilalle, en kiistä sitä, luotinopeusjunat, me saamme suihkukoneet, me voimme lentää ympäri maailmaa, mutta meidän täytyy joskus pysähtyä sen kysymyksen äärelle, onko tämä myönteistä kehitystä. Onko se todella myönteistä kehitystä, että ihminen liikkuu paikasta a paikkaan b ja tämä etäisyys kasvaa aina enemmän ja liikkumista tapahtuu yhä enemmän? Totta kai se tapahtuu myös yhä nopeammin, mutta kuitenkin tämä paikallisuus kontra EU-ideologia on minusta hyvin tärkeä kysymys.

Nimittäin tämä moraalinen kritiikki kulkemiseen ja matkustamiseen voidaan kohdistaa perustellusti sen takia, että aina, kun jokin tavara tai jokin ihminen liikkuu muuta kuin apostolin

kydyillä, tapahtuu ympäristön saastumista. Me emme vain aina ehkä ajattele sitä niin paljon. Me voimme lentää vaikka Rion ympäristökonferenssiin ja puhua siellä kauniisti ympäristöstä, mutta me emme voi tehdä sitä saastuttamatta samanaikaisesti ympäristöä. Se on paradoksaalista. Mutta me emme ehkä ajattele tätä asiaa. Tai me voimme sanoa, että jos emme saa Suomesta tomaatteja tänä vuodenaikana, niin kuin näyttää jo olevan tilanne, niin saamme niitä kyllä Espanjasta. Ja me tilaamme tänne ne tomaatit ja syömme niitä hyvällä ruokahalulla, mutta paikallisuuden kannalta tämä on ongelmallista, koska näiden tomaattien kulkeutuminen Suomeen lentokoneilla saastuttaa ympäristöä.

Jos me ajattelemme ihmisen alkuperäistä tehtävää, niin ihmisen tehtävä oli viljellä ja varjella maata. Nyt on olemassa valtava riski siitä, että syntyy uusia sukupolvia, jotka eivät ole koskaan edes kuulleet ihmisen alkuperäisestä tehtävästä. He vain kuulevat sen, että on upeaa, kun voidaan siirtä paikasta toiseen äärettömän nopeasti. Totta kai satelliitit, moderni teknologia, kaikki nämä yhdessä myötävaikuttavat tällaiseen kehitykseen.

Voisi sitten kysyä, olisiko tämä paikallisuus niin tärkeää ja arvokasta. Olen usein viittannut Suuren kirjan opetuksiin tässä suhteessa, mutta voin myös todeta, että historiakin osoittaa, että paikallisuus on ollut arvokas idea. Tältä osin tyydyn viittaamaan vain Immanuel Kantin ajatuksiin. Mehän tiedämme, että Immanuel Kant on ehkä maailmanhistorian kuuluisin filosofi ja hänen velvollisuusetiikkansa on ollut hyvin merkittävässä roolissa, kun se on muokannut ihmisten moraalisia käsityksiä. Kantia arvioitiin niin suureksi henkilöksi, että hänen aikalaisensa tekivät jopa hieman virhearvioita, koska eräs totesi, että Kant on niin merkittävä henkilö, että jo sadan vuoden päästä hän on kuuluisampi kuin Jeesus. Näin nyt ei aivan käynyt, mutta minusta on syytä kunnioittaa syvästi Kantin ajatusta paikallisuudesta ennen kaikkea sen takia, että hän osoitti sen omassa elämässään. Mehän nimittäin usein ajattelemme, että jos me emme matkusta, jollemme kulje paikasta toiseen, me tipumme kärryiltä ja meidän käy huonosti. Mutta Kant ajatteli jotakin aivan muuta. Hän ajatteli, että jos hän paljon kulkee, niin hän ehkä loukkaa juuri ympäristöarvoja ja paikallisuuden ideaa, ja niinpä hän vältti kulkemista. Tämä välttäminen konkretisoitui niin voimakkaalla tavalla, että elämänsä viimeiset 40 vuotta Kant ei Königsbergistä kulkenut sen pidemmälle kuin hän jalkaisiin jaksoi.

Tässä, arvoisa puhemies, meillä on siis olemassa vaihtoehtoja. Me kuvittelemme aina, että on vain yksi vaihtoehto: se on EU-Suomi, se on integraatiomaailma, se on globalismi, se on kosmopolitismi jne. Mutta on meillä toki vaihtoehto. Se on ehkä yhtä kaukana ja yhtä vaikea kuin nämä muutkin vaihtoehdot, mutta me voisimme hitaasti pyrkiä paikallisen ihmisen rooliin ja näin toteuttaa korkeatasoista moraalia.

Tämä esimerkki liittyy pohjustukseksi siihen, mitä vapaakauppa yleensä on.

Jos ottaa toisen esimerkin — vielä palaan maataloustuotteisiin — niin totta kai maataloustuotteiden kannalta on valtava moraalinen ongelma se, että Euroopan unioni ei ole itsenäinen ja omavarainen edes maataloustuotteiden osalta. Toki sillä on suorastaan ylituotantoa tietyillä aloilla, mutta on erikseen aloja, jotka yhdessä vaikuttavat siihen, että Euroopan unioniin tuodaan paljon enemmän maataloustuotteita kuin sieltä viedään. Kun samanaikaisesti toteamme, että vapaakaupan ilmiöön sisältyy myös se, että esimerkiksi USA:kaan ei ole omavarainen eikä Japanikaan, niin tästä johtuu se, että nämä kolme merkittävää, valtavaa kauppapoliittista blokia, Japani, USA ja Euroopan unioni, tuovat itselleen ruokaa sieltä, missä 800 miljoonaa ihmistä näkee nälkää. Vapaan kaupan kriitikot osoittavat voimakkaasti sen, että esimerkiksi riisiä tuodaan sellaisilta alueilta, joissa suuri osa lapsista kärsii aliravitsemuksesta. Tämä on vapaan kaupan logiikka, koska, totta kai, kun riisiä kerran saa halvalla jostakin, niin tilataan sitä tänne Eurooppaan, mutta ei sillä ole mitään tekemistä moraalisen ajattelun kanssa.

Maista, joissa 800 miljoonaa kärsii nälästä ja 14 600 000 lasta kuolee vuosittain nälkään, ei ole moraalisesti oikein — mitä ikinä vapaakauppa sanookin — tuoda ruokaa sieltä tänne, ja sitten länsimainen ihminen kärsii ylensyömisestä ja kaikista muista liikalihavuuden seurauksista. Tämä on moraalitonta. Enkä usko, arvoisa puhemies, että vaikka me suosisimme Euroopan unionia kuinka paljon taloudellisilla perusteilla, meillä olisi oikeus moraalisisina ihmisinä antaa etusija taloudellisille arvoille ja unohtaa nälkäänäkevä kolmas maailma. Tämä ei minusta ole mahdollista.

Tämän lainsäädännön osalta ja unionin ja Suomen välisten suhteiden osalta on jo käynyt julkisuudessaakin selvästi ilmi, että kyllä-puolikin on joutunut jonkinlaiseen siiliasemaan, puolustusasemaan. On ollut mielenkiintoista havaita, miten sitä on yritetty eliminoida. Käytännössä se

on tapahtunut siten, että Maastrichtin sopimukseen luotiin uusi periaate.

Se ei todellakaan käsittääkseni ollut ilmaistuna vielä Rooman sopimuksessa vuodelta 57, vaan vasta Maastrichtin sopimuksessa. Tämä periaate on maineikas, kuuluisa subsidiariteetti-periaate eli läheisyysperiaate. Tämä periaate sinänsä on varsin hyvä ja oikea, enkä pidä sitä vääränä, että julkisuudessa on annettu ymmärtää, että läheisyysperiaatetta sovelletaan. Mutta on ehdottomasti tuomittavaa, ankarasti tuomittavaa, että julkisuudessa ei ole informoitu kansalaisia siitä, ettei läheisyysperiaatetta sellaisena, kuin paavi aikoinaan sen keksi, sovelleta Euroopan unionin alueella, vaan sitä sovelletaan niiden rajoitusten mukaan, jotka Maastrichtin sopimuksen artikla B.3 asettaa läheisyysperiaatteelle. Tältä osin on syytä palata läheisyysperiaatteen tulkintaan, koska on selvää, että tähän ei ole suomalaisessa keskustelussa käsittääkseni mukaan puuttunut eikä meillä ole käyty hedelmällistä keskustelua tästä aiheesta.

Aloitin toteamalla, että artiklan B.3 2. kohta kuuluu näin: ”Aloilla, jotka eivät kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, yhteisö toissijaisuusperiaatteen mukaisesti toimii vain siinä tapauksessa ja siinä laajuudessa kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, jotka suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia voidaan tämän vuoksi toteuttaa paremmin yhteisön tasolla.” Maallikko saattaisi varmasti moittia tätä lausetta. Se on raskas, eikä sen tarkoitusta ehkä suoralta kädeltä ymmärrä, mutta ehkä lakimiehenä tehtäväni on hieman sitä selvittää.

Tässä siis vahvistetaan ensinnäkin toissijaisuusperiaate. Kuten jo sanoin, julkinen tiedotus on yksiselitteisesti informoinut, että Euroopan unionin alueella sovelletaan toissijaisuusperiaatetta, joka siis tarkoittaa sitä, että päätöksenteko tapahtuu mahdollisimman alhaisella tasolla, niin lähellä kansalaista kuin mahdollista. Tämä informaatio on täysin harhaanjohtavaa siinä mielessä, että ei näin tapahdu tietenkään päätöksenteossa yleensä, vaan tässä sanotaan, että ”aloilla, jotka eivät kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan” — vain sillä alalla sovelletaan tätä toissijaisuusperiaatetta.

Nyt jos mietitään sitä, mitkä ovat ne alat, jotka kuuluvat yhteisön toimialaan, täytyy ymmärtää, että totta kai koko se laaja skaala, joka Rooman sopimuksella on aikanaan perustettu ja joka sisältää Rooman sopimuksen tavoitteet, on yhteisön yksinomaista toimivaltaa. Kaikki, mikä

kuuluu sisämarkkinoiden toteuttamiseen, on yhteisön yksinomaista toimivaltaa. Tämä siis tarkoittaa aivan mitä tahansa liittyen tavaroiden, pääomien, työvoiman ja palveluiden vapaaseen liikkumiseen, kilpailun rajoittamiseen jne. On siis täysin harhaanjohtavaa sanoa, että toissijaisuusperiaatteesta johtuisi jotenkin johdonmukaisesti, että käytännöllisesti katsoen aina kun on vain mahdollista sitä sovelletaan. Itse asiassa toissijaisuusperiaatteen soveltamisala jää äärettömän niukaksi, koska se käytännössä voi koskea vain ehkä yhteistyötä oikeus- ja sisäasioissa ja joitakin muita alueita, joissa yhteisöllä ei ole yksinomaisten toimimisvalta.

Mutta toinen yhtä mielenkiintoinen asia on se, jota myöskään ei ole kerrottu, että vaikka siis löydettäisiin jokin ala, sanotaan ala, jossa pyritään vain harmonisointiin, tämän pääsäännön mukaan nyt toissijaisuusperiaate johtaisi siihen, että säädöstö voitaisiin antaa kansallisella tasolla, niin siinäkin tapauksessa, jos yhteisö katsoo, että tehokkaan toiminnan vuoksi tästä tulee kuitenkin tehdä poikkeus ja säätää asiasta Brysselissä, niin voidaan aina tehdä.

Se, mikä on mielenkiintoista, on tietenkin se, että viime kädessä tämän toimivaltaristiriidan ratkaisee Euroopan yhteisön tuomioistuin. Englantilaiset tutkijat, joihin olen viitannut eräässä aikaisemmassa puheessani, ovat tutkineet tätä kysymystä ja tulleet siihen tulokseen, että tuomioistuin kompetenssikysymyksessä eli riidassa siitä, kenellä on toimivalta säätää lakeja, tulisi joko siihen tulokseen, että kysymyksessä on ala, jossa on yhteisön yksinomainen toimivalta, tai tuomioistuin toteaisi, että tosin kysymys on sellaisesta alasta, jossa yhteisöllä ei ole yksinomaista toimimisvaltaa, mutta kysymys siitä, kummalla tasolla, kansallisella tasolla vai Brysselissä, päätökset tehdään, on perimmältään poliittinen kysymys. Tämä on olennaista: Poliittisissa kysymyksissä kaikki merkit viittaavat siihen, että tuomioistuin katsoo, ettei se ole kompetentti ratkaista sitä, mikä on poliittisestiviisasta, ja näin ollen tuomioistuin päätyisi siihen tulokseen, että Euroopan yhteisö voi itse päättää asiasta.

Tässä suhteessa, kun olen pyrkinyt mielestäni lakimiehen kurinalaisuudella tulkitsemaan toissijaisuusperiaatetta, ulkoasiainvaliokunnan mietinnön asianomainen kohta saa lähes paradoksaalisen sisällön, joka käsittelee tätä läheisyysperiaatetta. Sivuilla 7 ja 8 tässä mietinnössä todetaan nimittäin näin:

”Legaliteettiperiaatteen merkitystä korostaa unionisopimukseen sisältyvä subsidiariteetti- eli

läheisyysperiaate. Maastrichtissa EY:n perustamissopimukseen sisällytetyn 3b artiklan mukaan läheisyysperiaate koskee aloja, jotka eivät kuulu EY:n yksinomaiseen toimivaltaan. Sen mukaan yhteisö toimii näillä aloilla vain siinä tapauksessa ja siinä laajuudessa kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävästi toteuttaa ehdotetun toiminnan tavoitteita sen laajuuden ja vaikutusten edellyttäessä yhteisön tason toimintaa.” Sitten tulee tämä historiallinen harha: ”Vaikka yhteisön toimi jollakin alueella voidaan katsoa sen kompetenssiin kuuluvaksi perustamissopimuksen mukaan, läheisyysperiaatteen perusteella komission on vielä perusteltava se, että kyseinen toimi edellyttää päätöksentekoa yhteisön tasolla.”

Minä uskoisin, että tarkkaavainen kuulija saattaa havaita, että tässä kerta kaikkiaan todetaan melko järkyttävällä tavalla täysin väärä johtopäätös. Tässähän nimenomaan väitetään, että vaikka olisi kysymys yhteisön toimialasta, silti läheisyysperiaate edellyttäisi punnintaa vielä. Mutta kuten sanottu, läheisyysperiaate ei teoriassakaan tule edes sovellettavaksi, jos kysymys on yhteisön yksinomaista toimivallasta.

Sitten valiokunnan mietintö etenee toiseen virhearviointiinsa. Täällä todetaan: ”Eräänä ongelmana läheisyysperiaatteen soveltamisessa on myös se, kuuluuko sen arvioiminen, mitkä asiat parhaiten hoidetaan yhteisötasolla, yhteisöelinten vai jäsenvaltioiden itsensä toimivaltaan. Valiokunta katsoo, että läheisyysperiaate menettää merkityksensä, ellei sen arvioiminen ole nimenomaan jäsenmaiden tehtävä.”

On oikeastaan totta, että läheisyysperiaate menettää hyvin pitkälle merkityksensä, ei mielestäni kokonaan, mutta hyvin pitkälle, ellei sen arvioiminen ole jäsenmaiden tehtävä. Mutta aivan itsestään selvää on asia, joka näyttää olevan ulkoasiainvaliokunnalle epävarma, että totta kai Euroopan unioni päättää omien pykäliensä sisällöstä ja ulottuvuudesta. Sen takia ei ole edes teoreettista mahdollisuutta, että jäsenmaat päättäisivät tästä kysymyksestä.

Näin voidaan siis todeta, että läheisyysperiaate, johon on vedottu lähes taianomaisesti, on vailla oikeudellista merkitystä käytännössä. On tietenkin myönnettävä täsmällisyyden vuoksi, että kyllähän esimerkiksi komission suorittama tarkastus niistä lainsäädäntöhankkeista, joista voitaisiin ehkä luopua läheisyysperiaatteen nojalla, tuotti tuloksen kolmessa kohdassa.

Ensimmäinen kohta oli se, että komissio toteisi, että autojen rekisterikilpien harmonisoinnista voitaisiin luopua koko yhteisön alueella. Tästä-

hän kansallisvaltiot ovat varmasti onnessaan, koska tähän on suuri ja merkittävä asia, ettei nyt sentään rekisterikilpiä harmonisoida. Toinen asia on se, että eräissä teknisissä standardisointikysymyksissä on luovuttu harmonisoinneista. Kolmas asia on se, että laillistetun uhkapelin eli vedonlyönnin ja veikkauksen ja muun vastaavan osalta harmonisointia ei ole tapahtunut.

Edellä siis käytännön saavutukset periaatteelle, joka Euroopassa lähes jokaisen kansalaisen huulilla on ikään kuin ratkaisu siihen valtavaan demokratiaongelmaan ja kansanvaltaisuongelmaan, että sen sijaan että päätökset tulisivat lähemmäksi, kuntatasolle, päätökset menevät Brysseliin.

Toinen asia on vielä tietenkin se, että vaikka ajattelisimmekin läheisyysperiaatteen tehokasta soveltamista, läheisyysperiaatteen soveltaminen päättyy aina kansallisvaltion rajalle. Nimittäin on itsestäänselvää, että tässä suhteessa unioni ei voi määrätä, että eduskunta joutuisi luovuttamaan kansallista lainsäädäntövaltaansa yhä enenevässä määrin kunnille ja kunnat ehkä taas pienemmille osille kunnassa ja lopulta sitten kansalaisille. Tällaiseen toiveeseen, joka olisi hyvää politiikkaa, ei ole mitään tukea.

Olen käynyt läpi Aarre Tähden lausunnon täysivaltaisuuden osalta, mutta koska itsekin vietin osan viikonlopusta eduskunnan kirjastossa tai sieltä lainattujen valtiopäiväasiakirjojen kanssa, viittaisin oikeastaan tämän Tähden lausunnon tueksi joihinkin asiakirjoihin, joita löysin.

Ensinnäkin Hakkila kirjassaan ”Suomen perustuslait”, kirjana erittäin arvovaltainen kirja, käsittelee kysymystä Suomen täysivaltaisuudesta. Hakkilan kirjahan on perustuslakikommenttaari, ja I:ssä Hakkila kommentoi täysivaltaisuutta. Ensinnäkin hän osoittaa vedoten Svinhufvudiin, että oli Suomen kansan koko olemassaolon kannalta äärettömän tärkeää, ratkaisevan tärkeää, että Suomesta tuli nimenomaan täysivaltainen. Meidän täytyy ymmärtää historiallisesti ajatellen, että eihän ...

**Toinen varapuhemies** (koputtaa): Anteeksi, ed. V. Laukkanen, olette nyt puhunut tällä erää melkein kolme tuntia. Saatan vain tiedoksenne, että puhujalistalla on vielä 48 edustajaa, joilla myös saattaisi olla jotain sanottavaa käsiteltävän asian johdosta.

**Puhuja** (ed. V. Laukkanen): Arvoisa puhemies! Minä kiitän tästä tiedosta, joka oli toki notorisena asiana itselläniikin jo tiedossa.

Mutta jatkaisin tästä kysymyksestä. Täytyy nyt ymmärtää, että jos tähän asiaan paneudutaan huolellisesti, noin 60 000 lainsäädäntösivua — kysymys on siis siitä, että Suomi sulautuisi suureen unioniin — tällainen sulautumissopimus on niin valtavan massiivinen sopimus, että minä pitäisin kohtuullisena aikaa voidakseni esittää oikeudellisen analyysin tästä kokonaisuudessaan sanotaan nyt muutamaa viikkoa. Eivät tietysti voimavarani ainakaan yhdellä kertaa riitä tällaisiin puheisiin, mutta täytyy ehkä oikein palauttaa mieliin tämä massiivinen sopimus, josta nyt on kysymys; ei ainoastaan massiivisuus vaan sopimuksen historiallinen merkitys, kun Suomi siis on sulautumassa suurempaan yksikköön.

Luen Svinhufvudin sanat sen takia, että meidän täytyisi palauttaa mieliin se, kuinka valtavan arvokas asia täysivaltaisuus on, koska, niin kuin olen sanonut, kyllä täällä voidaan luopua täysivaltaisuudesta, mutta meidän täytyy ainakin yrittää palauttaa mieliin, mikä arvo Suomen itsenäisyyden aikana tälle täysivaltaisuudelle on annettu, ettei se ainakaan mistään halvasta hinnasta menisi.

Svinhufvud siis sanoi näin: ”Tämän kautta on Suomen kansa ottanut kohtalonsa omiin käsiinsä. Ja nykyiset olot sekä oikeuttavat että velvoittavat sen siihen. Suomen kansa tuntee syvästi, ettei se voi täyttää kansallista ja yleisinhimillistä tehtäväänsä muuten kuin täysin vapaana. Vuosisatainen vapaudenkaipuumme on nyt toteutettava. Suomen kansan on astuttava muiden maailman kansojen rinnalle itsenäisenä kansakuntana.”

Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu, että tässä keskustelussa, vaikka se on kestänyt päiviä, ei ole riittävästi ajateltu tätä kohtaa. Ensinnä oli Suomi, joka vuosisatojen ajan kaipasi täyttä vapautta, ja tapahtui sellainen valtava ihme, että eräänä päivänä Suomi saavutti sen ja Suomi tuli täysin vapaaksi. Me kaikki tiedämme, että siitä ei ole vielä kulunut kuin vajaat 80 vuotta. Minusta tämän pitäisi puhutella jotenkin niitä, jotka nyt jo ovat valmiita luopumaan täysivaltaisuudesta. Miksi vuosisatoja Suomen kansa haikaili, kaipasi, varmasti itki ja rukoili sitä, että se voisi olla itsenäinen ja täysivaltainen kansa maailman kansojen rinnalla? Miksi vuosisatoja tehdään niin, jotta sitten 77—78 vuoden jälkeen sanomme, että emme tarvitse täysivaltaisuutta, ei se ole sellainen arvo, jota pitäisi vaalia?

Eduskunta päätti joulukuun 6 päivänä 1917 hyväksyä näin kuuluvan päätöslauselman: ”Sen johdosta että hallitus on tehnyt eduskunnalle esi-

tyksen uudeksi hallitusmuodoksi, joka on rakennettu sille pohjalle, että Suomi on riippumaton tasavalta, eduskunta korkeimman valtiiovallan haltijana päättää puolestaan hyväksyä tämän periaatteen ja hyväksyä myös, että hallitus saat- taakseen Suomen valtiollisen itsenäisyyden ...

**Toinen varapuhemies** (koputtaa): Ed. V. Laukkanen, kehotan pysymään Euroopan unionia koskevassa asiassa. Tämän asian käsittely ei minusta liity siihen.

**Puhuja** (ed. V. Laukkanen): Totta kai, arvoisa puhemies, tässä on vaikeuksia, mutta koska olen tämän kohdan aikaisemmin lukenut ja siihen ei ole puututtu, niin en voi aina aavistaa, minä päivänä se on mahdollista ja milloin ei. Mutta siirryn kohtaan, joka ainakin aikaisemmin on ollut tämän asian käsittelyä.

Käsittelen sitä, mitä tarkoitetaan Suomen täysivaltaisuudella ja suvereenisuudella, jotta voisimme paremmin ymmärtää, arvoisa puhemies, sitä, mitä sen menettäminen tarkoittaa.

Kohdassa 2 Suomi täysivaltaisena tasavalta Hakkila sanoo näin: "Suomi on täysivaltainen tasavalta. Tällä sanalla ilmaistaan suomen kielessä samaa, jota ilmaisemaan latinan kielessä käytetään sanoja *res publica*, mikä merkitsee julkista eli yleistä asiaa. Tasavalta, *republici*, voidaan kielellisesti määritellä monarkian vastakohdaksi."

Sitten, tämä on erittäin tärkeää, Hakkila kirjoittaa: "Suomi on täysivaltainen suvereeninen tasavalta. Tämä tietää sitä, että Suomi ei ole minkään muun valtion alainen. Suvereenisena valtiona Suomen yläpuolella ei siis ole mitään muuta korkeampaa valtaa, jonka tahtoa Suomen olisi toteltava. Sen yläpuolella ovat vain kansainvälisen oikeuden normit, jotka velvoittavat kaikkia itsenäisiä valtioita. Täysivaltaisuuden, suvereenisuuden Suomi saavutti vasta itsenäiseksi tultuaan."

Tämä on minusta niin painokasta tekstiä, että täytyy palata siihen harhaanjohtavaan väitteeseen, joka valtioneuvoston tiedotteessa sanotaan, että EU:n jäsenmaat ovat itsenäisiä ja täysivaltaisia valtioita. Jos hyväksymme, että Hakkila kirjoittaessaan loistavana asiantuntijana tästä asiasta myös tietää, mitä täysivaltaisuus tarkoittaa, niin se tarkoittaa juuri sitä, että Suomen yläpuolella ei ole mitään muuta korkeampaa valtaa, jonka tahtoa Suomen olisi toteltava. Tässä suhteessa uskoisin, ettei kukaan eduskunnassa eikä kukaan kansalainen voi kiistää, että Euroo-

pan unioni on juuri sellainen korkeampi valta, jonka tahtoa Suomen on toteltava, mikäli Suomi liittyisi Euroopan unionin jäseneksi. Tämä on koko Maastrichtin ja Rooman sopimuksen ydin. Täytyy sitoutua niihin päätöksiin, joita Bryssel tekee sillä alueella, joka on Brysselin toimialaa. Kun tässä sanotaan, että ei ole mitään muuta korkeampaa valtaa, minä pidän itsestäänselvänä, että tässä on se ratkaiseva petos, mihinkä olen vedonnut toistuvasti, että Suomi menettää täysivaltaisuutensa.

Tästä seuraa johdonmukaisesti kaksi asiaa, että toisaalta kansaa on petetty ja neuvoa-antavan kansanäänestyksen tulos ei ole aito, vaan se on yksittäisten petettyjen henkilöiden antama tahdonilmaus, johonka emme voi vedota moraalisesti ajatellen. Eihän kukaan voi koskaan vedota moraalisesti siihen, jos jotakuta henkilöä on petetty jossakin muussa asiassa, että hän vapaaehtoisesti luovutti esimerkiksi kiinteistönsä, jos hän teki sen petoksen vallassa, erehdyksessä.

Näin siis voidaan osoittaa, että täysivaltaisuus armottomalla tavalla menee.

Hakkila korostaa myös sitä, että Suomen valtiosäännön muodostavat ne oikeusnormit, joiden mukaan korkeinta valtaa valtakunnassa käytetään sekä oikeussuhteet korkeimman valtan ja kansan välillä järjestetään. Keskeisin osa valtiosäännöstä on sitä, miten korkeinta valtaa valtakunnassa käytetään. Eihän voida ajatella sitä, että valtiosääntöä muuttamatta korkeinta valtaa hyvin laajalla alalla käytettäisiin rajojen ulkopuolella, 97-prosenttisesti muiden kuin suomalaisten toimesta. Tämä on aivan mahdoton, valtiosäännön kanssa yhteensovittamaton asia.

Sitten on korostettava sitä, että perustuslailla on erityinen loukkaamattomuus eli pyhyys, eli ne muodostavat perustan kaikenlaatuisen vallan käytölle. Jälleen palaamme siihen kysymykseen, että meidän täytyisi ponnistaa ulos hyvin formalistisen ja muodollisen legitimitetin ulkopuolelle. Emme voi ajatella, vaikka se siltä tuntuisi, että kun eduskunta on nyt ylin lainsäädäntöelin ja edustaa kaikkea valtaa, emme voi hyväksyä sitä, että eduskunta tekisi kaikenlaisia päätöksiä, mitä tahansa, koska eduskuntakin on minun ymmärtääkseni ja perustuslainkin mukaan sidottu perustuslakien tekstiin. Mitä ikinä eduskunta tekeekin, se ei saa mennä ulkopuolelle perustuslakien. On eri asia, jos eduskunta ensiksi muuttaa perustuslakia, mutta tässä yritetään tehdä jotakin sellaista, sulauttaa Suomea Euroopan unioniin ilman, että perustuslain tekstiä, joka sanoo



hallitusmuodon 1 §:ssä, että Suomi on täysivaltainen valtio, muutetaan.

Usein oikeustieteessä yksi vetoaa yhteen, joku toinen toiseen arvovaltaiseen kirjoittajaan. Viitataan myös siihen, että hyvin arvovaltaisessa kirjassa "Hidén-Saraviita: Valtiosääntöoikeuden pääpiirteet" myöskin korostetaan samoja asioita. Myönnän sen, että oikeustieteessä voidaan tietysti periaatteessa hakea, jos on 20 erilaista mielipidettä, aina sellaisia mielipiteitä, jotka tukevat omia käsityksiä. Mutta osoitan sen, että tällainen vallitseva valtiosääntöoikeudellinen tulkinta edustaa kantaa, josta olen täällä puhunut.

Ensinnäkin täällä todetaan, että itsenäiset eli suvereenit valtiot muodostavat valtioiden yhteisön ja että valtiot ovat keskinäisissä suhteissaan oikeudellisesti yhdenvertaisia. Kaikilla valtioilla on periaatteessa samat oikeudet ja velvollisuudet, ja nämä valtiot ovat siis todellakin oikeudellisesti arvioiden yhdenvertaisia. Tästä johtuu Aarre Tähdenkin mainitsema maa ja ääni -periaate. Mutta onhan selvää, että jos Euroopan unionissa Suomi vähäisen asukaslukunsa perusteella saa suhteellisesti enemmän ääniä kuin Saksan liittotasavalta, niin eihän maa ja ääni -periaate lainkaan toteudu, jos Saksa edustaa 10:tä ääntä ja Suomi 3:a ääntä.

Jos me vielä ajattelemme täysivaltaisuuden merkitystä, niin meidän on suhteutettava sitä muutosta, mikä tapahtuisi, siihen muutokseen, mikä aikoinaan tapahtui, kun Suomesta tuli täysivaltainen. Suomi oli vuosisatoja Ruotsin maakunta, ja jos ajattelemme seuraavaa kehitysvaihetta, jolloin Suomi oli Suomen suuriruhtinaskunta, niin pääasiallinen ero itsenäisen valtion ja Suomen suuriruhtinaskunnan aseman välillä oli siinä, että ylintä valtiollista valtaa eivät käyttäneet Suomessa valitut viranomaiset vaan Venäjän keisari ja hänen nimittämänsä virkamiehet, eikä suuriruhtinaanmaalla ollut omaa ulkopoliittikkaa eikä puolustuslaitosta.

Edustajat Moilanen ja Sasi merkitään läsnä oleviksi.

(Ed. V. Laukkanen:) Tästä me näemme oikeastaan aivan selvästi, että täysivaltaisuus saavutettiin sellaisesta tilasta, jossa puuttui enää vain oma ulkopoliittikka ja puolustuslaitos. Siten ymmärrämme, että jos täysivaltaisuudesta peräännyttäen siinä mielessä, että menetämme esi-

merkiksi oman ulkopoliitiikan eli jos tehdään sellaisia oikeudellisia ratkaisuja, missä menetämme oman ulkopoliitiikkamme, väistämättä seuraa, että menetämme täysivaltaisuuden.

Olisi mielenkiintoista kuulla esimerkiksi ed. Sasia, joka on lakimies ja varmasti hallitsee nämä valtiosääntöoikeudelliset kysymykset, mikä tässä perustelussa ei pidä paikkaansa, mikäli hän on eri mieltä. (Ed. Sasi: Huomenna!) — Hän lupaa vastauksen huomenna. Minä odotan sitä mielelläni huomiseen.

Sitten perustuslakien noudattamisen valvontaan. Täällä ehkä lähdetään liian kepeästi siitä, että kunhan perustuslakivaliokunta tekee ratkaisun, niin kaikki noudattavat sitä, enkä oikein ole havainnut täällä viehtymystä siihen suuntaan, että perustuslakivaliokunnan äänestyspäätöstä tarkasteltaisiin kriittisesti voimassa olevien perustuslakien mukaan. Mutta tällaiseen ajatteluun on kuitenkin tukea. Väitöskirjassaan, joka liittyy eduskunnan perustuslakivaliokuntaan perustuslakien tulkitsijana, Esko Rieppola jo ongelman taustaksi viittaa du Vergerin kirjoitukseen eduskunnan toiminnan lainmukaisuuden tutkimisesta. Hän toteaa: "Jälkimmäinen valvonta on yhtä tarpeellinen kuin edellinenkin. Ilman sitä valtiosääntö menettää kaiken merkityksensä. Samoin kuin tavallinen laki on merkityksetön, elleivät tuomioistuimet voi pitää kurissa sen toimeenpanijoita, samoin on perustuslaki pelkästään kuollut kirjain, ellei lainsäätäjää voida pakottaa sitä kunnioittamaan. Mitä hyötyä on hallitsevien vallan rajoittamisesta tarkoin säännöksin, ellei ole menetelmää, jonka avulla voitaisiin estää näiden säännösten loukkaaminen?"

Tässä on siis painavin peruste, miksi olen esittänyt, että olisi hankittava korkeimman oikeuden lausunto tai joka tapauksessa perustuslaillisin keinoin asia olisi lykättävä yli valtiopäivien, koska vaikkamme nyt puhuisikaan siitä, liittykö Suomi unionin jäseneksi vai ei, vaan puhuisimme pelkästään siitä, missä järjestyksessä ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Ed. V. Laukkanen, siitä juuri puhutaan.

Puhuja: Kyllä, kyllä, mutta tarkoitan, että tässä on nyt substanssiasiaa, liitytäänkö vai eikö liitytä.

Ed. Virrankoski merkitään läsnä olevaksi.



(Ed. V. Laukkanen:) Mutta toinen kysymys on, että jos liitytään, missä järjestyksessä liitytään, ja se on myös prosessin kohdella. Tarkoitetaan vain sitä, että valtiosääntöoikeudellista kysymystä me emme saa unohtaa hetkeksikään. Minun nähdäkseni pitäisi missä vaiheessa tahansa perääntyä, jos ymmärrämme, että tässä loukaataan valtiosääntöä.

Arvoisa puhemies! Sitten siirryn puheessani koskettelemaan kauppapolitiikan osaa. Pitäytyisin mielelläni puheessani aivan kaikkein keskeisimmässä kysymyksissä, koska on selvää, että jos me lähtisimme kahlamaan tätä direktiiviiviidakoa, jota on kymmeniä tuhansia sivuja, niin se uuvuttaisi varmasti niin hyvin puhujan kuin kuulijakunnankin. (Ed. Aittoniemi: Ei tässä mitään hätää!) — Niin, tiedän, että ed. Aittoniemi on hyvin kärsivällinen, mutta ehkä se muita ainakin uuvuttaisi.

Kauppapolitiikka on siinä mielessä tärkeä ala, että olen pyrkinyt osoittamaan, että jos vastustamme Euroopan unionia — ja keskustelemme todellakin substanssikysymyksestä — niin tärkein syy minun mielestäni vastustaa unionia on se, että unionin jäsenyys sinetöisi Suomelle tulevaisuudessa oikeastaan peruuttamattomalla tavalla ja koko lopuksi Suomen historiaa tietynlaisen hyvin kurinalaisesti määrätyn kauppapolitiikan eli Euroopan unionin kauppapolitiikan.

Unionin kauppapolitiikkaa rasittaa minun mielestäni ratkaiseva perusvirhe, ei suinkaan perusvirhe suurten yritysten vaan kansallisvaltioiden ja erityisesti työllisyyskysymyksen kannalta. Perusvirhe on, että Euroopan unionin kauppapolitiikka lähtee maailmanlaajuisesta vapaakaupasta. Maailmanlaajuinen vapaakauppa on kaiken a ja o. Ellei ole vapaata maailmankauppaa, seuraa kaikkia hirvittäviä seuraamuksia. Mehän oikeastaan tunnemme sen täältä kotimaisestakin keskustelusta, kun ajattelemme vain ed. Vähänäkkiä, kun hän sanoi, että ellemme mene Euroopan unioniin, niin nälkä laskeutuu maahan.

Vapaakaupan lähtökohdassa on ehkä hyvä palata niihin yksinkertaisiin perusperiaatteisiin, miksi 200 vuotta sitten jo Adam Smithin toimesta syntyi usko siihen, että maailmassa täytyy toteuttaa globaali vapaakauppa vastapainoksi silloiselle maailmalle, jossa pyrittiin hyvin pitkälle siihen, että oltiin omavaraisia, tuotettiin itse kaikki mahdollinen ja sitten vähintäänkin, jos oli joitain haavoittuvaisia, herkkiä alueita, niitä itsepintaisesti suojeltiin. Adam Smith kehitti suhteellisen edun periaatteen, ja vaikka se on 200 vuotta vanha, niin tiedämme, että ministeri Salolainen

muutama päivä sitten perustellessaan unionin valitsemaa kauppapolitiikkaa ensimmäiseksi totesi, että suhteellisen edun periaate Adam Smithin ajoista osoittaa, että vapaa kauppa kannattaa.

Arvoisa puhemies! Tämä on oikeastaan juuri se alue, jota olen lukenut integraatioon liittyen tuhansia sivuja. On selvää, että on ongelmallista saada sitä tiivistettyä kovinkaan lyhyeksi, mutta ehkä pääpiirteet kuitenkin voi melko lyhyesti osoittaa.

Lähtökohtana vapaassa kaupassa on, että jos on äärettömän pienet markkinat, niin siellä ei ole mahdollista työnjakoon. Emme voi ajatella, että aivan pienessä yhteisössä, karrikoiden 100:n tai 10:n hengen yhteisössä, joku tekisi jotakin ja toinen jotain muuta, vaan kaikkien on tehtävä erilaisia töitä. Ehkä teollisen vallankumouksenkin myötä ja aikaisemminkin, jo Adam Smithin ajoista lähtien tuli selkeä ajatus siitä, että tehokkuutta voidaan saavuttaa, jos tapahtuu työn specialisaatio eli siten, että yhä enemmän ihmiset keskittyvät tiettyyn osaamiseen ja tuotantoon, ja tätä laajennettiin sitten koskemaan koko maailmaa siten, että sanottiin, että on olemassa suhteellisen edun periaate, joka tarkoittaa ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Ed. V. Laukkanen, kehotan palaamaan jo vähitellen Adam Smithistä lähemmäksi käsiteltävää asiaa!

Puhuja: Arvoisa puhemies! Minä palaan mielelläni kyllä, mutta kuten sanottu, tämä on siis ministeri Salolaisen perustelu vapaalle kaupalle. Mutta en nyt oikein ymmärrä, menen ehkä suoraan sitten ministeri Salolaiseen.

Joka tapauksessa, kun ministeri Salolainen perustelee vapaata kauppaa, niin hän perustelee sitä täältä 200 vuoden takaa. Emme me sille voi, arvoisa puhemies, täällä mitään. Enkä minä pidä sitä asiasta poikkeamisena, jos puhun siitä, että nyt on jo 200 vuotta uskottu tiettyyn periaatteeseen. Tämä periaate on nyt juuri se periaate, jonka takia Suomea vaaditaan mukaan talouden integraatiokehitykseen.

Ministeri Salolainen siis puhui tästä, ja tämä nyt on ollut tätä EU-keskustelua. Hän viittasi tosin vain 60-luvulla tekemäänsä seminaarityöhön aiheesta Gains in international trade eli kansainvälisen kaupan hyödyt. Hän siis vetosi siihen, että jos kaikki edellytykset kaikilla valtakunnilla olisivat samanlaiset eli toisin sanoen ne toimisivat ceteris paribus -yleisolettamuksella, että kaikki valtakunnat toimisivat täsmälleen saman-

laisissa ilmasto-olosuhteissa, täsmälleen samalaisissa raaka-aineolosuhteissa ja suurin piirtein samoilla raaka-aineilla jne., eli kaikki nämä tuotantotekijöiden saatavuudet olisivat homogeenisoituneet, niin ministeri Salolainen sanoi, että tässä tapauksessa tämä minun edustamani malli saattaisi toimia.

Mutta ministeri Salolainen erehtyi mielestäni täydellisesti tässä argumentissaan. Nyt ei ole niinkään paljoa keskusteltu tästä periaatteesta, koska tämä keskustelu käytiin Eta-sopimuksen yhteydessä siinä mielessä, että siellä hallitus perusteli, miksi integroituminen on tärkeää. On selvää, että kun nyt kritisoin tätä integroitumista, niin se tarkoittaa tietenkin sitä, että ei voitaisi hyväksyä edes Eta-sopimusta ja siitä johtuvaa talouden integraatiota. Se liittyy Euroopan unionin kysymykseen tietenkin siksi, että Euroopan unionissa me sinetöimme tämän kehityksen, kun sen sijaan, jos jäämme ulkopuolelle, me voimme perääntyä tästä vapaan kaupan teoriasta.

Joka tapauksessa ministeri Salolainen siis puhuu siitä, että vain jos olisi täysin samanlaiset olosuhteet, niin mallini voisi toimia. Mutta suhteellisen edun periaate ei lähtenyt koskaan tästä, vaan se päinvastoin lähti siitä, että on olemassa erilaisia maita ilmasto-olosuhteiltaan, raaka-aineveroiltaan ja muiltakin piirteiltään. Mutta kieltämättä ilmasto-olosuhteet ja raaka-aineverat olivat tärkeimmät. Tällaisessa maailmassa on mielekästä ajatella, että ne maat, joilla on näitä suhteellisia etuja, tuottavat tämän mukaisia tuotteita. Me ymmärrämme, kun ministeri Salolainen sanoo, ettei Suomen kannata tuottaa banaaneja ja että vastaavasti joissakin maissa on met-sää ja joissakin ei ole.

Ed. Jokiniemi merkitään läsnä olevaksi.

(Ed. V. Laukkanen:) Näin ollen myönnän, että alkuperäinen periaate on aivan oikea. Mutta ongelma on se, että maailma on muuttunut niin paljon, että kun ajattelemme, mikä maa voi tuottaa kaikista halvimmalla tietyn tuotteen, niin ei olekaan enää ratkaisevaa, että edullisuus voitaisiin saavuttaa maan maantieteellisten tai raaka-aineverojen perusteella. Se on 200 vuoden kehityksen tulos. Ellemme tätä ymmärrä, emme ymmärrä sitä, että 200 vuotta vanha teoria ei enää toimi, ja kuitenkin se juuri on kaiken vapaan kaupan perusta.

Miksi se ei toimi, perustuu siihen, minkä olen usein sanonut, mutta täällä on varmasti sellaisia-

kin kuulijoita, jotka eivät ole sitä kuulleet, että kun tarkastelemme tuotteen hintaa, niin se määrytyy kolmen pääkohdan mukaan.

Ensimmäinen on raaka-aine. Kaikissa tuotteissa tarvitaan raaka-aineita. On selvää, että globaaleilla maailmanmarkkinoilla raaka-aineen hinta on käytännöllisesti katsoen sama. Emme voi sanoa, että Suomi voittaisi pelkästään raaka-aineiden hinnan perusteella muut maat ja pärjäisi näin kilpailussa, koska kun kuljetusyhteydet nopeutuvat, niin samaa raaka-ainetta voidaan myydä minne tahansa maailmalle ja hinta on sama.

Toinen yhtä tärkeä tekijä on rahan hinta eli korko. Mitä ikinä tuotammekin teollisesti, joudumme hankkimaan siihen rahaa. Raha on kansainvälistynyt, mikä tarkoittaa, että globaaleilla rahamarkkinoilla käytännössä rahan hinta eli korko on täysin sama. Tästä siis seuraa, että Suomi ei voi sanoa, että me ajamme korot niin alas, että meistä tulee kilpailukykyisempiä kuin muut maat ja siten voimme voittaa tänne teollisuutta, työllistää työttömät ja pärjätä.

Kun nämä kaksi tekijää ovat samat, jää enää yksi tekijä, jossa on vaihtelua: työvoimakustannukset. Myönnän, että ministeri Salolainenkin ottaa huomioon työvoimakustannusten vaikutukset, mutta hänen ajattelunsa kulkee minusta perusteettomasti siten, että hän myöntää, että tänä päivänä tosin työvoimakustannukset ovat etu tietyille kansalle, mikä aiheuttaa sen, että esimerkiksi suomalainen tuote syrjäytyy. Mutta ministeri Salolaisen mukaan nämä työvoimakustannukset nousevat kaikissa maissa. Hän otti esimerkiksi omassa puheessaan Hongkongin. Hän sanoi, että kiertokulku on jatkuvaa, että Hongkong oli aikanaan sellainen kaupunkivaltio, joka pystyi hyötymään työvoimaintensiivisistä aloista merkittävästi. Sitten hän toteaa, että kustannustaso nousi aivan samoin kuin se on noussut Japanissa. Ministeri Salolainen pysähtyi näihin kahteen esimerkkiin, ja tämä on se ratkaiseva virhe, jos me ajattelemme globaalia kauppaa.

Nimittäin totta on, että Hongkongissa ja Japanissa kustannukset ovat nousseet, mutta yhtä totta on se, että nämä kustannukset eivät nouse esimerkiksi Intiassa ja Kiinassa vielä vuosikymmeniin tai vuosisataan. Ja tämä on, jos otan tiivistelmän kaikista näistä Culbertsonin ja Goldsmithin ym. vapaan kaupan kritiikeistä, keskeisin ydin, ikään kuin se terävin nuoli, joka tunkeutuu vapaan kaupan doktriiniin, lähes pyhään oppiin. Se sanoo, että alueilla, joissa on

valtava liikakansoitus, kuten Kiinassa ja Intiassa, palkat eivät nouse. Siitä johtuu, että se, mistä ministeri Salolainen puhuu kiertokulkuna, on ainakin niin hidasta, että seuraavien sadan vuoden aikana koko Eurooppa romahtaa, ei ainoastaan Suomi romahda, eivät ainoastaan Pohjoismaat romahda, vaan koko Eurooppa. Tulevaisuuden näkymä on järkyttävä, jos etenemme tätä tietä. Ja vaikka kukaan ei uskoisi, tämä on se perimmäinen syy, miksi olisin valmis puhumaan vaikka viisi tuntia yksittäiselle Suomen kansalaiselle kerrallaan, jotta Suomen kansa hitaasti ymmärtäisi, miksi integraatiota ja Euroopan unionia pitää vastustaa.

Toinen kritiikki, mikä vapaakaupan teoriaa vastaan on osoitettu, liittyy siihen, että jos on olemassa hyvä teoria, niin sen täytyy toimia myös käytännössä. Tältä osin ministeri Salolainen on yrittänyt eliminoida Suomen tosiasialisen tilanteen vetoamalla siihen, että eihän Suomi nyt vielä ole ollut Eta-sopimuksen jäsen kuin vähän aikaa ja että eiväthän Suomen ongelmat EU-sopimuksesta voi johtua. Tämä puolustautuminen kuulostaa hyvältä, mutta se on harhaanjohtavaa. Nimittäin tiedämme, että tosiasiaa Suomi on jo edennyt tässä vapaassa maailmankaupassa vuosikymmenien ajan. En kiistä sitä, etteikö se alkuun olisi ollut Suomelle edullistakin, mutta täytyy muistaa, että viimeiset vuosikymmenet ovat olleet juuri siinä suhteessa ratkaisevia, että nämä Aasian dynaamiset taloudet ovat nousseet valtavalla voimalla. Niiden talouden kasvu on ollut vuosien ajan jo toistakymmentä prosenttia, ja ymmärrämme, että jos jotkin taloudet kasvavat valtavasti viennin ansiosta, niin toiset maat vastaavasti romahtavat vastaavasta syystä.

Juuri tämä on sellainen asia, jota Euroopassa ei haluta myöntää eikä myöskään Suomessa. Hallitusta on vuosikaudet haukuttu siitä, miten huono työvoimapolitiikka täällä on, miten täällä on ajettu ihmisiä sosiaaliseen kurjistumiseen ja työttömyyteen. Suomessa ei ole kuitenkaan tapahtunut mitään sellaista, mikä ei olisi tapahtunut koko Euroopan unionin alueella. Euroopan unionissa on tänä päivänä 19 miljoonaa ihmistä työttömänä. Tämä työttömien suuri määrä johtuu siitä yksinkertaisesta syystä, että työpaikat siirtyvät korkeiden työvoimakustannusten Euroopasta Aasian maihin.

Tämä, arvoisa puhemies, on purenta ja syvintä kritiikkiä, mitä koskaan voidaan tästä asiasta kohdistaa tähän hankkeeseen. Jos me hyväksymme EU-jäsenyyden, niin me samalla sinetöimme Suomen sellaiseen kohtaloon, jossa Suo-

mella ei ole enää mitään omia talous- ja rahapolitiikan keinoja. Suomella ei ole mahdollisuuksia asettaa määrällisiä tulleja tai minkäänlaisia rajoituksia ulkomaisille tuotteille. Jokainen ymmärtää sen, että tuote, joka tulee Suomeen ja on halvempi kuin suomalainen tuote, syrjäyttää suomalaisen tuotteen. Juuri siksi suomalaisen tuotteen valmistaja ajautuu konkurssiin ja häviää pois markkinoilta. Tätä kehitystä on vuositasolla tapahtunut tuhansien ja tuhansien yritysten kohdalla.

Täällä ei ole oikeastaan haluttu myöntää tai ei ole edes täysin aavistettu, mistä tämä johtuu. Miksi yritykset kuolevat pois? Miksi suomalainen tuote ei käy kaupaksi? Vastaus on kuitenkin niin yksinkertainen, että jos kerran yhden suomalaisen työntekijän palkalla voidaan palkata Aasian maissa 30–40 työntekijää, ei ole mitään mahdollisuutta, että Suomessa voitaisiin — ja korostan — työvoimaintensiivisillä aloilla osallistua menestyksellisesti kansainväliseen kilpailuun.

On aivan dramaattista, että Suomessa on 500 000 ihmistä työttömänä ja me emme siltikään hyväksy sitä, että jos me kuljemme tätä tietä eteenpäin, tilanne pahenee. Jossakin määrin tämän järkyttävän kehityksen seurauksia on kyetty eliminoimaan sillä, että valtio on lainannut satoja miljardeja ulkomailta ja tyydyttänyt sosiaalipalvelujen ym. tarvetta velkarahalla. Mutta jonain päivänä Suomen on herättävä siihen todellisuuteen, että emme voi tarjota yhtäkään palvelua suomalaisille, ellei meillä ole siihen hankittua rahaa omasta takaa.

Työttömyyskysymys on minusta tärkein Suomen kansallinen intressi. Jos vaikka voisimme unohtaa sen, että Suomi menettäisi itsenäisyytensä, ja tarkastelaisimme vain kysymystä, onko Suomen työllisyyspolitiikan kannalta hyvä mennä Euroopan unioniin, niin uskon, että tähän kysymykseen on syytä hetkeksi pysähtyä.

Ensinnäkin on muistettava, että suurissa ulkomainoksissa yksi keskeinen argumentti Kyllä-Euroopalle eli ”kyllä” Euroopan unionille oli juuri työ. Kansalaisille annettiin se kuva, että jollemme mene Euroopan unioniin, emme saa työtä, ja vastaavasti, jos menemme Euroopan unioniin, saamme työtä. Mikä on todellisuus tässä tilanteessa? Jos vertaisimme Euroopan unionia Eta-sopimukseen, on ehkä hyvä palauttaa mieliin pääministeri Ahon kanta siitä. Ei ole niin kovin kauan aikaa, kun hän sanoi, että sanokaa jokin sellainen seikka, jonka Euroopan unioni taloudellisessa suhteessa toisi, mitä Euroopan

talousalue ei jo toisi. Jos ajattelemme työllisyyspolitiikkaa ja talouspolitiikkaa, Euroopan unioni ei tuo mitään lisää siihen, mitä Euroopan talousalue toi, paitsi kielteisiä asioita. Me tiedämme, että Eta-sopimus maksaa vain muutamia satoja miljoonia markkoja ja Euroopan unionin jäsenyys vuositasolla maksaisi varovaisestikin satojen miljardin tai miljardeja tulevana vuosina. Me menettäisimme muutenkin niukoista varoistamme miljardeja markkoja maksamalla ne Euroopan unionille, joka tukisi näillä rahoilla mm. Portugalin, Espanjan ja Kreikan maataloutta.

Samanaikaisesti meidän omassa maatalouspolitiikassamme, joka on myös yksi tärkeä aihe ja johon pitäisi ehtiä palaamaan, Suomi ei saisi markkaakaan Euroopan unionilta, vaan pelkäämään omilla rahoillaan tukisi omaa maataloutta. Minusta perusteltua kritiikkiä Euroopan unionin hyvyydestä on se, että Suomi osallistuisi miljardeilla muiden maiden maataloustukeen, mutta itse ei saisi penniäkään Euroopan unionilta, jos ajattelemme nettomääräisiä valuuttasiirtoja. Totta kai Suomi saa sieltä rahaa esimerkiksi muutaman miljardin, mutta jos Suomi lähettää enemmän rahaa, niin siitä johtuu, että Suomi lopputuloksena ei saa penniäkään Euroopan unionilta.

Huono työllisyystilanne Euroopassa johtuu siitä, että työpaikat siirtyvät Aasian maihin. Se tarkoittaa myös, että teollisuustuotanto on siellä. Ja kun Aasia ei voi itselleen valmistaa kaikkea tätä, nehan ovat suhteellisen köyhiä maita, niin itse asiassa Aasia valmistaa tuotantoa vain myydäkseen sen Euroopassa, Amerikassa ja muissa rikkaissa maissa.

Olen usein käyttänyt yksinkertaistettuja esimerkkejä yksittäisten tavaroiden kohdalla osoittaakseni tämän kehityksen, mutta tässä yhteydessä tyydyn vain viittaamaan Euroopan unionin omaan selvitykseen kaupankäynnin hyödyllisyydestä Aasian maiden kanssa. Useinhan me nimittäin ajattelemme, että me olemme viennistä riippuvaisia, mutta me emme ajattele sitä, että eivät kaikki maat voi olla viennistä riippuvaisia. Kaikki maat eivät voi viedä enempää kuin tuovat, koska kysyttäisiin, mihin viedään, jos kaikki vievät enemmän kuin tuovat.

Euroopan unionin komissio on tutkinut tätä asiaa ja tehnyt hyvin havainnollisen lopputuleman siitä, miten kauppa käy Aasian ja Euroopan välillä. Lopputulos on, että vuonna 1993 — olen muuntanut nämä Suomen markoiksi — vienti Euroopan unionista Itä-Aasiaan, Kaakkois-Aasiaan ja Etelä-Aasiaan oli yhteensä 558 miljardia

markkaa. Tämä on suunnaton määrä rahaa. Mutta tuonti näistä maista Euroopan unioniin oli 768 miljardia markkaa. Eli Euroopan unioni ei kyennyt omalla viennillään maksamaan näitä tuontitavaroita, vaan sen täytyi maksaa omista varoistaan vielä 210 miljardia markkaa. Tämä on hälyttävä lukema, koska mehan olemme perinteisesti ajatelleet, että Aasian maat ovat ns. kehitysmaita. Sitten jonakin päivänä me jouduimme tunnustamaan, että ne ovat ns. newly industrialized countries eli äskettäin teollistuneita maita. Nyt yhtäkkiä huomaamme, että teollisuuskaupan osalta ne ovat paljon paremmassa asemassa kuin Euroopan unionin maat. En tiedä, rupeavatko Aasian maat jonakin päivänä kannustamaan Euroopan unionia taloudellisesti, jotta se pääsis nousemaan, mutta tämä on tämän päivän tilanne.

Olisi myös väärin tarkastella tilanteen vakaavuutta vain yhden vuoden ja yhden luvun perusteella, vaan meidän täytyy miettiä hieman, mikä on kehitys tästä eteenpäin. Onko niin, että nämä maat, jotka ovat viimeiset kymmenen vuotta väkivästi nousseet taloudellisesti ja saaneet ministeri Salolaisenkin puhumaa value added eli lisäarvoa tuotannolleen, alkaisivat taantua ja Eurooppa nousee? Valitettavasti näin ei ole, koska kysymys on ennen kaikkea siitä, että kun tällainen 210 miljardia markkaa voitetaan Euroopasta, niin nämä ihmiset käyttävät sen rahan tutkimukseen ja koulutukseen ja kehitykseen, ja siitä seuraa, että Aasian maiden kasvuvauhti kiihtyy. Ne pääsevät yhä enemmän etusijalle tutkimuksen ja kehityksen alalla.

Jos haluaisimme jakaa teollisuustuotannon, voisimme jakaa sen kolmeen osaan. Voisi olla tällaista yksinkertaista teollista tuotantoa kuten tekstiilit ym., ja tässä suhteessa Aasian maat ovat voimakkaita. On kaksi muuta alaa, joissa käsittämättömällä tavalla Aasian maat nousevat. Toinen on tämä hard ware -puoli eli kova rautateknologia, joka kulminoituu tai sen kehitys huipentuu piisirun keksimiseen ja käyttöön. Haluaisimme mielellämme uskoa, että Suomi ja Eurooppa ennen kaikkea olisi tässä hard ware -puolella historiallisen kehityksensä ja kulttuurinsa ansiosta etusijalla. Mutta todellisuus on, että Japani on piisirun osalta aivan Euroopan ulottumattomissa tässä kehityksessä. Meidän on myönnettävä, että konerakentamisessa ja muussa automaatioteollisuustekniikassa Eurooppa on jo häviöllä. Tämän myönsi aikoinaan muun muassa ed. Paloheimo tekniikan asiantuntijana. Mutta silloin kun tästä aikoinaan keskusteltiin edus-

kunnassa, ed. Paloheimo halusi painottaa sitä, että olkoonkin, että raskaan metalliteollisuuden ym. alalla me olemme jäämässä Japanin ja näiden Aasian maiden jalkoihin, niin on olemassa soft ware eli tietokoneohjelmistoihin liittyvä tuotanto. Mehän tiedämme, että tämä on äärettömän dynaamisesti kehittyvä alue, ja ed. Paloheimo uskoi, että tässä suhteessa Eurooppa on kuitenkin ainutlaatuisessa asemassa. Hän oikein painotti, kuinka Eurooppa ja miksei myös Amerikka juuri tässä olisi etulyöntiasemassa, mikä tietäisi taloudellisten varojen siirtymistä Eurooppaan.

---

Ed. Luukkainen merkitään läsnä olevaksi.

---

(Ed. V. Laukkanen:) Nyt aivan tuoreeltaan olen saanut selville, että tämäkin on ehkäpä voisi sanoa kaunis muisto siitä, mikä oli Euroopan ja Aasian välinen suhde. Tästä aivan konkreettisenä esimerkkinä on, että tänä päivänä Intiassa vaativiakin tietokoneohjelmistoja tehdään noin kolmanneksella siitä hinnasta kuin Euroopassa. Joku voi sanoa, että ei se vielä auta, koska Intiaan on pitkä matka ja etäisyydet vaikeuttavat tätä kannattavuutta, joten ei se ole mikään todellinen uhka. Mutta vastaus on siinä, että kun satelliitit on keksitty, niin Intiasta lähtee USA:n tietokonekeskukseen Silicon Valleyin tietokoneohjelmia satelliitin välityksellä. Näin tämä maailma on täydellisesti kutistunut eikä ole oikeastaan väliä, onko tietokoneohjelmistojen tekijän ja sen tilaajan välillä 50 kilometriä vai 50 000 kilometriä. Satelliittien välityksellä informaatio kulkee sekunneissa tai vähintäänkin minuuteissa.

Tämä kritiikki osoittaa sen, että me olemme äärettömän tärkeän kysymyksen äärellä, kun pitäisi ratkaista se peruskysymys, haluammeko silti uskoa ja ponnistaa vapaan kaupan suuntaan vai pitäisikö meidän perääntyä tällaiseen keynesiläiseen ajatukseen siitä, että tuotannon pitäisi olla hyvin pitkälle paikallista. Tähän liittyy tietenkin kysymys protektionismista, joka on saanut lähes kirosan aseman näissä suomalaisissa keskusteluissa ja miksei myös yleismaailmallisessa keskustelussa. On nimittäin otettava huomioon, että Gatt-sopimus vuonna 86 alkaneen Uruguayn kierroksen lopputuloksena on päätynyt siihen, että mahdollisimman pitkälle kaikki tullit ja haitalliset rajoitteet poistetaan. Näin olen voisi vähän karrikoiden sanoa, että koko maailma on menossa kohti täysin vapaata kaup-

paa. Protektionismi on ikään kuin aita tai kahleet tällaiselle kehitykselle, ja ymmärrän niitä, jotka vierastavat tätä sanaa.

---

Ed. M. Laukkanen merkitään läsnä olevaksi.

---

Ennen kuin menen tähän protektionismin mahdollisuuteen — moni tietysti haluaisi väittää, että emme voi enää harjoittaa protektionismia — on syytä tarkastella lyhyesti nykykehitystä Euroopassa. Aivan tuoreessa Maailman kilpailukyky -raportissa professori Stephane Garelli tarkastelee kymmentä tärkeintä kysymystä siitä, mitä maailmassa todella tapahtuu. Hän sanoo, että on perusteltua tarkastella näitä kysymyksiä, kun tiedämme, että maailma on muuttumassa dramaattisesti. Nämä kymmenen kysymystä ohjaavat meitä ajattelemaan paljon kriittisemmin verrattuna siihen, mitä esimerkiksi täällä Suomessa koskaan on kansainvälisen kaupan alalta puhuttu. Tämä kilpailukyky-raportti on vuodelta 94 ja se maksaakin yli 3 000 markkaa, joten voisi sanoa, että se on suuren rahan bisnestä, joten tätä pitäisi kaikkien markkinahenkistenkin ihmisten kunnioittaa.

Garelli siis kysyy, onko tällainen vapaa kilpailu epäreilua, koska me haluaisimme uskoa, että se on reilua. Se rikastuttaa kaikkia, palataksemme tähän 200 vuotta vanhaan oppiin. Sen pitäisi rikastuttaa jokaista valtiota, joka siihen osallistuu, ja jos se rikastuttaa jokaista, siitähän käy jo ilmi, ettei se köyhdytä ketään. Se ei köyhdytä vahingossakaan ketään.

Nyt Garelli toteaa, että viimeisten vuosien aikana pelin säännöt ovat muuttuneet dramaattisesti. Maailmanmarkkinoiden avautuminen ja vallankumouksellinen teknologian kehitys yhdessä uuden liikkeenjohdollisen menestyksen kanssa horjuttaa ihmisiä, yhtiöitä ja kansallisvaltioita. Tänäpäin monet ovat jo kyseenalaistamassa tällaisen kehityksen järkevyyden.

Arvoisa puhemies! Minä korostan sitä, että kahden vuoden aikana olen systemaattisesti yrittänyt saada Suomessa käynnistettyä keskustelua siitä, onko tämä kehitys järkevää. Nyt siis perustelen sitä. Enhän suinkaan minä yksistään riitautta sitä, vaan näyttää siltä, että maailmassa on yhä kasvava ääni, joka kysyy, onko tämä kehitys järkevää.

Sitten tässä todetaan, että jotkut tuntevat, että tällainen kilpailu on epäreilua ja että se ei ole hyväksyttävissä ja että koko maailmasta on tul-



lut ikään kuin paikka, jossa kettu on päässyt kanatarhaan. Minusta se on vaarallinen ajatus, jos on niin kansallisvaltioiden kannalta, että, käyttäksemme tätä kuvaannollista sanontaa, kettu on päässyt kanatarhaan. Tässä sanotaan niin, että on totta, että näiden muutosten voimakkuus viime vuosien aikana ja erityisesti niiden vaikutus ihmisten elämään on valtava ja tuloksena eräitä provokatiivisia kysymyksiä on jokaisen mielessä. Minä todella toivon, että arvoisa kuulijakuntakin nöyryty riitauttamaan jotakin sellaista, joka perustuu ehkä vuosikymmenien iskostumaan, että me emme kohta osaa enää riitauttaa siitä, onko tämä polku, jota me olemme Suomessakin kauppapoliittisesti kulkeneet vuosikymmeniä, todella hyvä.

Ensimmäinen kysymys Garellilla liittyy siihen, onko taloudellinen kasvu ydinaihe. Mehän tiedämme suomalaisesta keskustelusta, että taloudellinen kasvu on ehkä tärkein perustelu sille, miksi meidän pitäisi liittyä Euroopan unioniin. Onhan mm. Pekkasen työryhmän mietinnössä osoitettu, että taloudellinen kasvu edellyttää Euroopan unionin jäsenyyttä ja että tarvitaan vähintään viiden vuoden ajan viiden prosentin talouskasvu, jotta voitaisiin ratkaista työttömyysongelma, tai olisi väärin sanoa, että ratkaistaan se, mutta sanotaan, että voitaisiin muutamalla sadallatuhannella työpaikalla päästä asiassa eteenpäin. Garelli sanoo, että tämä ei ehkä ole ydinkysymyksiä.

Vuonna 1994 useimmiten ekonomistit kysyvät, kuinka voimakasta on nousu laman jäljiltä. Se on tärkeä kysymys, mutta se ei kuitenkaan välttämättä ole fundamentaalinen eli perustavaa laatua oleva kysymys.

Sitten Garelli selittää, että yksinkertaisimmassa muodossaan talous muodostuu panoksista, jotka ovat lisättyä varallisuutta, ja tuotantoprosessista. Jos kaikki menee hyvin, tämä malli tarjoaa lisää töitä ja lisää tuloja. Kuitenkin Euroopassa esimerkiksi huolimatta 90 kuukauden jatkuvasta talouden kasvusta 1980-luvulla työllisyys vuonna 1994 säilyi samalla tasolla kuin vuonna 1980. Tässä tehdään jo ensimmäinen riitautus sille suomalaisessakin keskustelussa iskostuneelle ajatukselle, että taloudellinen kasvu takaa työpaikkoja.

Sitten tässä todetaan, että taloudet kasvavat, mutta se ei enää näytä luovan työpaikkoja ja tuloja. Emme voi siis mennä Euroopan unioniin siinä uskossa, että kun kerran se tuottaa meille taloudellista kasvua, sitten voidaan työllisyysongelma ratkaista. On epärehellistä väittää tällä

perusteella ja jo tällä perusteella, että Euroopan unioni sinänsä takaisi työpaikkoja.

Tänä päivänä kilpailun säännöt ovat muuttumassa ja keskeinen kysymys on, onko taloudellinen mekanismi tuhattu, siis tämä perinteinen, sanoisinko vuosisatainen taloudellinen mekanismi, onko se tuhattu. Itse asiassa kolmen suuren vallankumouksen takia, jotka seurasivat toinen toistaan, talouden mekanismit on fundamentaalisesti transformoitu eli hyvin perustavalla tavalla uudelleen muotoiltu.

Ensimmäinen näistä vallankumouksista liittyi markkinoihin ja talouden globalisoitumiseen. Siitähän olemme täällä, arvoisa puhemies, puhuneet. Toinen oli teknologinen kehitys liittyen tietokoneisiin, telekommunikaatioon ja kuluttajaelektroniikkaan. Kolmas oli liikkeenjohdollinen ja liittyi prosesseihin, jotka kehittivät valkokalustutuotantoa.

Olen pahoillani, arvoisa puhemies, jos en ole kovin nopea tässä, koska englanninkieliset tekstit eivät nyt ole aivan helpompia selittää omin sanoin suomeksi.

Joka tapauksessa nyt nämä kansalliset taloudet, esimerkiksi Suomen talous, toimivat ja operoivat uudenlaisessa verkostossa. Tässä on nyt se riski, että palataan ministeri Salolaisen oppeihin 60-luvulta esimerkiksi ja sovelletaan niitä tämän päivän Suomeen. Teorian mukaan niiden pitäisi toimia, mutta käytännössä ne eivät toimi. Mutta eihän tämä teoria ole sinänsä väärä, vaan se teoria rakennettiin tietyille lähtökohtaolettamuksille. Nyt kaikki tämä on Garellin mainitsemien kolmen vallankumouksen kautta täydellisesti muuttunut. Kaikki on siis toisin.

Sitten tässä kysytään, onko vaarallista avautua maailmanmarkkinoille. Täällä Suomessa en ole kuullut kenenkään sanovan, että se olisi vaarallista. Itse asiassa olen kuullut tämän asian niin päin, että kaikkien mielestä olisi vaarallista, jolleme avautuisi maailmanmarkkinoille. Garelli vastaa näin: Ei, mutta se luo hyvin vakavia haasteita. Joka vuonna valtava määrä uutta lainsäädäntöä kulminoituu tähän Gatt-sopimukseen. Sitten hän viittaa myös Euroopan yhtenäisyysasiakirjaan Single European Actiin ja Maastrichtin sopimukseen ja myös Nafta-sopimukseen, jotka ovat suuruudeltaan noin 50 000 sivua ja jotka liittyvät talouteen.

Ensimmäistä kertaa nämä sopimukset luovat sellaiset koherentit legislatiiviset raamit, jotka sallivat kansakunnille ja yrityksille kilpailun.



Ed. Rossi merkitään läsnä olevaksi.

**Toinen varapuhemies** (koputtaa): Anteeksi, ed. V. Laukkanen, olette puhunut lähes neljä tuntia, ja täällä teidän jälkeenne nyt 49 kansanedustajaa odottaa vuoroaan käyttäkseen hekin puheenvuoron tästä tärkeästä asiasta.

**Puhuja** (ed. V. Laukkanen): Arvoisa puhemies! Tämä on hienoa, mutta minä uskon, että jokainen näistä kansanedustajista voi vielä itsenäisessä Suomessa tehdä tämän huolimatta siitä, että pyrin mahdollisimman huolellisesti perustelemaan oman näkökulmani. Arvoisa puhemies! Minä sanoin jo puheeni alkuosassa, että täällä on 190 kansanedustajaa, jotka edustavat yhtä linjaa, ja minä yksin käytännössä edustan toista linjaa. Sen takia tässä ei voida koskaan saavuttaa tasapainoa ikään kuin minun edukseni, vaan olen aina tappiolla.

Joka tapauksessa jatkan tästä kohdasta, enkä nyt ole varmasti pitkään jatkamassa, koska puhemieskin ymmärtää, että minun voimavarani ovat äärettömän rajalliset, vaikka mielelläni puhuisinkin paljon pitempään.

Tämä siis osoittaa, että maailma on täydellisesti muuttunut Gatt-sopimuksen kautta siinä mielessä, että me olemme päässeet maailmaan, jossa vapaa kauppa pääsee yhä enemmän kontrolloimattomasti etenemään.

Garelli pohtii sitä, mikä merkitys tällä on kansantalouksien kannalta. Hän toisaalta sanoo, että siitä on selviä etuja, eikä pidä unohtaa sitä, mitkä sen vaikutukset ovat. Mutta toisaalta hän varoittaa siitä vaarallisesta kehityksestä, mikä liittyy näihin teollistuneisiin valtioihin. Hän toteaa, että nämä nk. teollistuneet valtiot — niitä nyt voitaisiin rinnastaa minun mielestäni vaikka Oecd-valtioihin — työllistävät 350 miljoonaa ihmistä ja niiden työvoimakustannukset ovat tunnilta keskimäärin 18 dollaria eli noin 90 markkaa.

Kuitenkin viimeisten kymmenen vuoden aikana maailman talous on saavuttanut suuria ja laajoja alueita, kuten Kiina, entinen Neuvostoliitto, Intia ja Meksiko. Garelli siis korostaa, että tapahtuu radikaalia muutosta tässä suhteessa. Voidaan arvioida, että työvoimaa on noin 1 200 miljoonaa henkilöä, jotka ovat tulleet tähän globaaliin markkinaan mukaan ja joiden työvoimakustannukset ovat 2 dollaria ja monilla alueilla 1 dollari. Tässä tehdään siis valtava vastakkainasettelu ja todetaan esimerkiksi, että näissä ase-

telmissä jopa kuuluisat tiikerit ja lohikäärmeet Kaakkois-Aasiasta, joiden palkat ovat noin 4,3 dollaria eli yli 20 markkaa, tulevat kalliiksi. Tässä siis käy niin — ja myönnän sen, että ministeri Salolainen on siis oikeassa — että jos missä tahansa pienessä kansallisvaltiossa, vaikka se olisi Aasian maissakin, tapahtuu voimakasta taloudellista kasvua, niin on totta, että työvoimakustannuksetkin kohoavat voimakkaasti.

Sitten tässä todetaan ikään kuin yhteenvetona, että teollistuneessa maailmassa maksetaan 6 300 miljoonaa dollaria palkkoja tunnissa 350 miljoonalle ihmiselle. Sitten Garelli toteaa erittäin tärkeän johtopäätöksen: Teoreettisesti, jos sama väestö olisi palkattu näissä nousevissa maissa, se maksaisi vain 700 miljoonaa dollaria tunnilta. Me voimme havaita tästä, että 6 300:n ja 700 miljoonan dollarin välinen ero on 9-kertainen. Näin Garelli vastaansanomattomalla tavalla osoittaa, että meidän täytyy suhtautua vakavasti siihen eroon, mikä työvoimakustannuksissa on Aasian maiden ja Euroopan maiden välillä.

Tämä esimerkki siis demonstroii massiivisella voimalla, mitä ongelmia vallitsee tänä päivänä, kun tällainen suhteellinen tuotanto säilytetään koko globaaleilla markkinoilla. Tästä seuraa siis se, että monet teollisuudet täältä Euroopasta sijoittuvat maihin, jotka ovat halvan työvoimakustannuksen maita.

Sitten — tämäkin on erittäin tärkeää — hän painottaa sitä, että jo Gatt-maailmassa, missä on oikeus toimia oikeastaan kaikkialla liittyen tavarien, palveluiden ja pääoman tuottamiseen, mikään ei estä yrityksiä sijoittumasta minne tahansa. Tässä on, arvoisa puhemies, tärkeä seikka nähdä. Ei ole nyt pelkästään kysymys siitä, että Euroopan unioni olisi se peikko, jota vastaan meidän olisi taisteltava, eikä edes Euroopan talousalue, vaan se perimmäinen peikko liittyy juuri siihen, että tällä kehityksellä, jota Euroopan unioni omalla tavallaan kiihdyttää solmiessaan mm. kaikkien jäsenmaiden puolesta Gatt-sopimuksen, taataan vapaa maailmankauppa. Vaikka me ymmärrämme, että totta kai suuryritykset Euroopassa, tämä teollisuuden pyöreä pöytä, suosivat tällaista kehitystä, niin ei tämä ole sama asia kuin kansantalouden etu.

Sitten tässä kysytään, ovatko markkinat specialisoitumassa, ja vastaus on, että ovat. Tässä todetaan, että tänä päivänä jo pienet ja keskisuuret yritykset voivat tuottaa, hankkia ja valmistaa, myydä jne. mitä tuotteita tahansa missä tahansa päin maailmaa. Tämä tarkoittaa, että tämä arvotettu laajenee hyvin voimakkaasti. Hän painot-

taa sitä, että ei ole enää tarpeellista ajatella, että kaikki tuotettaisiin ja toteutettaisiin samassa paikassa, vaan voimme laajentaa valmistusketjua globaalisti. Tästä esimerkkinä Garellikin käyttää USA:n Silicon Valley -keskusta, Utahia software-tuotannolle ja Nebraskaa telekommunikaatiolle ja esimerkiksi Uutta Englantia lääkkeille. Ne kulkevat jo käsi kädessä, ja voidaan tuottaa moninkertaisesti tuotantoa näissä maissa.

Garelli toteaa, että tässä massiivisessa kehityksessä näyttää siltä, että Aasian maat voittavat. Nämä maat ovat tulleet kilpailukykyisiksi, ja ne vetävät puoleensa hyvin paljon lännen tuotantoa. Tehtaita on sijoittunut Aasian maihin vaikka kuinka paljon, ja ne tuottavat melkein mitä tahansa luvusta Kiinassa autoihin Thaimaassa ja puhelimiin Taiwanissa. Me emme täällä halua ottaa oikein todesta tällaista ajattelua, koska meihin on iskostunut vuosikymmenien ajan, että Suomi ja Eurooppa ovat teollisuuden ja teknologian huippumaita ja sitten ovat olemassa erikseen Aasiat, jotka ovat käsiteollisuuden kulttuurereja. Mutta tässä Garelli osoittaa hyvin kiistattomalla tavalla, että näin käytännössä tapahtuu.

Seuraava ja ehkä ratkaisevan tärkeä kysymys Garellilla on se, että ...

**Toinen varapuhemies** (koputtaa): Ed. V. Laukkanen, kehotan teitä vakavasti tiivistämään sanomaanne sen takia, ettei minun tarvitse valtiopäiväjärjestyksen 58 §:n nojalla ryhtyä niihin sanktioihin, mitkä siellä ovat.

**Puhuja** (ed. V. Laukkanen): Arvoisa puhemies! Minä tiivistän sanomani, koska nyt täytyy, arvoisa puhemies, kun arvioidaan sitä, kuinka paljon tiivistän sanomaani, muistaa, että kun olen lukenut yli 10 000 sivua ...

**Toinen varapuhemies** (koputtaa): Minä annoin teille tämän kehotuksen.

**Puhuja**: Arvoisa puhemies! Minä tiivistän sanomaani. Kiitos!

Tässä on siis kysymys nyt siitä — ja olen aivan ytimessä, että tästä ei voi tämän tiiviimmäksi enää mennä — tapahtuuko Euroopassa teollisuuden siirtyminen pois Euroopasta. Jos nimittäin tällainen kehitys tapahtuu, arvoisa puhemies, me emme voi millään ratkaista sen jälkeen ihmisten työllistämisongelmaa. Me voimme toki puhua juhlapuheissa työllistamisestä, mutta jollei tätä kehitystä pysäytetä, niin näin tapahtuu. Garelli vastaa tähän kysymykseen, että näin kir-

jaimellisesti käy. Tämä ei ole siis minun väitteeni, vaan tämä on Maailman kilpailukyky -raportin tulos. Luulisin, että meidän jokaisen täällä pitää kunnioittaa tätä tulosta. Tämä johtuu siitä yksinkertaisesta syystä, että moderni teknologia sallii sen, että siirrytään maihin, joissa on alhaiset palkkakustannukset.

Sitten Garelli kysyy vielä, tapahtuuko teollisuuden siirtyminen Euroopasta kuitenkin vain perustuotannon osalta. Tässäkin suhteessa hän toteaa, että näin valitettavasti ei ole kehitys, vaikka moni huokaisisi helpotuksesta, jos palvelualat ja vähänkin vaativimmat alat voisivat edelleen säilyä.

Jos palautamme mieleen ed. Tiurin kauppapoliittisia ajatuksia, niin hänellä on ollut luja usko siihen, että kyllä täällä aina voidaan esimerkiksi valmistaa radiosondeja ja muita korkean teknologian tuotteita ja näin ollen taata turvallisuus. Mutta tässä vastataan, että muutos on jo tapahtumassa siihen suuntaan, että myös ns. white collar productivityn eli valkokaulustuotannon osalta siirtymistä tapahtuu hyvin voimakkaasti.

Esimerkkinä hän käyttää sitä, että mm. Swissair on siirtänyt jo osan, tai tässä hän toteaa, että kokonaisuudessaan, Bombayhin, mutta Goldsmithin uudessa kirjassa todettiin, että tuotanto olisi vain osittain siirtynyt sinne. Myös todetaan, että Amerikan pankit käyttävät Irlannin tietoliikenneohjelmistoja, ja kuten sanoin, software- eli tietokoneohjelmistoja valmistetaan Intiassa hyvin paljon. Näin siis todetaan, että mikään ei estä tällaista kehitystä.

Sitten hän menee kysymykseen siitä, säilyykö suurtyöttömyys suurena. Tämähän on meidän kaikkien sydämellä oleva kysymys. Säilyykö suurtyöttömyys ja onko toisaalta Euroopan unioni tähän vastaus? Nyt täytyy ymmärtää, kun Garelli vastaa, että suurtyöttömyys tulee olemaan pysyvä ilmiö, niin emme me voi ajatella, että me välttymme länsimaisena valtiona tältä suurtyöttömyydeltä vain sillä, että me sulautuisimme johonkin suurempaan yhteisöön, joka on kuitenkin sisällä länsimaita.

Garelli vastaa, että se säilyy välttämättä. Yhteinen työttömyys Euroopassa on noin 11 prosenttia ja USA:ssa 7 prosenttia. Oecd-maissa on 35 miljoonaa ihmistä ilman työtä. Lisäksi hän toteaa, että vuoden 74 jälkeen Eurooppaan on luotu vain 3,1 miljoonaa työpaikkaa yksityis sektorilla verrattuna 30 miljoonaan työpaikkaan USA:ssa.

Sitten hän toteaa, että pitkäaikainen työttömyys, joka tarkoittaa siis yli vuoden jatkunutta

työttömyyttä, edustaa 45:tä prosenttia kaikista työttömistä Euroopassa. Tämän pitäisi olla tärkeä viesti kaikille siitä, ettei kysymys olekaan sellaisesta suhdannetyöttömyydestä, johon me mielellämme uskomme. Mehän tiedämme, että talous on syklistä, milloin on laskua ja milloin nousua, mutta Euroopan unionia raatelee pysyvä suuryöttömyys.

Perusteluna tälle Garelli toteaa, että Euroopassa palkan sivukustannukset edustavat 44:tä prosenttia kaikista työvoimakustannuksista, kun esimerkiksi USA:ssa ne ovat 28 prosenttia ja Japanissa 24 prosenttia. Tällaisesta johtuu siis, että työpaikkoja ei voida hevin luoda tänne. Myöskin Garelli huomauttaa, että yksityistäminen, josta meillä Suomessakin on hyvin paljon kokemusta, ja me tiedämme, että Euroopan unioni ajaa tätä yksityistämispoliittikkaa, osaltaan johtaa siihen, että yhä enemmän tulee ihmisiä työttömiksi. Tässä jopa todetaan, että 120 alan yksityistäminen Euroopassa voi johtaa jopa 800 000 ihmisen työpaikan menetykseen vuoteen 1998.

Tällainen on siis rehellinen kuva siitä, mitä Euroopassa tapahtuu, sekä Euroopan unionin alueella että tietysti Eta-maissa. Tähän kehitykseen meidän pitäisi hyvin vakavasti paneutua. Minua ilahduttaa suuresti, että tänne on tullut edes vähän kansanedustajia kuulemaan, koska hedelmällinen vuorovaikutus edellyttää, että kaikki vankimmatkin kyllä-ihmiset miettivät vakavasti työllisyyskysymystä. (Ed. M. Laukkanen: Eihän tämä ole vuorovaikutusta, kun ei päästä sanomaan mitään!) — Arvoisa puhemies! Täällä huomautetaan siitä, että täällä ei ole vuorovaikutusta, kun ei pääse sanomaan. Ongelma on juuri se, että täällä on 190 kansanedustajaa, jotka sanovat ”kyllä” integraatiolle, ja käytännössä muutama, jotka sanovat ”ei” integraatiolle. Sitten kun pitäisi keskustella, niin kun nämä ottavat puheenvuoron, pääsee vain joka sadannen kerran itse puhumaan. Se on ongelmallista, myönnän sen, mutta sille en voi mitään.

Kysymys on sitten siitä, mikä odottaa Eurooppaa tällaisessa tilanteessa. Garellin mukaan se johtaa siihen, että palkat joutuvat joustamaan ja laskemaan. Hän perustelee sitä sillä, että vuoden 73 ja vuoden 92 välillä, eli noin 20 vuoden ajalla, USA:ssa teollisuustyöntekijöiden palkat laskivat ostovoimalla mitattuna 15 prosentilla. Ymmärtäkää, että Euroopassa nämä viimeiset 20 vuotta samanaikaisesti on ollut voimakasta palkkojen kohoamista. Meillä on ollut voimakas ammattiyhdistysliike, ja Eurooppa on halunnut

uskoa, että laaja sosiaaliturva vaatii hyvät palkat ja hyvät verotulot, ja olemme edenneet vuosikymmeniä tällä. Mutta Garelli toteaa, että näin ei voida jatkaa, vaan Eurooppaa odottaa armotta toisenlainen kehitys.

Arvoisa puhemies! Olen etenemässä tämän kohdan loppuun, mutta tähän liittyy kysymys siitä, kärsivätkö nyt länsimaiset hallitukset ”konkurssin”. Tapahtuuko siis niin, että hallitukset ovat vaikeuksissa tämän kehityksen myötä?

Tähänkin kysymykseen Garelli vastaa myönteisesti siinä mielessä, että länsimaisten hallitusten budjetit ovat negatiivisia eli valtion velkaantumisen kasvaa voimakkaalla vauhdilla. On selvää, että sellaisessa tilanteessa emme me voi enää pitää julkista sektoria, niin mielellämme kuin tekisimmekin sen, yhtä voimakkaana.

---

Ed. Saastamoinen merkitään läsnä olevaksi.

---

(Ed. V. Laukkanen:) Tältä osin voi siis todeta sen, että on painavia perusteita päätyä siihen, että meidän on käännettävä selkämme sellaiselle politiikalle, mitä Euroopan unioni edustaa. Täytyy tietysti rehellisyyden nimessä sanoa, että ei Garelli itse päädy tähän tulokseen, mutta hänen perustelunsa ei minusta ole vakuuttava. Hän nimittäin sanoi, että vapaassa maailmankaupassa hänen joku kollegansa näistä kehittyvistä maista sanoi, että jollette te ota meidän tuotteitamme tänään vastaan, te otatte huomenna meidän ihmistemme. Tässä on siis vakava viesti toisaalta siitä, että jos me emme hyväksy tätä vapaan kaupan politiikkaa, niin Aasian maista ei pelkästään siirry tavarat tänne, vaan tulee valtava kansainvaellus Eurooppaan.

Minä en kuitenkaan hyväksy tätä ajatusta näin suoralta kädeltä, koska meidän täytyy muistaa, että vaikka teollisuus siirtyisi hyvin voimapevälä tavalla Aasian maihin, niin eivät nämä ihmiset, nämä köyhät ihmiset siellä, joista massiivisin osa on nyt työttöminä ja tulee aina olemaan, eivät he rikastu tästä kaupasta, vaan eniten rikastuvat maailman 500 suurinta ylikansallista yritystä, jotka toimivat Aasian maissa. Ne ovat ylikansalliset yritykset, jotka rikastuvat. Siksi, jos puhutaan kansainvaelluksesta, niin nähdäkseni Euroopan unionin pitäisi ennen kaikkea huolehtia siitä, että nälkäongelma voitaisiin ratkaista, koska maailmalla näkee 800 miljoonaa ihmistä nälkää. Niin kauan kuin tämä kehitys jatkuu, meillä on aivan varmasti valtavia ongelmia siitä,

että sieltä voi milloin tahansa kansainvaellukset lähteä siirtymään.

**Toinen varapuhemies** (koputtaa): Ed. V. Laukkanen, minä vielä kehotan teitä tiivistämään. Ohjeena on valtiopäiväjärjestyksen 58 §.

**Puhuja** (ed. V. Laukkanen): Arvoisa puhemies! Minä olen täysin tietoinen siitä, että minulla on rajoittamaton puheoikeus.

Teollisuuspolitiikan osalta menen, tässä hyvin tiivistetyssä esityksessäni, ottaen huomioon aihepiirin laajuuden, siis omasta mielestäni ... (Ed. Kauppinen: Kymmenen kertaa samat asiat!)

**Toinen varapuhemies** (koputtaa): Ei saa häiritä puhujaa!

**Puhuja**: Teollisuuspolitiikan osalta, koska Suomen täytyy vakavasti miettiä, olisiko olemassa joitakin vaihtoehtoja, minun täytyy toistaa nyt näille arvoisille kuulijoille, jotka varmasti eivät ole kuulleet sanaakaan tästä asiasta, ei ainoastaan minun mielikuvituksen varassa, vaan Sitran 100-vuotisjuhlarahaston osalta on valmistunut juuri uusi kirja, jossa hahmotellaan Suomen tulevaisuutta nimenomaan Euroopan unionissa. Olen ymmärtänyt niin, että tämä hahmottelu tarkoittaisi sitä vaihtoehtoa, että Suomi ensinnäkin olisi Euroopan unionin jäsen.

Nythän me ymmärrämme, että jos Suomi liittyy Euroopan unionin jäseneksi vuoden alusta, se ei sellaisenaan tuo esimerkiksi teollisuuspolitiikkaan tai kauppapolitiikkaan välitöntä muutosta. Mutta sen puitteissa tuotantotalouden laitoksen johtaja ja teollisuustalouden professori Eero Eloranta ja Vtt-automaation tutkimusjohtaja Jukka Ranta ja Vtt:n erikoistutkija Martin Ollus ovat hahmotelleet Suomen vaihtoehtoja.

En pidä tarpeellisena mennä syvemmillä näihin kahteen muuhun vaihtoehtoon, jotka myös ovat periaatteessa mahdollisia. Totean vain, että näiden kirjoittajien mielestä on kaksi laitavaihtoehtoa, joista toinen on kauppa- ja teollisuusministeriön vaihtoehto, joka kuvaisi taantuvaa Suomea. Siihen kirjoittajat eivät halua palata enkä tietenkään minä halua mennä. Toinen vaihtoehto on tietotaito-Suomi, joka olisi ylivoimainen, ylivertainen taidoiltaan, ja se pääsisi luomaan kansallista varallisuutta ja vaurautta nimenomaan korkean koulutuksen ym. avulla. Mielestäni nämä tutkijat ovat siinä mielessä rehellisiä, että he huomauttavat kuitenkin siitä,

että jos me pyrimme maailmanlaajuiseen tuotantoon tietotaidon avulla, seuraava kehitys on myös mahdollinen: "Koska yhä harvempi yritys tekee tuotteita yhä useammalle ihmiselle ja koska yhä useampi näistä harvoista työllistää kevyen tuotannon periaatteiden mukaisesti yhä harvempia ihmisiä tehtyä tuotetta kohti, voivat kauhuksivat 30 prosentin työttömyydestä toteutua. Massatuotanto voi synnyttää massatyöttömyyttä."

En tiedä, kuka täällä arvostaa näitä professoreita, mutta uskoisin, että tämä on vakava viesti heiltä. Me mielellämme haaveilemme massatuotannosta, mutta emme aina halua hyväksyä sitä, että siihen usein, hyvin usein liittyy massatyöttömyys.

Mutta ehkä tässä puheeni lopuksi sitten vain lyhyesti käsittelen ydin-Suomea, Euroopan unionin sisällä olevaa vaihtoehtoa. Tämä on minun mielestäni lohduton vaihtoehto, mutta toisaalta nämä, jotka sanovat "kyllä" Euroopalle, eivät mielestäni ole esittäneet parempaakaan vaihtoehtoa.

Tämän ydin-Suomen vaihtoehtoajatus lähtee siitä, että kun olemme Euroopan unionissa, emme me halua kilpailla alhaisen työvoiman hinnalla itäisen Euroopan ja Kaakkois-Aasian maiden kanssa. Kilpailu tarkoittaisi sitä, että näiden tutkijoiden mukaan joutuisimme puuttumaan kovakouraisesti nykyisiin sosiaalisiin ja taloudellisiin rakenteisiin tavalla, joka saisi nykyiset julkisen sektorin säästöt näyttämään lasten leikiltä. Leikkaukset tulisivat tuskin saamaan kovin paljon suosiota.

Tässä siis torjutaan se, että EU-Suomessa menisimme mukaan alhaisten työvoimakustannusten kilpailuun, josta minäkin vakavasti varoitin. Mutta toinen vaihtoehto olisi se, että otettaisiin huomioon Suomen vahvuudet kansainvälisessä työnjakoaajattelussa. Ensinnäkin todetaan, että meidän vahvuutenamme ei välttämättä ole enää metsäklusteri eli metsäteollisuuden monimuotoinen toiminta, koska kierrätyskuidun käytön lisääminen johtaa siihen, että me joutuisimme joko tuomaan tänne paljon kierrätyskuitua tai sitten siirtäisimme tehtaita Keski-Eurooppaan. Edelleen todetaan, että kaivosklusteri on syntynyt kotimaisten raaka-aineiden ympärille, ja ne varat ovat ehtymässä. Näin ollen emme voi enää kovin pitkälle luottaa siihenkään, että raaka-ainetuotannon osalta voisimme realistisesti kuvitella, että pärjäisimme.

Sitten tässä huomautetaan — ehkä tämä on jonkinlaista ajattelua suhteellisen edun periaat-

teen kannalta — että meillä on suotuisa luonto, mutta teollisuuden tai sanotaan turismin kannalta se ei ole aivan ratkaisevassa asemassa, koska kesämme on lyhyt ja tunturimme ovat aivan liian vaatimattomia kilpailemiseen esimerkiksi Alppien kanssa. On myös hyvä huomautus näiltä teknokraateilta, että pohjoinen herkkä luontomme on myös hyvin arka eikä se kestä massaturismia.

Etuna pidetään Suomessa sitä, että meillä on hyvin vakaa yhteiskunta, rikollisuus on kansainvälisesti täysin kurissa ja terrorismia meillä ei ole, ellei nyt joskus syytetä siitä, että eduskunnassa sellaista harjoitettaisiin, mutta käsittääksemme meillä ei ole sitä.

**Toinen varapuhemies** (koputtaa): Ed. V. Laukkanen, pyydän käyttämään asiallista kieltä.

**Puhuja** (ed. V. Laukkanen): Kyllä, mutta viittasin vain siihen, että kun täällä on esitetty sellainen syytös, niin minä en hyväksy, että sitä olisi täällä edes omalta osaltani.

Todellinen vaihtoehto on se, että luotaisiin ydinteollisuus, joka perustuisi uusteollistamiseen. Luotaisiin siis uusteollistamisohjelma, ja minä uskon, että tämä ilahduttaa kaikkia kuuli-joita: Euroopan unionissakin voisimme edetä tällä tasolla, koska me ymmärrämme, että mitä enemmän meillä on teollisuuspohjaa, sen enemmän meillä on työpaikkoja, ja näiden 500 000 ihmisen kannalta tämä on aivan ratkaisevassa asemassa. Mutta minä, arvoisa puhemies, siis korostan sitä, että vaikka tämä onkin esitetty vaihtoehto, itse suhtaudun kriittisesti tähän vaihtoehtoon.

Tässä todetaan, että sijaintimme ja luontomme ansiosta voisimme määrätietoisesti hakea tänne sellaista teollisuutta, jota ei haluta säilyttää tiheästi asutussa Länsi-Euroopassa siihen liittyvien riskien takia. Suomen koulutustaso, yhteiskunnallinen vakaus ja kehittynyt infrastruktuuri ovat ylivoimaisia kilpailutekijöitä suhteessa itäisen Euroopan maihin, vaikka häviäisimme niille hintakilpailukyvyssä. Tällainen kehitys merkitsisi äärimmilleen vietyä, että tänne keskittyisi pitkän ajan kuluessa valtaosa Euroopan perusteollisuudesta, osa energiatuotannosta sekä kierrätykseen ja jätteiden käsittelyyn erikoistunut teollisuus. Tässä olisi siis kansainvälisen työnjaon mukaan näiden professoreiden ja tutkijoiden mielestä Suomen osaamisen ja suhteellinen etu.

Tässä todetaan, että puunjalostusteollisuutemme onnistuisi kääntämään kierrätysvaatimukset edukseen. Massan valmistus saadaan säilyttämään Suomessa sen ympäristöhaittojen takia. Koska siis on ympäristöhaitallista valmistaa massoja, Keski- ja Etelä-Euroopassa ei haluta harjoittaa tällaista toimintaa hyvin tiheään asutuksen vuoksi. Näin Suomi saisi suhteellisen edun harvalukuisen kansan ansiosta.

Puunjalostusta pahempia ympäristöriskejä aiheuttavat kemian ja petrokemian teollisuudet. Luonnollinen kehitys Euroopassa on se, että nämä teollisuuden alat pyritäänkin sijoittamaan harvaan asutuille reuna-alueille. Näin näiden tutkijoiden mielestä Suomi on tässä mielessä ihanteellinen maa myös sen takia, että tuulet useimmiten kuljettavat mahdolliset päästöt yhä kauemmaksi Keski-Euroopasta.

Sitten tässä oli vielä kaksi alaa: energia ja Länsi-Euroopan jätteet. (Ed. Aittoniemi: Ja rekkojen katkaiseminen!) — Rekat ovat, ed. Aittoniemi, oma lukunsa. — Joka tapauksessa tässä korostetaan, että perusteollisuus vaatisi lisää energiaa. Voisimme tuottaa useita voimaloita etelärannikolle, ja ne voisivat olla, ainakin osa niistä, ydinlaitoksia. Ympäristönäkökohdat, erityisesti päästöt, mutta myös polttoaineen kuljetukseen ja varastointiin liittyvät ongelmat puoltavat ydinvoimaloiden rakentamista fossiilisten laitosten sijaan.

Viimeisenä kohtana on se, että Länsi-Euroopan jätteet tuotaisiin Suomeen. Tämä olisi merkittävä avaus kansainvälisen työnjaon kannalta Suomelle näiden merkittävien asiantuntijoiden mielestä. Ajatus lähtee siis siitä, että kierrätysvaatimus lisääntyy, ja jätteiden käsittelyä yhä enemmän täytyisi toteuttaa. Suomi olisi tässä suhteessa hyvin edullinen maa, koska meillä ensinnäkin on kaivoksia, jotka ovat tilavuudeltaan valtavan suuria. Niihin voitaisiin sijoittaa näitä jätteitä. Lisäksi meillä olisi myös peruskallio, jonne voitaisiin haudata jätteitä.

Tutkijat toteavat, lainaan sanatarkasti heitä, ettei kukaan luule, että itse keksin, seuraavaa: ”Jätteet tuovat hyvinvointia. Ydin-Suomessa vientimme koostuisi energiasta, kemian teollisuuden tuotteista sekä sellusta ja paperista. Tämän vientiteollisuuden tarvitsemat raaka-aineet ovat tuontitavaraa, joista osa on kierrätettäviä tuotteita. Tänne tuodaan myös muuta käsiteltävää jätettä Euroopasta.”

Täytyy kuitenkin rehellisyyden nimissä mainita, ja tutkijatkin sen mainitsevat, että tämä kehitys johtaisi kuitenkin siihen, että elintarviketuot-

tanto loppuisi Suomessa. Tässä ei pidetä elintarviketuotantoa enää mahdollisena, koska ympäristöhaitat ja saastumisongelmat olisivat niin massiivisia, että sen takia elintarviketuotanto loppuisi, ja näin syntyisi tehokas kauppalaivasto, joka toisi Suomeen jätteitä, raaka-aineita ja elintarvikkeita ja veisi mitä voisi viedä. (Ed. Taina: Tämä olisi mahdollista ilman EU-sopimustakin!) — Tämä olisi mahdollista ilman EU-sopimusta? Ei, tässä on kysymys siitä, että vaikka me menisimme Eurooppaan, meidän täytyy keksiä joitakin kansainväliseen työnjakoon liittyviä hahmotuksia. — Vielä tässä todetaan aivan esottomalla tavalla, että haitat jäävät hyötyjen varjoon, eli EU-Suomessa me voisimme katsoa, että tällainenkin teollisuuspoliittinen ratkaisu olisi hyvä.

**Toinen varapuhemies** (koputtaa): Ed. V. Laukkanen, huomautan, että teillä tulee kohta neljä ja puoli tuntia täyteen. 50 kansanedustajaa odottaa vuoroaan!

**Puhuja** (ed. V. Laukkanen): Kiitän huomautuksesta, arvoisa puhemies! Olenkin etenevässä puheeni tiivistelmään siinä mielessä, että jos ajattelemme sitä kuvaa, joka meitä rehellisesti sanoen odottaa integroitumisen myötä, niin minusta se kuva on järkyttävä kuva. Enkä voi kuvitella, että Suomen etu olisi koskaan missään olosuhteissa edetä integraatiossa tähän suuntaan. Sen sijasta meidän pitäisi torjua tällainen integraatiopolitiikka ja pyrkiä siihen, että Suomi työllistäisi ihmiset, ei suinkaan sillä, että tänne tuotaisiin kaikki Euroopan jätteet, vaan Suomi työllistäisi siten, että meillä siirryttäisiin yhä enemmän paikalliseen tuotantoon. Me kieltäytyisimme tuomasta maahamme sellaisia tuotteita, joita me voisimme itse valmistaa.

En mene nyt sen pidemmälle protektionismi-ajatteluun, mutta näin esimerkiksi Japani nousi. Se suojasi omaa herkkää teollisuudenalaansa ja samanaikaisesti kävi kauppaa. Myös Meksikosta tiedämme hyvin, että Meksiko laittoi 1 000 prosentin tullin kiinalaiselle kenkäteollisuudelle, koska Meksiko halusi suojata omaa teollisuuttaan.

Protektionismi on saanut lähes kiroisanan muodon kansainvälisessä keskustelussa ja miksei myös suomalaisessa keskustelussa. Olen ymmärtänyt niin, että elleivät kansallisvaltion päättäjät huolehdi kansallisvaltioiden eduista, niin niistä ei huolehdi kukaan muukaan. Niistä eivät huolehdi monikansalliset suuryritykset, niistä ei huolehdi

Euroopan unioni, ei mikään muu taho. Siksi olen vakuuttunut siitä, että meidän on käännettävä rohkeasti selkämme integraatiolle ja pyrittävä siihen, että meillä on kaikki talouspolitiikan ohjauskeinot ja voimme ohjata Suomen kansantaloutta sellaiseen suuntaan, että voisimme työllistää ihmiset. Ellemme käytä näitä ohjauskeinoja, tulos on, niin kuin olen tässä pyrkinyt melko huolellisesti osoittamaan, lohduton Suomen kannalta.

---

Ed. Rajamäki merkitään läsnä olevaksi.

---

**Ed. Mäkelä**: Arvoisa puhemies! Jo toistamiseen puheenvuoroni on ajoittunut ed. V. Laukkanen pitkäkhön puheenvuoron jälkeen. Tietysti kuunneltuani häntä ja hänen todella asian- tuntevia, monipuolisia ja monimuotoisia ajatuksiaan EU:sta pääsisin vähemmällä, jos vain toteaisin monilta osin yhtyvani hänen ajatuksiinsa. Haluan kuitenkin tuoda esiin oman näkemykseni Suomen EU-jäsenyydestä, joskaan mitään uutta ja kuolematonta tuskin kukaan asiasta pystyy esiin nostamaan, niin perustellusti EU-pakettia on pureskeltu täällä käytetyissä sadoissa puheenvuoroissa. Haluan kuitenkin monien muiden tavoin kirjauttaa pöytäkirjoihin jälkipolvien arvioitavaksi kantani EU-kysymyksestä.

Arvoisa puhemies! Kesällä ja syksyllä 1991 Suomessa alkoi toden teolla keskustelu Suomen EU-jäsenyydestä Euroopan yhteisössä, kun Ruotsi päätti hakea EU-jäsenyyttä. Tammikuussa 92 hallitus antoi eduskunnalle selonteon Suomen EU-jäsenyydestä. Ja jo pari kuukautta myöhemmin, maaliskuussa 92, eduskunta hyväksyi hallituksen tiedonannon EU-jäsenyyden hakeemisesta äänin 108—55, 32:n edustajan äänestäessä tyhjää.

Koko EU- tai EY-kehitys Suomen kohdalla on tapahtunut varsin lyhyessä ajassa, olihan henki vielä 80-luvun lopulla EU-kysymykseen nihkeä. 80-luvun lopulla mm. silloinen pääministeri Harri Holkeri totesi linjapuheessaan, ettei Suomi voi liittyä EY:n poliittiseen yhdentymiskehitykseen. Vielä muutama vuosi sitten maamme poliittinen johto ilmoitti kansalle, että Suomen EU:n täysjäsenyys on tulevaisuuden ratkaisuna useista eri syistä pois suljettu mahdollisuus. Muutamassa vuodessa on tapahtunut paljon ja monet poliittikot ovat pyörtäneet pyhät sanansa EU:sta 180 ellei jopa 360 astetta.

---



Puhetta ryhtyy johtamaan puhemies Uosukainen.

Merkittävästi tähän EU-intoiiluun on vaikuttanut naapurimaamme Ruotsin toiminta, eikä ilmeisesti nyt kolmannen käsittelyn äänestystä ajatellenkaan voi vähätellä Ruotsin vaikutusta edustajien äänestyskäyttäytymiseen, ovathan monet kansanedustajat Suomen parlamentissa sanoneet toimivansa Ruotsin kansanäänestystuloksen mukaisesti.

Näkemykset EU:sta ovat vaihdelleet joillakin merkittäväillä paikoilla olleilla henkilöillä ja kansanedustajilla lähes tuulten mukaan, ja monta käännettä mahtuu Suomen EU-jäsenyyden käsittelyaikaan ja -tapaankin. Takinkääntäjiä EU-asiassa ei ole puuttunut, ja näistä takinkääntäjien veljeskunnan jäsenistä mainittakoon mm. ulkoministeri Heikki Haavisto, joka nyt saattelee meitä sujuvasti EU-junaan unohtaen, että itse oli MTK:n puheenjohtajana ollessaan vuonna 91 jättämässä tunnetuimpien EU-vastustajien kanssa vetoomusta silloiselle presidentti Koivistolle, ettei Suomen EU-jäsenyyttä kiirehdyttäisi.

Toisena ehkä historiaan vieläkin suurempana mielipiteenvaihtajana tai ehkä myös merkittävimpänä mielipiteen muokkaajana varmasti kirjataan kansanedustaja Paavo Värynen, joka vielä 1993 ulkoministerinä ollessaan toimi Suomen toisena pääneuvottelijana jäsenyysneuvotteluissa, kannatti presidenttiehdokkaana Suomen liittymistä EU:hun, mutta sittemmin rivi-kansanedustajaksi tultuaan ryhtyi kaikkien aikojen kiihkeimmäksi EU-vastustajaksi ja todelliseksi EU-junan jarrumieheksi. Liekö taustalla jokin kepun sisäinen kissanhännänveto tai valtaistelu, jonka päämäärää sivusta seuranneena ainakin minun on vaikea ymmärtää, vai onko taustalla ja vaikuttimena todellinen tieto EU:n poskettomista Suomea koskevista ehdoista, joista Värynen aikoinaan tietysti pääneuvottelijana on tullut tietoiseksi. Ehkä Paavo Värynen tietää meitä muita paremmin, mitä EU:hun liittyminen maksumiehen osan lisäksi maallemme toisi, mitä Maastrichtin sopimuksen hyväksyminen silmät ummessa sisältöä tuntematta merkitsee, olihan Värynen itse ilmoittamassa aikoinaan sopimuksen hyväksymisestä. Itse haluan uskoa Värysen toiminnan EU:n vastustajana perustuvan todella tietoon, tietoon siitä, miten huono vaihtoehto Suomen liittyminen EU:n jäseneksi maallemme ja kansallemme on.

Arvoisa puhemies! Olemme tällä viikolla teke-mässä Suomen kannalta äärimmäisen tärkeää päätöstä. Olemme tilanteessa, jossa maamme poliittinen johto näkee Suomen liittymisen EU:n jäseneksi ainoana kannatettavana ratkaisuna ikään kuin itsenäinen elämä EU:n ulkopuolella maailman muiden itsenäisten valtioiden ja kansojen tavoin olisi käynyt mahdottomaksi. Näin siitä huolimatta, että EU:n ulkopuolella pysyminen pitää voimassa ja kansakunnan omassa päätösvallassa kaikki tulevaisuuden eri vaihtoehdot. Tänään meitä patistellaan luopumaan itsenäisestä päätösvallasta ja toimintavapaudesta ja sitoutumaan tulevaisuudenkin osalta yhteen ja kaiken lisäksi muitten määräämään vaihtoehtoon.

Tohtori Keijo Korhonen on sanonut, että maassamme eletään poliittisten kääpiöiden aikaa, tarkoittaen nykyisiä valtiomme johtajia. Olen mietiskellyt tätä hänen näkemystään tai ajatustaan, ja ajatellut, mahtaakohan siinä olla jotain tottakin, kun ajattelen Suomen EU-jäsenyyttä ja siitä maallemme koituvia seurauksia. Kaikista seurauksista huolimatta maamme poliittinen johto haluaa meidät mukaan EU-ihaaluuteen.

Historia on osoittanut, että pienen kansakunnan pahin virhe on luopua itsenäisestä toimintavapaudesta ja oikeudesta päättää omista asioistaan ja heittäytyä muiden voimien johdettavaksi. Tähän kuitenkin Suomea ollaan väellä ja voimalla viemässä, vaikka tiedossa on, että EU:ssa ei suomalaisilla kansalaisilla ole mitään todellista mahdollisuutta tai oikeutta vaikuttaa edes omaa tai lastensa elämää ja tulevaisuutta koskeviin poliittisiin ja lainsäädännöllisiin ratkaisuihin.

Eduskunta on puhunut useaan otteeseen, pitkään ja hartaasti, asiallisesti ja ajoittain ehkä epäasiallisestikin EU-asiasta. Surullista on ollut epäkunnioittava käytös toisinajattelevia kansanedustajia kohtaan, miten vähän arvoa erilaisille mielipiteille täällä ajoittain onkaan annettu ja miten rumasti on nimitelty toisinajattelevia kansanedustajia, lähinnä EU:n vastustajia.

Myönnän, että ajoittain EU:ta vastustavien edustajien toiminta epätoivossaan on saanut aikaan tässä salissa ehkä vieraammiksi jääneitä toimintatapoja, mutta ilmeisesti muuta vaihtoehtoa jarruttaa eurojunan kulkua ei ole ollut. Asian toisenlaisenkin käsittelytavan varmasti olisimme voineet saada aikaan sopimalla yhdes-sä asioista.

Tässä salissa on kuultu mitä erilaisimpia perusteita EU:n puolesta ja vastaan. EU:ssa on nähty joissakin puheissa mm. Ilmestyskirjan

peto, ja vielä useammissa puheenvuoroissa EU:ssa on pedon sijasta nähty suuri pelastaja maamme rapakuntoisen talouden ja korkean työttömyyden hoitamisessa. Halvalla ruoan hinnalla, avautuvilla kauppamarkkinoilla ja kasvavilla Suomeen suunnatuilla investoinneilla on yritetty EU-kielteisiä käännähtää myönteisiksi uudelle uljaalle Euroopan unionille.

Puheita kuunnellessa ja katteettomia lupauksia EU:n ihanuudesta maistellessa on tullut ajatus, uskovatko puhujat itseään esittämäänsä vai harhauttavatko EU:n huumaat edustajat tietoisesti kanssaihmissään?

Itse olen suhtautunut EU:hun varsin kriittisesti ja tarkasteltuani Suomelle EU:n jäsenyydestä tulevia haittoja ja hyötyjä olen tullut yhä vakuutuneemmaksi, että teemme suuren virheen, jos nykyisillä neuvottelutuloksilla lähdemme mukaan Euroopan unioniin. Useaan otteeseen olen ilmoittanut vastustavani Suomen EU-jäsenyyttä, ja myös asiasta lopullisesti päätettäessä painan ei-nappia.

Ruotsin kansanäänestys ei muuttanut mielipidettäni enkä missään vaiheessa ole edes vedonnut Ruotsin äänestystulokseen, sillä minä tiedän tulleeni valituksi eduskuntaan suomalaisten äänillä, ja tällä joukolla ja sen mielipiteellä on vaikutusta äänestyskäyttäytymiseeni. Oma vaalipiirini ja ne ihmiset, joiden valtakirjalla täällä päätöksiä teen, olivat selkeästi EU-vastaisia. Tätä mielipidettä aion kunnioittaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus ja ilmeisesti myös valtaosa eduskunnasta on liittämällä Suomen EU:n jäseneksi valmis myymään mm. itsenäisyytemme, päätösvaltamme, puolueettomuutemme ja riippumattomuutemme, oman ulkopoliittikkamme, ulkomaalaispolitiikkamme ja maatalouspolitiikkamme halpaan hintaan Euroopan unionille. Ennen nykyisen hallituksen ja edellisen ja nykyisen presidentin vallassaoloa Suomessa pidettiin itsenäisyyttä kansakunnan suurimpana omaisuutena, joka ei ollut myytävissä mistään hinnasta. Nyt kaikki maamme pyhät arvot ovat kaupan ja presidentit Koivisto ja Ahtisaari ja pääministeri Esko Aho tulevat kirjaamaan itsensä historiaan teolla, jolla he ovat olleet valmiita luovuttamaan pois maamme itsemääräämisoikeuden ja perustuslakien mukaan kansalle kuuluvan valtiovallan EU:n käsiin. Tämä teko ei palvele Suomen kansaa ja sen etuja, vaan palvelee eurooppalaisen valtaeliitin, suuryritysten, suurpääoman omistajien ja ns. markkinavoimien etuja. Kansalaiset, joille on luvattu paljon, tulevat jäämään antajan ja maksajan, eivät saajan osaan.

Siitä, mitä tämä kaikki tulee merkitsemään ja maksamaan Suomen kansalle, ei ole suostuttu kertomaan totuutta. Kaikkia arvoja, kuten itsenäisyyttä, ei luonnollisestikaan voida edes rahassa määritellä, niin kalliilla hinnalla itsenäisyytemme on lunastettu. Jatkuvasti kansalle on syötetty harhauttavaa, totuuden vastaista tietoa Suomen EU-jäsenyyden seurauksista.

Uskon, että kaikki eduskunnassa istuvat kansanedustajat eivät edes luettuaan kaiken mahdollisen materiaalin voi varmuudella sanoa, mikä tulee olemaan maamme ja sen kansalaisten tulevaisuus satojen miljoonien eurokansalaisten joukossa. Maamme ja kansalaistemme asioista päätetään tulevaisuudessa Brysselin neuvottelupöydissä, ja muutaman Suomen edustajan ääni europarlamentissa tai EU-komissiossa ei kuulu kuiskausta kovempaa. Osaksemme jääkin tyytyminen siihen, mitä meitä suuremmat ja vahvemmat sanelevat. EU:n jäsenenä Suomen on jatkossa marssittava muiden määräämän musiikin tahdissa ja noudatettava EU:n päätöksiä mm. kauppa-, maatalous-, kalastus-, liikenne- ja ulkomaalaispolitiikassa, kuten jo aiemminkin totesin.

Unionin talouspolitiikasta on määrätty ja säädetty Maastrichtin sopimuksessa, ja ohjeet jäsenvaltioiden talouspolitiikan tiiviiseen yhteensovittamiseen tulevat koskemaan myös meidän maatamme. EU:n jäsenvaltioiden on noudatettava myös yhteistä valuutta- ja rahapolitiikkaa, jonka seurauksena Suomi ei voi enää itse säädellä omaa kilpailukykyään ja tehdä itsenäisiä päätöksiä omaan valuuttaansa nähden.

EU:n vaikutukset Suomen oikeusjärjestykseen ovat oma luku sinänsä. EU:n jäsenyyden toteutuminen merkitsee monia erittäin laajakantoisia muutoksia Suomen oikeusjärjestykseen. Aion puuttua joihinkin tärkeisiin kohtiin, joihin myös lakivaliokunnan jäsenenä olen osaltani ed. Aittoniemen eriävän mielipiteen allekirjoittajana saanut puuttua.

EU-jäsenyys johtaisi Suomen sekä ulkoisen että sisäisen suverenisuuden oleelliseen supistumiseen. Ulkoisen täysivaltaisuuden osalta mainittakoon, että Suomen oikeudellinen yhdenvertaisuus suhteessa muihin EU-maihin pienenis mm. sen vuoksi, että Suomesta valittaisiin EU-parlamenttiin oleellisesti vähemmän jäseniä kuin suurista EU-maista. Ministerineuvostossa Suomen äänimäärä olisi alle kolmanneksen suurten jäsenvaltioiden äänimäärästä.

Oikeus päättää Suomen ulkopoliitikasta rapautuisi tavalla, joka ilmenee Maastrichtin sopi-

muksen 5. osastosta. Myös EU:n toimielinten valta tehdä jäsenvaltioita sitovia kansainvälisiä sopimuksia on erittäin ongelmallinen ulkoisen suvereenisuuden näkökulmasta.

Niin ikään sisäisen täysivaltaisuuden osalta olisivat EU-jäsenyyden seuraukset kauaskantoisia ja kohtalokkaita. Kuten mm. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artiklasta 3 ilmenee, on EY:llä erittäin laaja toimivalta. Tämän kompetenssin puitteissa käytettävän säädösvallan osalta mainittakoon, että Euroopan yhteisössä on pelkästään tällä vuosikymmenellä laadittu yhteensä tuhansia asetuksia ja direktiivejä.

Hallituksen esityksessä n:o 135/1994 mainitaan toistuvasti siitä, että EY:n oikeusnormeilla on etusija verrattuna jäsenvaltioiden omiin säädöksiin. Suomen oikeusjärjestyksessä on perinteisesti ollut lähtökohtana, että säädösten keskinäisestä hierarkiajärjestyksestä säädetään nimenomaisesti. Esimerkkinä mainittakoon Suomen hallitusmuodon 28 § ja 92 §:n 2 momentti, Ahvenanmaan itsehallintolain 60 §:n 1 momentti sekä Eta-sopimuksen voimaansaattamislain 2 ja 3 §.

Tiedossani ei ole, että EU-jäsenyys sopimuksen piiriin kuuluvassa aineistossa olisi ainoatakaan artiklaa tai säännöstä, joka oikeuttaisi tai velvoittaisi Suomen viranomaiset yleisesti ottaen antamaan EU:n oikeusnormeille etusijan suhteessa omiin kansallisiin säädöksiimme. Ellei tuollaista etusijan antamisen sallivaa tai antamiseen velvoittavaa artiklaa tai sopimusmääräystä kuulu siihen normiaineistoon, jonka Suomi saattaa voimaan, etusijan antaminen EU-normeille voidaan riitauttaa, lainalaisuuden ja Suomen täysivaltaisuuden näkökulmasta se suorastaan pitää riitauttaa.

Koska Suomi EU:n liittymissopimuksen voimaansaattamislain 1 §:n mukaan saattaa voimaan nimenomaan sopimusmääräyksiä, ei Suomen täysivaltaisuutta ole perusteltua supistaa yhtään enempää kuin voimaansaattamislaista ja siinä tarkoitettua säädösaineistosta suoranaisesti johtuu. Erittäin tärkeätä on huomata, ettei yhteisöoikeuden etusijaa voida suomalaisesta oikeusvaltiollisesta ja lainalaisesta näkökulmasta katsoen missään tapauksessa tukea pelkästään EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöön tai hallituksen esityksen perusteluihin. Eihän voida ajatella, että näin järjestyvä oikeusjärjestyksen muutos olisi toteutettavissa ilman, että asiasta sisältyisi lainsäädäntöömme ainoatakaan mainintaa.

Hallituksen esityksessä lausuttu voidaan toisaalta ymmärtää niinkin, että EU-tuomioistuimen tuomiot ja ennakkoratkaisut tavallaan loisivat oikeusnormeja tai että ratkaisuihin tulisi kiinnittää huomiota muissakin kuin kulloinkin ratkaistuissa yksittäistapauksissa. Tältäkin osin ei Suomessa voimaan saatettavaksi aiotussa EU:n oikeusnormistossa ole nimenomaista mainintaa, joka oikeuttaisi tai velvoittaisi suomalaiset viranomaiset tuollaiseen myötäilemiseen. Muun muassa sen vuoksi, että Eta-sopimuksen artiklassa 6 on nimenomaan määräys, joka koskee EU:n tuomioistuinten ratkaisujen asemaa, ja sen vuoksi, ettei vastaavaa määräystä ilmeisestikään ole EU-paketissa, on EU:n tuomioistuimen ratkaisujen yksittäistapausten ulkopuolelle ulottuva oikeudellisen sitovuuden oikeudellinen perusta hämärän peitossa.

Suomalaiset viranomaiset ovat sidottuja sopimusmääräyksiin ja säädöksiin, mutta eivät sellaisiin EU:n tuomioistuimen ratkaisuihin, joiden yleistä sitovuutta ei ole mahdollista todistaa voimaansaattettujen sopimusmääräysten ja säädösten nojalla. Miksi esimerkiksi supistaisimme hallitusmuodon 2 §:ssä turvattua tuomioistuintemme riippumattomuutta yhtään enempää kuin EU-säädökset ehdottomasti vaativat? Riippumattomuuden supistamisesta toki on kysymys, jos suomalaisten tuomioistuinten päätösvaltaa rajoitetaan edellyttämällä niiden noudattavan maamme rajojen ulkopuolella, esimerkiksi EU:n tuomioistuimessa, luotuja tulkintakannanottoja.

Edellä sanotun nojalla pidän erittäin kyseenalaisena, voitaisiinko mahdollisesti EU:n jäsenyydestä aiheutuvat arvaamattoman laajat Suomen valtiosäännön muutokset toteuttaa niinkin helposti kuin ns. supistetussa perustuslain säätämisjärjestyksessä. Näkisin perustelluksi, että itsenäisen Suomen olemassaolon perusteita oleellisesti murentavat järjestelyt olisi mahdollista toteuttaa vain kaikkein vaikeutetuimmassa säätämisjärjestyksessä.

Ennen EU-kansanäänestystä esittivät eräät tahot julkisuudessa näkemyksiä, joiden mukaan Suomi saisi EU-jäsenyyden yhteydessä takaisin päätösvaltaa, jota Eta-sopimus meiltä vei. Sanottiin jopa, että EU-jäsenyys vahvistaa itsenäisyyttä. Tällaisia puheenvuoroja ovat käyttäneet mm. presidentti Koivisto ja suuresti arvostamani puhemies Riitta Uosukainenkin, jos Turun Sanomien haastatteluihin ja artikkeleihin on uskomista. En oikeastaan jaksa käsittää näitä kannanottoja, ja olenkin miettinyt, miten näin tietoiset, valistuneet ihmiset, joita olen suuresti arvost-

tanut ja kunnioittanut, ovat voineet antaa tämmöisiä lausuntoja. Onko se perustunut tietämättömyyteen, vai onko näillä lausunnoilla todella haluttukin ehkä johtaa harhaan kansaa tai tuoda erilaisia vaikutuksia esiin? On vaikea ymmärtää tuollaisia ajatuksia, etenkin kun ajattelen, että ne ovat saattaneet vaikuttaa oleellisesti ehkä äänestäjienkin mielipiteisiin kansanäänestyksen yhteydessä.

EU-jäsenyyshän merkitsee täysivaltaisuuden ja siis itsenäisyyden jokaisen elementin heikentymistä ja koveraumista. Oleellista on, että Eta-Suomi, toisin kuin EU-Suomi, saa vapaasti valita, mitä uusia integraationormeja sen alueella tulee voimaan. Tämä seikka on mielenkiintoinen. Nämä erot tulevat esiin hyvin Eta-sopimuksessa. Haluan nostaa esille joitakin kohtia Eta-sopimusta koskevan hallituksen esityksen n:o 95/1992 niteestä 1.

Siellä sivulla 7 sanotaan, että Eta-sopimus ei kuitenkaan sisällä päätöksentekovallan luovuttamista ylikansallisille elimille, vaan viime kädessä lopulliset päätökset pysyvät omilla käsissä.

Sivulla 22 sanotaan, että Etassa hyväksytyt päätöksistä on pidettävä kansainvälisinä sopimuksina. Koska Eta-sopimus ei merkitse lainsäädäntövallan siirtämistä ylikansallisille toimielimille, on sopimuspuolten toimivaltaisten elinten otettava kantaa päätökseen. Uusia säädöksiä koskevat päätökset saatetaan Suomessa voimaan asianmukaisin lainsäädäntötoimin. Uudet säännöt aiheuttavat usein myös tarpeen muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Sivulla 80 sanotaan: Koska Eta-sopimus poikkeaa Rooman sopimuksesta mm. siten, ettei se siirrä lainsäädäntövaltaa Etan elimille, voidaan artiklaa ainoastaan osittain tulkita Rooman sopimuksen artiklan 189 mukaisesti.

Sivulla 377 sanotaan, että pykälässä oleva rajuus ensisijaisuuden soveltamisesta ainoastaan asianmukaisesti voimaan saatettuihin päätöksiin perustuu ensinnäkin siihen, ettei Eta-sopimuksella siirretä lainsäädäntövaltaa Etan sekakomitealle. Sekakomitean päätökset on tarkoitus saattaa voimaan valtiosopimusten voimaansaatamismuodossa, eikä sekakomitealla ole valtaa säätää kansallisesti sovellettavia poikkeussääntöjä.

Moraaliselta kannalta avoimeksi jää, millä tavalla on arvioitava sellaista äänestäjiin vaikuttamista, jossa vedottiin EU-jäsenyyden itsenäisyyttä vahvistavaan merkitykseen. Tuollaiset painotukset vaikuttavat myös taannoisen kansanäänestyksen merkittävyyden arvioimiseen. Jos an-

netut tiedot ovat olleet epätarkkoja tai jopa virheellisiä, kyllä-äännten niukka enemmistö joutuu aivan uudelleen valoon.

Edellä esittämiäni kysymysten lisäksi minua huolestuttaa, miten tulee käymään suomalaisen sosiaaliturvan ja terveydenhuollon. Useissa puheenvuoroissa on vakuuteltu, että ne eivät tule muuttumaan ja ne ovat täysin kansallisessa vallassa, mutta kysynkin, kuinka kauan. Vain aika tulee näyttämään, mikä tulee olemaan suomalaisen sosiaalipolitiikan kohtalo ja mureneeko korkeatasoinen terveydenhuoltojärjestelmämme EU:n toimesta tai siihen vedoten.

Oma kysymyksensä on, toteutuuko puolustuspolitiikassa puolustusvaliokunnan lausunto Suomen Nato-jäsenyydestä. Senkin aika näyttää.

Arvoisa puhemies! Suomen EU-jäsenyys tulee merkitsemään vallan siirtämistä Brysseliin Suomen eduskunnan, hallituksen ja virkakoneiston muuttuessa kumileimasimiksi. Kansanedustajien valitsemisella Suomen eduskuntaan ei enää ole merkitystä, eikä kansalla näin ollen ole enää todellista valtaa. Brysselin hallintoelimiin ja päätöksiin ei kansanvalta ylety. Suomesta ollaan EU-päätöksellä tekemässä vieraan vallan kumartajia.

Mielestäni nykyisellä eduskunnalla ei ole oikeutta tehdä Suomen kansasta suurvalta Euroopan unionin alamaisia. Koko Suomen liittämistä EU:n jäseneksi ei olisi pitänyt mielestäni käsitellä tässä eduskunnassa ollenkaan, sillä tähän asiaan ei kansa vuoden 91 eduskuntavaaleissa meille antanut valtakirjaa. Ennen 1991 pidettyjä eduskuntavaaleja, joissa nykyinen eduskunta valittiin, ilmoittivat mm. Suomen Keskustan ja SDP:n puheenjohtajat suuressa vaalikeskustelussa puolueittensa kantana, ettei jäsenyyshake-musta EY:hyn, tai nykyiseen EU:hun, tulla jättämään valittavan eduskunnan toimikaudella. Tällöin kokoomuksen puheenjohtaja totesi olevansa ilman kantaa.

Edellä mainitun huomioon ottaen nykyisellä eduskunnalla ei voida katsoa olevan moraalista oikeutta tehdä liittymispäätöstä EU:hun eikä antaa lopullista liittymissopimuksen allekirjoituslupaa edes valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisella viiden kuudesosan enemmistöpäätöksellä.

Koska viime vaaleissa vakuutettiin, ettei EU-asia ole ajankohtainen tällä vaalikaudella, eivät kansalaiset edustajaansa valitessaan voineet tietää näiden EU-kantaa. Viisainta olisikin ollut nyt siirtää ratkaisu uuden eduskunnan päätettävä-

väksi. Tällöin äänestyspäätöstä tehdessään jokainen suomalainen äänestäjä voisi valita itselleen sellaisen edustajan, joka toimisi myös EU-asiansa hänen toivomallaan tavalla.

Mielestäni ed. Paavo Väyrynen esittäessään EU-asian siirtämistä yli maalisvaalien on ollut järkevä. Valitettavasti halua asian siirtämiseksi maaliskuuhun asti ei ole löytynyt eikä ilmeisesti keinojakaan. Olemme siis päättämässä tätä asiaa.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä todeta, että mikäli Suomi liittyy Euroopan unionin jäseneksi, syntyy tilanne, joka on ristiriidassa hallitusmuotomme lukuisten säädösten kanssa. Suomi ei enää ole täysivaltainen eli suvereeni tasavalta. Korkein valta eli valtiovalta ei kuulu enää Suomen kansalle. Kansaa edustava valtiopäiville kokoontunut eduskunta ei enää määrää merkittävistä osasta Suomessa noudatettavaa lainsäädäntöä, eivätkä ylintä tuomiovaltaa maassamme käyttäisi enää yksinomaan suomalaiset tuomioistuimet. Valtiollisen itsenäisyyden keskeiset tunnusmerkit, valtion oikeus käyttää alueellaan itsenäistä ja pysyvää valtiovaltaa sekä päättää itse suhteistaan toisiin valtioihin, eivät enää toteutuisi EU:hun kuuluvassa Suomessa. Tätäkö EU:n kannattajat Suomen eduskunnassa haluavat?

Tällaisten EU-jäsenyyden aiheuttamien, koko valtio-oikeudellisen aseman perusteellisesti mullistavien muutosten tekeminen Suomen hallitusmuotoon ei voi tapahtua yhdessä eduskunnassa laillisesti muuten kuin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n edellyttämällä, asian kiireelliseksi julistamiseen vaadittavalla viiden kuudesosan enemmistöllä. Toisena vaihtoehtona on perustuslain muutosten hyväksyminen kahdessa peräkkäin valitussa eduskunnassa, edellisessä yksinkertaisella ja jälkimmäisessä kahden kolmasosan enemmistöllä.

Arvoisa puhemies! Me olemme nyt tekemässä itsenäisen Suomen historian suurinta päätöstä. Itse olen sitä mieltä, että isänmaani Suomi on ansainnut itsenäisyyttä enemmän kuin 77 vuotta, 3 viikkoa ja muutaman päivän, ja siksi ilmoitan, että tulen äänestämään Euroopan unioniin liittymistä vastaan. EU:n jäsenyyden toteutumista ajatellen valmistaudun haikkein mielin viettämään Suomen viimeistä itsenäisyyspäivää. Jokainen EU-jäsenyyden vaikutukset tunteva tietää sisimmässään, että ensi vuodesta alkaen, mikäli Suomi on EU:n jäsen, ovat joulukuun 6:n päivät tosiasiallisesti itsenäisyyden muistopäiviä. Kysynkin teiltä salissa olevilta kansanedustajilta, rohkenetteko myöntää tämän?

Ed. J o u p p i l a : Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnan täysistunnossa on nyt kolmannessa käsittelyssä hallituksen esitys Suomen liittymisestä Euroopan unioniin. Tämä liittymissopimus on, kuten monissa puheenvuoroissa on todettu, Suomen kansan itsenäisyyden ajan eräs merkittävimmistä historiallisista ratkaisuista, ja tämän sopimuksen hyväksyminen tai hylkääminen tulee viitoittamaan Suomen tulevan kehityksen vuosikymmeniksi eteenpäin.

Runsaat neljä viikkoa sitten Suomen kansa sanoi EU-sopimukselle ”kyllä”. Tuloksena oli 57 prosenttia puolesta ja 43 prosenttia vastaan. Tätä kansanäänestyksen tulosta valtaosa kansanedustajista onkin ilmoittanut kunnioittavansa niin, että tässä sopimuksen kolmannessa käsittelyssä eduskunnassa he äänestävät liittymisen puolesta. Ikäväksemme ja pettymykseksemme Suomen eduskunnasta löytyy edustajia, jotka aliarvioivat kansanäänestyksen tulosta, asettuvat näin sitä vastaan ja osoittavat täten täydellistä kansanvalan ja demokratian halveksuntaa. Tämä joukko on pystynyt ensimmäisen käsittelyn yhteydessä jarruttamaan Suomen eduskunnan lopullista päätöstä tässä tärkeässä asiassa Ruotsin kansanäänestyksen yli. Täten he ovat osoittaneet, että nimenomaan ne tahot, jotka ovat vastustaneet EU-jäsenyyttä Suomen itsenäisyyden menettämiseen vedoten, eivät olekaan pystyneet itsenäiseen päätöksentekoon, vaan ovat halunneet kuulla Ruotsin kansan mielipidettä.

Olisi toivonut, että nyt, kun Ruotsin kansan mielipide on kuultu ja vihreää valoa sieltä saatu EU:lle, tämän viikon aikana myös Suomen eduskunta olisi pystynyt asiallisesti ja sille kuuluvalla arvokkuudella viemään tämän kolmannen käsittelyn läpi. Mutta valitettavasti näin ei näytä käyvän.

Nämä tapaukset tämän asian käsittelyn yhteydessä ovat kuitenkin sellaisia, että meidän on saatettava niin pian kuin mahdollista valtiopäiväjärjestyksemme sellaiseen kuntoon, että se pystyy rajoittamaan kansanedustajan rajoittamatonta puheoikeutta. On valitettavaa, että näin täytyy menetellä, mutta se on kuitenkin aiheellista. Tähän on jouduttu vain muutaman kansanedustajan eli hyvin pienen vähemmistön epälojaalin ja epäasiallisen käytöksen takia.

Arvoisa puhemies! Sitten asiaan. Haluan omassa puheenvuorossani sivistysvaliokunnan puheenjohtajana tuoda esille niitä näkemyksiä, joita sivistysvaliokunnalle on tullut, kun alkusyksystä valiokunnassa liittymissopimusta on käsitelty ja kuultu yli 40 asiantuntijatahoa koski-

en Euroopan unionin liittymissopimuksen vaikutuksia Suomen koulutukseen, tutkimukseen, tieteeseen ja kulttuuriin.

Asiantuntijoiden kuulemisen pohjalta sivistysvaliokunta saattoi laatia yksimielisen mietinnön, mikä mielestäni on kunnioitettavaa, jos ajatellaan, että 12:sta ulkoasiainvaliokunnan pyytämästä erikoisvaliokunnan lausunnosta vain kolme oli yksimielisiä. Tämä yksimielisyys osoittaa mielestäni, että myöskään EU:n vastustajat, joita toki sivistysvaliokunnassakin on, eivät pystyneet sivistysvaliokunnan toimialasektorilta löytämään EU-jäsenyydestä mitään niin paljon negatiivista, että he olisivat pystyneet sen eriyvän mielipiteen muotoon saattamaan. Pääinvastoin sivistysvaliokunta totesi, että vaikutukset nykytilaan eli Eta-sopimukseen verrattuna ovat pääsääntöisesti positiivisia.

Tärkein muutos nykytilanteeseen verrattuna on se, että EU-jäsenenä Suomi voi osallistua päätöksentekoon unionin kaikilla osa-alueilla koskien sivistys- ja kulttuurisektoria. Voimme paremmin ja tehokkaammin vaikuttaa jo asioiden valmistelu- ja suunnitteluvaiheessa. Tällä hetkellä suomalaiset ovat näissä asioissa usein lähinnä ulkopuolisen tarkkailijan asemassa. Kuulemme asiantuntijoiden käsityksen mukaan Eta-maat ja Eta-järjestelmä ei hevin ole edes tuttu kaikille EU-kansalaisille eikä EU:n piirissä.

EU-jäsenyyden myötä myös Suomi-tietoisuus ja -tuntemus lisääntyvät. Tämä on mielestäni hyvin tärkeää, ei ainoastaan koulutuksen, tieteen ja tutkimuksen kannalta, vaan myös ja ennen muuta kaupan ja muun kanssakäymisen kannalta.

Varsinaisesta koulutuksesta on säädetty Maastrichtin sopimuksen artiklassa 126, ja koulutus kuuluu EU-yhteisön toimialaan. Mutta koko sopimus korostaa jäsenvaltioiden koulutuspoliittista riippumattomuutta. Näin ollen ei Suomen EU-jäsenyys tuo merkittäviä muutoksia Suomen koulutuspolitiikkaan. Meillä voidaan yleissivistävässä koulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa ja myös korkeakoulupolitiikassa käyttää omaa erityistä kansallista lainsäädäntöämme suomalaiset erityispiirteet huomioon ottaen.

Jäsenyys kuitenkin laajentaa huomattavasti suomalaisten koulutusoikeuksia Euroopassa ja samalla myös muiden jäsenvaltioiden kansalaisten koulutusoikeuksia Suomessa. Jäsenvaltioiden kansalaisilla on oikeus hakeutua ja tulla valituksi koulutukseen sekä opiskella ja suorittaa tutkintoja muissa jäsenvaltioissa samoilla edelly-

tyksillä kuin kyseisen maan kansalaiset. Tässä on eräs hyvin positiivinen ja merkittävä ero EU-jäsenyyden ja Eta-sopimuksen välillä sikäli, että EU-jäsenyyden myötä suomalaisilta ei voida periä korkeampia lukukausimaksuja kuin kyseisen maan kansalaisilta, kuten nyt Eta-jäsenyydessä vielä voidaan tehdä. Nämä lukukausimaksut koskevat niitä, jotka opiskelevat vaihto-ohjelmien ulkopuolella ja suorittavat itsenäistä tutkintoa. Lukukausimaksut eivät koske niitä, jotka opiskelevat EU-maissa vaihto-ohjelmien puitteissa ja ovat näin ollen kirjoilla suomalaisilla yliopistoissa eivätkä maksa lukukausimaksuja. Etu on niille, jotka ovat vaihto-ohjelmien ulkopuolella, on erittäin huomattava. Tällä hetkellä opiskelijoiden määrä ei vielä ole kovin suuri, mutta on ennakoitavissa, että kansainvälistymisen myötä opiskelu myös vaihto-ohjelmien ulkopuolella korkeakouluissa tulee lisääntymään.

Näissä koulutusohjelmissä, joista olen puhunut, me Eta-sopimuksen myötä emme voi olla päättämässä niiden sisällöstä. Tämä on mielestäni haitta, joka ensi vuoden alusta muuttuu niin, että EU-jäsenyyden myötä saamme kaikilla koulutussektorin tasoilla suomalaisen näkökulman ja siten kansallisen näkemyksen päättäviin elimiin ja näin viedyksi koulutukseen kaiken sen hyödyn, mikä sieltä on saatavissa.

EU:ssa on tällä hetkellä myös valmisteilla rakennerahastojen puitteissa ohjelmia, joihin meillä ei olisi mahdollisuus päästä mukaan Eta-jäsenenä eikä näin ollen päästä nauttimaan rakennerahastosta tulevia resursseja. Kun olemme EU:n jäsenenä, olemme mukana kilpailemassa näistä rahoituksista, jotka ovat aika huomattavia, useita satoja miljoonia markkoja.

Lisäksi EU:ssa on myös se ero Etaan verrattuna, että ns. Tempus-ohjelmat, jotka ovat Keski- ja Itä-Euroopan maiden ja Euroopan yhteisön välistä korkeakoulupoliittista yhteistyötä, tulevat meille myös täysivaltaisesti kilpailtaviksi. Nämä ovat Suomelle tärkeitä, koska niissä nimenomaan viedään eteenpäin meillä jo tällä hetkellä olevaa osaamista ja yhteistyötä Itä-Euroopan, entisen Neuvostoliiton ja Baltian maiden välillä. Tällöin meillä on paremmat mahdollisuudet myös osallistua tähän, mikä on todella Suomelle tärkeää. Siinä meillä on perinteisesti osaamista ja yhteistyötä, jota voimme näin ollen jatkossa paremmin hyödyntää ja kehittää.

Paitsi näiden erilaisten koulutusohjelmien, niin erittäin tärkeä, vielä merkittävämpi Suomen EU-jäsenyys on tutkimus-, tiede- ja kehitysohjelmien kannalta. Myös tällä saralla osallistuminen



EU-jäsenenä päätöksentekoon ja vaikuttaminen EU:n tutkimus- ja teknologiahankkeitten sisältöihin tulee meille mahdolliseksi. Tällöin olemme tasavertaisina muiden jäsenmaiden osallistujien kanssa. Voimme olla vaikuttamassa siihen, että nämä tutkimushankkeet olisivat sisällöltään edullisia Suomelle, Suomen teollisuudelle ja sitä kautta Suomen kilpailukyvyllä. Esimerkiksi otan tässä metsäteollisuuden, joka on meidän tärkein vientiteollisuussektorimme. Tällä hetkellä näissä EU-ohjelmissä tämä sektori on hyvin vähäinen.

Teknologian puiteohjelmiin liittyvät hankkeet ja niiden toteuttajat valitaan tarjouskilpailujen perusteella, ja suurin osa hankkeista on yhteisrahoitteisia projekteja, joista EU:n osuus on vain puolet taikka enintään puolet. Mutta todettakoon, että yliopistot ja korkeakoulut voivat kuitenkin saada jopa sataprosenttista rahoitusta.

Koska kuitenkin kansallisen rahoituksen järjestäminen on EU-tuen saamisen ehtona, haluan tässä korostaa sitä, että kansallisen rahoituksen riittävästä turvaamisesta on meidän pidettävä huolta ja että koulutukseen, tieteeseen ja tutkimukseen on pyrittävä satsaamaan mahdollisimman paljon huolimatta tästä vaikeasta taloudellisesta tilanteesta.

Haluan vielä viitata siihen, että korkeakoulujen ja yliopistojen merkitys alueellisinä kehittämiskeskuksina tulee korostumaan, koska EU:n alueellisen kehityksen edistämiseen tarkoitetut rahastot tulevat myös korkeakoulujen ja yliopistojen ulottuville. Näin ollen nämä korkeakoulut voivat olla hakemassa rahoitusta paitsi edellä mainitusta rakennerahastosta myös sosiaalirahastosta yhdessä maakunnan ja omien alueittensa oppilaitosten, yritysten sekä elinkeinoelämän ja kulttuurielämän kanssa. Tämä merkitsee, että yliopistoilla ja korkeakouluilla on tulevaisuudessa Suomen ollessa EU-jäsen yhä merkittävämpi osuus ja myös mahdollisuus olla alueittensa kehittämistoiminnan vetäjiä ja alueiden elinkeino- ja kulttuuritoiminnan koordinoijia.

Myös kulttuurin alalla EU-toiminta on lähtenyt käyntiin, tosin aika myöhään. Tämä perustuu Maastrichtin sopimuksen artiklaan 128. Sen mukaan yhteistyö pyrkii edistämään jäsenvaltioiden kulttuurin omaleimaisuutta, niiden kansallista ja alueellista monimuotoisuutta ja halua tuoda esille jäsenvaltioiden yhteistä kulttuuriperintöä. Näin ollen ne pelot, että suomalainen kansallinen kulttuuri kärsisi jäsenyydestä, eivät mielestäni pidä paikkaansa. Päinvastoin tulevaisuudessa jäsenyys saattaa elvyttää suomalaista omaleimaista kulttuuriamme. Maastrichtin sopi-

muksessa todetaan myös, että kulttuuriin liittyvät näkökohdat tulisi ottaa huomioon kaikilla unionin toimialoilla, joilla on vaikutuksia kulttuurielämän toimintaedellytyksiin jäsenmaissa.

Paitsi että henkisesti EU-jäsenyys on omiaan elähdyttämään suomalaista kulttuurielämää, on myös yhteisön kulttuurimäärärahoista meille tulevaisuudessa hyötyä, vaikka on toki todettava, että yhteisön määrärahat kulttuurisektorilla ovat tähän saakka toistaiseksi olleet vaatimattomia verrattuna moniin muihin sektoreihin. Mutta rakennerahastoista on mahdollista saada tukea myös kulttuuritarkoituksiin silloin, kun kulttuuripoliittisilla toimenpiteillä toteutetaan varsinaiselle alue- ja rakennepolitiikalle asetettuja tavoitteita. Tämän tuen piiriin voidaan saada kulttuurin alueellista kehitystä koskevat ohjelmat.

Haluankin tähdentää sitä, että maakunnissa ja alueilla rakennerahastoille tehtäviä ohjelmasuunnitelmia laadittaessa myös kulttuurin mahdollisuudet on otettava huomioon. Siksi olisi erittäin tärkeää parantaa kulttuuriin liittyviä työskentelyedellytyksiä ja huolehtia siitä, että kulttuurihankkeilla on riittävästi osuutta alueellisissa kehittämisohjelmissä. Tämä on tärkeää myös sen takia, että usein, kun puhutaan työllisyydestä, unohdetaan kokonaan kulttuurin työllistävä merkitys. Viitataan tässä yhteydessä siihen, että kulttuurin parissa työskentelee meillä huomattavasti enemmän ihmisiä kuin esimerkiksi maatalouden piirissä ja että bruttokansantuoteosuuskin on kulttuurin osalta suurin piirtein samaa luokkaa kuin maatalouden osuus.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies, vaikka aika rientää, haluan käsitellä myös veikkaus- ja rahapelitoimintaa sekä jäsenyyttämme EU:ssa. Tiedämme, että Suomessa tieteen, taiteen, urheilun ja nuorisotyön tukeminen julkisin varoin tapahtuu merkittävältä osalta ja voi sanoa melkein ainoastaan veikkaus- ja raha-arpajaispelien tuottoon pohjautuen. Valitettavasti tätä tuottoa on viime vuosina jouduttu siirtämään osittain budjetin yleiskatteeksi. Niinpä, jos tämä linja jatkuu, saattaa käydä niin, että veikkaus- ja rahapelitoiminnalle Suomessa tulee niin suurta kilpailua, että täällä harjoitettavan rahapelitoiminnan yllijäämä ja siten mahdollisuudet jakaa varoja edellä mainittuihin yleishyödyllisiin hankkeisiin tulevat vähenemään. Tämän vaaran voimme poistaa siten, että pidämme perustana veikkaus- ja rahapelitoiminnan varojen jaossa alkuperäistä yleishyödyllistä tarkoitusta eikä budjettikatteisuutta. Tästä viime vuosien ikävästä kehityksestä pitää mahdollisimman pikaisesti voida luopua.

Viittaan vielä siihen, että arvonlisäveron pitäisi olla kulttuurin osalta samaa luokkaa, mitä se on muissa Euroopan unionin maissa, niin että kulttuurimme näiltä osin pysyisi kilpailukykyisenä.

Lopuksi, arvoisa puhemies, totean, että EU-jäsenyys on Suomelle erittäin suuri mahdollisuus koulutuksen, tutkimuksen ja kulttuurin kannalta. Voisi todeta, että koulutuksemme ja tutkimuksemme vaarantuisi, jos jäisimme EU:n ulkopuolelle. Valtiontalouden mittava budjettialijäämä ei mahdollistaisi tulevaisuudessa laaja-alaista koulutuksen ja tutkimuksen kehittämistä, satsaamista siihen vain valtion varoin. Tätä rahoitus pohjaa on joka tapauksessa laajennettava. Yhteistyökumppaneita on tällöin etsittävä aktiivisesti myös kansainvälisistä tutkimusprojekteista, joita EU meille tuo ja joihin osallistumisessa se meitä helpottaa. Suomen EU-jäsenyys nimenomaan luo edellytyksiä täysivaltaiseen osallistumiseen, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Tämä on tärkeää, koska vain siten voimme kehittää Suomea ja taata tulevaisuudessa elinkeinoelämän kilpailukykyä ja siten pitää yllä ihmisten tarvitsemien julkisten palveluiden tasoa, joka tunnetusti on ollut meillä näihin asti varsin laadukasta.

Korkeatasoinen koulutus ja sitä myötä tiede ja tutkimus ovat vain ja ainoastaan se perusta, jolle voimme rakentaa yhä parempaa henkistä ja aineellista hyvinvointia ja kilpailla tasavertaisesti laajenevilla kansainvälisillä markkinoilla. Tältäkin pohjalta EU-jäsenyys on meille tulevaisuudessa huomattavasti parempi vaihtoehto kuin jääminen ulkopuolelle vaille haasteita, vaille motivaatioita ja vaille täysivaltaista kansainvälistä osallistumismahdollisuutta.

EU-jäsenyys ei suinkaan ole tärkeä meille ainoastaan tässä ja nyt, vaan nimenomaan meidän tuleville sukupolvillemme, heille, jotka tänään ovat kouluissa ja yliopistoissa ja myöhemmin viemässä eteenpäin Suomen tiedettä, tutkimusta ja kulttuuria ja siten nostamassa Suomea eteenpäin.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kokoomuksen kansanedustajien puheet ovat kuin pilven reunalla tanssimista, niin vähän tasapainotetaan toiseen kuppiin.

Aluetukea on mahdollisuus selkeästi saada esimerkiksi Kreikassa ja Espanjassa, joissa mustapukuiset naiset kuljettavat aasilla polttopuita vuoristoteillä. Siellä on infrastruktuuri- ja muita

tarpeita. Minä epäilen vahvasti, että Suomessa aluetuen saaminen Euroopan unionilta jää varsin vähäiseksi tietyistä syistä.

Markan vahvistuminen tulee olemaan kirous Emu-rahaunionin yhteydessä ja myös metsäteollisuutta koskien, koska enää ei voida kilpailukykyämme korjata valuuttarakenteella. Jo tänä päivänä pelätään, mitä markan vahvistuminen merkitsee. Markan vahvistuminen merkitsee tällä hetkellä jo maatalouden tukiaisille hirmuisia leikkauksia, ennen kuin olemme saaneetkaan niitä. Budjetin alijäämää lisäantyy ensi vuonnakin 10 miljardia markkaa. Euroopan unionin jäsenyys lisää velkaamme, sen ed. Jouppila varmasti tietää.

Rekat, tuo hauska aihe, 2,5 metriä päätkitään rekan perästä pois, se tekee 18—20 miljardia markkaa muutaman vuoden aikana. Eikö tämä ole surkukupaisaa? Se on myös nöyryyttävää. Juuri kun meillä on tehty linja-autot ja rekat riittävän pitkiksi suomalaisiin kuljetuksiin, Euroopan unioni määrää, että päätkäistään 2,5 metriä perästä pois, samoin linja-autosta. 18—20 miljardia markkaa tulee maksamaan suomalaiselle yhteiskunnalle tämä asia.

Tässä pieniä painotuksia, ja niitä löytyy vaikka kuinka paljon, mutta ed. Jouppila ei löytänyt ainoatakaan.

Ed. A l a r a n t a (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Arvostan ed. Jouppilaa ja monilta osin myös hänen äskeistä puhuttansa enkä halua puhua pahasti, kun huomautan eräästä ed. Jouppilan puheen kohdasta.

Ed. Jouppila totesi puheenvuoronsa alussa harmitellen sen, että eduskunnassa on sellaisia kansanedustajia, jotka eivät aio kunnioittaa kansanäänestyksen tulosta. Ed. Jouppilan ajatuksenjuoksu on siis se, että sitä voidaan kunnioittaa vain toteuttamalla enemmistön tahtoa. Tulen myöhemmin puheenvuorossani pohtimaan tätä problematiikkaa vähän tarkemmin, mutta en voi olla toteamatta jo tässä yhteydessä ed. Jouppilan puheen johdosta, että meidän monien kansanedustajien mielestä kansanäänestyksen tulosta ja kansanvaltaa voidaan kunnioittaa myös siten, että kunnioitetaan vähemmistön jätneen kansanosan mielipidettä. Vähemmistökin on kansaa, ja niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa aikaisemmin todettu, perustuslain mukaan kansanäänestys on neuvoa-antava.

Ed. J o u p p i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vastata ed. Aittoniemel-

le, joka sanoi, että Suomi ei voisi saada aluepoliittisia tukia. Me emme voi sitä vielä tietää, kun emme ole EU:n jäseniä. Mutta on budjetoitu sosiaalirahastosta esimerkiksi 567 miljoonaa markkaa, jolla aiotaan, jos me olemme EU:n jäseniä, näitä ohjelmia viedä eteenpäin, jotka koskevat myös koulutus- ja kulttuurisektoria, niin kuin totesin, toki myös muitakin, mutta se rahasto on tarkoitettu työllistämiseen niin nuorten kuin pitkäaikaistyöttömien koulutuksen kautta. Minusta nämä ovat aika huomattavia summia. Niitä me emme saa, jos emme ole Euroopan unionin jäseniä.

Minusta on erittäin tärkeätä, että nämä rahat ovat sellaisia, että ne eivät olekaan sataprosenttisia. Silloin se luo haastetta meidän omalle koulutus- ja tutkimusjärjestelmällemme, sillä aina, jos haluamme mennä eteenpäin, täytyy olla haasteita eikä paikallaan pysymistä. Näen, että tämä on todellinen mahdollisuus.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Käytän toisen varsinaisen puheenvuoron tämän pitkään ja useita viikkoja jatkuneen EU-keskustelun aikana. Ensimmäisen käytn ensimmäisen käsittelyn yhteydessä. 14,5 tuntia, kohta 15 tuntia on ollut kansanedustajan päivä tänä päivänä, itseni niin kuin monen muunkin, ja lähtökohtana se, että koskaan ei tiedä, koska täällä pääsee puhumaan.

Kuunnellessani ed. V. Laukkasen puheenvuoroa, jossa hän peräänkuulutti vuorovaikutusta, täytyy tietysti sanoa, että kun ei tiedä, joutuuko odottamaan viisi tuntia vai yhdeksän tuntia vai kuinka kauan puheenvuoroaan, niin vuorovaikutustaidot ovat hieman koetuksella, arvoisa puhemies.

Nyt varsinaisesti puheenvuorooni.

Päätös liittyä Euroopan unionin jäseneksi on Suomen ja suomalaisten kannalta historiallisesti merkittävä ratkaisu, kuten täällä on toistuvasti korostettu. Oli välttämätöntä, että ennen lopullista ratkaisua annettiin kansalle mahdollisuus sanoa sanansa. Kansanäänestyksen tulos oli selkeä. Äänestäneiden selvä enemmistö oli sitä mieltä, että tämän eduskunnan tulee tehdä liittymispäätös. Tätä kansan tahtoa haluan kunnioittaa. Siksi tulen äänestämään EU-jäsenyyden puolesta. Se ei kuitenkaan merkitse sitä, että kriittisyyteni unioniin tai paremminkin Maastrichtin sopimuksen keskeisiin kohtiin kuten Raha- ja talousliittoon ja erityisesti sen kolmanteen vaiheeseen ja yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan muuttuisi äänestyskäyttäytymiseni myötä. Sama kriittisyyks säilyy edelleenkin.

Olen varma, että jokainen kansanedustaja on joutunut varsin syvällisesti pohtimaan omaa ratkaisuaan ja tulevaa äänestyskäyttäytymistään. Kunnioitan jokaisen omaa ratkaisua. Erityisesti me, jotka kampanjoimme ennen kansanäänestystä ei-vaihtoehdon puolesta, joudumme tätä harkitsemaan. Monien ei-kannalle päätyneiden kannattajien näyttää olevan hyvin vaikea ymmärtää ja hyväksyä sitä, että esimerkiksi minä ja suurin osa vasemmistoliiton eduskuntaryhmästä olemme ilmoittaneet toimivamme kansan tahdon mukaisesti. Ymmärrän kyllä ihmisten huolen siitä, jos he pelkäävät EU-jäsenyyteen liittyvien uhkien toteutuvan täällä Suomessa. Sitä minun on kuitenkin vaikeampi ymmärtää, että vaaditaan mitätöimään kansanäänestyksen tulos. Minusta nimittäin on varsin outoa, että ensin ollaan hyvin laajalla yksimielisyydellä vaatimassa kansanäänestystä ja sitten katsotaan, että jos tulos ei ole mieleinen, sitä ei tarvitsisi noudattaa.

Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että Ruotsissa tilanne on Suomea huomattavasti selkeämpi. Sielläkin järjestettiin neuvoa-antava kansanäänestys, mutta kaikki puolueet ilmoittivat selkeästi jo ennakoon, että ne sitoutuvat kansanäänestyksen tulokseen ilman mitään ehtoja äänestysprosentista tai alueellisista jakautumista tai muista vastaavista. Täytyy vielä todeta, että äänestysaktiiviteetti Ruotsissa oli todella kadehdittavan korkea. Yli 80 prosenttia kansasta osallistui kansanäänestykseen.

Ilmoitan myös eduskunnan pöytäkirjoihin, että kun olen päätenyt omaan ratkaisuuni, siis äänestää "kyllä" täällä eduskunnassa, vaikka kansanäänestyksessä itse äänestin "ei", olen päätenyt tähän ratkaisuun varsin huolellisen harkinnan jälkeen lähtökohtana demokraattisten menettelytapojen hyväksyminen. Tämä on siis oma ratkaisuni.

Nyt kuitenkin täällä on aika paljon keskusteltu edelleenkin siitä, millainen Euroopan unioni on tai millainen sen arvellaan olevan. En jatka enää omalta osaltani tätä keskustelua, vaan keskityn seuraavaksi pohtimaan sitä, miten Suomen tulee toimia Euroopan unionin jäsenenä, koska olen vakuuttunut, että sellaisen päätöksen tämän eduskunnan selkeä enemmistö tulee tekemään.

Mielestäni Euroopan unionia tulee kehittää sellaiseksi, että siitä tulee nykyistä selvästi demokraattisempi, sosiaalisempi ja myös ympäristöystävällisempi unioni. En ole naiivi enkä usko, että Suomen mukaanmeno muuttaa unionin kertaheitolla, mutta olen varma siitä, että jos Pohjoismaat kaikki yhdessä tai vaikkapa vain Suomi ja

Ruotsi Tanskan lisäksi aktiivisti pyrkivät tähän suuntaan vaikuttamaan, niin kyllä sillä jokin vaikutus siellä kuitenkin on.

Näen myös niin, että Euroopan unionin ja koko Euroopan kansojen suurimmat haasteet tulevaisuudessa ovat lisääntyneessä työttömyydessä, sen saamisessa laskuun, mutta myös siinä, että estetään rotuvihan ja kansalliskiihkon nousu, ja siinä, että pyritään saattamaan talouden kasvu kestävästi kehityksen uralle siten, että myös ympäristökysymykset nousevat keskiöön.

Aivan yhtä tärkeää on huolehtia täällä kotimaassa siitä, että hyvinvointiyhteiskunnan keskeiset elementit säilyvät edelleenkin, ja siitä, että Suomessa huolehditaan siitä, että tuloerot eivät pääse kasvamaan. Me voimme sanoa, että me olemme tässä suhteessa pärjänneet paremmin kuin monet Euroopan unionin jäsenmaat, joissa tuloerot ovat huomattavasti suuremmat, joissa köyhyys on huomattavasti laajempaa ja erityisesti voidaan puhua köyhyyden naisistumisesta. Tämän suuntainen kehitys ei mielestäni voi olla Suomen kehitys, vaikka olisimmekin unionin jäseniä.

Itse pidän myös hyvin tärkeänä sitä, että toimimme sillä tavoin, että kansallisten parlamenttien ja myös EU-parlamentin vaikutusmahdollisuuksia lisätään. Tämä merkitsisi mielestäni sitä, että Euroopan unionin parlamentille annetaan aloiteoikeus Euroopan unionin lainsäädäntöön.

Euroopan unionin parlamentilla tulee myös olla mahdollisuudet valvoa nykyistä paremmin Euroopan unionin budjetin käyttöä, meidän olemme viime päivinä saaneet lehdistä lukea niistä väärinkäytöksistä, mitä Euroopan unionin alueella on, ja myös parlamentilla on oltava mahdollisuus tehdä sellaisia linjaratkaisuja, jotka sitovat nykyistä enemmän komissiota. En kuitenkaan näe, että Euroopan unionille pitäisi antaa varsinaisesti lainsäädäntövaltaa, mutta kuitenkin Euroopan unionin maiden parlamenttien välistä yhteistyötä ja tiedonkulkua tulee parantaa.

On todella niin, että nyt komissiolla oleva yksinoikeus aloitteiden tekemiseen tulee saada muutettua ja samoin myös salaileva valmistelutapa, joka leimaa koko Euroopan unionin toimintaa.

Suomen on myös toimittava aktiivisesti jatkossa siten, että Suomen edustus kuten myös muiden pienempien jäsenmaiden edustus komissiossa turvataan jatkossakin. Siis me emme saa olla hyväksymässä sellaista kehitystä, jossa pienemmät jäsenmaat tiputettaisiin komission ulkopuolelle. Myöskään minusta Suomen ei tulisi olla

kannattamassa sellaista kehitystä, jossa pienten jäsenmaiden äänimäärää heikennettäisiin.

Erityisen tärkeää on todella lisätä Euroopan unionin päätöksentekoon liittyvää julkisuutta ja avoimuutta. Euroopan unionin neuvoston kokousten asialistat ja huippukokousten päätöksenteko tulisi tehdä julkisiksi, samoin myös valmistelukokoukset, joissa virkamiehet käyttävät hyvin suurta valtaa, asiantuntijat ja vastaavat. Myös näistä asioista kansalaisten tulee saada enemmän tietoa kuin tällä hetkellä.

Tärkeää on myös se, että erilaisilla kansalais- ja etujärjestöillä on kuulluiksi tuleminen mahdollisuus. Tämä asettaa mielestäni myös Suomessa meille päättäjille, suomalaisille päättäjille, erityisiä velvoitteita huolehtia siitä, että kansalaisjärjestöillä on toimintaedellytykset, jotta kansalaisjärjestöjen ääni voidaan kanavoida.

Kyllä minusta myös Suomen on toimittava sillä tavalla, niin kuin sanoin aikaisemmin, että varojen tuhlailu ja väärinkäytökset estetään. Jos ilmenee korruptiota ja varojen väärinkäyttöä, näistä pitää tehdä julkisia asioita, jotta ne voidaan oikaista ja muuttaa.

Erityisen huolissani olen myös sellaisesta kehityksestä, että Suomessa alistuttaisiin salailevaan hallintokulttuuriin. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että Suomen pitää tässä suhteessa osoittaa itsepäisyyttä ja itsenäisyyttä ja tarvittaessa vaikka EU-säännöksiä rikkoa, mutta säilyttää hyvin suuri julkisuus asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

On myös hyvin tärkeää, että me suomalaiset toimimme siihen suuntaan, että tehdään laajaa yhteistyötä myös sellaisten maiden kanssa, jotka eivät ole tällä hetkellä EU:n jäseniä. Tässä yhteydessä tietysti tarkoitan lähialueita, Venäjää, Baltian maita ja myöskin itäisen Keski-Euroopan maita. Kyllä minusta Suomen tulee myös aktiivisesti toimia siihen suuntaan, että nämä maat halutessaan voivat tiivistää yhteistyötään Euroopan unionin kanssa ja mahdollisesti myöskin, jos ovat sinne halukkaita liittymään, edesauttaa tätä kehitystä. Me emme saa olla mielestäni estämässä muiden mukaantuloa unioniin.

Arvoisa puhemies! Näen myöskin ympäristöpolitiikan erittäin tärkeänä unionin toiminta-alueena. Monet ja itsekkin olen kantanut suurta huolta siitä, että elämme nyt juuri sellaista kehitystä, että me joutuisimme omia ympäristösäädöksiämme heikentämään unionin jäsenyyden myötä. Minusta Suomen tulee toimia aktiivisesti siihen suuntaan, että ympäristösäädösten vähimmäistasosta voidaan EU:ssa päättää sitovasti ja

mahdollisesti määränemmistöllä, mutta että kansallisvaltiolla tulee olla myös mahdollisuudet omiin, tiukempiin normeihinsa.

On myös huolehdittava siitä, että ympäristön kustannuksella ei saada harjoittaa minkäänlaista polkumyyntiä, jossa ainoastaan kilpailuedellytykset olisivat lähtökohtana.

Uskon myös sellaiseen kehitykseen, että verotuksen painopiste eri EU-maissa ja myös Suomessa tulee muuttumaan siihen suuntaan, että työn verottamisesta siirrytään asteittain yhä enemmän kulutus- ja ympäristöveroihin, enkä näe, että tämä olisi huono kehitys.

Eräs asia, josta olen kantanut myös koko jäsenyyskeskustelun ajan huolta, on yhteistyö kehitysmaiden kanssa. On totta, että me suomalaiset emme voi kovin paljon ylpeillä viimeaikaisilla toimmillamme kehitysyhteistyösympyksissä, kun olemme niin rajusti olleet leikkaamassa kehitysyhteistyömäärärahoja. Asiasta pitää kamppailla täällä kotona edelleenkin, että kehitysyhteistyömäärärahoja nostetaan ensin 0,7 prosenttiin ja myöhemmin mielestäni 1 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Suomen tulee myös EU:n jäsenenä toimia siten, että EU:sta tulisi todella edelläkävijä maapallon pohjoisen ja etelän välisen kuilun poistamisessa ja myöskin siten, että toimisimme aktiivisesti väestö- ja köyhyysongelmien ratkaisemisessa.

Olen myös sitä mieltä, että Euroopan unionista ei saa rakentaa linnaketta kolmatta maailmaa vastaan, vaikka tämänkin suuntaisia huolia on varsin aiheellisesti jo nyt esitetty.

Arvoisa puhemies! Kyllä minusta Suomen tärkeä haaste myös EU-jäsenenä on toimia sillä tavoin, että niin Suomessa kuin Euroopan unionin alueellakin yhteiskunnan ja poliittisten päätöksentekijöiden tärkein tavoite tulee olla kaikkien kansalaisten hyvinvoinnin edistämisessä, korkean työllisyyden aikaansaamisessa. Tähän tarvitaan aivan uusia toimia varmasti niin työn jakamisessa kuin uusien työmahdollisuuksien löytämisessäkin. Tämä edellyttää mielestäni vahvaa ja hyvää yhteistyötä niin suomalaisen kuin eurooppalaisenkin ammattiyhdistysliikkeen kanssa ja huolenpitoa siitä, että työntekijöiden asemaa pyritään parantamaan. Suomen tulee toimia aktiivisesti siten, että työvoiman sosiaalista polkumyyntiä ei sallita, ja huolehtia myös siitä, että Euroopan unionin alueella säädetään riittävästä sosiaaliturvan vähimmäistasosta. Tämä on ainoa tae sille, että sosiaalista polkumyyntiä ei tule. Nikotteleva Iso-Britanniakin on saatava tässä suhteessa mukaan yhteiseen joukkoon.

Sosiaalipolitiikan päätöksenteko tulee kuitenkin jatkossa säilyttää jäsenvaltioilla, ja mielestäni suomalaisen yhteiskunnan tulee edelleen pohjautua pohjoismaiseen hyvinvointiyhteiskuntamalliin.

On myös tärkeää huolehtia siitä, että työehtosopimusten yleissitovuus säilyy myös unionin jäsenyysoloissa.

Arvoisa puhemies! Olen nyt jo ylittänyt kohta puolitoista minuuttia aikani.

Aioin tässä aivan lopuksi sanoa vain sen, että vuoden 1996 kokous unionissa tulee olemaan merkittävä. Tässä mielessä pidän erittäin tärkeänä sitä, että ennen kansanäänestystä alkanut kansalaiskeskustelu jatkuu keskeytymättä, ja sille meidän poliittisten päätöksentekijöiden on luotava edellytykset.

Ilman kansanäänestystä tässä maassa ei olisi käyty kunnollista EU-keskustelua. Se oli kieltämättä osittain repivä, ja voi sanoa, että tämän kansalaiskeskustelun ohjaamisessa rahalla oli keskeinen merkitys, sitä en millään tavalla halua kiistää. Mutta demokraattinen yhteiskunta edellyttää sitä, että kansalaiskeskustelua käydään jatkuvasti, ja vain avoimella kansalaiskeskustelulla, eri vaihtoehtojen punninnalla ja nyt syntyneiden haavojen hoitamisella ja lääkitsemisellä mielestäni Suomen kansa voidaan yhdistää siten, että tämä kansakunta voi menestyä. Silti en ole niin naiivi, että kuvittelisin, että kun Suomesta edustajat lähetetään Euroopan unioniin, niin siellä kaikki suomalaiset edustajat toimisivat samalla tavalla. Ne erot, mitkä täällä kotimaan politiikassa ovat oikeiston ja vasemmiston kesken monissa asioissa, säilyvät myöskin unioniolosuhteissa, eivät ne minnekään sieltä katoa.

Ed. A l a r a n t a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. O. Ojala käytti puheessaan sanontaa "kansan tahto". Ymmärrän tuon ed. O. Ojalan sananvalinnan tietäen, että ed. O. Ojalan puolueella on meilläpäin eli Oulussa ilmestynyt lehti, jonka nimi on Kansan Tahto. Mutta mikä on se kansan tahto, josta ed. O. Ojala puhui ja jolla hän omaa mielipidettään perusteli? Kansanäänestyksessä hän Suomen kansa jakaantui kahtia, ja voidaan sanoa, että kansalla on kaksi tahtoa.

Totean myös, että ed. O. Ojalakaan ei ole kaikissa asioissa tässä talossa toiminut tämän logiikan eli kansan enemmistön mielipiteen mukaan. Mielessäni on yksi esimerkki. Vaikka Suomen kansan selvä enemmistö tutkimusten mukaan vastustaa homo- ja lesboparien suhteen lail-

listamista, ed. O. Ojala on jättänyt eduskunnalle lakialoitteen asiasta eli siis kansan tahdon vastaisesti.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Alarannalle toteaisin vain sen verran, että gallupit ovat eri asia kuin kansanäänestys. Minä suhtaudun hyvin vakavasti kansanäänestykseen, ja tässä mielessä en missään nimessä suostu rinnastamaan niitä mihinkään galluppeihin.

Ed. Vehkajoki: Arvoisa puhemies! Voila, etten pärjää ihan varttittunissa tässä kolmannen käsittelyn ainoassa puheenvuorossani, mutta teen parhaani.

Olen iloinen, että eduskunta on viime päivien kuluessa jälleen nostanut neuvoo-antavan kansanäänestyksen tuloksen sille kuuluvaan merkitykseen. Suomen EU-jäsenyys näyttää nyt selvältä. Kyyristelyvaihe Ruotsiin nähden oli itsenäisyyttä korostaville suomalaisille suorastaan loukkaavaa. Väliin näytti jo todella siltä, ettemme osaa itsenäisesti käyttää edes sitä päätösvaltaa, joka eduskunnalla on olemassa.

Arvoisa puhemies! Aion tässä puheenvuorossani lähinnä käsitellä EU:n sosiaalipoliittikkaa ja suomalaisten suhdetta siihen. Tiedämme, ettei EU-jäsenyys vaikuta suoraan suomalaiseen sosiaaliturvaan. Suurimmat välittömät vaikutukset tulivat voimaan jo Etan kautta. Välillisiä vaikutuksia sen sijaan on lähinnä rahoituksen kautta. Pelkästään pelättävissä olevat välilliset vaikutukset saivat useat kansalaiset kokemaan turvatomuutta EU-jäsenyysvaihtoehdossa ja jopa äänestämään "ei" EU:lle.

Arvoisa puhemies! Eurooppalaisuus on tyypillisesti rakentunut mitä moninaisimmille arvoille. Myös eri aikakausilta löytyy erilaisia arvojen painotuksia. Paljon on taistelua takana, ennen kuin vapausoikeudet, poliittiset oikeudet ja sosiaaliset oikeudet ovat saaneet kussakin maassa nykyisen muodon. Kasvaneet eurooppalaiset vapaudet ovat myös nykyisen hyvinvointivaltion historiallinen välttämätön perusta. Nykyisellä kehitysvaiheella tosin on aika lyhyt historia. Monet sanovat, että hyvinvointivaltio, jossa on kattava sosiaaliturva sekä valtion velvollisuus ja halu huolehtia kansalaisistaan, jossa siis vallitsee valtion sisäinen solidaarisuus, syntyi vasta toisen maailmansodan jälkeen.

Vuosisadat eivät ole tuottaneet eurooppalaisille ihmisille ristiriidatonta arvotietoisuutta, vaan jännitteet jatkuvat esimerkiksi siinä, mikä

on yksilön, mikä yhteisön etu. Sama henkilökin voi arvostaa molempia asioita. Tämä tulee esiin myös sosiaalipolitiikan alueella juuri siinä, miten suuri rooli valtiolle on annettu sosiaalisten arvojen toteuttajana ja miten suuri taas kansalaiselle itselleen, hänen lähipiirilleen, kirkolle ja järjestöille. Me tiedämme, että Euroopan maat ovat näissä suhteissa kovin erilaisia. Me tiedämme, että esimerkiksi edettäessä etelästä pohjoiseen valtion osuus yhteisvastuuarvojen toteuttajana lisääntyy. Myös sellainen maa, jossa valtion rooli on minimalistinen, saattaa kuitenkin kutsua itseänsä hyvinvointivaltioksi Euroopassa.

Arvoisa puhemies! Noudatetun sosiaalipolitiikan tosiasiallisesta kirjavuudesta johtuu, ettei ole olemassa ns. eurooppalaista sosiaalipoliittikkaa. Direktiivejä ja miniminormeja on kuitenkin aikaansaatu lähinnä työelämän alaan kuuluvissa sosiaalipoliittisesti tärkeissä sosiaaliturvan asioissa.

EY:n yhteisen sosiaalipolitiikan puuttuminen liittyy myös kysymykseen subsidiariteetti-vaatimuksesta eli läheisyysvaatimuksesta. Olemme nähneet tässä periaatteessa lukuisasti positiivisia mahdollisuuksia esimerkiksi maamme alueille. Samaa subsidiariteettia on tarkoitus noudattaa myös EU:n sosiaalipolitiikassa. Paikallinen taso hoitaa siis kaiken, mihin se pystyy. Paikallinen, läheinen, voi juuri tarkoittaa kaikkea sitä, mistä katolinen sosiaalioppi tunnetaan. Ihminen lähiympäristöineen kantakoon päävastuun. Valtion ja kuntien roolin tulee sen sijaan olla minimaalinen. Saman idean voimme tunnistaa muuten myös Thatcherilta ja Reaganilta.

Paikallinen on tarkoittanut perinteisessä suomalaisessa sosiaalipolitiikassa kuntia. Olemme uudistaneet valtionosuuslainsäädännön ja todellakin toteuttaneet subsidiariteettia maassamme. Tämän uudistuksen yhteydessä hyväksyimme myös aktiivisesti sen, että kunnat saavatkin olla esimerkiksi sosiaali- ja terveystalvelujen osalta erilaisia.

Pelkästään onnea siitä ei tullut. Ongelman koetaan, etteivät ihmiset näytäkään saavan entisiä tarvitsemiaan palveluja. Kansalaisten keskuudessa valtio on alkanut käydä uudelleen kaupaksi. Muun muassa vaatimuksia yhtenäisistä normeista on esitetty hanakasti. Monet käsittävät nyt, että valtio merkitsikin turvaa. Vanhaan ei ole paluuta. Meillä ei ole vielä riittävästi kokemusta siitä, miten kunnat toimisivat normaalioloissa, ja tämä kokemus tietysti täytyy saada, ennen kuin tehdään pitemmälle meneviä johtopäätöksiä.



Toiset kansalaisryhmät taas haluavat samaan edellä mainittuun hätään avuksi ihmisten suurempaa vapautta ja vastuuta. Voidaan tietysti kysyä, vapautta mistä, vapautta mihin. Kanta-eurooppalaiseen tapaan yhteiskunta selviytyisi vastuustaan jakamalla rahaa. Ihmiset itse siis päättäisivät, mitä palveluja ja mistä ne ostaisivat. Nythän on käynnistynyt keskustelu esimerkiksi palvelusetelistä ja hoitotakuusta.

Kuntien maksupolitiikalla on jo edetty pitkälle siinä suunnassa, että kunnat eivät halua kantaa entisen laajuista vastuuta palveluista. Siltä ajatukselta, että kunnan palvelut olisivat kaikkien palveluja, on siis selvästi putoamassa pois pohja. Kunnat haluavat luonnollisesti pitää kiinni oikeuksistaan päättää palvelujen tuottamisesta mutta myös niiden lopettamisesta. Humanitääristä syistä jää kuitenkin aina myös niitä, joista yhteiskunnan, valtion tai kunnan on kuitenkin myös konkreettisesti huolehdittava muiden systemien pettäessä.

Jos äsken mainituilla suomalaisilla trendeillä jatketaan, sillä ei ole enää mitään tekemistä pohjoismaisen hyvinvointimallin kanssa. Se kannattaa pitää mielessä siltä varalta, että olimme viemässä pohjoismaisen hyvinvointimallin eurooppalaisille. Tällaisesta suunnitelmastahan monet ovat puhuneet, myös ministeri Huuhtanen.

Arvoisa puhemies! Vaikka EU onkin ensisijaisesti talouden liitto, sosiaalipolitiikalle on varattu EU:n tulevaisuudessa myönteinen raketin osa. Ehkäpä asia voidaan ilmaista niin, että ainakin niiltä osin, kuin kyse on sosiaalipolitiikan keinoin talouskasvun mahdollistavasta resurssoinnista, sosiaalipolitiikalla on myös EU:ssa kiistaton hyväksyttävyyt.

Eurooppalaiseen humanismiin, ihmisyyteen, taas liittyy ajatus sellaistenkin yhteiskunnan interventioiden hyväksyttävyydestä, joilla tuetaan ihmisen kasvua ja pärjäämistä, milloin hän aineellista tai aineetonta tukea tarvitsee ja sitä haluaa.

Tarkoitus ei ole, että kansalliset sosiaalipolitiikat jatkossakaan sulautettaisiin unionin sosiaalipolitiikaksi. EU:ssa toki toivotaan lähentymistä sosiaaliturvassa ja muutenkin sosiaalipolitiikassa jo pelkästään EU-kansalaisten vapaan liikkumisoikeuden takia. Se ei mielestäni ole huono asia, päinvastoin, lähentyminen ilmentää nimitäin omalla tavallaan alueen sisällä vallitsevaa solidaarisuutta. Kun jokainen jäsenmaa on tarkkailussa ja vastuussa, syntyy jälkeen jääneissä maissa poliittista tahtoa parantaa asemiaan, ja

juuri näin on tapahtunutkin. Esimerkiksi Portugalin sosiaaliturvan taso on huomattavasti kohentunut EU-jäsenyyden aikana.

Vapaa kilpailu myös itsessään lisää paineita lähentää eri maiden sosiaaliturvan rahoitusta, erityisesti työnantajien osuutta siinä. Sosiaalipolitiikan painokkaampi merkitys tulee esille myös EU:n Vihreässä ja Valkoisessa kirjassa. Nämä toimivat keskustelun avauksina EU:n tulevaisuutta kohti. Merkittäviä uusia yhteisiä askelia ei voida ottaa ilman parempaa yhteisymmärrystä. Tuo tie voi olla tosipaikan tullen mutkikas.

Kun ovet ovat auki EU:hun, kokemukset kulkevat molempiin suuntiin. Sellaista valikointia en hyväksy, että Suomi lähtisi esimerkiksi heikentämään kaikkia niitä sosiaaliturvan etuuslajeja, joissa taso on EU:ta parempi, ja vastaavasti jättäisi kohentamatta niitä lohkoja, joissa olemme muita maita jäljessä. Valitettavasti keskustelussa on jo merkkejä tällaisesta valikoivuudesta.

Arvoisa puhemies! Talous- ja sosiaalipolitiikka liittyvät kiinteästi toisiinsa. Hyvässä elämässä molempien tulisi olla kunnossa ja tietysti monien muidenkin asioiden näiden lisäksi. Sanotaan, että vain hyvä talouskasvu voi turvata hyvän sosiaalipolitiikan. Mutta se ei riitä. Poliittinen tahto ja vain se on viime kädessä se, jolla taloudellisen liikkumavaran käytöstä kussakin maassa päätetään, ja tässähän ei vaikuta ainoastaan talouden todellisuus vaan arvot ja arvostukset. Kaikki riippuu sosiaalipolitiikassa siis sittenkin siitä, minkä arvon annamme väestön tasa-arvolle ja oikeudenmukaisuudelle täällä koti-Suomessa.

Suomessa puhutaan sosiaalipolitiikan pysyvistä sopeuttamistarpeista kansantalouden kantokykyyn. Erityisesti EU:hun liittyminen on lisännyt näitä puheita. Puhetavasta erottuu, että meillä olisi rönsyjä, jotka voitaisiin leikellä pois, ja säilytettäisiin hyvinvointipalvelujemme ydin. Kuulostaa jopa hyväksyttävältä, mutta mitähän se tarkoittaisi konkreettisesti ottaen? Tarkoittaako se, että rönsyjä olisivat ne osat sosiaaliturvasta ja palveluista, jotka juuri on leikattu pois? Näiden leikkausten seuraukset vähäväkiset kansalaiset tuntevat synkinä jo nahoissaan. Tai ehkä rönsyksi tullaan sanomaan myös sitä sosiaaliturvaa, joka on Suomessa korkeammalla tasolla kuin EU:ssa. Rönsy saattaa olla jonkin sosiaaliturvaetuuden pitkä kesto tai valtion liian suuri rahoitusosuus sosiaaliturvasta.

Kuinka paljon rönsyjä voidaan vielä leikata, että hyvinvointimallimme voidaan väittää edelleen olevan ytimiltään pystyssä? 16 miljardin markan säästövaatimus, jos se otettaisiin vain

sosiaali- ja terveydenhuollon budjetista, merkit-  
sisi 32 prosentin vähennystä vuoden 1995 luku-  
ihin.

Arvoisa puhemies! Tässä kohtaa en voi olla  
hieman kommentoimatta kansanedustaja Liisa  
Jaakonsaaren puhetta, jonka hän on Vantaan  
Sanomien mukaan pitänyt ja käsitellyt itse asia-  
sa tätä samaa rönsyaiheistoa. Puutun siihen kui-  
tenkin vain kahdelta kohdalta. Tämä on julkais-  
tu Vantaan Sanomissa tänään.

Ed. Jaakonsaari kysyy: Olisiko meillä mah-  
dollista supistaa nykyisestä 6,6 miljardin markan  
työttömyyskassamenoista 1—1,5 miljardia? Hän  
viittaa, että ehkä tämä säästö voitaisiin aikaan-  
saada lyhentämällä työttömyysturvan maksatus-  
aikaa, koska se on meillä pitempi kuin Euroopas-  
sa. Vastaukseni on, että menot vähenevät, kun  
työllisyys paranee. Toinen osa vastauksestani on,  
että maksuajan lyhennys siirtää ainoastaan on-  
gelmia uuteen paikkaan, nimittäin toimeentulo-  
tukiluukulle.

Toiseksi ed. Jaakonsaari toteaa samaisessa  
asiassa, että ”toimeentulotuen ja työssäkäyvien  
ansiotason välinen suhde on ongelma”. Ongel-  
man ydin ei mielestäni ole ollenkaan tässä. Ens-  
näkin toimeentulotuki on viimesijainen tarve-  
harkintainen tukimuoto maassamme, ja sen koh-  
dalla joudumme aina puhumaan absoluuttisesta  
minimistä, minimistä, jonka alle ei voi mennä, jos  
aiotaan elää ja pysyä hengissä tässä Suomen-  
maassa.

Kannustavuuteen liittyy ennemminkin sitten  
kysymys, josta ed. Jaakonsaari ei puhunut, eli  
ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan ja pal-  
kan suhde. Myöskin työttömyyden aikaisen pe-  
ruspäivärahan suhde matalapalkka-aloihin voi  
aiheuttaa kannustavuusongelman. Kannusta-  
vuudesta on huolehdittava. Siinä jaan huolen  
myös ed. Jaakonsaaren kanssa, mutta ratkaisuk-  
si ei voida ehdottaa esimerkiksi matalapalkka-  
alojen takia sitä, että vähennettäisiin työttö-  
myysturvan tai muunkaan sosiaaliturvan tasoa,  
vaan nimenomaan matalapalkka-aloja koskien  
tulee ratkaisu löytää kyllä palkkatasoja nostam-  
alla.

Palaan tekstiin, joka oli tehty ennen tätä kom-  
menttiosuutta.

Ministeri Huuhtanen on ollut täällä myös  
huolissaan sosiaali- ja terveydenhuollon sopeut-  
tamisesta, erityisesti Emu-rajoista. Ministeri  
Huuhtanen ei ole puhunut rönsyistä, vaan ”va-  
rautumisesta pahan päivän varalle”-ratkaisusta.  
Säästettäisiin, kun menee hyvin, ja otettaisiin  
säästöt käyttöön laman aikana. Oikein. Hän siis

julisti paluuta Keynesin ajatuksiin, ja tästä olin  
iloinen.

Hän ehdotti myös, että joustoja etsittäisiin  
palkoista, suuremmasta yhteisvastuusta sekä so-  
siaali- ja terveydenhuollon virittämistä tehok-  
kaammaksi. Palkkasummat ovat joustaneetkin  
työttömyyden hinnalla. Ministeri Huuhtanen ei  
ikävä kyllä puhunut siitä, ovatko tehdyt leik-  
kaukset olleet kokonaistaloudellisessa katsan-  
nossakin säästöjä. Tätä on syytä epäillä. Sama  
epämääräisyys pätee myös ministeri Huuhtasen  
muihin resepteihin.

Emu-kriteerit edellyttävät, että julkinen vel-  
kaantuminen, valtion budjettialijäämä ja inflaatio  
pysyvät aisoissa ja korkotaso matalana. Suo-  
mi ei ole vielä Emu-kunnossa, etenkin suurtyöt-  
tömyyden hoidon aiheuttamien syiden vuoksi.

Talouden vakaus olisi mille tahansa kansanta-  
loudelle toivottavaa. En kuitenkaan voi hyväk-  
syä sitä, että talouden vakaus on lupa maksattaa  
suurtyöttömyydellä. Niin ollen elätänkin toivet-  
ta siitä — ja Suomi tuskin on tässä yksin — että  
Emu-kriteereitä voidaan EU:ssa täydentää niin,  
ettei EU pidä korkeaa työttömyyttä hyväksyttä-  
vänä. Ei riitä, että EU:ssa ollaan verbaalisella  
tasolla tätä mieltä. Tämähän löydetään monista-  
kin ohjelmista: vastustetaan työttömyyttä ja toi-  
votaan toimenpiteitä työllisyyden edistämiseksi.  
Työllisyys on pohjoismaisen hyvinvointimallin  
mukaan ensisijainen tapa hoitaa sosiaalipolitiik-  
kaa. Tämänkin vuoksi meidän tulee kantaa tästä  
todella suurta huolta. Tämä asia on siis kiinteäs-  
sä yhteydessä myös sosiaalipolitiikkamme eu-  
rooppalaiseen vientiprojektiin.

Jos myös verotuksen harmonisointitavoitteet  
toteutuvat nykyistä verotuksemme tasoa alem-  
malle tasolle aikanaan, paineet lisääntyvät yhden-  
tävään suuntaan myös sosiaalipolitiikassa, erityi-  
sesti sosiaaliturvan rahoituksessa ja tasossa. Tätä  
kehitystä pelkään. Pelon taustalla ei ole vaatimus  
siitä, että meidän olisi pidettävä koskemattomana  
nykyinen hyvinvointimalli. Mitä me teemme ns.  
puhtaalla mallilla, kun käytäntö on sitä jo pitkälle  
karsinut. Me käymme tästä aiheesta silloin tällöin  
väittelyä. Esimerkiksi ministeri Huuhtanen kat-  
soo, että yhteiskuntamme perusrakenteet ovat  
edelleen lamasta huolimatta kunnossa, onhan  
meillä yhteiskuntarauhakin tallella.

Arvoisa puhemies! EU:ssa kirjain ja käytäntö  
ovat usein kaukana toisistaan. Ystävällinen pu-  
hetapa ja suurpiirteinen hyväksyntä ovat kaiken  
välttämätön alkuehto. Monet ovat kuitenkin vä-  
heksyneet esimerkiksi Maastrichtin jälkeen syn-  
tynyttä sosiaalipolitiikan Vihreää kirjaa. Näh-

dään, että se on mm. liian idealistinen olettaessaan, että unionin alueen ihmisillä olisi samantapainen arvopohja. Arvopohjan yhtäläisyys luonnollisesti helpottaisi käytännön saavutuksia sosiaalipolitiikassa. Kirjasessa korostetaan eurooppalaisen perinnön merkitystä ja suositetaan hyvinvointivaltiota. Viimemainittu on suomalaisittain tärkeää, olemmehan tosiaan haaveilleet tuosta moneen kertaan mainitusta vientiprojektista Eurooppaan.

Niin tai näin, sosiaalipolitiikan hyväksyttävyyden, yhteisöllinen vastuu on Euroopan maissa joka tapauksessa lisääntymässä. Tämä on hieno asia. Näyttää kuitenkin siltä, että mielenkiinto siellä painottuu enemmän sosiaaliturvaan, siis rahallisiin etuuksiin, sekä julkiseen terveydenhuoltoon, kun taas työttömien avustaminen ja sosiaalihuolto moninaisine palveluineen ovat siellä edelleen vaikeuksissa, ehkäpä osin käsittämätönkin elämänaalue.

Olen vähentänyt omaa äänenpainoani sen suhteen, että tuosta vain veisimme hyvinvointimallimme Eurooppaan, niin kuin jokainen on voinut tässäkin havaita. Siihen on todellakin kaksi syytä, ensinnäkin kotimainen syy: meillä ei ole pian paljon vietävää, sillä olemme karsineet oman mallimme pian torsoksi, tuntemattomaksi. Toinen syy liittyy Euroopan omaan kirjajaan olemukseen ja monimutkaiseen historiaan.

Arvoisa puhemies! Tämä EU-keskustelu ei voi jäädä viimeiseksi eduskunnan ohjeeksi suomalaisille virkamiehille ja EU-politiikoille heidän lähtiessään muovaamaan Suomen kantaa EU:n kehittämiseen. Edellytän, että Suomen eduskunta valiokuntineen voi osallistua kannanotoillaan suomalaisten kannanottojen muotoutumiseen EU:ssa. EU:n kaikkia liikkeitä on tarkasteltava Suomen omista lähtökohdista. Näyttää siltä, että ainakin puhutavan tasolla olemme omaksuneet lamasta ja leikkauksista huolimatta strategiaksemme pohjoismaisen hyvinvointimallin ytimen säilyttämisen ja jopa tämän mallin viennin EU-maihin. Strategiaamme ei saa vahingossa hukata. Tällä tarkoitan, ettei ideaamme tule mitätöidä toiseen suuntaan johtavin konkreettisoin päätöksiin.

Arvoisa puhemies! Olen suorittanut melko kriittisen tarkastelun EU-Suomen sosiaalipolitiikan tulevaisuudesta. Tulevaisuus on aina täynnä haasteita mutta myös mahdollisuuksia. Ongelmassaan Suomi ei ole EU:ssa yksin. EU tarjoaa kuitenkin yhteisen foorumin löytää ylikansallisiin ongelmiin tarvittaessa ylikansallisia ratkaisuja.

Ed. Aittomäki (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Vehkaoja mainitsi, olin huoneessani käymässä ja kuulin, Portugalin sosiaaliturvan merkittävän kohenemisen. On otettava huomioon, mistä lähdetään liikkeelle. Portugalin sosiaaliturva oli lähes olematon, on ollut tähänkin saakka. Jos tänä päivänä Portugalissa on lapsilisää lasta kohden 23 markkaa kuukaudessa ja sitä nostetaan 12 markalla, sehän on 50 prosentin korotus sosiaaliturvaan. Te otitte esimerkin, ette maininnut prosentteja ettekä markkoja, sellaisesta maasta, jossa voidaan suhteellisesti leikitellä tällaisilla asioilla.

Mutta esimerkiksi Espanjan työttömyys laski, kun se tuli Euroopan unionin jäseneksi, muistakseni 6 prosentilla suhteellisen nopeassa ajassa. Sen jälkeen se lähti kohoamaan ja oli puolesavälissä tätä vuotta 22,9 prosenttia. Se on nousut lähes kaksinkertaiseksi, mitä se oli ennen Euroopan unioniin liittymistä. Espanjassa kadun ihmisen mielessä Euroopan unionin jäsenyys on tästä syystä kirous, koska nimenomaan työttömyysluvut ovat huikasti lähteneet toiseen suuntaan. Ei tullutkaan sitä positiivista kehitystä, mitä aluksi näytti.

Ed. Väistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vehkaoja totesi, että Suomella ei ole pian vietävää Eurooppaan, että meidän sosiaaliturvamme on pian karsittu torsoksi. Hän viittasi puolueensa varapuheenjohtajan Liisa Jaakonsaaren käyttämään puheenvuoroon ankarista säästöistä ja sanoutui niistä irti. Miten nämä asiat nyt oikein ovat sopusoinnussa, kun koko tämän Ahon hallituksen ajan SDP on torjunut kaikki järkevät säästöt ja nyt puolueen varapuheenjohtaja tuo sellaisen paniikkiohjelman, jossa työttömyysturvaan, lapsilisiin, opintotukeen, toimeentulotukeen, kaikkiin näihin tartutaan paljon radikaalimmin ja paljon harkitsemattomammin kuin mikä hallituksen linja on ollut?

On välttämätöntä, kuten varmasti ed. Vehkaojakin myöntää, että talouden pohja saadaan ensin kuntoon, ja sitähan hallitus on pyrkinyt tekemään. SDP on torjunut kaikki sellaiset järkevät ehdotukset, joilla talouden tervehdyttämistä olisi saatu aikaan ja luotu edellytyksiä sille, että sosiaaliturva säilyisi, että perusturva säilyisi, että opintotukea ei tarvitsisi asettaa, niin kuin nyt näyttää SDP vaaliohjelmakseen ottavan, harkinnanvaraiseksi ja lapsilisiä verolle, työttömyysturvaan ankaraa karsintaa, asumisen kustannuksiin lisää lähinnä korkovähennyksen poistamisen muodossa.

Minusta tämä tuntuu aika oudolta. Ei Euroopan unioniin liittyminen näitä ongelmia ratkaise. Ainakin ed. Jaakonsaaren linja näytti olevan se, että nyt pitääkin ryhtyä muuttamaan täysin suhtautumista säästöihin ja leikkauksiin.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Hautala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Vehkaoja viittasi siihen ongelmaan, että meillä järjestelmät eivät ole kannustavia eikä työnteko pienissä tuloluokissa tai keskituloluokissa ole aina kannattava vaihtoehto. Tämä todella on meillä ongelma. 6 000—10 000 markan tuloissa on ns. kasautuvan marginaaliveron ongelma ja lisätulosta ei jää palkansaajalle käteen. Tämä johtuu korkeasta ansiotuloverotuksesta ja erittäin jäykästä sosiaaliturvajärjestelmästä ja työttömyysturvajärjestelmästä. Työttömyysturvajärjestelmää on yritetty uudistaa kolme kertaa. Se on kaatunut yleislakko- ja vientilakkouhkiin. Me emme pääse tällä tavalla eteenpäin.

Ed. Vehkaoja teki taikatempan, että nostetaan palkkoja, niin saadaan sillä tavalla työnteko kannattavaksi vaihtoehdoksi. Ei se tässä auta, kun järjestelmät ovat niin jäykkiä. Niitä pitäisi välttämättä voida uudistaa sillä tavalla, että työnteko olisi järkevä ja kannattava vaihtoehto. Nimittäin työllistämispäätökset tehdään yrityksissä ja työpaikoilla ja työllistymispäätökset työntekijätasolla. Tämä pitäisi ed. Vehkaojankin tunnustaa. Kun sanoitte, että työttömyysturvajärjestelmässä ei voida edes puolentoista miljardin säästöä saada aikaan, niin nämä puheet eivät olleet kovin realistisia. Kysynkin ed. Vehkaojalta, eivätkö työttömät odota muuta kuin verukkeita tässä asiassa. Näillä teidän lääkkeillänne työttömyys ei todellakaan parane eikä sosiaaliturvaakaan voida rahoittaa pitkän päälle.

Ed. Vehkaoja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole mahdollista kaikkea enää kommentoida. Puhuin matalien palkkojen kohdalla todellakin palkankorotusvaatimuksista siinä mielessä, että sosiaaliturvapuolella tulee absoluuttinen minimi vastaan. Sieltä ei löydy ratkaisua, jos halutaan kannustavuustavoite todellakin toteuttaa. Siinä mielessä minusta oli aiheellista esimerkiksi ed. Jaakonsaaren puheenvuoroon

juuri näiltä muutamilta osin tarttuakin, että meidän täytyy pitää selkeästi kuitenkin erossa se, että meillä on viimesijainen toimeentulotuki, jossa absoluuttinen raja on olemassa. Ja vaikka suhdeluvut olisivat kuinka päin honkia tahansa joihinkin palkkatasoihin nähden, niin siitä ei ole apua, että me vähennämme viimesijaista toimeentuloturva. Silloin me menemme köyhyyden lisäämisen tielle ja joudumme luultavasti eurooppalaisessa yhteydessä paikkaamaan omaatuntoamme joillakin eurooppalaisilla köyhyysohjelmilla.

Hyvät miehet, ei tämä ole lähelläkään sitä hyvinvointimallijärjestelmää, mistä me olemme tähän saakka puhuneet Suomessa, ja mitä ainakin ministeri Huuhtanen vielä jaksaa puolustaa, vaikka se alkaa olla epätoivoinen tehtävä, kun on niin innokkaita purkajia joka suunnalla näköpiirissä.

Ed. Pekkarinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Eta-sopimuksen vaikutus valtiojärjestelmämme oli suuri, mutta EU-jäsenyydessä kysymys on hallitusten välisestä yhteistyöstä Eta-vaihetta paljon laajemmin ja syvemmin muodoin. Integraation piiriin kuuluvien asioiden ala laajenee maataloussektorin ja myös EU:n kakkospiirarin myötä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan mukaantulolla, jotka antavat aivan omat uudet mausteensa EU-politiikalle.

Muodollisesti kansallinen päätösvalta Eta-vaihtoehdossa on ollut olemassa, kun taas EU-vaihtoehdossa lainsäädäntövallan luovuttaminen ylikansallisille elimille on kiistaton tosiasia. Myös täytäntöpanovaltaa ja tuomiovaltaa siirryy ylikansallisille elimille. Lainsäädäntövalan alueella suurimmat menettäjät ovat eduskunta ja presidentti. Kansallinen budjettivalta kaventuu, ja ylikansallisille elimille delegoitujen valtuuksien osalta myös eduskunnan valvontavalta teoretisoituu ja samalla ohenee. Eduskunta onkin EU-jäsenyyssvaiheessa vallan menetyksensä myötä jäsenyyden kaikkein suurin maksamies. Unionissa vaikuttavat eduskunnan valtaoikeuksien käyttöön paitsi yhteisön norminantaoikeus myös erilaiset sopimukset, talousarviopäätökset, EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä oikeus- ja sisäasiain yhteistyö.

EU-järjestelmässä ei ole parlamentaarista vastuuta sen enempää hallituksen tai komission ja

parlamentin välillä. Päätöksentekovalta on todellisuudessa kansallisia hallituksia edustavalla ministerineuvostolla. EU:n ministerineuvoston päätöksentekovalta korostaa kansallisten hallitusten roolia. Jatkossa onkin erittäin tärkeää, että eduskunta saa jatkuvasti ja säännöllisesti riittävästi tietoja Euroopan unionissa valmisteltavina olevista asioista, ja että se myös voi lausua niistä kantansa valtioneuvostolle jo varsin varhaisessa valmisteluvaiheessa. Siksi pidänkin välttämättömänä, että hallitus valmistelee huolellisesti Suomen eduskunnan päätöksentekojärjestelmää muodostettaessa ministerien tarvitsemia Suomen ennakkokokannanottoja.

Otan esimerkin Saksasta. Maatalousvaliokunnan sektorilla pidetään erittäin hyvänä järjestelmää, jossa asianomainen erikoisvaliokunta itse valmistelee oman hallinnonalansa lausunnot ministerineuvoston kokouksiin lähteville ministerille. Kansalliseen valmisteluun kuuluisi jatkuva valtioneuvoston ja eduskunnan vuorovaihtus. Eduskunnan on saatava tietoonsa kaikki tulleet ehdotukset säädöksiksi, sopimuksiksi tai muiksi toimiksi, joista päättää EU-ministerineuvosto ja jotka valtiosäännön perusteella kuuluisivat eduskunnan toimivaltaan.

Näiden asioiden johtolankojen keskittämistä eduskunnan suurelle valiokunnalle sietää mieltää vielä kerran. Onko turhaa byrokratiaa, jos suuri valiokunta kuitenkin useimmiten pyytää erikoisvaliokunnalta lausunnon. Miksi emme menisi suoraan järjestelmään, jossa erikoisvaliokunta itse valmistelee oman hallinnonalansa lausunnon ministerineuvoston kokoukseen lähtevälle ministerille. Toivon, että tätä kysymystä mietitään, kun eduskunnan roolia valmistellaan.

Arvoisa puhemies! EU-jäsenyys on synnyttänyt eräänlaisen myrskyn vesilasissa valtion ylimpien elinten toimivaltasuhteiden järjestämisestä. Käsittääkseni tasavallan presidentti hallitusmuodon mukaan määräisi Suomen yleisestä ulkopoliittisesta linjasta jatkossakin. Keskeinen asema ulko- ja turvallisuuspolitiikassa tulee olla edelleen myös eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalla.

Suhtautumisesta Eurooppa-neuvoston kokouksissa edustautumisesta on syntynyt erilaisia käsityksiä. Periaatteessa Suomen edustajana Eurooppa-neuvostossa voisi toimia joko tasavallan presidentti tai pääministeri. Valtiosääntömme ei valtuuta kumpaakaan toimimaan kaikissa Eurooppa-neuvostossa käsiteltävissä asioissa. Kokousten asialistalla olevat kysymykset ovat vaikeasti jaettavissa hallitusmuodon mukaisiin Suo-

men sisäisiin tehtävälueisiin ylimpien valtioelinten kesken. Kysymys on minusta suuresta peruslinjasta: Jatketaanko Suomen valtiojärjestelmän kehittämisessä tähän saakka noudatettua parlamentaarista suuntaa vai pyritäänkö myös ulkopoliittisessa päätöksenteossa ylläpitämään valtioneuvostoon tukeutuvaa käytäntöä vai palaataanko presidentin itsenäiseen asemaan rakentuvaan päätöksentekomenettelyyn? Siirrytäänkö siis selkeästi presidenttivaltaiseen järjestelyyn vai jatketaanko tähänastisen parlamentaarisen valtiojärjestelmän pohjalta, joka on osoittautunut varsin kestäväksi? Toimivatko suomalaisministerit Euroopan ministerineuvostossa vastuunalaisina ensisijaisesti tasavallan presidentille vai eduskunnalle? Tämähän on se pääkysymys, johon pitää vastaus hakea.

Itse asetun ehdottomasti parlamentaarisen vastuun kannalle. Eurooppa-neuvostossa toimivat suomalaisministerit ovat ensi sijassa vastuussa toiminnastaan eduskunnalle. Mielestäni olisi erittäin valitettavaa, jos Suomessa nyt luovuttaisiin pitkän työn tuloksena saavutetun parlamentaarisen järjestelmän ydinsisällöstä ja siirryttäisiin selvästi presidenttivaltaiseen järjestelmään. Kansanvaltaisen päätöksenteon on ehdottomasti jatkuttava, ja tätä ei saa vaarantaa EU-ratkaisussa. Pidänkin hyvin välttämättömänä, että hallituksen lakiesitys pääministerin valinnan siirrosta eduskunnalle saataisiin hyväksytyksi jo näillä valtiopäivillä kiireellisenä. Sehän vahvistaisi parlamentarismia EU-jäsenenä olevassa Suomessa.

Arvoisa puhemies! Asialistalla ovat myös maa- ja metsätalousvaliokunnan syyskuun aikana käsittelemät EU-jäsenyyteen liittyvät maatalouslakien muutokset, joilla integroidaan Suomen maatalouspolitiikka EU-järjestelmään.

EU-jäsenyys tulee olemaan itsenäisen ajan historian suurin, merkittävin ja syvällisin muutos koko elintarviketalouteen. Uskallanpa väittää, että Suomen hallituksen kaikki ministerit eivät ole edes tiedostaneet päättäessään Suomen EU-jäsenyydestä, mitä tämä päätös tosiasiaassa tulee merkitsemään suomalaiselle elintarviketaloudelle. Kun seuraa käytettyjä puheenvuoroja, tältä käsitykseltä ei voi välttyä. Siksi annankin suuren arvon sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuorolle, jossa minusta varsin maltillisesti käsiteltiin maatalouden tukipakettia ja myönnettiin sen välttämättömyys tässä tilanteessa. Kokoomuksen ryhmäpuheenvuoro ei välttämättä tältä osin ollut yhtä rakentava. Elintarviketalous on kuitenkin jäsenyydessä kaikkein suurin menettäjä, ja tarvitaan kansallinen laaja

yhteisymmärrys Suomen maatalouden, maaseudun ja elintarviketalouden pelastamiseksi.

Sosialidemokraateille muistuttaisin presidentinvaalikampanjan aikaisesta ilmoituksesta Maaseudun Tulevaisuudessa 29.1.1994. Siinä presidenttiehdokas Ahtisaari kertoo seuraavaa: "Maailmalla liikkuminen on vain vahvistanut uskoani siitä, että jokainen maa tarvitsee maaseutuaan. Olen oppinut ymmärtämään, että Suomen kaltaisen maan kannalta maatalouden ja maaseutuelinkeinojen turvaaminen EU-jäsenyydessä on tärkeää. Me tarvitsemme elinkelpoista maaseutua. Mielestäni maaseudun tulevaisuus on koko Suomen asia." Tekstin alla on nimi Martti Ahtisaari Alkio-opistolla 19.11.1993.

Samaisessa ilmoituksessa on Paavo Lipposen Mikkeliissä 26.1.1994 päiväämä teksti: "Pohjoiset olosuhteemme edellyttävät EU:lta pysyvää erityistukea tavanomaisen tuen lisäksi. Hallitus menettelee oikein keskittyessään EU-maataloustuloneuvotteluissa tässä vaiheessa tähän asiaan. EU-neuvottelujen maatalousasioissa pitäisi pyrkiä kansalliseen yhteisymmärrykseen."

Esitänkin sosialidemokraateille suoran kysymyksen: Aiotteko lunastaa presidentinvaalikampanjassanne antamanne varsin myönteiset lupaukset Suomen maaseudun tulevaisuuden turvaamisesta? Päätettäessä eduskunnassa maa- ja puutarhatalouden kansallisesta tukipaketista te voisitte äänestyskäyttäytymisellänne lunastaa nuo antamanne lupaukset. Kysymys on ennen kaikkea oman politiikkanne uskottavuudesta.

Elintarviketalous on Suomessa kolmanneksi suurin teollisuuden ala metsän ja metallin jälkeen. Gatt- ja EU-neuvottelut ovat aina jumiutuneet kysymykseen, kuka saa hyödyntää ilmaisen kasvun ihmeen. Kuitenkaan mikään maa ei ole menestynyt eikä tule menestymään hyödyntämättä luonnonvarojaan.

Ruoan ja nautintoaineiden tehtaan nettohinta oli vuonna 1993 50 miljardia markkaa. Se koostui pitkälti palkoista. Samaan aikaan tämä ketju työllisti suoranaisesti noin 300 000 suomalaista, ja välillisesti siitä sai toimeentulonsa yli 220 000 suomalaista. Tämä on erittäin paljon, ja sen takia kaikki se haavoittuvuus, jonka tämä ketju kohtaa, saattaa aiheuttaa myös lisää työttömyyttä, ja siihen meillä ei tänä päivänä pitäisi olla varaa.

Mahdollisen EU-jäsenyyden maksut ja tukipaketit ovat tunnetusti suuret, mutta varsin pienet verrattuna siihen uhkaan, jonka kansantaloutemme saattaa kohdata pelkästään elintarviketaloutemme supistumisena. Tätähän muu Eurooppa nyt himoittaa. Tuottavimmista, varmin-

mista ja jatkuvimmista työpaikoista taistellaan. Kuitenkin kaikissa vaihtoehdoissa me suomalaiset ratkaisemme itse elintasomme. Käyttämällä kotimaista me pidämme sen korkealla, ja tällöin avainasemassa ovat kauppa ja suomalainen kuluttaja.

Unionin jäsenyys on erittäin suuri haaste Suomen ruoan tuottamisen etikalle. Suomessa ruoka on vielä tänä päivänä tuotettu eurooppalaisittain erittäin puhtaassa ympäristössä ja eettisesti korkeatasoisilla menetelmillä. Erityisen haasteen eteen on joutumassa sika- ja siipikarjantuotanto, jotka EU:ssa ovat keskittyneet suuriin puoliteollisiin yksiköihin. Kehityssuunta EU:ssa on enenevästi tehokkuutta lisäävä. Eläinten yksilöllinen hoitaminen olisi vaikeaa jollei mahdotonta. Kilpailtaessa yhteismarkkinoilla Suomikin joutuu pakon edessä suurentamaan voimakkaasti yrityskokoa erityisesti juuri näiden tuotteiden tuotannossa. Suuret kotieläintuotantoyksiköt vaativat myös raskaampia eläinlääkintämenetelmiä. Miten tässä tilanteessa voidaan säilyttää ruoan tuottamisen korkea eettinen taso Suomessa?

Suomen neuvottelutuloksen mukaan Suomi saa käyttää 1,7 miljardia markkaa maatalouden ympäristötukeen, josta EU maksaa puolet. Hallitus on toimittanut Brysseliin komissiolle maatalouden ympäristöohjelman, joka on Euroopan tiukin. Kilpailtaessa yhteismarkkinoilla liian tiukat ympäristönormit tulevat tekemään meistä helposti vielä kilpailukyvyttömämpiä, jos muut eivät noudata samoja normeja.

Hallituksen ympäristöohjelmaa vastaan on kuitenkin hallituksen omista riveistä lobattu suoraan Brysseliin. Sitä pidän erittäin valitettavana, koska se on omien etujemme vastaista toimintaa. Siksi onkin pakko kysyä, miten kilpailee kovenevilla EU-markkinoilla ja pärjää poliittisessa päätöksenteossa sellainen maa, joka on jo alussa sisäisesti ja poliittisesti eripurainen. Jos me suomalaiset nyt emme kykene suoristamaan omia rivejämme yhteisten tavoitteiden taakse, ei meillä ole painoarvoa EU:n päätöksenteossa.

Lopuksi perustelen muutamalla sanalla, arvoisa puhemies, omaa äänestyskäyttäytymistäni. Olen saanut yli viiden vuoden ajan Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kautta tutustua hyvin laajastikin Euroopan neuvoston jäsenmaiden maa- ja metsätalouteen. Olen myös ollut tilaisuudessa kuunnella useiden maa- ja metsätalousministerien puheita, viimeksi Ranskan maatalousministerin puheen toukokuussa.

Euroopan unionin maatalouspolitiikkaa ollaan jälleen uudistamassa. Tämän cap-reformin



jälkeen vuorossa on uusi viljan hinnan alennusreformi maailmanmarkkinahintatasolle. Ranskan ministerin mukaan Euroopan unionin ainoa keino pärjätä globaalisilla maataloustuotemarkkinoilla on parantaa omaa kilpailukykyään. Tämä tapahtuisi juuri viljan hinnan alennuksella.

Suomessa käydyssä EU-jäsenyyskeskustelussa onkin liian vähälle huomiolle jäänyt ns. suhteellisen edun periaate. EU:n tavoitteenahan maataloustuotannossa on ohjata tuotanto sinne, missä sille luontaisesti on parhaat toimintaedellytykset. Tämän peruseriaatteen mukaisesti maailmanmarkkinahintaiselle viljantuotannolle ei ole tulevaisuutta Pohjoismaissa. Tämä on erittäin huono lähtökohta Suomen maataloustuotannolle, koska vilja on kuitenkin kotieläintuotannon perusta. Itse en ainakaan hyväksy sitä, että perustaisimme oman kotieläintuotantomme kehitysmaiden rehun tuontiin. Tässä on yksi hyvä syy olla EU-jäsenyyttä vastaan.

Toiseksi Suomi ei ole tänään taloudellisesti, työmarkkinapoliittisesti eikä poliittisesti kypsä EU:n koveneville markkinoille.

Taloutemme suurin ongelma on kasvava valtionvelka.

Työmarkkinapoliitikassammekin elää edelleen vahvana käsitys siitä, että kansantalouden lisätulo on haettava niille, jotka ovat työssä. EU-jäsenyydessä ei kilpailukyky voidakaan enää korjata rahanarvon muutoksilla, vaan kilpailukyvyyn säilyminen ratkaistaankin yrityksissä, joissa se vaatii enenevästi joustavuutta työajoissa, palkoissa, kantohinnoissa ja muissa kustannuksissa. Kilpailukyky tullaankin ottamaan duunarin, yrittäjän ja metsänomistajan selkänahasta. Tälläkin hetkellä Suomessa on eräs lakkovaroitushka päällä.

Kysyn: Ollaanko Suomessa valmiita EU:n vaatimaan joustavaan työmarkkinajärjestelmään? Minun mielestäni ei olla. Tästähän seuraa mitä todennäköisimmin se, että uhkana on toistua vuosien 91–92 konkurssiaalto, mikäli emme kykene omaehtoisesti kustannuksiamme alentamaan. Kun en ole tästä varma, en halua olla tällaista kehitystä omalla päätökselläni edistämässä.

Kolmanneksi Suomen poliittinen järjestelmä on valitettavasti edelleen aika lailla kylätappeluasteella. EU-jäsenyys kuitenkin edellyttäisi vastuullista politiikkaa ja koko kansan edusta huolehtimista.

En omasta mielestäni varsin perusteellisen asioihin perehtymisen jälkeenkään ole tullut vaquuttuneeksi siitä, että Suomi olisi tänä päivänä

sen enempää taloudellisesti, työmarkkinapoliittisesti kuin elintarviketaloussektorinkaan osalta kykenevä yhdentymään EU:n koveneville markkinoille ilman vakavia vaikeuksia. En siksi voi olla sitä päätöstä tukemassa.

Lopuksi totean, että viime eduskuntavaaleissa sain yli 70 prosenttia äänistäni sellaisista kunnista, joissa kansa äänesti ”ei” EU-jäsenyydestä. Haluan äänestyskäytymiselläni noudattaa myös omien äänestäjieni tahtoa. Heitähän täällä edustan.

Ed. E n e s t a m : Talman, arvoisa rouva puhemies! Det har sagts att EU-frågan fallit över oss för snabbt, att tiden varit för kort för ledamöterna att sätta sig in i problematiken.

Integrationsdiskussionen har pågått i årtal. Ees-processen har gett otaliga möjligheter att debattera EG/EU. Det är 2,5 år sedan Finland lämnade sin EU-ansökan. Allt material, inklusive alla avtal som ligger till grund för EG:s/EU:s existens har varit tillgängliga. I otaliga diskussioner har EU behandlats här i riksdagen. Frågan har diskuterats i medier, på gator och torg.

Och framför allt, en folkomröstning som gav klart positivt besked har hållits. Omröstningen tillkom för att de flesta partier visste sig vara splittrade i frågan. Därför är det inte logiskt att säga att själva omröstningen splittrade partierna eller nationen. Man visste om att åsikterna gick isär. Omröstningen anordnades för att vi skulle komma vidare och för att underlätta helningsprocessen.

Regeringens proposition har funnits i riksdagen sedan ett par månader, tid har funnits för läsning. Dessutom skall man komma i håg, att varje nytt dokument framför allt är en sammanfattning av det som tidigare sagts. Så också det sista i raden, utrikesutskottets betänkande.

Nu, när vi dessutom vet att Sverige valt samma väg som vi, kan vi fatta vårt slutliga beslut med ännu större tillförsikt.

Arvoisa puhemies! Nyt kyse on suurista linjoista. Suomen EU-jäsenyyttä voidaan perustella lyhyesti. Kyse on loogisesta askeleesta integraatioprosessissa, jossa olemme olleet mukana jo vuosikymmeniä. Historiallis-kulttuurisesti kuulumme Länsi-Eurooppaan. EU on demokraattisten valtioiden yhteenliittymä. Päätöksentekojärjestelmä suosii itse asiassa, vaikka päinvastaista tavallisesti väitetäänkin, pieniä valtioita.

On vain onniteltava ulkoasiainvaliokuntaa sen kannanotoista asioissa, jotka ovat herättä-

neet eniten keskustelua EU-prosessin aikana. Valiokunta näkee selvästi ja selkeästi suvereenisuusasian. Rajoituksia ei kielletä, mutta ei myöskään luovuta ajatuksesta, jonka mukaan itsenäisyytemme ydin säilyy. Vakuuttuneisuus kansallisvaltio Suomen mahdollisuuksista on vähintään yhtä vahva kuin ei-puolellakin.

Ulko- ja turvallisuuspoliittisissa pohdinnoissaan valiokunta leikkaa uskottavalla tavalla kärjen väittämältä, jonka mukaan Suomi joutuu tekemään Weu:n ja Naton päätöksen vastoin tahtoa. On vaikea käsittää, että tällainen domino-teoria on ylipäänsä voinut syntyä, niin selvä on Maastrichtin sopimus näissä kohdin.

Pitkälti samat huomiot koskevat valiokunnan käsittelemää EU:n vaikutusta mahdollisuuksiin harjoittaa omaa talouspolitiikkaa ja mahdollista liittymistä Talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. Vaatimus erillisestä esityksestä osoittaa toivottavan selvästi, että Suomi aikoo myös tällä alueella säilyttää sopimusten mukaisesti jäsenvaltiolle kuuluvan päätöksenteko-oikeuden tärkeimmissä asioissa.

Haluan myös omalta osaltani kannattaa lämpimästi linjauksia, jotka koskevat ydinjätteen loppusijoituskieltoa ja järkähtämättömyyttä julkisuusperiaatteen osalta sekä suomen että ruotsin kielen virallista asemaa EU:ssa.

Talman! Vi inom Svenska riksdagsgruppen, som i våras var de första att ge grönt ljus för regeringens principbeslut om det nationella stöd-paketet till livsmedelssektorn, har med tillfredsställelse noterat att det allt mera sällan påstås att paketet skulle vara för stort. Röstfördelningen i folkomröstningen och oklarheterna i tolkningarna av vissa av överenskommelserna har säkert bidragit till en bredare insikt om att landsbygds-befolkningens oro varit befogad. Nu, då lagarna skall godkännas i tredje behandling, är det skäl att ännu en gång påminna om att en väsentlig del av de stöd som föreslås skall ersätta det man inte lyckades nå vid förhandlingarna, dvs. långa övergångstider.

Att hård kritik i våras kom från båda hållen, gjorde det lättare att betrakta paketets storlek som nära det optimala. En sak kan man i alla fall vara tämligen säker på. En regering utan förank-

ring till landsbygden skulle knappast ha satt lika hårt emot EU:s förhandlare i dessa frågor. Troligen skulle vi ändå ha fått ett ja i folkomröstningen och i dag stått inför samma situation, dvs. att verkställa folkets åsikt. Men med betydligt sämre villkor för landsbygden.

Arvoisa puhemies! EU-jäsenyyss ei ole viimeisen palan asettamista paikalleen yhteiskuntarakennelmassa. Tuntuu kuitenkin siltä, kuin Suomi hyvin pitkän etsimisen jälkeen ja koko kansan avulla olisi löytänyt kaikki palapelin palat ja saanut ne pöydälle. Kaikille osapuolille on eduksi, että Pohjoismaiden tuleva vaikutusvalta EU:ssa on voimakas. Velvollisuutenamme on tämän palapelin edelleen rakentaminen.

Talman! Ett EU-medlemskap är inte att lägga sista biten på plats i samhällsbygget. Nu känns det emellertid som om Finland, efter en mycket lång tids sökande och med hela folkets hjälp, skulle ha hittat alla pusselbitar och fått upp dem på bordet. Att det nordiska inslaget i EU i framtiden kommer att vara starkt kommer att gagna alla parter. Det är vår plikt att bygga pusslet vidare.

**P u h e m i e s :** Tämän asian käsittely keskeytetään.

### Poistoja päiväjärjestyksestä

**P u h e m i e s :** Päiväjärjestyksestä poistetaan 2)—10) asia.

**P u h e m i e s :** Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään torstaina kello 10, kyselytunti kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan torstaina 17 päivänä marraskuuta kello 0.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio